

Senad Softić
Guverner

Број: 123-13-1-921-1/22
Сарајево, 31. март 2022. године

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 31-03-2022

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01	56-11	507	22

Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине
Представнички дом
Колегиј

Предмет: Годишњи извјештај Централне банке Босне и Херцеговине за 2021. годину

Поштовани,

У складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Централна банка Босне и Херцеговине доставља Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине Годишњи извјештај који чине:

- Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2021. године, овјерени од стране спољног ревизора Централне банке Босне и Херцеговине, ERNST & YOUNG д.о.о. Сарајево и ERNST & YOUNG д.о.о. Љубљана;
- Извјештај о активностима Централне банке Босне и Херцеговине у 2021. години;
- Извјештај о економским кретањима у 2021. години.

С поштовањем,

Гувернер
др Сенад Софтић

Softić Senad

Senad Softić
Guverner

Број: 123-13-1-921-1/22
Сарајево, 31. март 2022. године

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO**

PRIMLJENO: 31-03-2022

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

02-50-18-507/22

**Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине
Дом народа БиХ
Колегиј**

Предмет: Годишњи извјештај Централне банке Босне и Херцеговине за 2021. годину

Поштовани,

У складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Централна банка Босне и Херцеговине доставља Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине Годишњи извјештај који чине:

- Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2021. године, овјерени од стране спољног ревизора Централне банке Босне и Херцеговине, ERNST & YOUNG д.о.о. Сарајево и ERNST & YOUNG д.о.о. Љубљана;
- Извјештај о активностима Централне банке Босне и Херцеговине у 2021. години;
- Извјештај о економским кретањима у 2021. години.

С поштовањем,

**Гувернер
др Сенад Софтић**

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

ЗА ГОДИНУ КОЈА ЈЕ ЗАВРШИЛА 31. ДЕЦЕМБРА 2021.

САДРЖАЈ

Страна

Одговорност за финансијско извјештавање	1
Извјештај независног ревизора	2 - 4
Извјештај о финансијском положају	5
Извјештај о добити или губитку	6
Извјештај о свеобухватној добити	7
Извјештај о промјенама у капиталу	8 - 9
Извјештај о новчаним токовима	10 - 11
Напомене уз финансијске извјештаје	12 - 83
1 Основне информације	
2 Основа за припрему	
3 Значајне рачуноводствене политике	
4 Аранжман валутног одбора	
5 Класификација и мјерење фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза	
6 Управљање финансијским ризицима	
7 Готовина у страним валутама	
8 Депозити код иностраних банака	
9 Специјална права вучења у ММФ-у	
10 Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	
11 Монетарно злато	
12 Остала имовина	
13 Некретнине и опрема	
14 Нематеријална имовина	
15 Остала улагања	
16 Новчанице и кованице у оптицају	
17 Депозити банака	
18 Депозити Владе и осталих јавних институција	
19 Резервисања	
20 Остале обавезе	
21 Нето каматни приходи	
22 Нето приходи од накнада и провизија	
23 Нето реализовани добици од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	
24 Нето (губици) од курсних разлика	
25 Нето умањење вриједности на финансијску имовину	
26 Остали приходи	
27 Трошкови особља	
28 Административни и остали оперативни трошкови	
29 Трошкови производње новчаница и кованица	
30 Расподјела годишње нето добити	
31 Капитал	
32 Новац и новчани еквиваленти	
33 Трансакције са повезаним лицима	
34 Ванбилансни депозити	
35 Чланство БиХ у ММФ-у	
36 Домаћи платни систем и систем за поравнања	
37 Догађаји после датума извјештавања	

ОДГОВОРНОСТ ЗА ФИНАНСИЈСКО ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Управа Централне банке Босне и Херцеговине је одговорна за финансијске извјештаје, који су израђени у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Управа је одговорна за досљедну примјену одабраних рачуноводствених политика, доношење разумних и увјерљивих просуђивања и процјена и за вођење одговарајућих рачуноводствених евиденција које у сваком тренутку омогућавају припремање финансијских извјештаја. Управа има општу одговорност за предузимање корака који су јој у разумној мјери доступни и за спровођење таквих интерних контрола које омогућавају очување имовине Централне банке Босне и Херцеговине, те спречавање и откривање превара и других неправилности.

Управни одбор је одговоран за одабир прикладних рачуноводствених политика које су усклађене са примјењивим Међународним стандардима финансијског извјештавања и за надгледање процеса финансијског извјештавања. У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет који се састоји од три независна члана. Ревизорски комитет прегледа годишње финансијске извјештаје, након чега се исти одобравају од стране Управног одбора и подносе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Предсједништву Босне и Херцеговине.

Ови финансијски извјештаји за 2021. годину су ревидирани од стране независних ревизора Централне банке Босне и Херцеговине ERNST & YOUNG д.о.о. Сарајево и ERNST & YOUNG д.о.о. Љубљана и њихов извјештај је дат на странама од 2 до 4. Независни ревизори имају пун и неограничен приступ свим подацима и информацијама потребним за спровођење и разматрање ревизорских процедура.

Приложени финансијски извјештаји на странама од 5 до 83 су одобрени од стране Управног одбора 29. марта 2022. године.

др Сенад Софић
Председавајући Управног одбора
Гувернер

мр Весна Паћука
Руководилац Одјелјења за рачуноводство и финансије

Извјештај независног ревизора

Управном одбору Централне банке Босне и Херцеговине

Мишљење

Обавили смо ревизију финансијских извјештаја Централне банке Босне и Херцеговине (Централна банка), који обухватају извјештај о финансијском положају на дан 31. децембар 2021., извјештај о добити или губитку, извјештај о свеобухватној добити, извјештај о промјенама у капиталу и извјештај о новчаним токовима за тада завршену годину, те напомене уз финансијске извјештаје, укључујући и преглед значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји истинито и фер презентују финансијски положај Централне банке на дан 31. децембар 2021. и њену финансијску успјешност, те њене новчане токове за тада завршену годину у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

Основа за мишљење

Обавили смо нашу ревизију у складу са Међународним ревизијским стандардима (МРевС-има). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у нашем извјештају у одјелку о одговорностима ревизора за ревизију финансијских извјештаја. Независни смо од Централне банке у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (ИЕСБА Кодексом) као и у складу с етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја у Босни и Херцеговини и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу с тим захтјевима и ИЕСБА Кодексом.

Вјерујемо да су ревизијски докази које смо добили довољни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење.

Остала питања

Финансијске извјештаје Централне банке за годину завршену 31. децембра 2020. године ревидирао је други ревизор који је изразио немодификовано мишљење о тим финансијским извјештајима 29. марта 2021. године.

Одговорности Управе, Управног одбора и Ревизорског комитета за финансијске извјештаје

Управа је одговорна за састављање и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са МСФИ и за оне контроле за које Управа одреди да су потребне за омогућавање састављања финансијских извјештаја који су без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке.

У састављању финансијских извјештаја, Управа је одговорна за процјењивање способности Централне банке да настави с пословањем по временски неограниченом пословању, објављивање, ако је примјењиво, питања повезаних с временски неограниченим пословањем и кориштењем рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања, осим ако Управа или намјерава ликвидирати Централну банку или прекинути пословање или нема реалне алтернативе него да то учини.

Управни одбор је одговоран за надгледање процеса финансијског извјештавања којег је установила Централна банка. У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе јесу ли финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке и издати ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је виши ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу с МРевС-има увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услед преваре или грешке и сматрају се значајни ако се разумно може очекивати да, појединачно или у збиру, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу с МРевС-има, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су dostatни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказа насталог услед преваре је већи од ризика насталог услед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворења, намјерно испуштање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о учинковитости интерних контрола Централне банке.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створила Управа.
- закључујемо о примјерености кориштења рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања коју користи Управа и, темељено на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези с догађајима или околностима који могу стварати значајну сумњу у способност Централне банке да настави с пословањем по временски неограниченом пословању. Ако закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтијева да скренемо пажњу у нашем ревизорском извјештају на повезане објаве у финансијским извјештајима или, ако такве објаве нису одговарајуће, да модификујемо наше мишљење. Наши закључци се темеље на ревизијским доказима прибављеним све до датума нашег ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или услови могу узроковати да Централна банка прекине с настављањем пословања по временски неограниченом пословању.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и одражавају ли финансијски извјештаји трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја (наставак)

Ми комуницирамо с Управним одбором и Ревизорским комитетом у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним ревизијским налазима, укључујући и у вези са значајним недостацима у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

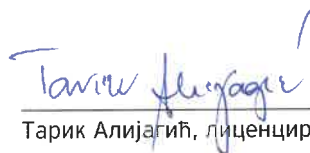
Ми такође дајемо изјаву Управном одбору и Ревизорском комитету да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независности и да ћемо комуницирати с њима о свим односима и другим питањима за која се може разумно сматрати да утичу на нашу независност, као и, гдје је примјењиво, о повезаним заштитама.

Данијела Мирковић, прокуриста

Ернст & Ђоунг д.о.о. Сарајево
Врбања 1 (СЦЦ – Сарајево Циту Центер)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 29. март 2022. године

Тарик Алијагић, лиценцирани ревизор

Ернст & Ђоунг д.о.о. Сарајево
Врбања 1 (СЦЦ – Сарајево Циту Центер)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 29. март 2022. године

Јанез Уранич, партнер

Ернст & Ђоунг д.о.о. Љубљана
Дунајска цеста 111
1000 Љубљана
Република Словенија

Љубљана, 29. март 2022. године

ERNST & YOUNG
Revizijska poslovnica
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

У хиљадама КМ	Напомена	31. децембар 2021.	На дан 31. децембар 2020.
ИМОВИНА			
Готовина у страним валутама	7	469.585	142.202
Депозити код иностраних банака	8	3.945.097	3.832.072
Специјална права вучења у ММФ-у	9, 35	1.881	879
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	10	11.629.592	9.601.315
Монетарно злато	11	301.987	291.561
Остала имовина	12	16.927	12.671
Некретнине и опрема	13	50.177	48.560
Нематеријална имовина	14	983	1.234
Остала улагања	15	27.813	27.813
УКУПНО ИМОВИНА		16.444.042	13.958.307
ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ			
ОБАВЕЗЕ			
Новчанице и кованице у оптицају	16	6.923.818	6.172.457
Депозити банака	17	7.219.617	5.901.142
Депозити Владе и осталих јавних институција	18	1.429.596	897.044
Резервисања	19	1.406	1.414
Остале обавезе	20	8.162	3.919
Укупно обавезе		15.582.599	12.975.976
КАПИТАЛ			
Почетни капитал		25.000	25.000
Резерве		836.443	957.331
Укупно капитал	31	861.443	982.331
УКУПНО ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ		16.444.042	13.958.307

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТИ ИЛИ ГУБИТКУ

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2021.	2020.
Каматни приходи		55.568	51.721
Каматни расходи		(45.420)	(32.197)
НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ	21	10.148	19.524
Приходи од накнада и провизија		20.970	18.061
Расходи од накнада и провизија		(813)	(689)
НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	22	20.157	17.372
Нето реализовани добици од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	23	4.949	1.578
Нето (губици) од курсних разлика	24	(486)	(184)
Нето умањење вриједности на финансијску имовину	25	(426)	(410)
Остали приходи	26	1.402	245
ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ		35.744	38.125
Трошкови особља	27	(19.669)	(18.578)
Административни и остали оперативни трошкови	28	(6.514)	(6.252)
Трошкови производње новчаница и кованица	29	(4.143)	(2.855)
Трошкови амортизације	13,14	(2.521)	(2.532)
ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ		(32.847)	(30.217)
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ	30	2.897	7.908

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О СВЕОБУХВАТНОЈ ДОБИТИ

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2021.	2020.
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		2.897	7.908
Остали свеобухватни (губитак) / добит			
<i>Ставке које су или које се могу накнадно пренијети у добит или губитак:</i>			
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит			
Нето промјена у фер вриједности током године	10	(129.592)	81.673
Нето промјена у резервацијама за очекиване кредитне губитке призната у добит или губитак током године	6.1.1, 25	330	314
Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената	23	(4.949)	(1.578)
		(134.211)	80.409
Монетарно злато			
Нето промјена у фер вриједности током године	11	10.426	37.473
		10.426	37.473
Укупно остали свеобухватни (губитак) / добит		(123.785)	117.882
УКУПНО СВЕОБУХВАТНИ (ГУБИТАК) / ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		(120.888)	125.790

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2021. године	25.000	293.125	87.703	31.300	545.203	957.331	982.331
Укупно свеобухватни (губитак) за годину	-	(134.211)	10.426	-	2.897	(120.888)	(120.888)
Нето добит за годину (напомена 30)	-	-	-	-	2.897	2.897	2.897
Остали свеобухватни (губитак)	-	(134.211)	10.426	-	-	(123.785)	(123.785)
<i>Нето нереализоване негативне промјене у фер вриједности дужничких инструмената</i>	-	(129.592)	-	-	-	(129.592)	(129.592)
<i>Нето повећање резервација за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте признато у добит или губитак</i>	-	330	-	-	-	330	330
<i>Нето реализоване позитивне промјене у фер вриједности дужничких инструмената пренесене у добит или губитак по основу продаја</i>	-	(4.949)	-	-	-	(4.949)	(4.949)
<i>Нето нереализоване позитивне промјене у фер вриједности монетарног злата</i>	-	-	10.426	-	-	10.426	10.426
Стање на дан 31. децембар 2021. године	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2020. године	25.000	212.716	50.230	31.300	537.295	831.541	856.541
Укупно свеобухватна добит за годину	-	80.409	37.473	-	7.908	125.790	125.790
Нето добит за годину (напомена 30)	-	-	-	-	7.908	7.908	7.908
Остала свеобухватна добит	-	80.409	37.473	-	-	117.882	117.882
Нето нереализоване позитивне промјене у фер вриједности дужничких инструмената	-	81.673	-	-	-	81.673	81.673
Нето повећање резервација за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте признато у добит или губитак	-	314	-	-	-	314	314
Нето реализоване позитивне промјене у фер вриједности дужничких инструмената пренесене у добит или губитак по основу продаја	-	(1.578)	-	-	-	(1.578)	(1.578)
Нето нереализоване позитивне промјене у фер вриједности монетарног злата	-	-	37.473	-	-	37.473	37.473
Стање на дан 31. децембар 2020. године	25.000	293.125	87.703	31.300	545.203	957.331	982.331

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА

		За годину која је завршила 31. децембра	
Напомена		2021.	2020.
У хиљадама КМ			
НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ОПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ			
Нето добит за годину		2.897	7.908
Прилагођено за:			
Каматне приходе	21	(55.568)	(51.721)
Каматне расходе	21	45.420	32.197
Нето умањење вриједности на финансијску имовину	25	426	410
Нето реализоване (добитке) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	23	(4.949)	(1.578)
Нето губитке од курсних разлика	24	486	184
Приходе од донација	26	(6)	(50)
Нето повећање у резервисањима	19, 27	171	151
Нето (добитке) / губитке од отуђења некретнина, опреме и нематеријалне имовине		(56)	2
Приход од дивиденди признат у добит или губитак	26	(1.297)	-
Амортизацију	13, 14	2.521	2.532
Нето новчани токови од оперативних активности прије промјена на пословној имовини и обавезама		(9.955)	(9.965)
Промјене на пословној имовини и обавезама			
Смањење / (повећање) орочених депозита код иностраних банака		635.115	(139.779)
(Повећање) дужничких инструмената		(2.157.869)	(602.229)
(Повећање) остале имовине		(3.975)	(1.391)
Повећање новчаница и кованица у оптицају	16	751.361	972.541
Повећање депозита банака		1.320.973	158.825
Повећање депозита Владе и осталих јавних институција		532.552	16.369
Повећање / (смањење) осталих обавеза		4.344	(197)
Исплате по основу резервисања	19	(179)	(131)
Наплаћена камата		53.070	50.419
Плаћена камата		(45.100)	(31.135)
Нето новац од оперативних активности		1.080.337	413.327
НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ			
Приливи од продаје некретнина и опреме		57	-
Куповине некретнина, опреме и нематеријалне имовине	13, 14	(3.888)	(2.451)
Примљена дивиденда		1.297	-
Нето новац од инвестиционих активности		(2.534)	(2.451)

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2021.	2020.
Нето ефекти умањења вриједности за очекиване кредитне губитке на новац и новчане еквиваленте		(184)	(45)
Нето ефекти курсних разлика на новац и новчане еквиваленте		(581)	(115)
Нето повећање новца и новчаних еквивалената		1.077.038	410.716
Новац и новчани еквиваленти на почетку године		2.909.688	2.498.972
Новац и новчани еквиваленти на крају године	32	3.986.726	2.909.688

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ**1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ**

Централна банка Босне и Херцеговине („Централна банка“) је врховна монетарна власт државе Босне и Херцеговине (БиХ). Њено оснивање, организација и операције су дефинисани Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Службени гласник БиХ, број: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 и 32/07 („Закон о Централној банци“), који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, сагласно Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини (Устав БиХ).

Централна банка је основана 20. јуна 1997. године и почела је са радом 11. августа 1997. године.

Централна банка послује преко Централног уреда, три главне јединице у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале у Брчком и на Палама. Филијала Пале је под надлежношћу главне јединице у Бањој Луци.

Сједиште Централног уреда Централне банке је у Сарајеву, Маршала Тита број 25.

Основни циљ Централне банке је да постигне и одржи стабилност домаће валуте тако што издаје домаћу валуту у складу са правилом валутног одбора. Правило валутног одбора, дефинисано Законом о Централној банци, подразумијева да се домаћа валута издаје само уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама. Поред тога, Централна банка има обавезу да, на захтјев, без ограничења купује и продаје конвертибилну марку (KM) за евро (EUR) по службеном девизном курсу у износу $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, који је одређен Законом о Централној банци.

Задаци Централне банке, дефинисани Законом о Централној банци, укључују:

- дефинисање, усвајање и контролисање монетарне политике БиХ путем издавања домаће валуте по прописаном девизном курсу уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама;
- држање и управљање службеним девизним резервама Централне банке на сигуран и профитабилан начин;
- успостављање и одржавање одговарајућих платних и обрачунских система;
- издавање прописа и смјерница за остваривање дјелатности Централне банке, у складу са Законом о Централној банци;
- координацију дјелатности агенција за банкарство надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- примање депозита од државних и јавних институција БиХ и депозита од комерцијалних банака у циљу испуњавања захтјева за обавезном резервом;
- стављање у оптицај и повлачење из оптицаја домаће валуте, укључујући новчанице и кованице законског средства плаћања, придржавајући се строго правила валутног одбора;
- учествовање у раду међународних организација које раде на јачању финансијске и економске стабилности земље;
- заступање БиХ у међународним организацијама по питањима монетарне политике.

У оквиру својих овлаштења, утврђених Законом о Централној банци, Централна банка је потпуно независна од ентитета БиХ, јавних агенција и било којих других органа у извршавању својих циљева и задатака.

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ (НАСТАВАК)

Кључно руководство Централне банке чине два тијела: Управни одбор и Управа.

У складу са Законом о Централној банци, сва овлаштења која нису специфично дата Управном одбору додјељују се гувернеру. Гувернер је председавајући Управног одбора и председавајући Управе.

Управу Централне банке поред гувернера чине три вицегувернера, које именује гувернер уз одобрење Управног одбора. Управа оперативно руководи пословањем Централне банке.

На датуме извјештавања, чланове кључног руководства Централне банке чине:

Управни одбор

др Сенад Софтић	председавајући
мр Шериф Исовић	члан
др Радомир Божић	члан (од 30. априла 2020. године)
др Драган Кулина	члан (од 30. априла 2020. године)
др Данијела Мартиновић	члан (од 30. априла 2020. године)
мр Анкица Колобарић	члан (до 30. априла 2020. године)

Несметано и континуирано извршавање законске улоге, основних задатака и функција Централне банке у складу са Законом о Централној банци и њеним важећим актима је јединствен став постојећег Управног одбора до именовања новог сазива Управног одбора од стране Предсједништва Босне и Херцеговине.

Управа

др Сенад Софтић	гувернер
мр Ернадина Бајровић	вицегувернер
др Милица Лакић	вицегувернер (до 11. августа 2021. године)
др Жељко Марић	вицегувернер (од 16. августа 2021. године)
Желимира Распудић	вицегувернер (до 30. јуна 2021. године)

Ревизорски комитет процјењује свеукупну адекватност и ефективност процеса финансијског извјештавања Централне банке, врши преглед финансијских извјештаја прије њиховог одобрења од стране Управног одбора, као и надзор процеса вањске ревизије годишњих финансијских извјештаја и процеса избора независних ревизора Централне банке. Надзорне функције Ревизорског комитета подразумевају и надзор оквира управљања ризицима и система интерних контрола, надзор функције усклађености пословања и надзор функције интерне ревизије.

Чланове Ревизорског комитета Централне банке су, закључно са 31. августом 2021. године, чинили:

Ревизорски комитет

др Мила Гаџић	председавајућа
др Елвир Чизмић	члан
Радомир Репија	члан

Додатне информације о члановима кључног руководства и Ревизорског комитета Централне банке су објављене у напомени 37.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ**2.1. Изјава о усклађености**

Финансијски извјештаји Централне банке припремљени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања („МСФИ“), објављеним од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде („ОМРС“).

Ови финансијски извјештаји су припремљени на основу претпоставке о временској неограничености пословања.

Више информација о околностима проузрокованим глобалном пандемијом COVID-19 које су утицале на операције и активности Централне банке у 2021. години објављено је у напомени 3.13. Ове околности нису утицале на адекватност претпоставке о временској неограничености пословања Централне банке.

2.2. Основа за мјерење

Ови финансијски извјештаји су припремљени примјеном обрачунске рачуноводствене основе и користећи историјски трошак као основу мјерења, изузев за сљедеће значајне ставке:

Ставка	Основа мјерења
Финансијски инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	фер вриједност
Монетарно злато	фер вриједност

2.3. Функционална и извјештајна валута

Финансијски извјештаји Централне банке приказани су у државној валути БиХ коју представља КМ. Све финансијске информације су заокружене на најближу хиљаду (уколико није другачије наведено).

2.4. Стандарди, тумачења и измјене постојећих стандарда на снази у текућем периоду

Усвојене рачуноводствене политике су у складу са онима из претходне финансијске године, осим сљедећих измијењених МСФИ-јева које је Централна банка усвојила од 1. јануара 2021. године:

- Реформа референтне вриједности каматних стопа – Фаза 2 – МСФИ 9, МРС 39, МСФИ 7, МСФИ 4 и МСФИ 16 (Допуне)

У августу 2020. године ОМРС је објавио Реформу референтне вриједности каматних стопа – Фаза 2, измјене МСФИ-ја 9, МРС-а 39, МСФИ-ја 7, МСФИ-ја 4 и МСФИ-ја 16, чиме је завршио свој рад као одговор на реформу IBOR-а. Измјене и допуне пружају привремене олакшице које се односе на учинке финансијског извјештавања када се међубанкарска понуђена стопа (IBOR) замијени алтернативном готово неризичном каматном стопом (RFR). Конкретно, измјене предвиђају практични изузетак када се обрачунавају промјене у основи за утврђивање уговорних новчаних токова финансијске имовине и обавеза, како би се захтијевало прилагођавање ефективне каматне стопе, еквивалентно кретању тржишне каматне стопе. Такође, допуне уводе олакшице код прекида рачуноводства заштите, укључујући привремено ослобађање од потребе да се испуни одвојено препознатљив захтјев када је RFR инструмент одређен за заштиту компоненте ризика. Постоје и измјене МСФИ 7 Финансијски инструменти: објелодањивања која омогућавају корисницима финансијских извјештаја да разумију ефекат реформе референтне каматне стопе на финансијске инструменте и стратегију управљања ризиком субјекта. Када је примјена ретроспективна, субјекат није у обавези да измјени податке из ранијих периода. Допуне нису имале значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)**2.4. Стандарди, тумачења и измјене постојећих стандарда на снази у текућем периоду (наставак)**

- МСФИ 16 Најмови - COVID-19 олакшице за најмопримце (Допуна)

Измјена је на снази за годишње извјештајне периоде која почињу на дан или након 1. јуна 2020. године, ретроспективно. Ранија примјена је дозвољена, укључујући и у финансијским извјештајима који још нису одобрени за издавање на дан 28. мај 2020. године. ОМРС је измјенио стандард како би се пружила олакшица најмопримцима од примјене МСФИ 16 упутства за рачуноводствено евидентирање модификација уговора о најму за олакшице које се јављају као директна посљедица пандемије COVID-19. Датом измјеном се обезбјеђује практичан изузетак за рачуноводствени третман у књигама најмопримца, приликом прихватања било каквих промјена у најмовима, које су резултат олакшица услед пандемије COVID-19, тако што може да их обухвати на исти начин као и сваку промјену дефинисану МСФИ 16, ако промјена није била модификација уговора о најму, само ако су испуњени сви сљедећи услови:

- Промјене плаћања најма доводе до промјене најамнине која је суштински иста или мања од најамнине непосредно прије настанка промјене.
- Свако смањење плаћања најма утиче само на плаћања која су првобитно доспјела на дан или прије 30. јуна 2021. године.
- Нема суштинских промјена осталих услова најма.

Допуна није имала значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

2.5. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби

Сљедећи стандарди, измјене постојећих стандарда и тумачења су објављени од стране ОМРС, али нису на снази за годину која завршава 31. децембра 2021. године и нису раније усвојени од стране Централне банке:

- Измјена у МСФИ 10 Консолидовани финансијски извјештаји и МРС 28 Улагања у придружена друштва и заједничке подухвате: Продаја или допринос имовине између улагача и његовог придруженог или заједничког подухвата.

Измјене се односе на признату недоследност између захтјева из МСФИ-ја 10 и оних у МРС-у 28, у вези с продајом или доприносом имовине између улагача и његовог придруженог или заједничког подухвата. Главна посљедица измјена је да се потпуни добитак или губитак признаје када трансакција укључује пословање (без обзира је ли смјештена у подружници или не). Дјелимични добитак или губитак признаје се када трансакција укључује имовину која не представља пословање, чак и ако је та имовина смјештена у подружници. У децембру 2015. године ОМРС је одгодио датум ступања на снагу ове измјене на неодређено вријеме до исхода свог истраживачког пројекта о методи удјела у рачуноводству. Централна банка предвиђа да измјене неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- МРС 1 Презентација финансијских извјештаја: Класификација обавеза на текуће или дугорочне (Допуне)

Измјене су почетно биле на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2022. године уз допуштену рану примјену. Међутим, као одговор на пандемију COVID-19, ОМРС је одгодио датум ступања на снагу за једну годину, односно 1. јануара 2023. године, како би друштвима дала више времена за провођење свих промјена класификације које произлазе из измјена. Измјене и допуне имају за циљ промовисати досљедност у примјени захтјева помажући друштвима да утврде јесу ли у извјештајима о финансијском положају, дуговима и осталим обавезама са неизвјесним датумом требала бити класификована као текућа или дугорочна.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)**2.5. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби (наставак)**

Измјене утичу на приказ обавеза у извјештају о финансијском положају и не мијењају постојеће захтјеве у вези мјерења или времена признавања било које имовине, обавезе, прихода или расхода, нити информације које субјекти објављују о тим ставкама. Такође, измјене и допуне појашњавају захтјеве за класификацију дуга који може подмирити друштво које издаје властите власничке инструменте.

У новембру 2021. године ОМРС је издао нацрт допуна стандарда (Exposure draft), који појашњава како третирати обавезе које подлијежу обавезама које треба поштовати, на датум након извјештајног периода. Конкретно, ОМРС предлаже измјене и допуне МРС-а 1 уског обима које ефективно поништавају измјене из 2020. године које захтијевају од субјекта да класификују као текуће обавезе које подлијежу обавезама које се морају испунити само унутар сљедећих дванаест мјесеци након извјештајног периода, ако ти услови нису уједначени на крају извјештајног периода. Умјесто тога, приједлози би захтијевали од субјекта да посебно прикажу све дугорочне обавезе које подлијежу обавезама које треба испунити тек унутар дванаест мјесеци након извјештајног периода. Надаље, ако се субјекти на крају извјештајног периода не придржавају таквих будућих обавеза, биће потребна додатна објава. Приједлози ће ступити на снагу за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године и мораће се примјењивати ретроспективно у складу с МРС-ом 8, док је рано усвајање допуштено. ОМРС је такође предложио да се у складу с тим одгоди датум ступања на снагу измјена и допуна 2020. године, тако да се од субјекта неће тражити да мијењају постојећу праксу прије него што предложене измјене ступе на снагу. Централна банка предвиђа да допуне неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- МСФИ 3 Пословне комбинације; МРС 16 Некретнине, постројења и опрема; МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина као и годишња побољшања 2018-2020 (Допуне)

Измјене су на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2022. године уз допуштену рану примјену. ОМРС је издао измјене и допуне уског обима на МСФИ стандарде како слиједи:

- МСФИ 3 Пословне комбинације (Допуне) ажурирају референцу у МСФИ 3 на Концептуални оквир за финансијско извјештавање без промјене рачуноводствених захтјева за пословне комбинације;
- МРС 16 Некретнине, постројења и опрема (Допуне) забрањује друштву да од трошка некретнина, постројења и опреме одбије износе примљене продајом предмета произведених док друштво припрема средство за намјеравану употребу. Умјесто тога, друштво ће такве приходе од продаје и повезане трошкове признати у извјештају о добити или губитку;
- МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (Допуне) специфицира које трошкове друштво укључује у одређивање трошка испуњења уговора у сврху процјене је ли уговор штетан.
- Годишња побољшања 2018-2020 доносе мање измјене МСФИ-а 1 Прва примјена Међународних стандарда финансијског извјештавања, МСФИ 9 Финансијски инструменти, МРС-а 41 Пољопривреда и илустративни примјери који прате МСФИ 16 Најмови.

Централна банка предвиђа да допуне неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- МСФИ 16 Најмови-COVID-19 олакшице за најмопримце након 30. јуна 2021. (Допуна)

Измјена се примјењује на годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. априла 2021. године, уз дозвољену ранију примјену, укључујући и финансијске извјештаје који још нису одобрени за објављивање на датум издавања ове допуне. У марту 2021. године, ОМРС је измијенио услове практичних изузетака од захтјева МСФИ 16 који најмопримцима обезбјеђује ослобађање од примјене смјерница МСФИ 16 о модификацијама уговора о најму, које се односе на олакшице које су настале као директна посљедица пандемије COVID-19.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.5. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби (наставак)

Након допуна, практични изузеци се сада примјењују на олакшице за најам за које свако смањење плаћања најма утиче само на плаћања која првобитно доспијевају 30. јуна 2022. године, под условом да су испуњени други услови за примјену практичног изузетка. Централна банка предвиђа да допуна неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- МРС 1 Презентација финансијских извјештаја и МСФИ Изјава о пракси 2: Објелодањивање рачуноводствених политика (Допуне)

Измјене и допуне ступају на снагу за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене дају смјернице о примјени концепта процјене материјалности на објелодањивање рачуноводствених политика. Посебно, измјене МРС 1 замјењују захтјев за објелодањивањем „значајних“ рачуноводствених политика са захтјевом за објелодањивањем „материјалних“ рачуноводствених политика. Такође, упутства и илустративни примјери су додати у Извјештај из праксе како би помогли у примјени концепта материјалности приликом доношења процјена о објелодањивању рачуноводствених политика. Централна банка предвиђа да допуне неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- МРС 8 Рачуноводствене политике, Промјене рачуноводствених процјена и грешке: Дефиниција рачуноводствених процјена (Допуне)

Измјене ступају на снагу за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, уз дозвољену ранију примјену и примјењују се на промјене у рачуноводственим политикама и промјене рачуноводствених процјена које се дешавају на или након почетка тог периода. Измјенама се уводи нова дефиниција рачуноводствених процјена, дефинисаних као новчани износи у финансијским извјештајима који су предмет несигурности при одмјеравању. Такође, допунама се појашњава шта су промјене у рачуноводственим процјенама и како се оне разликују од промјена рачуноводствених политика и исправци грешака. Централна банка предвиђа да допуне неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- МРС 12 Порез на добит: Одгођени порез који се односи на имовину и обавезе произашле из једне трансакције (Допуне)

Измјене су на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, уз дозвољену ранију примјену. У мају 2021. године, ОМРС је издао допуне МРС 12, који сужавају обим изузетка за почетно признавање према МРС 12 и прецизирају како друштва треба да обрачунавају одложени порез на трансакције као што су најам и обавезе за повлачење имовине из употребе. Према измјенама, изузетак од почетног признавања се не примјењује на трансакције које при почетном признавању доводе до једнаких опорезивих и одбитних привремених разлика. Примјењује се само ако признавање средства најма и обавезе најма (или обавезе за повлачење имовине из употребе и имовине која се повлачи из употребе) доведе до опорезивих и одбитних привремених разлика које нису једнаке. Централна банка предвиђа да допуне неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

2.6. Упоредне финансијске информације

У сврху фер и објективне презентације финансијских информација у 2021. години, одређени упоредни прикази у основним финансијским извјештајима и одређеним напоменама су раздвојени како би се обезбиједила упоредивост финансијских информација. Ове измјене нису значајно утицале на укупне финансијске перформансе и финансијски положај Централне банке у упоредном периоду. Све измјене су извршене са циљем унапређења објава и транспарентности финансијских извјештаја.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ

Централна банка је досљедно примјењивала објављене значајне рачуноводствене политике на све периоде приказане у овим финансијским извјештајима.

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе

3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза

Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза се одређује приликом почетног признавања.

А. Финансијска имовина

Финансијска имовина Централне банке се може класификовати у једну од три наведене категорије приликом почетног признавања:

- Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку,
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједност кроз добит или губитак.

На датуме извјештавања Централна банка није имала финансијску имовину која спада у категорију накнадног мјерења по фер вриједности кроз добит или губитак.

Класификација финансијске имовине одређена је:

- Пословним моделом Централне банке за управљање финансијском имовином и
- Карактеристикама финансијске имовине са уговорним новчаним токовима.

Пословни модел

Пословни модел означава начин на који Централна банка управља финансијском имовином са циљем генерисања новчаних токова. На датуме извјештавања, Централна банка управља својом имовином кроз следеће пословне моделе:

1. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и
2. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и продаје“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и новчане токове који настају у тренутку њене продаје.

Управљање уговорним новчаним токовима по основу инвестирања у дужничке инструменте може се вршити кроз оба пословна модела. На датуме извјештавања циљ Централне банке је да се за све дужничке инструменте прикупљање уговорних новчаних токова врши држањем и продајом.

Циљеви ових модела су одређени како би се генерисали уговорни новчани токови, одржавала ликвидност Централне банке те у сврху заштите валутног одбора Централне банке.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

За финансијску имовину којом се управља кроз ове моделе, Централна банка процјењује да ли су уговорни новчани токови финансијске имовине само плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице. Ова процјена се ради на нивоу портфеља из разлога што је тај ниво најбољи одраз начина управљања финансијском имовином. У сврху процјене, „главница“ се дефинише као фер вриједност финансијске имовине приликом почетног признавања. „Камата“ се дефинише као накнада за временску вриједност новца, кредитни ризик повезан са неподмиреним износом главнице током одређеног периода и остале ризике и трошкове повезане са држањем финансијске имовине.

За потребе процјене да ли су уговорни новчани токови „плаћање само главнице и камате“, Централна банка узима у обзир уговорне новчане токове инструмента. Само она финансијска имовина која задовољава захтјеве „плаћање само главнице и камате“ може се класификовати у категорију финансијске имовине која се мјери по амортизованом трошку или финансијске имовине која се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку ако задовољава следеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит ако имовина задовољава следеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Б. Финансијске обавезе

Централна банка класификује све своје финансијске обавезе као накнадно мјерене по амортизованом трошку, осим новчаница и кованица у оптицају које се мјере по номиналној вриједности (напомена 3.6). Финансијске обавезе се не рекласификују.

3.1.2. Почетно признавање финансијске имовине и финансијских обавеза

Финансијска имовина и финансијске обавезе се признају у извјештају о финансијском положају само када Централна банка постане једна од уговорних страна на коју се примјењују уговорни услови финансијског инструмента.

Финансијска имовина и финансијске обавезе се почетно мјере по фер вриједности. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем или издавањем финансијске имовине и финансијских обавеза, осим за имовину и обавезе који се класификују по фер вриједности кроз добит или губитак, се додају у или одузимају од фер вриједности финансијске имовине или финансијских обавеза приликом почетног признавања по потреби. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем финансијске имовине или финансијских обавеза по фер вриједности кроз добит или губитак се признају директно у добит или губитак.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.2. Почетно признавање финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

Сва финансијска имовина се почетно признаје на датум подмирења, а то је датум када Централна банка стекне имовину или се имовина испоручи Централној банци.

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза

Изабрана класификација финансијске имовине и финансијских обавеза одређује начин њеног накнадног мјерења.

Амортизовани трошак финансијске имовине или финансијске обавезе је износ по којем се финансијска имовина или финансијска обавеза мјери приликом почетног признавања, умањен за отплату главнице, увећан или умањен за кумулативну амортизацију примјеном методе ефективне каматне стопе свих разлика између почетног износа и износа до доспијећа, и у случају финансијске имовине, усклађен за свако умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Бруто књиговодствена вриједност финансијске имовине је амортизовани трошак финансијске имовине прије усклађења за умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Метода ефективне каматне стопе је метода израчуна амортизованог трошка (бруто књиговодствене вриједности) финансијске имовине или финансијске обавезе и распоређивања и признавања прихода и расхода од камата у добит или губитак током одређеног периода.

А. Финансијска имовина

Финансијска имовина по амортизованом трошку

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине. Ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по амортизованом трошку се признају у добит или губитак као приходи од камата или расходи по основу ефекта негативних каматних стопа у периоду када су настали.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по амортизованом трошку класификовани су готовина у страним валутама, депозити код иностраних банака, специјална права вучења код ММФ-а и остала финансијска имовина.

Финансијска имовина по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност имовине и усклађује се са фер вриједности финансијске имовине на сваки датум извјештавања. Током периода држања, ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит признају се на следећи начин:

- Приходи од камата или расходи по основу ефекта негативних каматних стопа признају се у добит или губитак у периоду када су настали
- Усклађивања фер вриједности признају се у осталој свеобухватној добити у периоду када су настали.

Приликом престанка признавања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, кумулативни добитак или губитак претходно признат у осталој свеобухватној добити рекласификује се из капитала у добит или губитак, укључујући претходно признате добитке или губитке од умањења.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит класификовани су дужнички инструменти Централне банке.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

Власнички инструменти

Централна банка је направила неопозив избор да у осталој свеобухватној добити прикаже накнадне промјене фер вриједности власничких инструмената који се не држе за трговање због својих специфичних карактеристика и непостојања активног тржишта за њихово трговање. Остала улагања представљају власничке инструменте који су почетно признати по трошку стицања за који се сматра да одговара њиховој фер вриједности због немогућности поузданог утврђивања њихове фер вриједности.

На датуме извјештавања, власничке инструменте Централне банке по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит чине акције Банке за међународна поравнања (BIS) и SWIFT акције (напомена 15).

Централна банка је дужна, искључиво ако мијења свој пословни модел за управљање финансијском имовином, рекласификовати сву финансијску имовину на коју утиче промјена пословног модела.

Умањење вриједности финансијске имовине

Захтјеви за умањењем вриједности финансијске имовине користе више информација по принципу погледа унапријед за признавање очекиваних кредитних губитака. Инструменти који потпадају под ове захтјеве односе се на финансијску имовину мјерену по амортизованом трошку односно депозите код иностраних банака и специјална права вучења у ММФ-у, као и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Централна банка користи поједностављени приступ у израчуна очекиваних кредитних губитака за остала потраживања. Власнички инструменти мјерени по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит нису предмет умањења вриједности.

Централна банка признаје умањење вриједности за ове губитке на сваки датум извјештавања. Мјерење очекиваних кредитних губитака одражава:

- Објективан и пондерисано вјероватан износ који се одређује процјеном више могућих исхода,
- Временску вриједност новца и
- Разумне и корисне информације које су на располагању без додатних трошкова или напора на датум извјештавања о прошлим догађајима, тренутним условима и предвиђањима о будућим економским условима.

Напомена 6.1. пружа више информација о начину мјерења очекиваних кредитних губитака.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

Умањење вриједности за очекиване кредитне губитке обрачунава се и приказује у извјештају о финансијском положају како слиједи:

Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине и евидентирају као одбитна ставка бруто књиговодствене вриједности имовине.

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине, али се умањење вриједности признаје у осталој свеобухватној добити као резервација за очекиване кредитне губитке и не умањује књиговодствену вриједност финансијске имовине у извјештају о финансијском положају.

Добици и губици од умањења вриједности финансијске имовине признају се у добит или губитак, независно од класификације финансијске имовине која је предмет умањења на сваки датум извјештавања.

Б. Финансијске обавезе

Приход или расход од камате по основу финансијских обавеза мјерених по амортизованом трошку признаје се у добит или губитак користећи методу ефективне каматне стопе.

Приходи од накнада и провизија по основу финансијских обавеза признају се када је услуга извршена.

Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку укључују новчанице и кованице у оптицају, депозите банака, депозите Владе и осталих јавних институција и остале финансијске обавезе.

3.1.4. Престанак признавања финансијске имовине и финансијских обавеза

Централна банка престаје признавати финансијску имовину само онда када уговорна права на новчане примитке од имовине истекну или када Централна банка пренесе финансијску имовину и суштински све ризике и користи од власништва имовине на други субјект.

Финансијска обавеза се престаје признавати када је измирена, отказана или је истекла.

3.2. Пребијање

Финансијска имовина и обавезе се пребијају и нето износ се исказује у извјештају о финансијском положају на нето принципу само када постоји законски проведиво право за пребијањем признатих износа и када постоји намјера за приказивањем и подмиривањем трансакција на нето основи.

Приходи и расходи се приказују на нето основи само када то допушта одређени МСФИ, или за оне добитке и губитке који произлазе из групе сличних трансакција.

3.3. Новац и новчани еквиваленти

Новац и новчани еквиваленти за потребе извјештавања о новчаним токовима састоје се од сљедећих категорија: жиро рачуни, готовина у страним валутама, девизни депозити по виђењу, девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће од датума стицања и специјална права вучења у ММФ-у.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.4. Монетарно злато

Монетарно злато је дио девизних резерви Централне банке и класификовано је као финансијска имовина. Монетарно злато се почетно признаје по фер вриједности, укључујући трансакционе трошкове који се директно могу приписати стицању монетарног злата.

Након почетног признавања, монетарно злато се накнадно мјери по фер вриједности. Нереализовани добици и губици који произлазе из промјена фер вриједности, а по основу промјена у цијени монетарног злата, признају се на рачуну резерви фер вриједности у оквиру остале свеобухватне добити. Прије расподеле годишње остварене добити, уколико нереализовани губици прелазе стање резерви фер вриједности за монетарно злато, Централна банка признаје износ негативног салда на рачун добити или губитка и тај износ улази у остварену добит расположиву за расподелу, уколико су испуњени законски прописани услови за расподелу добити.

Приликом продаје злата, нереализовани добици и губици из остале свеобухватне добити се преносе у добит или губитак.

Фер вриједност монетарног злата се исказује у EUR валути, преведећи је по фиксном курсу КМ на датум извјештавања и утврђује се према посљедњој расположивој послијеподневној цијени једне унце злата на датум извјештавања.

3.5. Некретнине, опрема и нематеријална имовина

Некретнине, опрема и нематеријална имовина је имовина набављена из властитих средстава Централне банке и новчаних и неновчаних донација. Некретнине, опрема и нематеријална имовина исказују се по историјском трошку умањеном за акумулирану амортизацију и акумулиране губитке од умањења вриједности. Трошак укључује куповну цијену и све трошкове који су директно повезани са довођењем имовине у радно стање за намјеравану употребу. Одржавање и поправке, замјене, те побољшања мањег значаја признају се као расход кад су настали. Значајна побољшања и замјене се капитализују.

Имовина у припреми исказана је по трошку набавке укључујући трошкове фактурисане од трећих лица. Након завршетка, сви акумулирани трошкови имовине пребацују се на одговарајућу категорију некретнина, опреме и нематеријалне имовине на које се накнадно примјењују одговарајуће стопе амортизације.

Амортизација се обрачунава на све некретнине, опрему и нематеријалну имовину осим на земљиште и имовину у припреми према линеарној методи по прописаној стопи која је утврђена за постепено отписивање трошка набавке имовине кроз њен процијењени корисни вијек трајања. Процијењене стопе амортизације за 2021. и 2020. годину су дате како слиједи:

Некретнине и опрема

Зграде	1,3% до 4,0%
Опрема	11,0% до 20,0%
Намјештај	10,0% до 12,5%
Возила	15,5%

Нематеријална имовина

Софтвер	20,0%
Остала нематеријална имовина	20,0%

Добици и губици по основу отуђења некретнина и опреме признају се у добит или губитак.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.5. Некретнине, опрема и нематеријална имовина (наставак)

Умањење вриједности нефинансијске имовине

Корисни вијек трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине се преиспитује и прилагођава најмање једном годишње или ако се сматра потребним и примјењује се проспективно.

Књиговодствена вриједност нефинансијске имовине Централне банке се прегледа на сваки датум извјештавања у сврху оцјењивања постоје ли назнаке умањења вриједности. Уколико постоје, процјењује се надокнадива вриједност имовине. Губитак од умањења вриједности се признаје увијек када књиговодствена вриједност имовине или јединица које стварају новац прелази њену надокнадиву вриједност. Губици од умањења вриједности признају се у добит или губитак.

Надокнадива вриједност остале имовине је већа вриједност при упоређивању њене употребне вриједности у односу на фер вриједност, умањена за трошкове продаје. У процјењивању употребне вриједности, очекивани будући новчани токови се дисконтују на садашњу вриједност користећи дисконтну стопу прије опорезивања која одражава тренутна тржишна очекивања временске вриједности новца и ризике специфичне за ту имовину. За имовину која не генерише независне новчане приливе, надокнадиви износ се одређује за јединицу која ствара новац којој имовина припада.

Губитак од умањења се укида уколико је дошло до промјена у процјенама кориштеним у одређивању надокнадивог износа. Губитак од умањења се укида само у мјери у којој књиговодствена вриједност имовине не прелази књиговодствену вриједност која би се могла одредити, без амортизације, да није било претходно признатог губитка од умањења вриједности те имовине.

3.6. Новчанице и кованице у оптицају

Централна банка је једина институција у БиХ овлаштена за издавање и повлачење новчаница и кованица, дјелујући стриктно у складу са правилом валутног одбора.

У складу са Законом о Централној банци укупан износ новчаница и кованица у оптицају евидентиран је као финансијска обавеза Централне банке у извјештају о финансијском положају. Новчанице и кованице у оптицају укључују само КМ новчанице и кованице које се налазе изван трезора Централне банке.

Приликом повлачења новчаница и кованица из оптицаја, исте се признају као обавеза у оквиру новчаница и кованица у оптицају до формалног рока повлачења из оптицаја. Износи који нису повучени након формалног рока за повлачење из оптицаја, признају се као приход.

3.7. Депозити депонената

Депозити депонената укључују примљене депозите банака и депозите Владе и осталих јавних институција. Ови депозити представљају финансијске обавезе Централне банке које се почетно признају по фер вриједности и накнадно мјере по амортизованом трошку. Депозити банака укључују депозите домаћих комерцијалних банака по основу политике обавезне резерве Централне банке и друге депозите банака. Депозити Владе и осталих јавних институција представљају примљене депозите институција БиХ и других јавних државних и ентитетских институција и агенција.

Улога Централне банке као депозитара, банкара, савјетника и фискалног агента је прописана Законом о Централној банци.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.8. Резервисања

Резервисања се признају када Централна банка, као посљедицу прошлог догађаја, има садашњу законску или изведену обавезу за коју је вјероватно да ће бити потребан одлив ресурса који садрже економске користи ради подмирења обавезе и износ обавезе се може поуздано процијенити. Резервисања се утврђују дисконтовањем очекиваних будућих новчаних токова користећи стопу која одражава тренутну тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за ту обавезу.

Резервисања се одржавају на нивоу који Управа Централне банке сматра довољним за покривање насталих губитака. Управа одређује адекватност резервисања на основу увида у поједине ставке, текуће економске услове, карактеристике ризика одређених категорија трансакција као и остале релевантне факторе.

Резервисања се укидају само за оне трошкове за које је резервисање изворно признато. Ако одлив економских користи за подмирење обавеза више није вјероватан, резервисање се укида.

3.9. Признавање прихода и расхода

Каматни приходи и расходи

Приходи и расходи од камата признају се у добит или губитак примјеном методе ефективне каматне стопе. „Ефективна каматна стопа“ је стопа која тачно дисконтује процијењена будућа новчана плаћања и примитке кроз очекивани вијек трајања финансијског инструмента на:

- бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине или
- амортизовани трошак финансијске обавезе.

Приликом израчуна ефективне каматне стопе за финансијске инструменте, Централна банка процјењује будуће новчане токове узимајући у обзир све уговорне услове финансијског инструмента, али искључујући очекиване кредитне губитке. Обрачун укључује све накнаде и плаћене или примљене износе између Централне банке и друге стране који су саставни дио ефективне каматне стопе, трансакционе трошкове и све друге дисконте или премије.

Обрачунате камате на финансијску имовину са негативном каматном стопом признају се у добит или губитак као ефекти негативних каматних стопа у оквиру расхода од камата и настају по основу депозита код иностраних банака и дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

Обрачунате камате на финансијске обавезе по амортизованом трошку са негативном каматном стопом признају се у добит или губитак као ефекти негативних каматних стопа на финансијске обавезе у оквиру прихода од камата и настају по основу депозита домаћих комерцијалних банака због примијењене политике обавезне резерве Централне банке.

Приходи и расходи од накнада и провизија

Приходи од накнада и провизија остварени пружањем услуга Централне банке признају се у добит или губитак у тренутку пружања услуге. Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија у складу са утврђеним тарифама за своје услуге. Услуге које пружа Централна банка укључују услуге домаћим банкама, депонентима и другим небанкарским клијентима. Оне настају по основу трансакција у платним системима, обраде новца, трансакција конверзије и осталих услуга.

Расходи од накнада и провизија настају по основу примљених услуга које се односе на управљање девизним резервама Централне банке и признају се у добит или губитак када је услуга примљена.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)****Трансакције у страним валутама и курсне разлике**

Приликом почетног признавања трансакције у страним валутама евидентирају се у КМ примјењујући на износ у страној валути промптни девизни курс између КМ и стране валуте на датум трансакције.

Монетарне ставке исказане у страним валутама прерачунавају се у КМ примјеном курса са курсне листе Централне банке на датум извјештавања. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по историјском трошку прерачунавају се по курсу важећем на датум трансакције. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по фер вриједности прерачунавају се користећи курс који је био важећи на датум мјерења фер вриједности.

Курсне разлике произашле из трансакција монетарних ставки или из прерачунавања монетарних ставки по курсевима различитим од оних по којима су почетно признате у текућем или у претходним извјештајним периодима, признају се у добит или губитак када настану. Због правила валутног одбора, не постоје курсне разлике од монетарних ставки деноминованих у EUR валути.

Средњи курсеви најзначајних валута дати су у наставку:

Средњи курс:	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
	КМ	КМ
EUR	1,95583	1,95583
CHF	1,887320	1,801446
GBP	2,330311	2,165757
USD	1,725631	1,592566
XDR	2,420301	2,315409

Приход од дивиденде

Приход од дивиденде на власничке инструменте признаје се у добит или губитак када се успостави право Централне банке да прима уплате. Приход од дивиденде потиче од акција BIS банке које Централна банка држи (напомене 15 и 26).

Примања запослених*Краткорочна примања запослених*

У складу са домаћим прописима, а у име својих запосленика, Централна банка уплаћује порез на доходак и доприносе за пензијско, инвалидско, здравствено осигурање и осигурање од незапослености, на и из плате, који се обрачунавају по законским стопама током године од износа бруто плате. Централна банка плаћа ове порезе и доприносе у корист институција Федерације Босне и Херцеговине (на федералном и кантоналном нивоу), Републике Српске и Брчко Дистрикта.

Осим тога, накнаде за топли оброк, превоз и регрес исплаћују се у складу са домаћим законским захтјевима. Ови трошкови се признају у добит или губитак у периоду у којем су настали.

Дугорочна примања запослених

Према домаћим законским прописима, приликом одласка у пензију запосленици Централне банке имају право на отпремнину, а по испуњењу законских услова као што су старост или године проведене у радном односу, која се у складу са интерним актима Централне банке додјељује у висини од шест редовних мјесечних плата запосленика исплаћених у задњих шест мјесеци. Такве исплате се третирају као остала дугорочна примања запослених. Централна банка ангажује овлашћеног актуара у сврху израде актуарског обрачуна у складу са методом пројекције кредитне јединице.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)

Трошкови производње новчаница и кованица

Трошкови који се односе на производњу и дизајн новчаница и кованица почетно су признати као унапријед плаћени трошкови у оквиру остале имовине Централне банке и накнадно се амортизују признавањем трошкова кроз добит или губитак током периода од пет година.

Порези

Централна банка је обавезна да плаћа порез на додатну вриједност за све купљене робе и услуге. Ова плаћања су дио административних и осталих оперативних трошкова Централне банке. Према законима о порезу на добит (и Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске), Централна банка је ослобођена од обавеза плаћања пореза на добит.

3.10. Управљање средствима за и у име трећих лица

Централна банка такође води одређене рачуне у страним валутама везане за споразуме између влада БиХ и њених ентитета, те иностраних влада и финансијских организација, као и рачуне у страним валутама државних институција и агенција, те комерцијалних банака за које Централна банка дјелује као агент (напомена 34).

3.11. Финансијски аранжмани Босне и Херцеговине са Међународним монетарним фондом

На основу финансијских аранжмана закључених између БиХ, Централне банке и Међународног монетарног фонда („ММФ“), извјештај о финансијском положају Централне банке садржи сљедеће ставке које се односе на чланство БиХ у ММФ-у: држање специјалних права вучења која су дио девизних резерви Централне банке и која су каматоносна, ММФ-ов рачун бр. 1 и ММФ-ов рачун бр. 2 који су дио финансијских обавеза Централне банке. Ови рачуни су такође укључени у исказивање поштовања правила валутног одбора (напомена 4).

Остале активне и пасивне ставке које се односе на ММФ, а које припадају или које су одговорност БиХ, евидентирани су на посебном повјерљивом фонду у оквиру ванбилансне евиденције. Централна банка има обавезу да обезбиједи одговарајуће евиденције по основу трансакција између БиХ и ММФ-а, али дјелујући стриктно у складу са Законом о Централној банци и домаћим законским прописима у БиХ који регулишу спољни дуг БиХ (напомена 35).

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.12. Значајна рачуноводствена просуђивања и процјене

У припреми финансијских извјештаја Централне банке у складу са МСФИ Управа примјењује просуђивања и процјене који се континуирано разматрају. У процјени значајних просуђивања и процјена, Управа узима у обзир претпоставке засноване на историјском искуству и очекивањима о будућности за која се сматра да су разумне у датим околностима.

Значајна просуђивања и процјене утичу на исказане износе имовине и обавеза, као и објављивање износа потенцијалне имовине и обавеза на датум извјештавања, те одговарајуће исказане износе прихода и расхода за извјештајни период. Стварни износи могу се разликовати од ових процјена. Промјене у рачуноводственим политикама Централне банке се примјењују ретроспективно када је то примјењиво у складу са МСФИ. Измјене рачуноводствених процјена признају се у периоду у којем је процјена измијењена уколико измјена утиче само на тај период или и у периоду измјене и у будућим периодима, ако измјена утиче и на текући и на будуће периоде. У овим финансијским извјештајима није било промјена у примјењеним рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама.

Ови финансијски извјештаји су припремљени према условима који су постојали на дан 31. децембар 2021. године. Услови у будућности могу бити другачији од оних који су резултирали финансијским информацијама објављеним у овим финансијским извјештајима. Управа узима у обзир тренутну неизвијесност у вези са утицајем глобалне пандемије COVID-19 у погледу потенцијално значајног утицаја на цјелокупан финансијски положај и перформансе Централне банке.

Кључне претпоставке и процјене везане за материјално значајне позиције извјештаја о финансијском положају су приказане у наставку:

Пословни модел

Напомена 3.1.1: Одређивање пословног модела у оквиру којег се држи финансијска имовина и процјена уговорних услова финансијске имовине везаних за захтјев „плаћање само главнице и камате“. Ове процјене одређују класификацију финансијске имовине.

Умањење финансијске имовине

Централна банка израчунава очекиване кредитне губитке за одређене класе финансијске имовине мјерене по амортизованом трошку и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Напомена 6.1. описује претпоставке кориштене у одређивању улазних података у модел за мјерење очекиваних кредитних губитака, укључујући и захтјев за будућим информацијама које су кориштене у извјештајним периодима.

Фер вриједност имовине и обавеза

Пословна политика Централне банке је да објави информације о фер вриједности финансијске имовине или обавеза за које постоје званичне тржишне информације или се вриједност може израчунати на основу алтернативних техника вредновања и када се фер вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности. По мишљењу руководства Централне банке, износи у финансијским извјештајима одражавају највјеродостојнију и најкориснију процјену фер вриједности за потребе финансијског извјештавања у складу са МСФИ. За више информација о мјерењу фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза погледати напомену 5.

Амортизација и примјењене стопе амортизације

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засновани на процијењеном економском корисном вијеку трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине. Једном годишње Централна банка процјењује економски корисни вијек трајања на основу постојећих претпоставки.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.13. Економске посљедице глобалне пандемије COVID-19 и њихов утицај на финансијске извјештаје Централне банке у 2021. години**

Глобална пандемија коронавируса COVID-19 и њене економске посљедице наставиле су отежавати одвијање пословних операција Централне банке током 2021. године. Централна банка је континуирано предузимала све дозвољене могућности усмјерене искључиво на заштиту и интегритет аранжмана валутног одбора у складу са Законом о Централној банци.

Околности у којима је Централна банка обављала своје пословање, како на страни домаћег пословног окружења, тако и на страни међународног пословног окружења, су утицале на исказане износе имовине, обавеза, прихода и расхода Централне банке за 2021. годину.

У 2021. години монетарне обавезе Централне банке су забиљежиле годишњи раст који је уједно и највећи раст монетарних обавеза од постојања Централне банке. Годишњи раст монетарних обавеза Централне банке је био детерминисан смањеном кредитном активности комерцијалних банака, повећаним иностраним задуживањем у БиХ и безусловним дозначавањем средстава БиХ од стране међународних финансијских институција. Ове околности су додатно негативно изложиле процес инвестирања девизних резерви Централне банке волатилним и неповољним условима на међународном пословном окружењу, као и повећаним финансијским ризицима.

Тренд високог нивоа вишка ликвидности у банкарском систему у БиХ је настављен и током 2021. године. Централна Банка је наставила са имплементацијом пројекта иновирања оквира политике обавезне резерве као јединог инструмента монетарне политике којег има на располагању по Закону о Централној банци. Током 2021. године, уведена је негативна накнада на средства обавезне резерве по основу основице за обрачун у страним валутама и у домаћој валути са валутном клаузулом. Наведена мјера има за циљ подстицање држања депозита у домаћој валути у комерцијалним банкама односно дестимулисања њиховог депоновања у EUR валути. Ова мјера је усмјерена на јачање домаће валуте чиме се јача и њена стабилност. Међутим, комерцијалне банке су наставиле акумулирати значајне износе средстава изнад обавезних резерви на рачунима код Централне банке. На дан 31. децембар 2021. године, износ средстава изнад обавезних резерви комерцијалних банака је значајно већи од самих обавезних резерви. За више информација погледати сљедеће напомене:

Напомена	Назив
17	Депозити банака
21	Нето каматни приходи

Током 2021. године продате су обвезнице Републике Српске у износу од 586.749 хиљада KM (300.000 хиљада EUR) по основу иностраног задуживања на Лондонској берзи. Централна банка је извршила продају KM на захтјев комерцијалних банака по основу овог задужења за EUR валуту. Ово задуживање је додатно повећало монетарне обавезе Централне банке.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.13. Економске посљедице глобалне пандемије COVID-19 и њихов утицај на финансијске извјештаје Централне банке у 2021. години (наставак)**

Пракса држања средстава на рачунима Централне банке умјесто повлачења тих средстава за намјеравану сврху је настављена и од стране депонената Централне банке. Заједно са акумулирањем средстава од стране комерцијалних банака, ове околности на страни депонената су додатно повећавале монетарне обавезе Централне банке и негативно утицале на њене финансијске перформансе.

Током 2021. године, Босни и Херцеговини су дозначена значајна средства од стране међународних финансијских институција посредством Централне банке, како слиједи:

Алокација специјалних права вучења: На основу одлуке Одбора гувернера ММФ-а, Босни и Херцеговини су дозначена средства по основу алокације специјалних права вучења (SDR) у износу од 602.540 хиљада КМ. Наведена средства су дозначена као мјера за ублажавање посљедица кризе узроковане пандемијом коронавируса COVID-19. Централна банка је уредно извршила своју законску улогу депозитара, банкара и фискалног агента Босне и Херцеговине.

Средства Европске комисије: Током 2021. године, Европска комисија је дозначила средства за Босну и Херцеговину у износу од 243.112 хиљада КМ (124.301 хиљада EUR) према Споразуму о кредитној линији између Европске уније и Босне и Херцеговине. Дозначена средства представљају прву траншу средстава макрофинансијске помоћи на основу Споразума о кредитној линији између Европске уније и Босне и Херцеговине. Централна банка је извршила трансфер дозначених средстава на подрачуне Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта према процентима утврђеним у Меморандуму о разумијевању између Европске уније и Босне и Херцеговине. На дан 31. децембар 2021. године, нису повучена сва средства по овом споразуму од стране депонената.

За више информација по основу наведених околности у вези депонената Централне банке, погледати сљедеће напомене:

Напомена	Назив
18	Депозити Владе и осталих јавних институција
35	Чланство БиХ у ММФ-у

Током 2021. године, међународно пословно окружење на којем Централна банка инвестира девизне резерве је наставило бити окружење негативних каматних стопа и приноса дужничких инструмената земаља Еврозоне, као и окружење све израженије волатилности тржишних цијена дужничких инструмената. Иако се привреда Еврозоне постепено почела отварати усљед побољшања ситуације повезане са пандемијом и знатним напретком у поступку вакцинисања, наставак пандемије, ширење нових сојева вируса и његове посљедице на привредне и финансијске услове су били значајан извор ризика, несигурности и високе волатилности. Услови на међународном финансијском тржишту Еврозоне настављају бити под доминантним утицајем експанзивне монетарне политике Европске централне банке. Кључне каматне стопе Европске централне банке су биле непромијењене у 2021. години са неизвјесним очекивањима њихове промјене у наредном периоду.

Поред тога, дозначавањем средстава по основу алокације SDR-а и макрофинансијске помоћи, заједно са све значајнијим акумулирањем средстава изнад обавезних резерви комерцијалних банака, девизне резерве Централне банке су постале додатно изложене неповољним условима за инвестирање на међународном финансијском тржишту Еврозоне.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.13. Економске посљедице глобалне пандемије COVID-19 и њихов утицај на финансијске извјештаје Централне банке у 2021. години (наставак)**

Током 2021. године, Централна банка је активно прилагођавала процес инвестирања девизних резерви околностима неуобичајеног и значајног раста монетарних обавеза, као и постојећим условима за инвестирање девизних резерви унутар законски прописаног оквира за инвестирање. Наведене околности, како на страни монетарних обавеза, тако и по питању отежаних могућности за инвестирање девизних резерви, су имале синергијски негативан ефекат на финансијске перформансе Централне банке за 2021. годину. Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама у сваком моменту је био примарни циљ Централне банке који је у потпуности испоштован. За више информација погледати сљедеће напомене:

Напомена	Назив
4	Аранжман валутног одбора
6	Управљање финансијским ризицима
10	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит
21	Нето каматни приходи

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА

Валутни одбор је аранжман са фиксним девизним курсом који је везан за стабилну страну валуту тзв. резервну валуту, гдје се укупан износ домаће валуте у сваком тренутку може слободно конвертовати у резервну валуту. Свака емитована КМ има пуно покриће у страној валути за коју је везана према унапријед дефинисаном девизном фиксном курсу према EUR валути. Чланом 31. Закона о Централној банци дефинисано је правило за издавање валуте „валутни одбор“ према којем је Централна банка обавезна да осигура да укупан износ њене монетарне пасиве никада не пређе еквивалентан износ (изражен у КМ) њених девизних резерви.

Детаљи поштовања тог правила су следећи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Бруто девизне резерве	16.348.142	13.868.029
Готовина у страним валутама	469.585	142.202
Депозити код иностраних банака	3.945.097	3.832.072
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	879
Дужнички инструменти	11.629.592	9.601.315
Монетарно злато	301.987	291.561
Обавезе према нерезидентима	2.331	1.688
Нето девизне резерве (Бруто девизне резерве умањене за обавезе према нерезидентима)	16.345.811	13.866.341
Монетарна пасива	15.573.031	12.970.643
Новчанице и кованице у оптицају	6.923.818	6.172.457
Депозити банака	7.219.617	5.901.142
Депозити Владе и осталих јавних институција	1.429.596	897.044
НЕТО СТРАНА АКТИВА (Нето девизне резерве умањене за монетарну пасиву)	772.780	895.698

Нето страна актива Централне банке је главни финансијски индикатор постизања и одржавања стабилности домаће валуте у БиХ и њена основна мјера успјешног пословања. Пошто чини дио девизних резерви, нето страна актива се не може сматрати имовином Централне банке која је расположива за фискалне намјене и кориштење девизних резерви Централне банке у фискалне намјене је експлицитно забрањено Законом о Централној банци. Нето страна актива је износ који гарантује стабилност домаће валуте, односно монетарну стабилност и апсорбује потенцијалне финансијске ризике који произилазе из управљања бруто девизним резервама.

Како је објављено у напомени 3.13, отежане околности за инвестирање девизних резерви су биле доминантно детерминисане значајним растом монетарне пасиве у 2021. години. Раст монетарне пасиве, узрокован иностраним задуживањем у Босни и Херцеговини, као и смањена кредитна активност комерцијалних банака, излагали су инвестирање девизних резерви Централне банке волатилним и неповољним условима на међународном финансијском тржишту који су амортизовани нето страном активом.

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА (НАСТАВАК)

Током 2021. године, осцилације у промјенама финансијске имовине Централне банке која се накнадно мјери по фер вриједности су утицале на износ нето стране активе. Више информација о овим промјенама је објављено у напоменама 10 и 11. Више информација о финансијским ризицима којима је Централна банка била изложена у управљању бруто девизним резервама је објављено у напомени 6.

На датуме извјештавања, ниво капитализованости Централне банке је осигурао извршавање њених функција прописаних Законом о Централној банци. За више информација погледати напомену 31.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА

Фер вриједност је цијена која би била остварена продајом имовине или плаћена за пренос обавезе у редовној трансакцији између тржишних учесника на датум мјерења, независно од тога да ли је она видљива директно или процијењена неком другом методом вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавезе, Централна банка узима у обзир карактеристике имовине или обавезе коју би тржишни учесници узели у обзир приликом процјењивања њихове цијене на датум мјерења.

Процјењене фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза Централне банке су одређене користећи расположиве тржишне информације, уколико их има, и одговарајуће методологије вредновања.

Осим тога, у сврху финансијског извјештавања, мјерење фер вриједности се категорише у Ниво 1, 2 или 3 у зависности од степена расположивости мјерења фер вриједности и значаја улазних података за цјелокупно мјерење фер вриједности, што је описано у наставку:

- Ниво 1 улазни подаци су котиране цијене (неприлагођене) за идентичну имовину и обавезе на активним тржиштима којима Централна банка може приступити на датум мјерења;
- Ниво 2 улазни подаци су подаци, осим котираних цијена укључених у Ниво 1, који су било директно или индиректно расположиви за имовину и обавезе; и
- Ниво 3 улазни подаци су подаци који нису расположиви за имовину или обавезе.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.1. Финансијска имовина мјерена по фер вриједности**

Сљедећа табела даје анализу финансијске имовине мјерене по фер вриједности на сваки датум извјештавања по нивоима хијерархије фер вриједности унутар које је мјерење фер вриједности категоризовано. Ови износи се базирају на вриједностима које су приказане у извјештају о финансијском положају.

У хиљадама КМ

31. децембар 2021.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	11.629.592	-	-	11.629.592
Монетарно злато	301.987	-	-	301.987
УКУПНО	11.931.579	-	-	11.931.579

У хиљадама КМ

31. децембар 2020.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	9.601.315	-	-	9.601.315
Монетарно злато	291.561	-	-	291.561
УКУПНО	9.892.876	-	-	9.892.876

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности у извјештају о финансијском положају користећи задње послијеподневне цијене које котирају на активном тржишту, преузете са званичних сервиса, а што одговара Нивоу 1 хијерархије на датуме извјештавања. За мјерење фер вриједности дужничких инструмента користи се тржишне цијене са званичног сервиса Bloomberg, а за мјерење фер вриједности монетарног злата користи се цијена унце злата преузета са званичног сервиса Reuters.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности**

У хиљадама КМ

	Књиговодствена вриједност	31. децембар 2021. Фер вриједност
Финансијска имовина		
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>		
Готовина у страним валутама	469.585	469.585
Депозити код иностраних банака	3.945.097	3.936.151
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	1.881
Остала финансијска имовина	3.349	3.349
	<u>4.419.912</u>	<u>4.410.966</u>
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит – избор трошка стицања:</i>		
Остала улагања	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Укупно	4.447.725	4.438.779
Финансијске обавезе		
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>		
Новчанице и кованице у оптицају	6.923.818	6.172.457
Депозити банака	7.219.617	7.203.407
Депозити Владе и осталих јавних институција	1.429.596	1.426.386
Остале финансијске обавезе	8.023	8.023
Укупно	15.581.054	14.810.273

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности (наставак)**

У хиљадама КМ

	Књиговодствена вриједност	31. децембар 2020. Фер вриједност
Финансијска имовина		
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>		
Готовина у страним валутама	142.202	142.202
Депозити код иностраних банака	3.832.072	3.823.212
Специјална права вучења у ММФ-у	879	879
Остала финансијска имовина	2.496	2.496
	3.977.649	3.968.789
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит – избор трошка стицања:</i>		
Остала улагања	27.813	27.813
	27.813	27.813
Укупно	4.005.462	3.996.602
Финансијске обавезе		
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>		
Новчанице и кованице у оптицају	6.172.457	6.172.457
Депозити банака	5.901.142	5.887.547
Депозити Владе и осталих јавних институција	897.044	894.977
Остале финансијске обавезе	3.759	3.759
Укупно	12.974.402	12.958.740

Управа сматра да књиговодствене вриједности готовине у страним валутама, специјалних права вучења у ММФ-у, остале финансијске имовине, новчаница и кованица у оптицају и осталих финансијских обавеза признате у финансијским извјештајима одговарају њиховој тржишној вриједности на датуме извјештавања.

На датуме извјештавања, фер вриједност финансијске имовине и финансијских обавеза који се не мјере по фер вриједности укључена је у категорију Ниво 2, а утврђена је у складу с општеприхваћеним моделима процјењивања базираним на анализи дисконтованог новчаног тока, са дисконтном стопом као најзначајнијим улазним податком, а која одражава кредитни ризик уговорне стране. Централна банка користи дисконтну стопу која представља пондерисани просјек каматних стопа на депозите правних лица, за цијело банкарско тржиште у БиХ.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Финансијска имовина по основу које је Централна банка изложена финансијским ризицима (кредитни ризик, тржишни ризици и ризик ликвидности) су:

- Готовина у страним валутама,
- Депозити код иностраних банака (централних банака, пословних банака и BIS-а),
- Специјална права вучења у ММФ-у,
- Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- Монетарно злато,
- Остала финансијска имовина (потраживања од домаћих банака, кредити запосленим и остала потраживања) и
- Остала улагања.

Усљед глобалне пандемије COVID-19 почетком марта 2020. године, Европска централна банка је предузела додатне нестандартне мјере монетарне политике с циљем стабилизације текућих услова на финансијским тржиштима. Међутим, средином 2021. године постало је јасно да тржишни приноси неће још дуго остати на веома ниском нивоу. Ради стабилности валутног одбора, Централна банка је значајно скратила модификовано трајање портфеља дужничких инструмената и на тај начин смањила изложеност каматном ризику. Извршена су одређена прилагођавања ограничења кредитног ризика, при чему је узето у обзир да нема значајнијег пораста кредитног ризика, будући да националне централне банке из система ЕЦБ-а откупљују државне дужничке инструменте земаља Еврозоне.

6.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик од неизвршења уговорних обавеза од стране друге уговорне стране или емитента дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом, при чему уговорна страна представља субјекта код којег се, у складу с прописима Централне банке, држе или су инвестирана средства девизних резерви. Управљање овом врстом ризика остварује се:

- ограничавањем обима финансијских инструмената,
- ограничавањем уговорних страна и емитената на оне с прихватљивим композитним кредитним рејтингом,
- дефинисањем ограничења у погледу концентрације за инвестирање код сваке појединачне уговорне стране,
- ограничавањем максималног износа који се може инвестирати у појединачне врсте финансијских инструмената,
- ограничавањем величине емисије појединачне хартије од вриједности и
- ограничавањем рочности инвестирања.

За средства која су евидентирана у ванбилансној евиденцији, Централна банка није изложена кредитном ризику, јер сав ризик који евентуално може резултирати из основа пласмана тих средстава носе уговорно власници средстава (погледати напомене 34 и 35).

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)****Мјерење очекиваних кредитних губитака**

Финансијска имовина за коју Централна банка врши израчун очекиваних кредитних губитака обухвата:

- депозите код иностраних банака,
- специјална права вучења у ММФ-у,
- дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и
- остала финансијска имовина (потраживања од домаћих банака, кредити запосленим и остала потраживања).

Основни критериј за дефинисање ограничења изложености кредитном ризику представља композитни кредитни рејтинг. Композитни кредитни рејтинг представља просјек нивоа постојећих кредитних рејтинга додијељених одређеном емитенту од стране најмање двије од три кредитне рејтинг агенције (Standard & Poor's, Fitch Ratings или Moody's).

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа АА минус (АА-) или виши, Централна банка третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа од ВВВ минус (ВВВ-) до А плус (А+), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику средњег нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа нижег од ВВВ минус (ВВВ-), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику високог нивоа.

У недостатку кредитног рејтинга, Централна банка процјењује капацитет дужника да уредно измирује доспјеле уговорне новчане обавезе.

Модел умањења вриједности финансијске имовине дефинише три фазе расподеле изложености, у зависности од нивоа кредитног ризика код иницијалног признавања и на темељу промјена нивоа кредитног ризика након иницијалног признавања као што је приказано у наставку:

1. Фаза 1 расподеле изложености – Финансијска имовина коју Централна банка приликом иницијалног признавања третира као изложеност кредитном ризику ниског или средњег нивоа алоцира се у Фазу 1. Према интерним актима Централне банке, улагање девизних средстава које подразумијева излагање кредитном ризику високог нивоа није дозвољено. Свако улагање средстава девизних резерви приликом иницијалног признавања алоцира се у Фазу 1 расподеле изложености.
2. Фаза 2 расподеле изложености – Уколико дође до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално признавање, финансијска имовина која је била алоцирана у Фазу 1 прелази у Фазу 2.
3. Фаза 3 расподеле изложености – Уколико се финансијској имовини додијели статус неиспуњавања обавеза (енг. Default), финансијска имовина прелази у Фазу 3.

Израчунавање очекиваних кредитних губитака врши се или на 12-мјесечној или на цјеложивотној основи, у зависности од тога који је ниво композитног кредитног рејтинга финансијске имовине, да ли је дошло до значајног повећања кредитног ризика од момента иницијалног признавања финансијске имовине или је финансијска имовина кредитно умањена.

За финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 1, врши се обрачун 12-мјесечних очекиваних кредитних губитака, док се за финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 2 или Фазу 3, врши обрачун цјеложивотних очекиваних кредитних губитака.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)****Значајно повећање кредитног ризика**

Значајно повећање кредитног ризика, као критерија за трансфер изложености у Фазу 2, представља:

- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга за више од два подиока у односу на датум иницијалног признавања, осим у случају да се финансијска имовина и након смањења оцјене композитног кредитног рејтинга третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа на датум извјештавања или
- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга финансијске имовине испод инвестибилног нивоа композитног кредитног рејтинга, тј. испод оцјене BBB минус (BBB).

Финансијска имовина се не може из Фазе 1 реаловирати у Фазу 2 уколико Централна банка сматра да дужник који нема додијељен кредитни рејтинг има велики капацитет да уредно измирује доспјеле уговорне обавезе. У Фазу 2 не може се алоцирати ни финансијска имовина која и након смањења нивоа композитног кредитног рејтинга, има ниво AA минус (AA-) или виши, обзиром да се третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Уколико се финансијски инструмент састоји из више транши које су иницијално признате у различитим периодима и које су у различитим периодима имале различите композитне кредитне рејтинге, уважавајући конзервативни приступ, као релевантно узима се израчунато повећање кредитног ризика од највишег подиока.

Уколико је до промјене оцјене кредитног ризика дошло услед промјене методологије одређене кредитне рејтинг агенције и не ради се о значајном повећању кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, изложености се не класификују у Фазу 2.

Централна банка може на основу властите анализе за сваки индивидуални финансијски инструмент одредити алокацију тог финансијског инструмента у Фазу 2 или Фазу 3. Уколико су отклоњени узроци који су довели до алокације финансијске имовине у Фазу 2, изложеност се може вратити у Фазу 1, али минимално 90 дана након отклањања узрока.

Поред наведених критерија, класификација по фазама може се вршити и на основу претпоставке да је дошло до значајног повећања кредитног ризика уколико плаћање касни 30 или више дана, при чему се финансијска имовина класификује у Фазу 2 (енг. underperforming) уколико плаћање касни 30-89 дана. Финансијска имовина се класификује у Фазу 3 (енг. underperforming) уколико плаћање касни 90 или више дана.

Дефиниција статуса неиспуњавања обавеза (енг. Default)

Критериј за статус неиспуњавања обавеза представљају објективни докази умањења вриједности, и то посебно:

- значајне финансијске потешкоће емитента хартије од вриједности,
- непоштовање уговорних обавеза у смислу кашњења по обавезама главнице и камате,
- евентуално реструктурирање или измјена постојећих услова сервисирања обавеза по основу дуга произашлог из финансијског инструмента из разлога који се односе на финансијске потешкоће емитента,
- вјероватноћа банкрота и/или ликвидације или други облик финансијске реорганизације и/или
- нестанак активног тржишта за трговање.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

Израчунавање очекиваних кредитних губитака

Очекивани кредитни губици се израчунавају као производ три варијабле: вјероватноће неиспуњења обавеза (енг. PD - Probability of Default), губитка у случају неиспуњења обавеза (енг. LGD – Loss Given Default) и изложености (енг. EAD – Exposure at Default), који се дефинишу како слиједи:

- **Вероватноћа неиспуњења обавеза (PD)** представља процјену вјероватноће да друга уговорна страна неће бити у могућности да испуни своје обавезе по основу дуга. У извјештајним периодима користио се исти начин калкулације PD-а у складу са методологијом Централне банке за израчун очекиваних кредитних губитака која је у примјени од 1. јануара 2019. године. За израчунавање умањења вриједности, у складу са најбољим праксама у другим централним банкама у региону и у Европској унији, а које су у обавези примјене МСФИ, Централна банка као параметар вјероватноће неиспуњења обавеза, користи процјене на основу података из транзиционих матрица које објављују кредитне рејтинг агенције и експертске оцјене у виду фиксних процената вјероватноће неиспуњења обавеза.

За израчунавање вјероватноће неиспуњења обавеза процјене се раде на основу транзиционих матрица за корпорације на глобалном нивоу које садрже податке о просјечној стопи једногодишње транзиције одговарајућег дугорочног нивоа кредитног рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default. На основу наведених података врше се процјене вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним комерцијалним банкама и страним државама, односно страним централним банкама и владама, за које је могуће израчунати композитне кредитне рејтинге. При процјени вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним државама, односно страним централним банкама и владама, у обзир се узима и први ненулти податак о стопи једногодишње транзиције нивоа суверених рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default из транзиционих матрица за суверене рејтинге. За изложености за које није могуће израчунати композитне кредитне рејтинге, у оба извјештајна периода, користе се експертске оцјене у виду фиксних процената, односно поједностављени приступ у складу са анализом тренутног стања и досадашњег искуства.

- **Губитак у случају неиспуњења обавеза (LGD)** представља процјену процентуалне изложености емитенту која се у случају настанка неиспуњења обавеза неће моћи наплатити. За губитак у случају неиспуњења обавеза се користи константна вриједност једногодишњег LGD-а у износу од 45% у складу с чланом 161. Уредбе 575/2013 Европског парламента и Вијећа од 26. јуна 2013. године (енг. Capital Requirements Regulations односно „CRR“).
- **Изложеност (EAD)** представља књиговодствену вриједност финансијске имовине, односно књиговодствено стање на дан иницијалног признавања/на датум извјештавања.

Централна банка за оцјену умањења вриједности користи индивидуални и колективни приступ.

С обзиром на структуру и класификацију портфеља Централна банка ће сваку изложеност за коју се утврди објективно умањење вриједности, односно статус неиспуњења обавеза, посматрати као индивидуално значајну изложеност и примјењивати индивидуалну процјену. За индивидуални приступ оцјени умањења вриједности користи се оцјена кроз три различита сценарија. За мјерење очекиваних кредитних губитака није нужно одредити сваки могући сценарио, али је потребно узети у обзир ризик или вјероватноћу настанка кредитног губитка на начин који одражава вјероватноћу настанка кредитног губитка и вјероватноћу изостанка кредитног губитка, чак и када је вјероватноћа настанка веома мала.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

Износ умањења вриједности за изложености које су предмет индивидуалне процјене се рачуна као разлика између књиговодствене вриједности финансијске имовине и вјероватноћом пондерисане садашње вриједности процијењених новчаних токова, дисконтоване ефективном каматном стопом, при чему се очекивани кредитни губици дисконтују на датум извјештавања, а не на датум очекиваног неиспуњења обавеза или на други датум.

За потребе одређивања значајног повећања кредитног ризика и признавања резервација за умањење вриједности на колективној основи, финансијски инструменти се могу сврстати у групе, и то на основу заједничких карактеристика кредитног ризика, како би се омогућило лакше провођење анализе због правовременог утврђивања значајног повећања кредитног ризика.

Израчунавање умањења вриједности за финансијске инструменте на колективној основи се код изложености класификованих у Фазу 1 врши на 12-мјесечном нивоу, док се за изложености класификоване у Фазу 2 израчунава цјеложивотни кредитни губитак.

Укључивање будућих (енг. forward-looking) информација

Циљ умањења вриједности је признати очекиване кредитне губитке на цјеложивотном периоду за финансијске инструменте код којих је дошло до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, без обзира да ли се процјена ради на индивидуалној или колективној основи, узимајући у обзир све разумне и поткријепљене информације укључујући и оне које се односе на будућност.

У складу са наведеним, укључивање будућих информација у израчунавање очекиваних губитака врши се прилагођавањем вјероватноће губитка.

С обзиром да Централна банка у свом портфељу има финансијске инструменте од издаваоца различитих и по структури, као и географској распрострањености, с циљем укључивања будућих (енг. forward-looking) информација при израчунавању очекиваних кредитних губитака, Централна банка се ослања на предвиђања промјене рејтинга (енг. outlook) за поједине инструменте односно издаваоце.

Предвиђање смјера кретања рејтинга на израчунату вјероватноћу губитка: позитивно, стабилно или негативно предвиђање од стране три највеће рејтинг агенције је укључено у вјероватноћу неиспуњења обавеза по принципу једнаких вјероватноћа.

6.1.1. Изложеност кредитном ризику

Сљедећа табела приказује усклађивање између почетног и закључног стања умањења вриједности и резервација за финансијску имовину на датуме извјештавања:

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2021.				2020.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
1. Депозити код иностраних банака								
На дан 1. јануар	807	-	-	807	724	-	-	724
Повећања очекиваних кредитних губитака	4.734	-	-	4.734	4.620	-	-	4.620
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(179)	-	-	(179)	(1.078)	-	-	(1.078)
Отпуштање због престанака признавања орочених депозита	(4.449)	-	-	(4.449)	(3.459)	-	-	(3.459)
На дан 31. децембар	913	-	-	913	807	-	-	807
2. Специјална права вучења у ММФ-у								
На дан 1. јануар	-	-	-	-	-	-	-	-
Повећања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
На дан 31. децембар	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
На дан 1. јануар	1.598	-	-	1.598	1.343	-	-	1.343
Повећања очекиваних кредитних губитака	1.130	-	-	1.130	713	-	-	713
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(150)	-	-	(150)	(74)	-	-	(74)
Отпуштање због доспјелих инструмената	(650)	-	-	(650)	(325)	-	-	(325)
Нето повећање током године	330	-	-	330	314	-	-	314
Отпуштање због продатих инструмената	(142)	-	-	(142)	(59)	-	-	(59)
На дан 31. децембар	1.786	-	-	1.786	1.598	-	-	1.598

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2021.				2020.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
4. Остала финансијска имовина								
На дан 1. јануар	5	-	613	618	5	-	600	605
Повећања очекиваних кредитних губитака	8	-	2	10	7	-	13	20
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(7)	-	(13)	(20)	(7)	-	-	(7)
На дан 31. децембар	6	-	602	608	5	-	613	618
Укупно почетно стање на дан 1. јануар	2.410	-	613	3.023	2.072	-	600	2.672
Нето повећање / (отпуштање) очекиваних кредитних губитака	295	-	(11)	284	338	-	13	351
Укупно закључно стање на дан 31. децембар	2.705	-	602	3.307	2.410	-	613	3.023

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика

а) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијска имовина која је предмет умањења

Сљедећа табела приказује максималну изложеност финансијске имовине Централне банке кредитном ризику на датуме извјештавања, анализирану по класама финансијских инструмената за које се очекивани кредитни губици рачунају и признају:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.				31. децембар 2020.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Класе финансијских инструмената								
Готовина у страним валутама								
Бруто књиговодствена вриједност	469.585	-	-	469.585	142.202	-	-	142.202
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	469.585	-	-	469.585	142.202	-	-	142.202
Депозити код иностраних банака								
Бруто књиговодствена вриједност	3.946.010	-	-	3.946.010	3.832.879	-	-	3.832.879
Умањење вриједности	(913)	-	-	(913)	(807)	-	-	(807)
Књиговодствена вриједност	3.945.097	-	-	3.945.097	3.832.072	-	-	3.832.072
Специјална права вучења у ММФ-у								
Бруто књиговодствена вриједност	1.881	-	-	1.881	879	-	-	879
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	1.881	-	-	1.881	879	-	-	879
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
Бруто књиговодствена вриједност	11.629.592	-	-	11.629.592	9.601.315	-	-	9.601.315
Резервације за очекиване кредитне губитке (признате у осталој свеобухватној добити)	1.786	-	-	1.786	1.598	-	-	1.598
Бруто књиговодствена вриједност	11.629.592	-	-	11.629.592	9.601.315	-	-	9.601.315
Остала финансијска имовина								
Бруто књиговодствена вриједност	3.355	-	602	3.957	2.501	-	613	3.114
Умањење вриједности	(6)	-	(602)	(608)	(5)	-	(613)	(618)
Књиговодствена вриједност	3.349	-	-	3.349	2.496	-	-	2.496

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)****6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)****б) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијски инструменти који нису предмет умањења**

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Књиговодствене вриједности		
Монетарно злато	301.987	291.561
Остала улагања	27.813	27.813
УКУПНО	329.800	319.374

Централна банка не држи колатерале и остала заложна средства у циљу покривања кредитног ризика. На дан 31. децембар 2021. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 602 хиљаде КМ (На дан 31. децембар 2020. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 613 хиљада КМ).

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Концентрација према кредитном рејтингу

Сљедеће табеле представљају анализу концентрације финансијске имовине Централне банке према композитном кредитном рејтингу уговорне стране на датуме извјештавања:

У хиљадама КМ

31. децембар 2021.

Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностранних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	Остала финансијска имовина	Остала улагања	Укупно
AAA	-	1.622.277	-	2.523.051	-	-	-	4.145.328
AA+	-	-	-	1.349.129	-	-	-	1.349.129
AA	-	78.200	-	3.986.839	-	-	-	4.065.039
AA-	-	-	-	1.672.536	-	-	-	1.672.536
A+	-	488.958	-	-	-	-	-	488.958
A	-	1.653.649	-	-	-	-	-	1.653.649
A-	-	102.166	-	1.428.865	-	-	-	1.531.031
II ¹	-	760	1.881	-	301.987	-	27.813	332.441
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	669.172	-	-	-	669.172
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-
Без рејтинга	469.585	-	-	-	-	3.957	-	473.542
Укупно	469.585	3.946.010	1.881	11.629.592	301.987	3.957	27.813	16.380.825
Умањење вриједности	-	(913)	-	-	-	(608)	-	(1.521)
УКУПНО	469.585	3.945.097	1.881	11.629.592²	301.987	3.349	27.813	16.379.304

¹ Међународне институције (енг. International institutions)

² Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ

31. децембар 2020.

Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностраних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	Остала финансијска имовина	Остала улагања	Укупно
AAA	-	1.743.431	-	2.164.263	-	-	-	3.907.694
AA+	-	-	-	1.283.772	-	-	-	1.283.772
AA	-	722.926	-	3.170.119	-	-	-	3.893.045
AA-	-	-	-	1.269.603	-	-	-	1.269.603
A+	-	391.166	-	-	-	-	-	391.166
A	-	875.876	-	-	-	-	-	875.876
A-	-	-	-	1.095.368	-	-	-	1.095.368
II ³	-	410	879	-	291.561	-	27.813	320.663
BBB+	-	99.070	-	-	-	-	-	99.070
BBB	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB-	-	-	-	618.190	-	-	-	618.190
Bez rejtinga	142.202	-	-	-	-	3.114	-	145.316
Укупно	142.202	3.832.879	879	9.601.315	291.561	3.114	27.813	13.899.763
Умањење вриједности	-	(807)	-	-	-	(618)	-	(1.425)
УКУПНО	142.202	3.832.072	879	9.601.315⁴	291.561	2.496	27.813	13.898.338

³ Међународне институције (енг. International institutions)⁴ Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)****6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)****Географска концентрација ризика финансијске имовине са изложеношћу кредитном ризику**

Сљедеће табеле дају информацију о изложености финансијске имовине Централне банке кредитном ризику по бруто књиговодственим вриједностима, разврстано по географским регијама на датуме извјештавања. За потребе ове објаве, Централна банка је разврстала изложености по регијама на основу домицилне земље уговорне стране:

31. децембар 2021. године

У хиљадама КМ	ЕУ земље	Земље нечланице ЕУ	Босна и Херцеговина	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	469.585	469.585
Депозити код иностраних банака	3.058.334	887.676	-	3.946.010
Специјална права вучења у ММФ-у	-	1.881	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	11.629.592	-	-	11.629.592
Монетарно злато	-	301.987	-	301.987
Остала финансијска имовина	-	-	3.957	3.957
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	14.687.936	1.219.347	473.542	16.380.825
			Умањење вриједности	(1.521)
			УКУПНО	16.379.304

31. децембар 2020. године

У хиљадама КМ	ЕУ земље	Земље нечланице ЕУ	Босна и Херцеговина	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	142.202	142.202
Депозити код иностраних банака	2.865.493	967.386	-	3.832.879
Специјална права вучења у ММФ-у	-	879	-	879
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	9.601.315	-	-	9.601.315
Монетарно злато	-	291.561	-	291.561
Остала финансијска имовина	-	-	3.114	3.114
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	12.466.818	1.287.629	145.316	13.899.763
			Умањење вриједности	(1.425)
			УКУПНО	13.898.338

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик**

Тржишни ризик је ризик од промјене тржишне вриједности финансијске имовине и инструмената услед промјене услова на финансијским тржиштима. Тржишни ризици са којима се Централна банка сусреће у свом пословању су: девизни ризик, каматни ризик и ризик цијене злата. Циљ управљања тржишним ризицима је контрола и управљање ризицима у оквиру прихватљивих параметара, с циљем оптимизације поврата.

У сврху квантификације ефеката тржишног ризика на вриједност девизних резерви Централна банка користи концепт „вриједности под ризиком“ (VaR – Value at Risk). Вриједност под ризиком представља статистичку мјеру која показује највећи могући губитак портфеља девизних резерви који може настати услед промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева, уз одређени ниво поузданости за одређени временски интервал. Вриједност VaR за тржишни ризик се израчунава аналитичком (параметарском) методом, на основу средње вриједности добитка/губитка или стопе приноса посматраног портфеља и стандардне девијације посматраних података. Централна банка при обрачуна VaR примјењује ниво поузданости од 99% за временски интервал од десет дана.

За израчунавање вриједности VaR портфеља девизних резерви Централне банке, узимају се у обзир све позиције у портфељу девизних резерви које су изложене тржишним ризицима, односно девизном, каматном и ценовном ризику. На дан 31. децембар 2021. године, изложеност девизних резерви Централне банке (VaR уз ниво поузданости 99% за временски интервал од десет дана) која укључује промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева у односу на КМ, износи 65.070 хиљада КМ (2020: 61.117 хиљада КМ), што представља еквивалент 0,40% укупне финансијске имовине (2020: 0,44% укупне финансијске имовине).

Вриједности VaR на дан 31. децембар 2021. године и на дан 31. децембар 2020. године израчуната је као збир компоненталних вриједности VaR:

- за депозите код иностраних банака (девизни VaR који проистиче из промјене девизних курсева),
- за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (каматни VaR који проистиче из промјене тржишних приноса, односно промјене тржишне цијене дужничких инструмената) и
- за монетарно злато (VaR због промјене еурске тржишне цијене монетарног злата).

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Каматни ризик	51.622	44.722
Ризик промјене еурске цијене монетарног злата	13.138	16.097
Девизни ризик	310	298
Укупно VaR	65.070	61.117

6.2.1. Девизни ризик

Девизни ризик је ризик промјене вриједности девизне имовине и обавеза услед промјене девизног курса. Централна банка је изложена девизном ризику кроз трансакције у страним валутама. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре имовине и обавеза Централне банке, као и постављањем квантитативних ограничења за изложеност девизном ризику.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик (наставак)****6.2.1. Девизни ризик (наставак)**

Управљање и контролу девизног ризика Централна банка обезбјеђује строгим поштовањем одредби Закона о Централној банци и интерним актима Централне банке.

Највећи дио бруто девизних резерви држи се у EUR, а максималан износ који се може држати у другим конвертибилним валутама осим EUR не може бити већи од 50% од укупног износа несмањеног капитала и резерви Централне банке.

Централна банка је имала сљедећу девизну позицију на дан 31. децембра 2021. и 31. децембра 2020. године:

31. децембар 2021.					
У хиљадама КМ	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Готовина у страним валутама	469.548	20	17	-	469.585
Депозити код иностраних банака	3.941.617	1.171	2.309	-	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	1.881	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	11.629.592	-	-	-	11.629.592
Монетарно злато	301.987	-	-	-	301.987
Остала финансијска имовина	21	-	-	3.328	3.349
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	16.342.775	1.191	4.207	31.131	16.379.304
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Депозити банака	-	-	-	7.219.617	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Остале финансијске обавезе	4.889	15	1	3.118	8.023
Укупно финансијске обавезе	4.889	15	1	15.576.149	15.581.054
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.337.886	1.176	4.206	(15.545.018)	798.250

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик (наставак)****6.2.1. Девизни ризик (наставак)****31. децембар 2020.**

У хиљадама КМ	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Готовина у страним валутама	142.128	18	56	-	142.202
Депозити код иностраних банака	3.821.811	1.101	9.160	-	3.832.072
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	879	-	879
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	9.601.315	-	-	-	9.601.315
Монетарно злато	291.561	-	-	-	291.561
Остала финансијска имовина	24	-	-	2.472	2.496
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	13.856.849	1.119	10.095	30.275	13.898.338
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	6.172.457	6.172.457
Депозити банака	-	-	-	5.901.142	5.901.142
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	897.044	897.044
Остале финансијске обавезе	1.549	28	1	2.181	3.759
Укупно финансијске обавезе	1.549	28	1	12.972.824	12.974.402
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	13.855.300	1.091	10.094	(12.942.549)	923.936

Централна банка није изложена ризику промјене курса EUR због аранжмана валутног одбора чиме је КМ везана за EUR по курсу 1 EUR = 1,95583 КМ.

6.2.2. Каматни ризик

Каматни ризик је ризик промјене тржишне вриједности финансијске имовине услед неповољних кретања каматних стопа. Каматним ризиком се управља одређивањем прихватљиве дужине трајања орочења и рока доспијећа финансијских инструмената у које се инвестира. Са дужим роком доспијећа финансијских инструмената у које су инвестиране девизне резерве, већи је и припадајући ризик промјене њихове тржишне вриједности. Максималан рок инвестирања депозита код иностраних банака је једна година, док је максималан рок инвестирања дужничких инструмената са фиксним приходом десет година.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик (наставак)****6.2.2. Каматни ризик (наставак)**

Централна банка као основну мјеру изложености каматном ризику користи модификовано трајање дужничких инструмената. Модификовано трајање је мјера осјетљивости цијене финансијског инструмента на промјену каматне стопе, односно тржишног приноса дужничког инструмента. Модификовано трајање се изражава као број година и што је трајање дуже, већи је и каматни ризик. Модификовано трајање портфеља се израчунава као пондерисани просјек доспијећа новчаних токова појединачних финансијских инструмената у портфељу при чему је пондер садашња вриједност новчаног тока. Током 2021. године модификована дурација је скраћена и износи 2,19 на дан 31. децембар 2021. године (31. децембар 2020. године: 3,40) да би се смањило каматни ризик и даље побољшала стабилност валутног одбора.

Сљедеће табеле приказују изложеност Централне банке каматном ризику на датуме извјештавања, по књиговодственој вриједности инструмената, категоризоване према критерију датума поновног одређивања каматних стопа у складу са уговорним аранжманима или датума доспијећа инструмената, зависно који од њих раније наступи:

31. децембар 2021.	До 3	Од 3	Од 1	Преко 3	Бескаматно	Укупно
У хиљадама КМ	мјесеца	до 12	до 3	године		
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	469.585	469.585
Депозити код иностраних банака	3.564.490	381.994	-	-	(1.387)	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	-	-	-	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	2.739.234	8.820.388	-	-	69.970	11.629.592
Монетарно злато	-	-	-	-	301.987	301.987
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	3.349	3.349
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	6.305.605	9.202.382	-	-	871.317	16.379.304
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Депозити банака	5.551.424	-	-	-	1.668.193	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	8.023	8.023
Укупно финансијске обавезе	5.551.424	-	-	-	10.029.630	15.581.054
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	754.181	9.202.382	-	-	(9.158.313)	798.250

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик (наставак)****6.2.2. Каматни ризик (наставак)**

31. децембар 2020.

У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	142.202	142.202
Депозити код иностраних банака	3.254.274	579.737	-	-	(1.939)	3.832.072
Специјална права вучења у ММФ-у	879	-	-	-	-	879
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	1.948.173	7.581.501	-	-	71.641	9.601.315
Монетарно злато	-	-	-	-	291.561	291.561
Остала финансијска имовина	8	5	-	-	2.483	2.496
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	5.203.334	8.161.243	-	-	533.761	13.898.338
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	6.172.457	6.172.457
Депозити банака	3.109.052	-	-	-	2.792.090	5.901.142
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	897.044	897.044
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	3.759	3.759
Укупно финансијске обавезе	3.109.052	-	-	-	9.865.350	12.974.402
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	2.094.282	8.161.243	-	-	(9.331.589)	923.936

6.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности се односи на могуће потешкоће у брзој ликвидацији дијела имовине, што је могуће у ситуацији у којој су тржишни услови неповољни и такође и када дође до непожељног кретања цијена.

Под појмом ликвидне имовине дефинише се имовина чија конверзија у новчана средства подразумијева минималне трансакционе трошкове и чија је вриједност најближа тржишној вриједности.

С обзиром на обавезу гарантовања конвертибилности КМ, дневна ликвидност мора бити обезбјеђена рочном усклађеношћу девизних резерви Централне банке.

Оквир за ликвидност треба да усклади прогнозиране потенцијалне потребе за ликвидношћу са одговарајућим ликвидним инструментима. Ликвидност сваког појединачног финансијског инструмента подобног за инвестирање треба да буде размотрена на одговарајући начин прије него што се изврши инвестирање у тај инструмент.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.3. Ризик ликвидности (наставак)**

Анализа рочности

Рочност финансијских обавеза Централне банке на датуме извјештавања приказана је у табелама у наставку на основу преосталог уговорног доспијећа од датума извјештавања.

Новчанице и кованице у оптицају су распоређене у период до три мјесеца.

31. децембар 2021.	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
У хиљадама КМ						
Новчанице и кованице у оптицају	6.923.818	-	-	-	-	6.923.818
Депозити банака	7.219.617	-	-	-	-	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	1.429.596	-	-	-	-	1.429.596
Остале финансијске обавезе	8.023	-	-	-	-	8.023
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	15.581.054	-	-	-	-	15.581.054

31. децембар 2020.	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
У хиљадама КМ						
Новчанице и кованице у оптицају	6.172.457	-	-	-	-	6.172.457
Депозити банака	5.901.142	-	-	-	-	5.901.142
Депозити Владе и осталих јавних институција	897.044	-	-	-	-	897.044
Остале финансијске обавезе	3.759	-	-	-	-	3.759
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	12.974.402	-	-	-	-	12.974.402

7. ГОТОВИНА У СТРАНИМ ВАЛУТАМА

Готовина у страним валутама представља готовину која се држи у трезорима Централне банке. Наредна табела приказује стања готовине у страним валутама са аналитичким приказом по валути држања:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Готовина у страним валутама:		
EUR	469.548	142.128
USD	20	18
GBP	17	17
CHF	-	39
УКУПНО	469.585	142.202

Током 2021. године Централна банка је извршила куповину готовине у EUR валути од иностране банке у износу од 293.375 хиљада КМ.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА

Депозити код иностраних банака представљају инвестирана средства девизних резерви Централне банке која се држе на рачунима иностраних банака и других финансијских институција. Депозити код иностраних банака укључују депозите по виђењу и орочене депозите.

Наредна табела приказује стања орочених депозита и депозита по виђењу са аналитичким приказом по валути држања:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Орочени депозити:		
EUR	2.592.738	2.391.656
Умањење вриједности	(764)	(628)
Укупно	2.591.974	2.391.028
Депозити по виђењу:		
EUR	1.349.790	1.430.953
GBP	2.202	2.080
USD	1.171	1.101
CHF	109	7.089
	1.353.272	1.441.223
Умањење вриједности	(149)	(179)
Укупно	1.353.123	1.441.044
УКУПНО	3.945.097	3.832.072

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Током 2021. године просјечне негативне каматне стопе на орочене депозите деноминоване у EUR валути су се кретале у распону од 0,64% до 0,50% годишње (2020: од 0,60% до 0,33% годишње). Негативне каматне стопе на депозите по виђењу деноминоване у EUR валути су се кретале у распону од 0,90% до 0,50% годишње (2020: од 0,75% до 0,40% годишње).

Депозити код иностраних банака укључују негативну обрачунату камату у износу од 1.387 хиљада КМ на дан 31. децембар 2021. године (2020: укључивали су негативну обрачунату камату у износу од 1.939 хиљада КМ).

Просјечна стопа негативног ефективног приноса на депозите код иностраних банака износи 0,54% за 2021. годину (2020: просјечна стопа негативног ефективног приноса је износила 0,50%).

Орочени депозити код иностраних банака, анализирани према преосталој уговореној рочности, дати су како слиједи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
До мјесец дана	1.055.372	1.032.703
Од једног до два мјесеца	457.180	253.800
Од два до три мјесеца	698.391	525.637
Од три до четири мјесеца	95.591	96.154
Од четири до дванаест мјесеци	286.204	483.362
Укупно	2.592.738	2.391.656
Умањење вриједности	(764)	(628)
УКУПНО	2.591.974	2.391.028

Анализа депозита код иностраних банака према врсти финансијске институције у којој су средства инвестирана дата је слиједећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Иностране централне банке	2.467.662	2.375.955
Иностране комерцијалне банке	1.477.588	1.456.514
Међународне финансијске институције	760	410
Укупно	3.946.010	3.832.879
Умањење вриједности (напомена 6.1.1.)	(913)	(807)
УКУПНО	3.945.097	3.832.072

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за депозите код иностраних банака на датуме извјештавања је објављено у напомени 6.1.2.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Депозити код иностраних банака, анализирани према земљи у којој су средства инвестирана, су приказани слjedeћом табелом:

		31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
У хиљадама КМ			
Словачка			
	Орочени депозити	1.148.980	389.486
	Депозити по виђењу	-	-
		1.148.980	389.486
Њемачка			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	914.686	1.068.666
		914.686	1.068.666
Француска			
	Орочени депозити	488.958	1.035.892
	Депозити по виђењу	78.200	78.200
		567.158	1.114.092
Велика Британија			
	Орочени депозити	504.668	486.390
	Депозити по виђењу	-	-
		504.668	486.390
Швајцарска			
	Орочени депозити	381.795	479.888
	Депозити по виђењу	760	410
		382.555	480.298
Луксембург			
	Орочени депозити	68.336	-
	Депозити по виђењу	300.525	234.599
		368.861	234.599
Низоземска			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	58.650	58.650
		58.650	58.650
САД			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	452	698
		452	698
Укупно орочени депозити		2.592.737	2.391.656
Укупно депозити по виђењу		1.353.273	1.441.223
Умањење вриједности		(913)	(807)
УКУПНО		3.945.097	3.832.072

9. СПЕЦИЈАЛНА ПРАВА ВУЧЕЊА У ММФ-у

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Рачун специјалних права вучења у ММФ-у	1.881	879
Обрачуната камата	-	-
Укупно	1.881	879
Умањење вриједности	-	-
УКУПНО	1.881	879

Промјене по основу специјалних права вучења у ММФ-у у извјештајним периодима су приказане у следећој табели:

	За период	
У хиљадама КМ	2021.	2020.
На дан 1. јануар	879	230
Новчани приливи по основу алоцираног SDR-а	602.540	-
Остали новчани приливи	10.855	12.359
Новчани одливи по основу конверзије алоцираног SDR-а	(601.198)	-
Остали новчани одливи	(9.974)	(11.582)
Приходи од камата по рачуну SDR-а	4	6
Нето (губици) од курсних разлика	(1.225)	(134)
Нето ефекти очекиваних кредитних губитака	-	-
На дан 31. децембар	1.881	879

ММФ је током августа 2021. године дозначио средства Босни и Херцеговини по основу алокације SDR-а. Централна банка је извршила трансфер средстава на депозитни рачун Министарства финансија и трезора БиХ и конверзију дозначених средстава у EUR валуту. У складу са одговарајућом инструкцијом за расподелу средстава Министарства финансија и трезора БиХ, као власника рачуна, Централна банка је дозначила припадајуће износе на подрачуне ентитета БиХ. За више информација погледати напомене 18 и 35.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

Сви дужнички инструменти су класификовани по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља Еврозоне. Портфељ дужничких инструмената се састоји од краткорочних и дугорочних обвезница влада са фиксном каматном стопом. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит су деноминирани у EUR валути.

Структура улагања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је приказана сљедећом табелом:

	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
У хиљадама КМ		
Купонски дужнички инструменти	7.931.557	8.522.422
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	57.320	67.513
	7.988.877	8.589.935
Дисконтни дужнички инструменти	3.628.065	1.007.252
Обрачуната премија на дисконтне дужничке инструменте	12.650	4.128
	3.640.715	1.011.380
УКУПНО	11.629.592	9.601.315

На дан 31. децембар 2021. године резервације за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте, признате у осталој свеобухватној добити, износе 1.786 хиљада КМ (31. децембар 2020. године: 1.598 хиљада КМ). Током 2021. године, нето повећање по основу резервација за очекиване кредитне губитке, признато у добит или губитак, износи 330 хиљада КМ (2020: нето повећање 314 хиљада КМ). За више информација погледати напомене 6.1.1. и 25.

Просјечна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит износи 0,12% за 2021. годину (2020: просјечна стопа ефективног приноса је износила 0,27%).

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани сљедећом табелом:

	31. децембар 2021.		31. децембар 2020.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
Француска	3.986.839	34,28	3.170.119	33,02
Њемачка	1.799.664	15,47	1.442.399	15,02
Белгија	1.672.536	14,38	1.269.603	13,22
Шпанија	1.428.865	12,29	1.095.368	11,41
Аустрија	902.759	7,76	716.421	7,46
Низоземска	723.387	6,22	721.864	7,52
Италија	669.171	5,75	618.190	6,44
Финска	446.371	3,85	567.351	5,91
УКУПНО	11.629.592	100,00	9.601.315	100,00

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте на датуме извјештавања је објављено у напомени 6.1.2.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

Промјене по основу дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2021.	2020.
На дан 1. јануар	9.601.315	8.917.413
Куповине током године	7.132.180	3.077.975
Продаје током године	(1.153.402)	(316.129)
Приходи од камата признати током године (напомена 21)	33.346	37.922
Ефекти негативних каматних стопа признати током године (напомена 21)	(25.880)	(14.624)
Доспијећа дужничких инструмената	(3.724.978)	(2.065.454)
Доспијећа купона	(103.406)	(117.466)
Нето нереализована промјена фер вриједности током године	(129.592)	81.673
Трансакциони трошкови	9	5
На дан 31. децембар	11.629.592	9.601.315

Дужнички инструменти, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу, су приказани у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
До три мјесеца	1.114.409	422.511
Од три до дванаест мјесеци	4.093.847	2.382.176
Од једне до три године	2.958.887	1.750.147
Преко три године	3.462.449	5.046.481
УКУПНО	11.629.592	9.601.315

Без обзира на уговорена доспијећа дужничких инструмената, они се сматрају расположивим за обезбјеђење ликвидности у било којем тренутку. Диверзификација дужничких инструмената са различитим уговореним доспијећем не ограничава продају дужничких инструмената у случају потребе јер се сви дужнички инструменти држе у оквиру пословног модела ради прикупљања уговорних новчаних токова и продаје.

11. МОНЕТАРНО ЗЛАТО

На дан 31. децембар 2021. године, фер вриједност монетарног злата износи 301.987 хиљада КМ, што представља 96.000 унци злата по вриједности од 3.146 КМ по унци (31. децембар 2020: износило је 291.561 хиљаду КМ, што је представљало 96.000 унци злата по вриједности од 3.037 КМ по унци). Монетарно злато је деноминовано у EUR валути.

Ефекти промјена фер вриједности монетарног злата у извјештајним периодима су дати у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2021.	2020.
На дан 1. јануар	291.561	254.088
Нето промјена фер вриједности током године	10.426	37.473
На дан 31. децембар	301.987	291.561

12. ОСТАЛА ИМОВИНА

	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
У хиљадама КМ		
Потраживања од домаћих банака	2.203	1.756
Жиро рачуни	682	411
Потраживања од службеника по основу мањка готовог новца	600	600
Остала разна финансијска имовина	472	347
Укупно	3.957	3.114
Умањење вриједности	(608)	(618)
Укупно остала финансијска имовина	3.349	2.496
Унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица	11.164	7.860
Унапријед плаћени трошкови за административно пословање	1.194	1.073
Нумизматичке збирке	981	986
Остала разна нефинансијска имовина	239	256
Укупно остала нефинансијска имовина	13.578	10.175
УКУПНО	16.927	12.671

Како је објашњено у напмени 3.9, унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица се почетно признају као одгођени трошкови и накнадно се амортизују признавањем трошкова током периода од пет година. За више информација погледати напомену 29.

13. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА

У хиљадама КМ	Земљиште и зграде	Опрема и намјештај	Возила	Остало	Имовина у припреми	Некретнине и опрема укупно
Набавна вриједност						
На дан 1. јануар 2020.	44.368	24.931	1.867	1.060	4.865	77.091
Набавке	-	-	-	-	2.289	2.289
Пренос на употребу	-	1.845	-	21	(1.866)	-
Отписи и отуђења	-	(816)	(183)	-	-	(999)
На дан 31. децембар 2020.	44.368	25.960	1.684	1.081	5.288	78.381
Набавке	-	-	-	-	3.731	3.731
Пренос на употребу	5.306	3.670	-	1	(8.977)	-
Враћено у употребу	-	-	64	-	-	64
Отписи и отуђења	-	(1.889)	(336)	(4)	-	(2.229)
На дан 31. децембар 2021.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Акумулирана амортизација						
На дан 1. јануар 2020.	5.974	20.399	1.576	828	-	28.777
Трошак амортизације	579	1.346	78	38	-	2.041
Отписи и отуђења	-	(815)	(182)	-	-	(997)
На дан 31. децембар 2020.	6.553	20.930	1.472	866	-	29.821
Трошак амортизације	580	1.421	75	37	-	2.113
Враћено у употребу	-	-	64	-	-	64
Отписи и отуђења	-	(1.888)	(336)	(4)	-	(2.228)
На дан 31. децембар 2021.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Нето књиговодствена вриједност						
На дан 1. јануар 2021.	37.815	5.030	212	215	5.288	48.560
На дан 31. децембар 2021.	42.541	7.278	137	179	42	50.177

Током 2021. године, Централна банка је извршила пренос купљеног земљишта на употребу за потребе изградње нове пословне зграде Централне банке за Главну јединицу Сарајево у износу од 5.270 хиљада КМ. Наставак изградње пословног објекта Централне банке је привремено заустављен због недостављања потребне дозволе од стране продавца земљишта усљед чега Централна банка има привремену забрану располагања купљеним земљиштем. Централна банка је законски власник земљишта и нема неизвршених уговорних обавеза према продавцу земљишта.

Изузев наведеног, Централна банка није имала никаквих других терећења по основу својих некретнина и опреме на датуме извјештавања.

14. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	Софтвери и остала нематеријална имовина	Нематеријална имовина у припреми	Нематеријална имовина укупно
Набавна вриједност			
На дан 1. јануар 2020.	15.510	310	15.820
Набавке	-	162	162
Пренос на употребу	150	(150)	-
Отписи и отуђења	(3)	-	(3)
На дан 31. децембар 2020.	15.657	322	15.979
Набавке	-	157	157
Пренос на употребу	479	(479)	-
Отписи и отуђења	-	-	-
На дан 31. децембар 2021.	16.136	-	16.136
Акумулирана амортизација			
На дан 1. јануар 2020.	14.257	-	14.257
Трошак амортизације	491	-	491
Отписи и отуђења	(3)	-	(3)
На дан 31. децембар 2020.	14.745	-	14.745
Трошак амортизације	408	-	408
Отписи и отуђења	-	-	-
На дан 31. децембар 2021.	15.153	-	15.153
Нето књиговодствена вриједност			
На дан 1. јануар 2021.	912	322	1.234
На дан 31. децембар 2021.	983	-	983

15. ОСТАЛА УЛАГАЊА

Структура осталих улагања је следећа:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
<i>Власнички инструменти</i>		
Акције BIS-а	27.803	27.803
Акције SWIFT-а	10	10
УКУПНО	27.813	27.813

BIS банка је специјализована финансијска институција у власништву и под управом 63 централне банке широм свијета чија је основна улога да подстиче сарадњу међу централним банкама, тежи да обезбиједи монетарну и финансијску стабилност и посредује у финансијским трансакцијама између централних банака. Акције BIS банке су искључиво у власништву централних банака и монетарних власти.

SWIFT је кооперативно удружење у власништву финансијских институција које су његови чланови.

Акцијама BIS-а и SWIFT-а се не тргује.

15. ОСТАЛА УЛАГАЊА (НАСТАВАК)

Централна банка посједује обичне акције BIS банке по номиналној вриједности од 5.000 SDR по акцији, плаћених у износу од 25% њихове номиналне вриједности од стране бивше Југославије. У складу са Статутом BIS-а, преосталих 75% номиналне вриједности акција се уплаћује по позиву BIS-а од стране Централне банке. Централна банка има право на дивиденду по основу ових акција (напомена 26).

Акције SWIFT-а се састоје од двије обичне акције и њихова укупна вриједност је 10 хиљада КМ.

Акције BIS-а и SWIFT-а представљају некотиране власничке инструменте чија се фер вриједност не може поуздано утврдити и стога се евидентирају по трошку стицања.

16. НОВЧАНИЦЕ И КОВАНИЦЕ У ОПТИЦАЈУ

Новчанице и кованице у оптицају се могу анализирати на сљедећи начин:

У хиљадама КМ

	2021.	2020.
На дан 1. јануар	6.172.457	5.199.916
Пораст вриједности новчаница и кованица у оптицају током године	751.361	972.541
На дан 31. децембар	6.923.818	6.172.457

Апоенска структура и количина новчаница и кованица у оптицају је приказана у сљедећој табели:

		31. децембар 2021.		31. децембар 2020.	
Апоен		Комада	Вриједност у хиљадама КМ	Комада	Вриједност у хиљадама КМ
Кованице	0,05	87.887.648	4.394	81.761.386	4.088
Кованице	0,10	124.580.693	12.458	117.249.537	11.725
Кованице	0,20	90.394.860	18.079	84.840.207	16.968
Кованице	0,50	43.295.285	21.648	41.308.086	20.654
Кованице	1	63.499.924	63.500	59.456.249	59.456
Кованице	2	18.104.332	36.209	16.415.974	32.832
Кованице	5	13.647.262	68.236	12.548.849	62.744
Укупно кованице		441.410.004	224.524	413.580.288	208.467
Новчанице	10	14.244.184	142.442	13.551.703	135.517
Новчанице	20	10.787.416	215.748	10.068.856	201.377
Новчанице	50	26.420.846	1.321.042	24.556.493	1.227.825
Новчанице	100	41.107.777	4.110.778	34.926.392	3.492.639
Новчанице	200	4.546.419	909.284	4.533.156	906.632
Укупно новчанице		97.106.642	6.699.294	87.636.600	5.963.990
УКУПНО		538.516.646	6.923.818	501.216.888	6.172.457

17. ДЕПОЗИТИ БАНАКА

Структура депозита банака приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Депозити домаћих комерцијалних банака	7.218.902	5.900.698
Рачуни резерви организационих јединица Централне банке	682	411
Посебни депозити домаћих комерцијалних банака – блокирана средства	33	33
УКУПНО	7.219.617	5.901.142

Депозити домаћих комерцијалних банака служе за испуњавање политике обавезне резерве Централне банке, за поравнање платних трансакција између домаћих комерцијалних банака међусобно, као и за трансакције домаћих комерцијалних банака са Централном банком. На дан 31. децембар 2021. године укупан износ депозита домаћих комерцијалних банака од 7.218.902 хиљаде КМ представља депозите 23 банке (2020: износ од 5.900.698 хиљада КМ је представљао депозите 24 комерцијалне банке). За више информација погледати напомену 37.

Депозити домаћих комерцијалних банака укључују негативну обрачунату накнаду по основу политике обавезне резерве у износу од 2.498 хиљада КМ на дан 31. децембар 2021. године (31. децембар 2020: укључивали су негативну обрачунату накнаду у износу од 1.302 хиљаде КМ).

Основицу за обрачун обавезне резерве домаћих комерцијалних банака чине депозити и позајмљена средства без обзира у којој валути су средства изражена.

Централна банка дефинише јединствену стопу обавезне резерве коју примјењује на основицу обавезне резерве једнако за све домаће комерцијалне банке. Стопа обавезне резерве износи 10% на датуме извјештавања и за извјештајне периоде.

Износи изнад обавезне резерве су депозити домаћих комерцијалних банака које оне добровољно држе на својим рачунима резерви. Централна банка обрачунава негативну стопу накнаде на износе тих средстава. Политика за обрачун стопе накнаде на депозите домаћих комерцијалних банака у извјештајним периодима је дата у напмени 21.

Економске посљедице глобалне пандемије COVID-19 довеле су до смањене кредитне активности комерцијалних банака што је за посљедицу имало значајно акумулирање средстава изнад обавезних резерви комерцијалних банака на рачунима Централне банке. Ова околност је значајно повећала монетарне обавезе Централне банке и неповољно утицала како на остварени финансијски резултат Централне банке, тако и на изложеност финансијске имовине Централне банке волатилним промјенама њихове фер вриједности. За више информација погледати напомену 4.

18. ДЕПОЗИТИ ВЛАДЕ И ОСТАЛИХ ЈАВНИХ ИНСТИТУЦИЈА

Структура депозита Владе и осталих јавних институција приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Буџетски депозити институција БиХ	693.533	579.869
Депозити осталих јавних институција	304.875	231.805
Депозити осталих домаћих влада и владиних институција	279.323	85.047
Депозитни рачун по трансакцијама ММФ-а	151.711	323
Депозити-спољни дуг БиХ	154	-
УКУПНО	1.429.596	897.044

Влада и остале јавне институције су такође акумулирале и држали значајне износе депозита на својим рачунима код Централне банке током 2021. године. На датум извјештавања, Федерација БиХ није повукла своја средства по основу дозначених средстава Европске комисије као и цјелокупан износ дозначених средстава по основу алокације SDR-а од ММФ-а. Ова околност на страни депонената је додатно повећавала монетарне обавезе Централне банке. За више информација погледати напомену 4.

19. РЕЗЕРВИСАЊА

Резервисања се односе на резервисања за отпремнине и јубиларне награде запосленим те резервисања за потенцијалне обавезе по основу судских спорова. На датуме извјештавања, Централна банка нема резервисања по основу судских спорова.

Промјене у резервисањима су приказане у сљедећим табелама:

У хиљадама КМ				2021.
	Судски спорови	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Укупно
На дан 1. јануар	-	1.414	-	1.414
Ослобађање резервација		(105)	-	(105)
Повећање у резервацијама		243	33	276
Укупно признато у добит или губитак	-	138	33	171
Плаћени износи	-	(179)	-	(179)
На дан 31. децембар	-	1.373	33	1.406

У хиљадама КМ				2020.
	Судски спорови	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Укупно
На дан 1. јануар	-	1.394	-	1.394
Ослобађање резервација	-	(13)	-	(13)
Повећање у резервацијама	-	164	-	164
Укупно признато у добит или губитак	-	151	-	151
Плаћени износи	-	(131)	-	(131)
На дан 31. децембар	-	1.414	-	1.414

19. РЕЗЕРВИСАЊА (НАСТАВАК)*Судски спорови*

Централна банка се појављује као тужена страна у неколико судских процеса који произлазе из њеног пословања. На датуме извјештавања, Централна банка оспорава те тужбе и на основу правног савјета сматра да исти неће довести до других материјално значајних обавеза.

Преузете обавезе

На датуме извјештавања, Централна банка нема уговорених обавеза које нису признате.

20. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

Структура осталих обавеза дата је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Обрачунате, а нефактурисане обавезе	4.114	135
ММФ-ови рачуни број 1 и 2 (напомена 35)	2.242	1.587
Добављачи	1.560	1.932
Депозити Свјетске банке	89	101
Остале разне финансијске обавезе	18	4
Укупно остале финансијске обавезе	8.023	3.759
Нефинансијске обавезе по разним основама	87	106
Наплаћени и одложени приходи	52	54
Укупно остале нефинансијске обавезе	139	160
УКУПНО	8.162	3.919

21. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ

	2021.	2020.
Каматни приходи по основу:		
Дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	33.346	37.922
Ефеката негативне пасивне каматне стопе на депозите домаћих комерцијалних банака	22.218	13.789
Финансијске имовине по амортизованом трошку	4	10
Укупно	55.568	51.721
Каматни расходи по основу:		
Ефеката негативних каматних стопа за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	(25.884)	(14.624)
Ефеката негативних каматних стопа за депозите код иностраних банака	(19.536)	(17.573)
Укупно	(45.420)	(32.197)
Нето каматни приходи	10.148	19.524

Укупни каматни и сродни приходи и расходи по класама финансијских инструмента су приказани у следећој табели:

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ

	2021.	2020.
Финансијска имовина по амортизованом трошку		
Каматни приходи	4	10
Ефекти негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака	(19.536)	(17.573)
Укупно	(19.532)	(17.563)
Финансијска имовина по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		
Каматни приходи	33.346	37.922
Ефекти негативних каматних стопа на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	(25.884)	(14.624)
Укупно	7.462	23.298
Финансијске обавезе по амортизованом трошку		
Ефекти негативне пасивне каматне стопе на депозите домаћих комерцијалних банака	22.218	13.789
Каматни расходи	-	-
Укупно	22.218	13.789
Нето каматни приходи	10.148	19.524

21. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Основицу за обрачун расхода од камата односно ефеката негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака генерише укупан износ депозита домаћих комерцијалних банака на рачунима резерви током десетодневног обрачунског периода, који се састоји од износа средстава обавезне резерве и износа средстава изнад обавезне резерве.

До 31. маја 2021. године, Централна банка није примјењивала стопу накнаде на износ средстава обавезне резерве, док се на износ средстава изнад обавезне резерве примјењивала стопа накнаде која је везана за каматну стопу на стално расположиву могућност депоновања код Европске централне банке.

Од 1. јуна 2021. године, а у склопу пројекта увођења новог оквира обавезне резерве, Централна банка је почела обрачунавати накнаду на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама и основице у домаћој валути с валутном клаузулом. Накнада се обрачунава и на износ средстава изнад обавезне резерве. На износ средстава обавезне резерве по основу основице у домаћој валути Централна банка не обрачунава накнаду.

Стопа накнаде коју Централна банка примјењује на износ средстава обавезне резерве и износ средстава изнад обавезне резерве везана је за износ каматне стопе на стално расположиву могућност депоновања код Европске централне банке. У случају обрачуна накнаде на износ средстава обавезне резерве, каматна стопа се додатно умањује за 10 базних поена.

Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака су резултат негативне каматне стопе на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама, основице у домаћој валути с валутном клаузулом и средстава изнад обавезне резерве. Негативна каматна стопа на стално расположиву могућност депоновања код Европске централне банке у извјештајним периодима износи 0,50%. Током извјештајних периода негативне стопе накнада Централне банке износе:

Основица за обрачун накнаде	Период	Стопа накнаде Централне банке
2021.		
Средства обавезне резерве		
Основица у домаћој валути	1.1 – 31.12.	0,00%
Основица у страним валутама	1.1. – 31.5.	0,00%
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	1.1. – 31.5.	0,00%
Основица у страним валутама	1.6. – 31.12.	(0,60)%
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	1.6. – 31.12.	(0,60)%
Средства изнад обавезне резерве	1.1. – 31.12.	(0,50)%
2020.		
Средства обавезне резерве		
Основица у домаћој валути	1.1. – 31.12.	(0,00)%
Основица у страним валутама	1.1. – 31.12.	(0,00)%
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	1.1. – 31.12.	(0,00)%
Средства изнад обавезне резерве	1.1. – 31.12.	(0,50)%

21. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Наредна табела даје приказ просјечног стања рачуна резерви домаћих комерцијалних банака, израчунатог за задњи десетодневни период у односу на датуме извјештавања:

У хиљадама КМ

	21.12. - 31.12.2021.	21.12. - 31.12.2020.
Обавезна резерва	2.989.873	2.727.364
Средства изнад обавезне резерве	4.097.112	3.038.133
УКУПНО	7.086.985	5.765.497

Висине стопа накнада које Централна банка примјењује по питању инструмента обавезне резерве су одређене искључиво за покриће њених опортунитетних трошкова који настају по основу држања депонованих средстава домаћих комерцијалних банака и у сврху јачања домаће валуте. Више информација везано за политику обавезне резерве Централне банке објављено је у напомени 17.

Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака укључују приходе по основу средстава изнад обавезних резерви у износу од 17.422 хиљаде КМ и приходе по основу средстава на обавезне резерве у износу од 4.796 хиљада КМ за 2021. годину (2020: 13.789 хиљада КМ по основу средстава изнад обавезних резерви).

Ефекти негативних каматних стопа од каматносно финансијске имовине су резултат негативних каматних стопа и приноса обрачунатих на депозите код иностраних банака и дужничке инструменте, а које се, у складу с актуелним тржишним условима и дозвољеним законским захтјевима за инвестирање девизних резерви Централне банке, нису могле избјећи. За више информација погледати напомене 8 и 10.

Ефекти негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака укључују износ од 15.815 хиљада КМ на орочене депозите и износ од 3.721 хиљаду КМ на депозите по виђењу (2020: укључивали су износ од 12.605 хиљада КМ на орочене депозите и износ од 4.968 хиљада КМ на депозите по виђењу).

22. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2021.	2020.
Приходи од накнада и провизија по основу:		
услуга за домаће банке	18.759	16.765
услуга за Владу и друге небанкарске комитенте	2.211	1.296
Укупно	20.970	18.061
Расходи од накнада и провизија по основу:		
чувања и осталих расхода за дужничке инструменте	(777)	(649)
трансакција са банкама у иностранству	(29)	(34)
осталих расхода од накнада и провизија	(7)	(6)
Укупно	(813)	(689)
Нето приходи од накнада и провизија	20.157	17.372

22. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА

Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија према утврђеним тарифама за своје услуге (напомена 3.9). Током 2021. године, Централна банка је ревидирала тарифе по основу услуга које пружа и донијела нове тарифе са примјеном од 1. маја 2021. године. Приходи од накнада и провизија за домаће банке се доминантно генеришу по основу трансакција у систему бруто поравнања у реалном времену и у жиро клиринг систему. Више информација о функционисању платних система је објављено у напомени 36.

23. НЕТО РЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ОД ПРОДАЈЕ ДУЖНИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Реализовани добити	6.476	1.578
Реализовани губици	(1.527)	-
УКУПНО	4.949	1.578

Одговарајући износи реализованих добитака по основу отпуштања резервација за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте су приказани у напомени 6.1.1.

24. НЕТО (ГУБИЦИ) ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Нето нереализовани (губици) од курсних разлика	(670)	(328)
Нето реализовани добити од курсних разлика	184	144
УКУПНО	(486)	(184)

25. НЕТО УМАЊЕЊЕ ВРИЈЕДНОСТИ НА ФИНАНСИЈСКУ ИМОВИНУ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Нето (повећање) / отпуштање по основу умањења вриједности на депозите код иностраних банака	(106)	(83)
Нето (повећање) / отпуштање по основу умањења вриједности на специјална права вучења у ММФ-у	-	-
Нето (повећање) / отпуштање по основу резервација за очекиване кредитне губитке на дужничке инструменте	(330)	(314)
Нето (повећање) / отпуштање по основу умањења вриједности на осталу финансијску имовину	10	(13)
УКУПНО	(426)	(410)

Више информација о износима укупних повећања и отпуштања по основу очекиваних кредитних губитака у извјештајним периодима је објављено у напомени 6.1.1.

26. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Приход од дивиденде	1.297	-
Приходи од продаје сталних средстава	57	-
Приходи по основу учешћа у међународним пројектима	29	31
Приходи од донација	6	50
Нето ефекти усклађивања вриједности нумизматичких збирки	4	147
Остали приходи	9	17
УКУПНО	1.402	245

Током 2021. године Централна банка је примила дивиденду по основу акција BIS-а у износу од 1.297 хиљада КМ. Износ утврђене дивиденде се састоји од редовне дивиденде и додатка на дивиденду по акцији (2020. година: Централна банка није примила дивиденду по основу акција BIS-а због одлуке BIS-а да цјелокупан годишњи профит трансферише на одговарајуће позиције резерви). За више информација погледати напомену 15.

27. ТРОШКОВИ ОСОБЉА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Плате	10.678	9.990
Доприноси и друге накнаде на плате	6.090	5.679
Остала примања запослених	2.089	2.093
Доприноси и друге накнаде на остала примања запослених	641	665
Нето повећање у резервацијама за отпремнине запосленим (напомена 19)	171	151
УКУПНО	19.669	18.578

Трошкови запослених укључују 3.756 хиљада КМ (2020: 3.544 хиљада КМ) обавезних доприноса за пензионо осигурање плаћених јавним заводима за пензионо осигурање у БиХ. Доприноси се рачунају као постотак бруто плате.

Остала примања запослених углавном чине трошкови по основу накнада за топли оброк, превоз и регрес.

Просјечан број запослених износи 368 за 2021. годину (2020: 366).

28. АДМИНИСТРАТИВНИ И ОСТАЛИ ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Трошкови одржавања платних система	1.713	1.613
Режијски трошкови	957	952
Трошкови ИТ инфраструктуре	878	781
Трошкови приступа званичним сервисима	622	687
Трошкови одржавања дугорочне имовине	470	643
Остали административни и оперативни трошкови	1.874	1.576
УКУПНО	6.514	6.252

29. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ НОВЧАНИЦА И КОВАНИЦА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2021.	2020.
Трошкови производње и дизајна новчаница	2.767	2.180
Трошкови производње и дизајна кованица	1.376	675
УКУПНО	4.143	2.855

30. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ

Расподјела нето добити Централне банке врши се сагласно Закону о Централној банци.

Одредбама Закона о Централној банци дефинисани су критерији расподјеле нето добити, по којима Централна банка усмјерава 60% текуће добити на рачун институције задужене за буџет БиХ, уколико задовољи критериј да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,00% укупног износа монетарне пасиве.

Овај однос, прије расподјеле добити у 2021. години износио је 3,66% (2020: 4,34%). Сагласно одлуци Управног одбора, цијели износ нето добити за 2021. годину у износу од 2.897 хиљада КМ је алоциран у генералне резерве (задржану добит) Централне банке (2020: укупна нето добит за 2020. годину у износу од 7.908 хиљада КМ је била алоцирана у генералне резерве (задржану добит) Централне банке).

2021.**Прије расподјеле добити**

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.573.031
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	570.203
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,66%

Расподјела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије расподјеле	2.897
Расподјела добити у генералне резерве (задржану добит)	2.897

Након расподјеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.573.031
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	573.100
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,68%

2020.**Прије расподјеле добити**

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	12.970.643
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	562.295
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	4,34%

Расподјела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије расподјеле	7.908
Расподјела добити у генералне резерве (задржану добит)	7.908

Након расподјеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	12.970.643
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	570.203
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	4,40%

31. КАПИТАЛ

Структура капитала је приказана у следећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Почетни капитал	25.000	25.000
Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	158.914	293.125
Резерве фер вриједности за монетарно злато	98.129	87.703
Остале резерве	31.300	31.300
Генералне резерве (задржана добит)	548.100	545.203
УКУПНО	861.443	982.331

Почетни капитал

Почетни капитал представља номинални капитал који је према Закону о Централној банци уплаћен 12. јуна 1998. године.

Резерве фер вриједности

Резерве фер вриједности се односе на:

- Резерве фер вриједности за дужничке инструменте и монетарно злато и представљају кумулативне нереализоване добитке и губитке који настају због промјена тржишне вриједности ових финансијских инструмената током њиховог држања. Ови добици и губици нису расположиви за било коју расподелу.
- Резервације за очекиване кредитне губитке и односе се на дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. За више информација погледати напомену 6.1.1.

Остале резерве

Остале резерве се односе на:

- Резерве од донација у износу од 3.497 хиљада КМ по основу новчаних донација примљених од Савјета министара Босне и Херцеговине 12. јуна 1998. године. Статус ових резерви је регулисан Одлуком Управног одбора Централне банке уз одобрење Предсједништва Босне и Херцеговине. Право располагања резервама од донација је у надлежности Управног одбора Централне банке.
- Средства примљена у складу са Споразумом о сукцесији бивше Југославије у износу од 27.803 хиљаде КМ и односе се на акције BIS-а (погледати напомену 15).

Генералне резерве (задржана добит)

Генералне резерве (задржана добит) чини акумулирана недистрибуирана добит Централне банке од почетка њеног рада, 11. августа 1997. године. Статус генералних резерви (задржане добити) је у надлежности Управног одбора Централне банке. Генералне резерве (задржана добит) се примарно користе за алокацију нето профита или губитка Централне банке, како је прописано Законом о Централној банци.

32. НОВАЦ И НОВЧАНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За потребе Извјештаја о новчаним токовима, новац и новчани еквиваленти се састоје од:

	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
У хиљадама КМ		
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	2.162.164	1.325.647
Девизни депозити по виђењу	1.353.272	1.441.223
Готовина у страним валутама	469.585	142.202
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	879
Жиро рачуни	682	411
Укупно	3.987.584	2.910.362
Умањење вриједности	(858)	(674)
УКУПНО	3.986.726	2.909.688

Промјене у очекиваним кредитним губицима на новац и новчане еквиваленте су дати у наставку:

	2021.	2020.
У хиљадама КМ		
На дан 1. јануар	674	629
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	214	95
Девизни депозити по виђењу	(30)	(50)
Готовина у страним валутама	-	-
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-
Жиро рачуни	-	-
На дан 31. децембар	858	674

33. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

Централна банка у оквиру свог редовног пословања ступа у трансакције са повезаним лицима. Имајући у виду да је Централна банка основана актом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а да је почетни капитал уплаћен од стране Савјета министара Босне и Херцеговине, трансакције које се одвијају у оквиру редовних операција Централне банке са државом и државним институцијама представљају трансакције са повезаним лицима. У складу са Законом о Централној банци, Централна банка дјелује као агент државе БиХ и других државних институција. Централна банка прима депозите од државе БиХ и других државних институција и дјелује стриктно у име и по налогу депонента.

33. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)

Трансакције са државом и државним институцијама приказане су у слиједећим табелама:

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2021. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	62	31	23	116
УКУПНО	62	31	23	116

ОБАВЕЗЕ

Депозити депонената	917.836	287.313	163.300	1.368.449
Остале обавезе	-	-	1	1
УКУПНО	917.836	287.313	163.301	1.368.450

За годину која завршава

31. децембра 2021.

ПРИХОДИ

Приходи од накнада и провизија	393	183	140	716
УКУПНО	393	183	140	716

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2020. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	25	1	1	27
УКУПНО	25	1	1	27

ОБАВЕЗЕ

Депозити депонената	527.159	214.696	122.622	864.477
УКУПНО	527.159	214.696	122.622	864.477

За годину која завршава

31. децембра 2020.

ПРИХОДИ

Приходи од накнада и провизија	35	12	4	51
УКУПНО	35	12	4	51

33. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)

У обављању функција банкара, депозитара и фискалног агента прописаних Законом о Централној банци, Централна банка такође води одговарајуће рачуноводствене евиденције и извршава трансакције за државу и државне институције који се воде у пословним књигама Централне банке ванбилансно. Више информација о овим ванбилансним евиденцијама приказано је у напоменама 34 и 35.

Накнаде кључним члановима управљачке структуре

Централна банка сматра да има директан однос повезаног лица са члановима кључног руководства, блиским члановима породица чланова кључног руководства и друштвима под контролом, заједничком контролом или значајним утицајем чланова кључног руководства и блиских чланова њихових породица.

Укупне накнаде члановима кључног руководства у 2021. години износиле су 918 хиљада КМ, од чега се 574 хиљаде КМ односило на плате и остале накнаде, а 344 хиљаде КМ на порезе и доприносе (у 2020. години укупан износ од 889 хиљада КМ односио се на плате и остале накнаде у износу од 556 хиљада КМ, а 333 хиљаде КМ на порезе и доприносе).

34. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ

Централна банка води одређене рачуне у страним валутама везане уз споразуме између влада БиХ и иностраних влада и финансијских организација. Како ови рачуни нису нити имовина нити обавезе Централне банке, они нису укључени у извјештај о финансијском положају Централне банке.

Такође, ванбилансни депозити садрже девизне рачуне државних институција и агенција, као и комерцијалних банака, за које Централна банка дјелује као агент.

Ванбилансне ставке се састоје од:

У хиљадама КМ	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Депозити USAID-а	-	2.497
Депозити нерезидената	-	2.497
Депозити Савјета министара БиХ:	8.805	8.556
Депозити Савјета министара БиХ на основу сукцесије	44	41
Депозити Савјета министара БиХ који се односе на сервисирање спољног дуга БиХ	6.923	6.738
Депозити Савјета министара БиХ који се односе на буџет институција БиХ	1.567	1.528
Остали депозити Савјета министара БиХ	271	249
Депозити осталих резидената:	7.700	13.459
Депозити – пензије из Њемачке	72	-
Депозитни рачуни банака	7.628	13.459
Депозити резидената	16.505	22.015
Рачун за готовину - Агенција за осигурање депозита БиХ	40.910	73.684
Укупно - државне јавне институције	40.910	73.684
УКУПНО	57.415	98.196

Министарство финансија и трезора БиХ је институција која дјелује у име Савјета министара БиХ и државе у управљању и координацији депозитима како је приказано у табели. На дан 31. децембар 2021. године ова средства укупно износе 8.805 хиљада КМ (2020: 11.053 хиљаде КМ).

34. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ (НАСТАВАК)

Депозити USAID-а

На основу Уговора о финансијској помоћи између Босне и Херцеговине и Сједињених Америчких Држава за финансирање реконструкције, отворени су посебни каматоносни рачуни. Централна банка за наведене рачуне не обрачунава камате и провизије.

Инвестиције резидената везане за хартије од вриједности

Централна банка је омогућила Агенцији за осигурање депозита БиХ да инвестира у хартије од вриједности отварајући рачуне (готовински рачун и рачун за чување хартија од вриједности) који гласе на Централну банку и Агенцију за осигурање депозита БиХ. Све трансакције на овим рачунима одвијају се између Агенције за осигурање депозита БиХ и њеног Asset managera. Централна банка за наведене рачуне не обрачунава камате.

35. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у

У складу са потписаним споразумима између БиХ и ММФ-а, Централна банка је одређена за фискалног агента и депозитара за чланство БиХ у ММФ-у. Улога Централне банке као фискалног агента је специфична због аранжмана валутног одбора. Обављајући функцију фискалног агента у складу са Законом о Централној банци и Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине, Централна банка ни на који начин није обавезна плаћати било који дуг БиХ нити јој се може приписати плаћање таквог дуга нити се њене девизне резерве на било који начин могу сматрати гаранцијом за плаћање таквог дуга. Централна банка дјелује у име Босне и Херцеговине у њеним односима са ММФ-ом, али нема никакву одговорност за средства и обавезе везане уз чланство.

Централна банка држи рачун специјалних права вучења у ММФ-у, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 у извјештају о финансијском положају. Централна банка такође обезбјеђује услуге чувања хартија од вриједности Босне и Херцеговине издатих за покриће чланства у ММФ-у и за реоткуп обавеза, а који су евидентирани у ванбилансној евиденцији.

Специјална права вучења у ММФ-у су средства по виђењу деноминована у SDR-у на рачуну отвореном код ММФ-а за Босну и Херцеговину. Централна банка држи специјална права вучења као дио своје функције управљања девизним резервама. Ова средства су каматоносна за Централну банку.

ММФ-ов рачун број 1 је рачун ММФ-а у Централној банци који се користи за трансакције са ММФ-ом везане за кориштење и отплату ММФ-ових кредита. ММФ-ов рачун број 2 је рачун ММФ-а у Централној банци који користи ММФ за рачуне и административне исплате у КМ на територији Босне и Херцеговине. Ови рачуни су дио обавеза Централне банке и исказани су у КМ.

Квота је специфична врста имовине која представља уплату за чланство БиХ у ММФ-у и која је деноминована у SDR-у. Квота представља гласачко право БиХ у ММФ-у, ограничења за приступ финансијским изворима ММФ-а и удио БиХ у алокацији SDR-а, која су обрачунска јединица ММФа.

Хартије од вриједности издаје Министарство финансија и трезора БиХ и оне се замјењују за КМ. Ове хартије од вриједности су уновчиве на захтјев ММФ-а.

Алокација SDR-а је такође каматоносна. Министарство финансија и трезора БиХ плаћа камату на алокацију специјалних права вучења.

Рачун хартија од вриједности, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 предмет су валутног усклађивања увијек када се валута користи у финансијским трансакцијама између ММФ-а и БиХ. Најмање једном годишње, на крају ММФ-ове финансијске године (30. април), сва држања валута у ММФ-у се поново вреднују по важећем курсу SDR-а. Ова вриједносна прилагођавања укључена су у приказаним стањима рачуна.

35. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у (НАСТАВАК)

Централна банка користи нето метод у приказивању финансијске позиције БиХ у ММФ-у, како је приказано наредном табелом:

У хиљадама КМ

	31. децембар 2021.	31. децембар 2020.
Квота	641.864	614.046
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	879
УКУПНО ИМОВИНА	643.745	614.925
ММФ-ов рачун бр. 1	1.605	1.535
ММФ-ов рачун бр. 2	637	52
Хартије од вриједности	1.562.617	1.520.009
Алокација SDR	1.004.591	372.517
Обрачуната камата на алокацију SDR	92	65
Рачуни плативих трошкова	1.627	1.670
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	2.571.169	1.895.848
НЕТО ПОЗИЦИЈА БИХ У ММФ-у	1.927.424	1.280.923

Квота БиХ у ММФ-у износи 265.200 хиљада SDR на датуме извјештавања. Квота не доноси камату.

23. августа 2021. године Централна банка је примила средства у име БиХ по основу алокације SDR-а од ММФ-а у износу од 602.540 хиљада КМ. Ова средства су намијењена као помоћ у ублажавању економских посљедица узрокованих глобалном пандемијом COVID – 19 у БиХ. Дозначена средства су основни разлог повећања нето позиције БиХ у ММФ-у. Алокација SDR-а није класични кредитни аранжман БиХ са ММФ-ом.

36. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМИ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА

У складу са Законом о Централној банци, Централна банка је успоставила системе преко којих се обављају међубанкарска плаћања у КМ у БиХ.

Системи међубанкарског клиринга и поравнања су од јануара 2001. године организовани кроз два платна система чији је власник и којима управља Централна банка. То су: систем бруто поравнања у реалном времену („БПРВ“) и жироклиринг систем („ЖК“).

БПРВ систем је систем преко којег се врши поравнање платних налога у реалном времену, а преко рачуна за поравнање које учесници имају отворене код Централне банке. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета и Централна банка. Поравнање се сматра коначним и неопозивим у тренутку када је рачун за поравнање банке налогодавца задужен, те за исти износ одобрен рачун за поравнање банке примаоца у БПРВ. Кроз систем се извршавају трансакције изнад 10 хиљада КМ, а за ниже износе је опционално кориштење.

ЖК систем је систем међубанкарског клиринга (билатерални и мултилатерални) за трансакције у износу мањем или једнаком 10 хиљада КМ. Поравнање нето позиција учесника ЖК система се врши преко рачуна за поравнање у БПРВ, као и поравнање трансакција правних лица који су у функцији обрачунских агената као што су нпр. оператори картичног пословања. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета, а које су учесници у систему БПРВ, као и Централна банка.

Систем је усклађен са стандардом SEPA-е, тј. ISO 20022. Клиринг платних налога свих учесника ЖК система извршава се утврђивањем нето позиције сваког појединачног учесника као резултат обрачуна свих потраживања и дуговања учесника за сваки клириншки циклус.

Кредитни ризик

Сваки учесник платних система је дужан имати обезбјеђена средства на рачуну за поравнање прије поравнања платних налога у БПРВ.

У складу са улогом Централне банке, а како је дефинисано Законом о Централној банци, Централној банци није дозвољено кредитирати учеснике БПРВ и ЖК система с циљем обезбјеђивања ликвидности у систему на било који начин.

Оперативни ризик

У циљу минимизирања оперативног ризика несметаног функционисања платних система, издата су Оперативна правила за БПРВ и ЖК системе, као пратеће Одлуке које одређују минималне стандарде сигурности за функционисање система.

Важећи сигурносни циљеви, политике и процедуре имају сврху да обезбиједе сигурносне мјере и карактеристике. Системи и мреже функционишу у складу са успостављеним циљевима и политикама. Сигурносни циљеви и политике се периодично прегледавају. Од сваког учесника се такође захтијева да посједује одређене сигурносне мјере и контроле за извршавање плаћања.

36. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМИ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА (НАСТАВАК)

Централна банка је дефинисала следеће процедуре за поравнања у случају непредвиђених ситуација:

- **Планови и мјере за непредвиђене ситуације:** у случају прекида у редовном функционисању платног система и система за поравнање или неког другог непредвиђеног догађаја, Централна банка је дефинисала мјере за непредвиђене ситуације како би осигурала континуитет у функционисању поузданих, исправних и законитих платних трансакција у платном систему и систему за поравнање.
- **Резервни систем на примарној локацији и DR локација:** Централна банка је осим примарне локације за платне системе, на којој постоје редувантни системи (у случају пада једног, прелази се на други систем на примарној локацији), успоставила и функционалан DR (Disaster Recovery) систем на локацији Главне банке у Бањој Луци.

Током глобалне пандемије COVID-19, Централна банка је успјешно одговорила на све задатке када је у питању стабилно функционисање система. Све трансакције извршене су током радног времена система.

Надгледање и развој платних система

Централна банка је у 2021. години операционализовала функцију надгледања и развоја платних система. Надгледање подразумијева активности мониторинга платних система, процјену усклађености са Принципима за инфраструктуре финансијских тржишта („ПИФТ“) које је донио комитет CPMI-IOSCO (енг. Committee on Payments and Market Infrastructures - The International Organization of Securities Commissions) при BIS банци, те развојну функцију платних система. Активностима процјене усклађености са ПИФТ, те мониторингом система се подстиче сигурност и ефикасност функционисања платних система и несметано обављање међубанкарског платног промета у БиХ, те на тај начин Централна банка директно потпомаже одржавање финансијске стабилности у БиХ. Кроз развојну функцију, Централна банка активно учествује у припремним и фазама имплементације које се односе на иновације у платним системима и анализира њихов утицај на економију БиХ, те утицај на циљеве јавне политике сигурних и ефикасних платних система.

37. ДОГАЂАЈИ ПОСЛИЈЕ ДАТУМА ИЗВЈЕШТАВАЊА

Управни одбор Централне банке је именovalo чланове Ревизорског комитета Централне банке и члана Управе Централне банке, са почецима мандатних периода како слиједи:

Ревизорски комитет

др Елвир Чизмић	предсједавајући (од 1. јануара 2022. године)
др Дијана Ћавар	члан (од 1. јануара 2022. године)
др Васиљ Жарковић	члан (од 1. марта 2022. године)

Ревизорски комитет Централне банке је извршио преглед ових финансијских извјештаја прије њиховог одобрења од стране Управног одбора и обавио потребну комуникацију са независним ревизорима Централне банке.

Управа

мр Марко Видаковић	вицегувернер (од 1. марта 2022. године)
--------------------	---

Предсједништво БиХ није извршило именовање новог сазива Управног одбора Централне банке до датума одобрења ових финансијских извјештаја.

37. ДОГАЂАЈИ ПОСЛИЈЕ ДАТУМА ИЗВЈЕШТАВАЊА (НАСТАВАК)

Од 1. јануара 2021. године Централна банка је почела примјењивати нову негативну стопу накнаде на износ средства изнад обавезних резерви комерцијалних банака која износи 0,75%. Ова промјена је извршена у сврху јачања валутног одбора и као подстицај комерцијалним банкама да активније искористе значајне износе средстава изнад обавезних резерви које држе на рачунима код Централне банке у развој привредног система Босне и Херцеговине.

У периоду између 31. децембра 2021. године и датума одобрења ових финансијских извјештаја дошло је до реструктурирања двије комерцијалне банке које су биле у крајњем власништву Руске Федерације. Поступак реструктурирања је инициран увођењем санкција банкама у руском власништву од стране Европске уније и САД.

Ескалација сукоба у Украјини током фебруара 2022. године представља нови извор неизвјесности којем пословање Централне банке може бити изложено током 2022. године. Потенцијални негативни ефекти се континуирано сагледавају, али још увијек није могуће квантификовати њихове посљедице на финансијски положај и пословање Централне банке.

Осим горе наведеног, у периоду између 31. децембра 2021. године и датума одобрења ових финансијских извјештаја није било догађаја који би захтијевали усклађивање или који су значајни, али не захтијевају усклађивање.

CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE

ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај за 2021. годину

CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE

ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај за 2021. годину

Сарајево, март 2022. године

Садржај

1.	Економска кретања у 2021. години	1
1.1	Међународно економско окружење	1
1.2	Извјештај о стању бх. привреде	13
1.2.1	Реални сектор	20
I.	Индустријска производња и грађевинарство	20
II.	Цијене	22
III.	Запосленост и плате	25
1.2.2	Фискални сектор	28
1.2.3	Банкарски сектор	38
1.2.4	Спољни сектор	43
I.	Платни биланс	43
II.	Номинални и реални ефективни девизни курс	48
2.	Извјештај о активностима ЦББиХ у 2021. години	49
2.1	Монетарна политика	52
2.2	Рачуни резерви код ЦББиХ	54
2.3	Управљање девизним резервама	60
2.4	Управљање готовим новцем	67
2.5	Одржавање платних система.....	75
2.6	Улога фискалног агента.....	78
2.7	Прикупљање и креирање статистичких података.....	82

2.8	Праћење системских ризика у финансијском систему.....	84
2.9	Сарадња са међународним институцијама и рејтинг агенцијама.....	87
2.10	Управљање ризицима.....	90
2.11	Процес интерне ревизије	91
2.12	Остало	92
2.12.1	Управљање људским ресурсима	92
2.12.2	Комуницирање са јавношћу	96
2.12.3	Пројекти енергетске ефикасности и очување националних споменика.....	98
3.	Финансијски извјештаји и Извјештај независног вањског ревизора (доставља се одвојено)	100
4.	Публикације и веб сервиси	101
5.	Статистичке табеле	102

Листа текстних оквира

Текстни оквир 1: Утицај инфлације на нормализацију монетране политике.....	7
водећих централних банака.....	7
Текстни оквир 2: Утицај рата у Украјини на бх. економију; Шта знамо до половине марта?	16
Текстни оквир 3: Утицај инфлације у контексту расположивог дохотка	18

Листа табела

Табела 1.1: Средњорочне пројекције ЦББиХ из новембра 2021. године	15
Табела 1.2: Емисије јавног дуга бх ентитета у 2021. години.....	36
Табела 1.3: Просјечна стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2021. години.....	37
Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ.....	60
Табела 2.2: Просјечна пондерисана каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ и просјечне тржишне каматне стопе и приноси на државне обвезнице у еврозони	63
Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака.....	76
Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ и POS уређајима	76
Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности	77
Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima.....	77
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2021. године.....	93

Листа графикана

Графикон 1.1: Годишње промјене реалног БДП-а у одабраним периодима	2
Графикон 1.2: Годишње кретање просјечних потрошачких цијена у одабраним земљама	3
Графикон 1.3: Број незапослених у одабраним земљама.....	4
Графикон 1.4: Консолидовани биланс евросистема, одабране ставке активе.....	6
Графикон 1.5: Актива Федералних резерви, одабране ставке.....	7
Графикон 1.6: Кредитни раст сектора нефинансијских предузећа, одабране земље еврозоне	8
Графикон 1.7: Стопа кредитног раста у зони евра	11
Графикон 1.8: Годишње промјене цијена енергената	12
Графикон 1.9: Структура стварне индивидуалне потрошње у 2020. години.....	19

Графикон 1.10: Допринос годишњим промјенама индустријске производње по дјелатностима	21
Графикон 1.11: Годишња промјена и допринос индустријских група	21
Графикон 1.12: Годишње промјене производње грађевинског сектора.....	22
Графикон 1.13: Допринос годишњој стопи инфлације/дефлације.....	23
Графикон 1.14: Промјене у произвођачким и потрошачким цијенама, период на период	24
Графикон 1.15: Акумулирани броја запослених од почетка 2011. године.....	26
Графикон 1.16: Доприноси годишњим промјенама броја запоселних по дјелатностима	26
Графикон 1.17: Износ и постотак промјене просјечне годишње нето плате	27
Графикон 1.18: Годишњи раст плата и продуктивности по активностима.....	28
Графикон 1.19: Приходи од индиректних пореза	29
Графикон 1.20: Утицај инфлације на раст прихода од ПДВ-а	30
Графикон 1.21: Укупан бруто дуг сектора владе.....	32
Графикон 1.22: Спољни дуг сектора владе	33
Графикон 1.23: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака.....	35
Графикон 1.24: Стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту петогодишњих обвезница Републике Српске.....	36
Графикон 1.25: Просјечна стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета по рочним сегментима	38
Графикон 1.26: Стопе раста кредита, одабрани сектори	39
Графикон 1.27: Каматне стопе на кредите становништву, по намјени	40
Графикон 1.28: Каматне стопе на новоуговорене депозите становништва	41
Графикон 1.29: Рочна структура депозита становништва	42
Графикон 1.30: Нето страна актива.....	43
Графикон 1.31: Дефицит текућег рачуна.....	44
Графикон 1.32: Рачун услуга у платном билансу	46
Графикон 1.33: Дознаке из иностранства и компензација запосленим у иностранству.....	47
Графикон 1.34. Годишње промјене у девизном курсу КМ.....	49
 Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ	 50
Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви	51
Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања.....	52
Графикон 2.4: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама.....	53

Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у последњем обрачунском периоду у 2021. години	54
Графикон 2.6: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа ОР	55
Графикон 2.7: Промјене у компонентама резервног новца у односу на крај претходног квартала	57
Графикон 2.8: Годишње промјене у монетраним агрегатима	58
Графикон 2.9: Монетарна мултипликација	59
Графикон 2.10: Просјечни тржишни приноси на државне обвезнице у еврозони током 2020 и 2021. године.....	63
Графикон 2.11: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ	65
Графикон 2.12: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ	67
Графикон 2.13: Готовина изван монетарних власти и банака на крају године	68
Графикон 2.14: Стања готовине у трезорима банака	69
Графикон 2.15: Апоенска структура новчаница	70
Графикон 2.16: Апоенска структура кованица	70
Графикон 2.17: Повећање броја новчаница и кованица, по апоенима, у односу на 2020. годину	71
Графикон 2.18: Новчанице и кованице издате у 2021. години, према апоенима	72
Графикон 2.19: Излази готовог новца (КМ) у 2021. години.....	73
Графикон 2.20: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2021. години	74
Графикон 2.21: Апоенска структура кривотворених кованица у 2021. години.....	74
Графикон 2.22: Укупан број запослених у ЦББиХ.....	95

Уводна ријеч гувернера

У Годишњем извјештају, који је пред вама, представили смо најважније мјере и активности које је Централна банка Босне и Херцеговине предузимала током 2021. године како би испунила свој законом постављени циљ – одржавање стабилности домаће валуте у складу са одабраним моделом монетарне политике познатим као валутни одбор. Доследно примјењујући одабрани модел монетарне политике, Централна банка Босне и Херцеговине је одржала стабилност домаће валуте, дајући допринос укупној финансијској стабилности у земљи. Централна банка Босне и Херцеговине је континуирано испуњавала своје Законом дефинисане задатке, као и активности на испуњавању задатака дефинисаних Стратешким планом.

Убрзање глобалног протока роба и услуга те повратак потрошачког оптимизма, након кризне 2020. године, узроковали су снажан раст економске активности у 2021. години. Повећање потражње за производима и услугама, раст запослености те снажан раст цијена хране и нафте утицали су глобално на повећање инфлационих притисака током цијеле 2021. године, с тим да је исти нарочито изражен у другом полугодишту извјештајне године.

Монетарна политика у већини земаља у првој половини 2021. године остала је изразито експанзивна, осигуравајући и даље врло повољне услове финансирања. Услијед забиљеженог значајног економског опоравка у другој половини 2021. године, одређене централне банке почеле су најављивати бржу нормализацију монетарне политике и подизати каматне стопе као одговор на растуће инфлаторне притиске. Пораст инфлације на глобалном нивоу промијенио је тржишна очекивања у смјеру бржег напуштања ванредних пандемијских мјера и постепене нормализације монетарне политике.

У Босни и Херцеговини, према последњим пројекцијама, забиљежен је раст реалног БДП-а од скоро 6%. Реални сектор економије карактеризовао је снажан раст индустријске производње, који је у извјештајној години био битно изнад претпандемијског нивоа. На тржишту рада биљежи се раст броја запослених лица, номиналних плата и продуктивности. У моменту писања ових ријечи, рат у Украјини траје већ мјесец дана и оставља дубоке трагове у свјетској економији. Извјесно је успоравање економске активности наших

главних трговинских партнера услед раста цијена енергената и хране што ће се одразити негативно на спољну тражњу за нашим робама и услугама.

Банкарски сектор је остао стабилан и ликвидан суочен са изазовима пандемије и у 2021. години. Након великог пада кредитне активности у претходној години, привредна динамика и раст потрошње током 2021. године су допринијели расту кредита банака. Кредитни раст у 2021. години је износио 3,6%, што је и даље испод интензитета прије избијања пандемије. Просјечна каматна стопа на укупне кредите становништву у децембру 2021. године је износила 4,41%. Просјечна пондерисана каматна стопа за нефинансијска предузећа на крају 2021. године износила је 3,2%. Иако је био уочљив тренд смањења пасивних каматних стопа код свих сектора, укупни депозити банака расли су током цијеле 2021. године (11,72%). Депозити сектора становништва и нефинансијских предузећа су расли по стопама 6,92% и 17,19%, респективно. Подстакнут растом економске активности у земљама главним трговинским партнерима БиХ и успостављањем ланаца дистрибуције, изразито високу стопу раста је остварио извоз робе из БиХ који је у 2021. години износио 12,71 милијарду КМ, што представља годишњи раст од 34,9%, док је повећање увоза робе износило 4,20 милијарди КМ (26,7%).

Када су у питању активности Централне банке Босне и Херцеговине, током 2021. године настављено је унапређење оквира везаног за обавезну резерву банака. Девизним резервама се управљало на принципима сигурности и профитабилности чиме је успјешно одржавана монетарна стабилност. Платни системи функционисали су без прекида и уредно су извршене све трансакције. Задовољене су све потребе банака и привреде када је у питању снабдјевање готовим новцем и уредно је извршавана функција фискалног и банкарског агента за државу Босну и Херцеговину и друге јавне институције. Такође, додатно су се унапређивали и остали пословни процеси. Донесени су важни кривни документи и политике из области управљања ризицима, информационе сигурности те програма усклађености, који су значајни за јачање интегритета и етичног пословања у складу с највишим међународним стандардима и директивама Европске уније.

Успјешна реализација свих задатака и активности у 2021. години не би била могућа без максималне професионалности и ангажмана свих чланова наше институције. Овом приликом желим да се захвалим свим члановима Управног одбора, Управе и упосленицима на професионалном приступу и доприносу у постизању задатих циљева.

Годишњи извјештај за 2021. годину одобрен је на сједници Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, одржаној 29.3.2022. године.

др Сенад Софтић

Гувернер

Правни статус

У складу с Уставом – Анексом 4. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Централна банка Босне и Херцеговине је институција Босне и Херцеговине основана Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, који је усвојио Парламент Босне и Херцеговине 20. јуна 1997¹ и почела је с радом 11. августа 1997. Основни циљеви и задаци Централне банке Босне и Херцеговине, утврђени Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, јесу:

- да постигне и очува стабилност домаће валуте (конвертибилне марке) тако што је издаје уз пуно покриће у слободним конвертибилним девизним средствима, у складу с аранжманом познатим под називом валутни одбор, према фиксном курсу: једна конвертибилна марка за једну њемачку марку. Од 1. јануара 2002. конвертибилна марка везана је за евро према курсу: једна конвертибилна марка за 0,511292 евра, односно један евро износи 1,955830 конвертибилних марака;
- да дефинише и контролише провођење монетарне политике Босне и Херцеговине;
- да држи службене девизне резерве и управља њима на сигуран и профитабилан начин;
- да одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- да координише дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- да прима депозите од институција на нивоу Босне и Херцеговине, односно депозите ентитета и њихових јавних институција на основу заједничке одлуке ентитета, као и депозите комерцијалних банака;
- да издаје прописе и смјернице за остваривање дјелатности Централне банке Босне и Херцеговине у оквиру овлаштења утврђених Законом о Централној банци Босне и Херцеговине;

¹ “Службени гласник БиХ“, 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07

- да учествује у раду међународних организација које раде на утврђивању финансијске и економске стабилности те заступа Босну и Херцеговину у међувладиним организацијама о питањима монетарне политике.

Централна банка Босне и Херцеговине потпуно је независна од Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске те било које јавне агенције и органа, а у циљу објективног провођења својих задатака. Централна банка Босне и Херцеговине своју дјелатност обавља преко Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, Управе ЦББиХ и особља.

Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине је орган Централне банке Босне и Херцеговине надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију Централне банке Босне и Херцеговине, у складу с овлаштењима утврђеним Законом о Централној банци Босне и Херцеговине. Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине састоји се од пет чланова, које именује Предсједништво Босне и Херцеговине и између својих чланова бира гувернера, који је уједно и предсједавајући овог органа и Управе ЦББиХ. Гувернер је главни извршни функционер задужен за свакодневно пословање Централне банке Босне и Херцеговине. Управа ЦББиХ, коју чине гувернер и три вицегувернера (које именује гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине), на захтјев гувернера, као главног извршног функционера, оперативно проводи активности Централне банке Босне и Херцеговине и усклађује активности организационих јединица.

За контролу ризика у Централној банци Босне и Херцеговине гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, именује главног интерног ревизора и замјенике главног интерног ревизора.

Пословање Централне банке Босне и Херцеговине остварује се преко Централног уреда са сједиштем у Сарајеву, три главне јединице са сједиштем у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале са сједиштем на Палама и у Брчко дистрикту.

1. Економска кретања у 2021. години

1.1 Међународно економско окружење

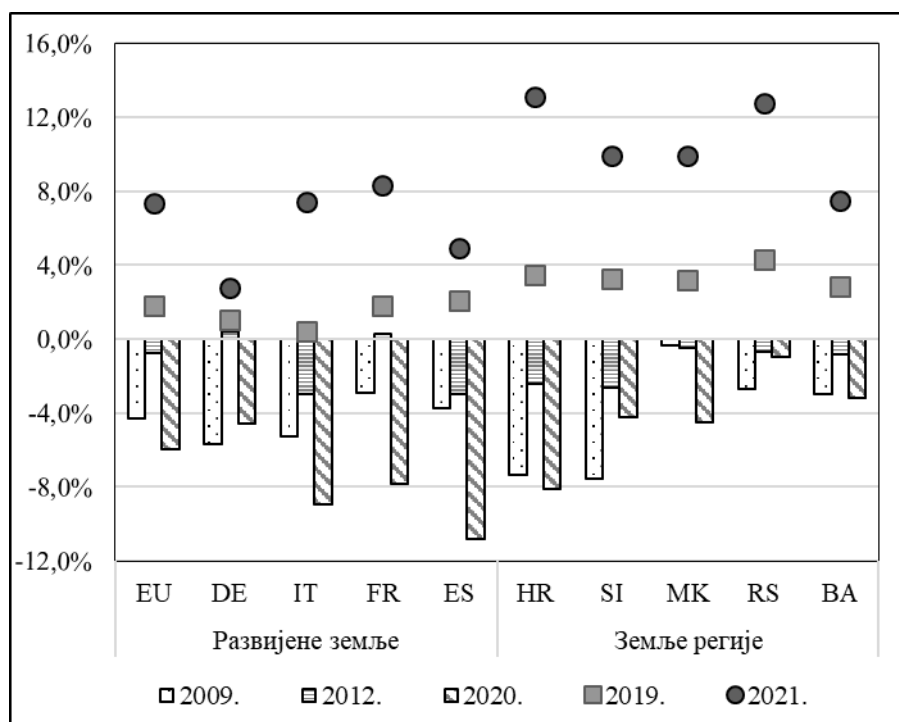
Убрзање глобалног протока роба и услуга те повратак потрошачког оптимизма, након ниске упоредне основице из 2020. године, узроковали су снажан раст економске активности у 2021. години. Повећање потражње за производима и услугама, раст запослености те снажан раст цијена хране и нафте утицали су глобално на повећање инфлационих притисака током цијеле извјештајне године, с тим да је исти нарочито изражен у другом полугодишту извјештајне године. На крају 2021. године биљежи се рекордно низак број незапослених лица у ЕУ, као резултат брзог економског опоравка и значајне државне помоћи усмјерене ка очувању радних мјеста током пандемијског периода. Монетарна политика у већини земаља у првој половини 2021. године остала је изразито експанзивна осигуравајући и даље врло повољне услове финансирања. Услијед забиљеженог значајног економског опоравка у другој половини 2021. године, неке централне банке почеле су најављивати бржу нормализацију монетарне политике и / или подизати каматне стопе као одговор на растуће инфлаторне притиске. Издашна јавна потрошња коју је наметнула пандемија КОВИД-19 је проузроковала велике фискалне дефиците, како у БиХ тако и у земљама региона. Експанзивна монетарна политика ЕЦБ је допринијела одржању раста кредита у оба кључна сектора економија, с тим да је динамика раста кредита благо успорена. Стопа приноса до доспијећа на тржишту десетогодишњих обвезница земаља са високим кредитним рејтингом је и даље или негативна или конвергира ка нули.

Након што је у 2020. години снажни утицај корона шока изазвао рекордну рецесију у упоредби са ранијим економским кризама² (графикон 1.1), у 2021. години забиљежен је значајан економски опоравак. Приказане земље у региону већ су забиљежиле помало неочекиван раст у односу на претпандемијски ниво, док поједине развијене земље попут Њемачке тек у 2022. години очекују повратак на ниво економске активности из

² Криза из 2009. године представља најизраженији пад током велике финансијске кризе из периода 2008.-2010., док криза у 2012. представља кризу јавног дуга.

2019. године, што је узроковано оштрим рестриктивним мјерама у борби против коронакризе.

Графикон 1.1: Годишње промјене реалног БДП-а у одабраним периодима

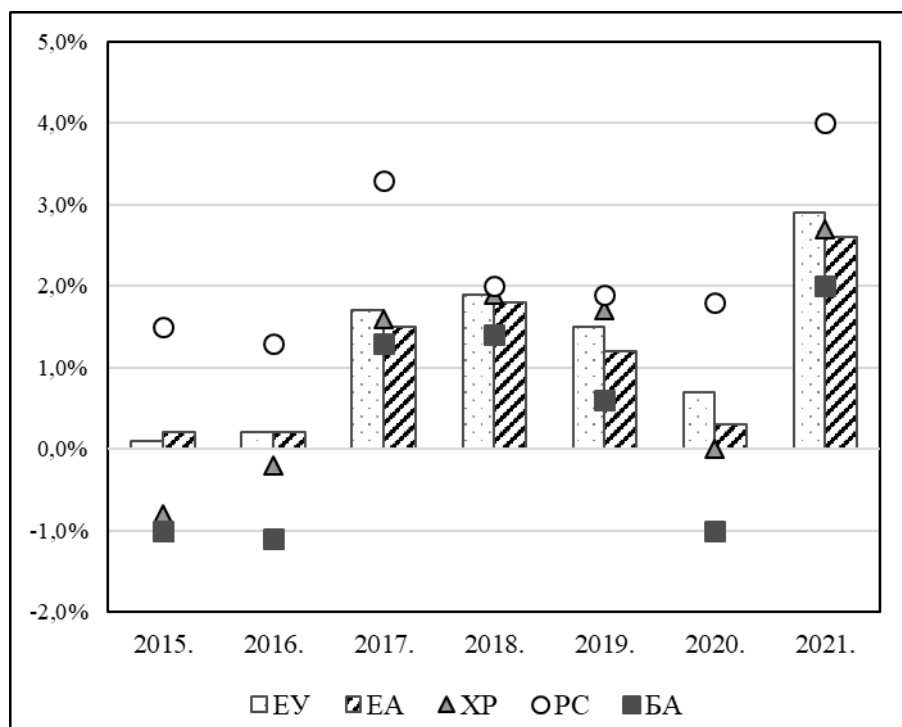

Извор: ЕУРОСТАТ

Напомена: Наведене земље представљају кључне економије ЕУ и спољнотрговинске партнере БиХ. Подаци земаља регије, те ЕУ, ИТ и ФР за 2021. годину се односе на годишњи раст у прва три квартала у односу на исти период претходне године.

Просјечне потрошачке цијене у развијеним земљама забиљежиле су снажан раст, те су битно изнад циљаног нивоа инфлације, слиједом бројних поремећаја на глобалном тржишту роба и услуга, повећања транспортних трошкова те експанзивне монетарне политике водећих централних банака. Рекордне стопе инфлације су посебно забиљежене у другом полугодишту 2021. године, док се у 2022. години очекује наставак снажне инфлације, нарочито у првом полугодишту слиједом ниже основице из претходне године и велике политичко-сигурносне кризе на истоку Европе. Даљњи инфлаторни притисци ће значајно успорити раст реалне економске активности и општег стандарда становништва у наредном периоду. Примјећује се да су инфлаторни притисци у БиХ, у правилу, били доста блажи у односу на окружење (графикон 1.2).

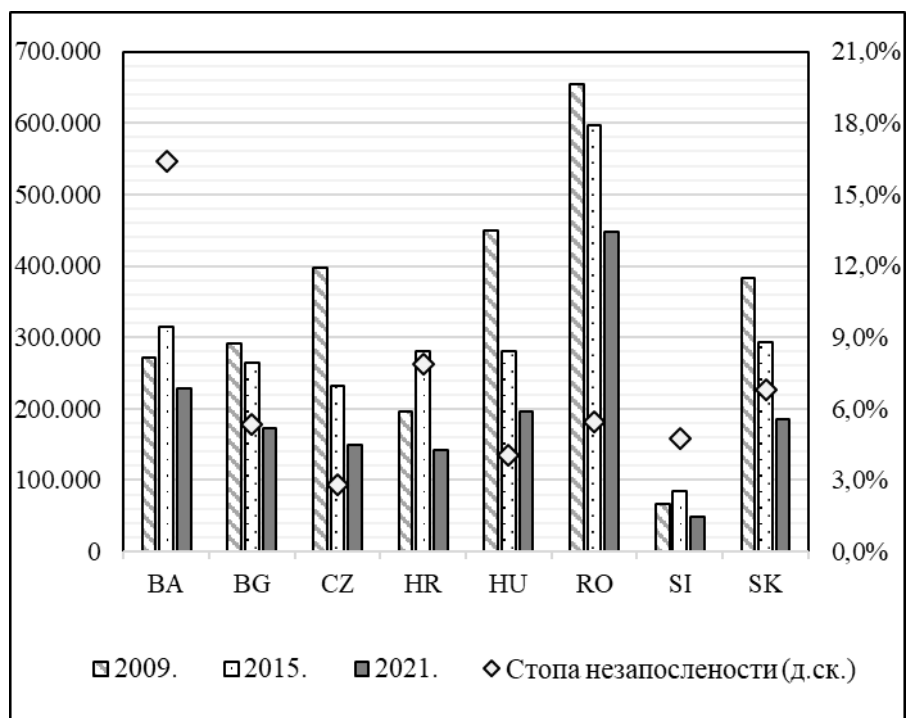
Графикон 1.2: Годишње кретање просјечних потрошачких цијена у одабраним земљама

Извор: ЕУРОСТАТ

Стопа незапослености у ЕУ на крају године је износила 6,4% и већ је нижа у односу на исти период 2019. године, као резултат брзог економског опоравка и значајне државне помоћи усмјерене ка очувању радних мјеста током пандемијског периода. Бројне земље забиљежиле су рекордно низак број незапослених лица (графикон 1.3), док истовремено БиХ биљежи константно највећу стопу незапослености.

Графикон 1.3: Број незапослених у одабраним земљама

Извор: БХАС, ЕУРОСТАТ

Напомена: Подаци о броју незапослених у БиХ односе се на крај трећег квартала према ИЛО методологији, као јединог међународног успоредивог индикатора незапослености.

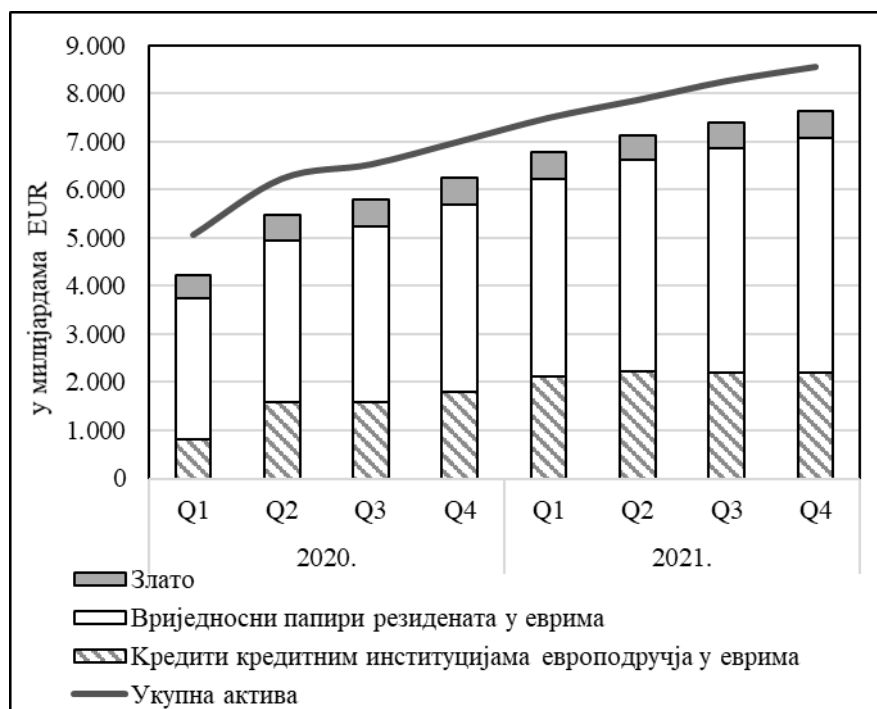
Монетарна политика у већини земаља у првој половини 2021. године остала је изразито експанзивна осигуравајући и даље врло повољне услове финансирања. Услијед забиљеженог значајног економског опоравка у другој половини 2021. године неке централне банке почеле су најављивати бржу нормализацију монетарне политике и / или подизати каматне стопе као одговор на растуће инфлаторне притиске. Пораст инфлације на глобалном нивоу промијенио је тржишна очекивања у смјеру бржег напуштања ванредних пандемијских мјера и постепене нормализације монетарне политике.

ЕЦБ је током цијеле 2021. године задржала каматне стопе на постојећим нивоима – референтну на 0%, каматну стопу на кредитне олакшице на 0,25% и каматну стопу на депозитне олакшице на –0,50%. Иако за првих пола године није мијењала обиме програма куповине активе, ЕЦБ је већ од јула, како је и било најављено, знатно убрзала темпо куповине у оквиру Пандемијског програма хитне куповине (PEPP). При томе, истакнута је флексибилност овог програма, тако да наведени износ не мора бити искориштен у потпуности ако се повољни услови финансирања могу обезбиједити и мањим обимом куповине, али у супротном може бити и повећан. Почетком јула, ЕЦБ

је објавила резултате ревизије стратегије монетарне политике започете у јануару 2020. године. Нова стратегија, између осталог, подразумејева симетричан инфлациони циљ са стопом инфлације од 2% у средњем року. ЕЦБ сматра да су негативна и позитивна одступања од овог циља подједнако непожељна. У складу с новом стратегијом, ЕЦБ је на састанку у јулу објавила смјернице у погледу каматних стопа, у којима ће каматне стопе остати на тренутним или нижим нивоима све док ЕЦБ у својим пројекцијама не буде очекивала да инфлација унутар хоризонта пројекције достигне 2% и на том нивоу се одржи до краја периода пројекције, као и док ЕЦБ не оцијени да је кретање базне инфлације конзистентно са остваривањем инфлационог циља. ЕЦБ је, у својој ревизији стратегије, такође навела да ће се приликом одлучивања о монетарној политици узимати у обзир и климатске промјене. Сљедећа ревизија стратегије монетарне политике ЕЦБ најављена је за 2025. годину.

Доминантан поглед ЕЦБ-а током 2021. године је био како је инфлација пролазног карактера. С тим у вези, предложено је да се с крајем 2021. године нето куповине у оквиру РЕЕР-а калибришу нешто нижом динамиком него у претходним кварталима. Од избијања пандемије, Европска централна банка (ЕЦБ) купила је скоро 2 билиона евра хартија од вриједности евросистема како би стабилизовала тржишта и покренула економију (графикон 1.4). Раст новчане масе у еврозони забиљежен је у сва четврти квартала 2021. године. Куповина хартија од вриједности евросистема остала је доминантан извор стварања новца (раст од скоро 23% у односу на претходну годину). Уз овакав континуиран раст активе ЕЦБ-а током 2021. године, јасно је да ЕЦБ у будућности мора размотрити да ли тренутни курс монетарне политике остаје прикладан у датим околностима и инфлационим притисцима. Очекивања ЕЦБ-а током четвртог квартала 2021. године су да ће се покретачи инфлације стабилизовати током 2022. године, па је одлучено да се приступи даљем постепеном смањењу темпа куповине хартија од вриједности евросистема у 2022. години. Ова стратегија подразумејева да повећање кључних каматних стопа није у плану до почетка 2023. године, с обзиром да је ЕЦБ опредијељена да задржи стопе на истом нивоу док постепено не укине све куповине хартија од вриједности (више у текстуалном оквиру 1 испод).

Графикон 1.4: Консолидовани биланс евросистема, одабране ставке активе

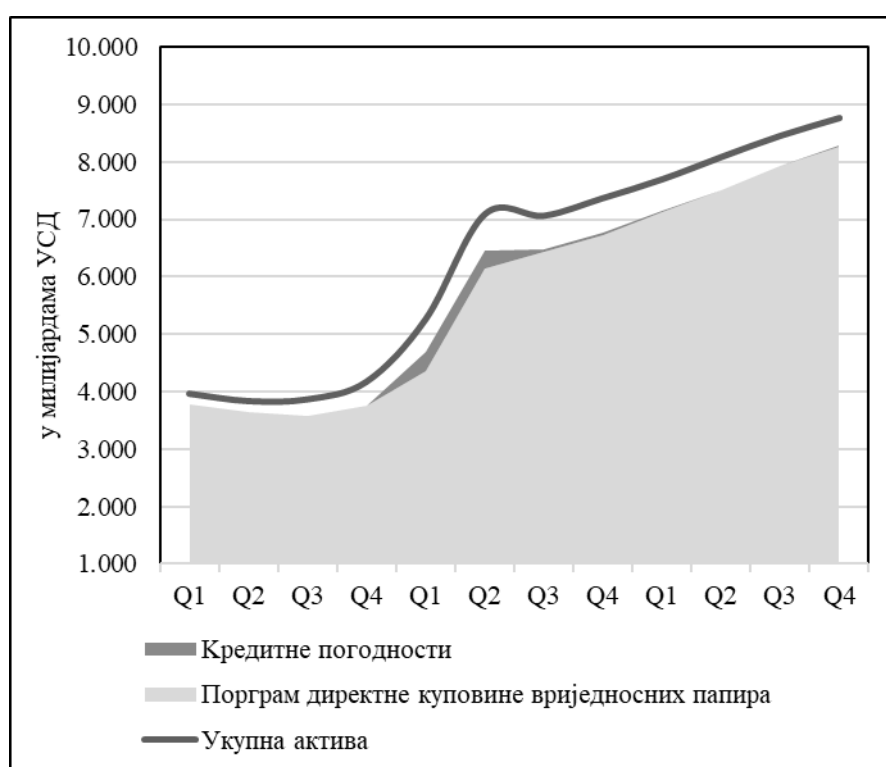

Извор: ЕЦБ

FED је у току 2021. године такође задржао распон референтне стопе на постојећем нивоу (0–0,25%). Током првих шест мјесеци 2021. године, задржана је и постојећа динамика куповине активе у оквиру програма квантитативних олакшица (мјесечна куповина државних хартија од вриједности у износу од 80 милијарди долара и хартија од вриједности уз хипотеку у износу од 40 милијарди долара). Укупна актива у билансу стања FED-а порасла је за око 1,39 билиона долара у току 2021. године, те достигла вриједност од скоро 8,8 билиона долара (графикон 1.8). Повећање укупне активе било је у потпуности дефинисано повећањем куповине хартија од вриједности, које су порасле за око 1,53 билиона долара одражавајући континуиране нето куповине хартија од вриједности под водством Федералног одбора за отворено тржиште (FOMC). Међутим, јунске пројекције FED-а у погледу референтне каматне стопе први пут до тада су предвиђале повећање стопе у 2023. години, указујући на то да је већина представника FED-а оптимистичнија да ће се циљеви постићи брже него што је претходно очекивано. У настојању да постигну своје циљеве, максималну запосленост и инфлацију по стопи од 2 посто на дужи рок, FED је и током посљедњег квартала 2021. године одлучио да задржи распон циљане каматне стопе непромијењеним, а непосредно прије подизања кључних каматних стопа, биће завршена нето куповина обвезница у оквиру програма квантитативних олакшица. С инфлацијом знатно изнад

2% и значајно јачим тржиштем рада FED, за разлику од нешто конзервативнијег и опрезнијег става ЕЦБ-а, очекује да ће ускоро бити прикладно подизати референтну каматну стопу. С тим у вези, FED је на посљедњем састанку најавио могуће повећање каматне стопе и то већ у марту 2022. године, те је одлучено да се настави са смањењем мјесечних куповина хартија од вриједности. Почевши од фебруара 2022. године, ФЕД је смањио волумене куповине хартија од вриједности; волумени хартија од вриједности трезора од фебруара износе 20 милијарди долара мјесечно, а агенцијске хартије од вриједности покривене хипотеком 10 милијарди долара мјесечно (графикон 1.5).

Графикон 1.5: Актива Федералних резерви, одабране ставке

Извор: ФЕД

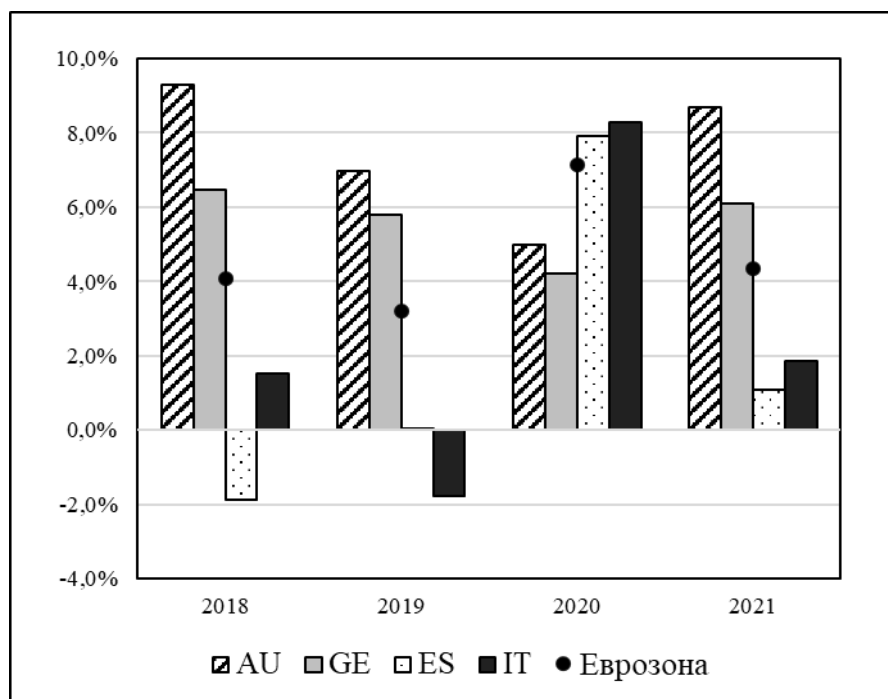
Текстни оквир 1: Утицај инфлације на нормализацију монетарне политике водећих централних банака

Динамика и интензитет нормализације монетарне политике водећих централних банака тренутно је једно од најзначајнијих питања. Већина централних банака се води увјерењем да би брзина нормализације прије свега требала зависити од тока и дужине инфлације, али и од тока опоравка од рецесије и тренутном стању економије. Након година ниске инфлације у цијелом свијету, у протеклих неколико мјесеци инфлациони притисци су знатно ојачали. Један од разлога је неусклађеност понуде и потражње на

тржишту роба и услуга и раст цијене енергената. Оваква кретања су довела до процеса напуштања пандемијских мјера, а приступило се и постепеној нормализације монетарне политике у неким од централних банака. Неке чланице ЕУ, а које су изван европодручја, почеле су дизати своје референтне каматне стопе већ у јуну 2021. године, док су се остале чланице изван европодручја, подстакнуте све снажнијим инфлационим притисцима, придружиле крајем године.

Централне банке већих развијених економија, остале су доста опрезне и конзервативне, у складу са њиховом оцјеном тренутних инфлаторних притисака као транзиторних. Искуства еврозоне из ранијих циклуса снажне реакције ЕЦБ, у складу са макроекономским трендовима и поопштравања услова, посебно уочи глобалне финансијске кризе и европске дужничке кризе, позивају на посебан опрез. Економски раст у Европи није посебно значајан већ неколико година. Кредитна активност, такође, није јачала, упркос мјерама подршке од стране ЕЦБ-а. Уз то, постоје значајне разлике у интензитету економске и кредитне активности, али и рањивостима, међу чланицама еврозоне.

Графикон 1.6: Кредитни раст сектора нефинансијских предузећа, одабране земље еврозоне

Извор: ЕЦБ

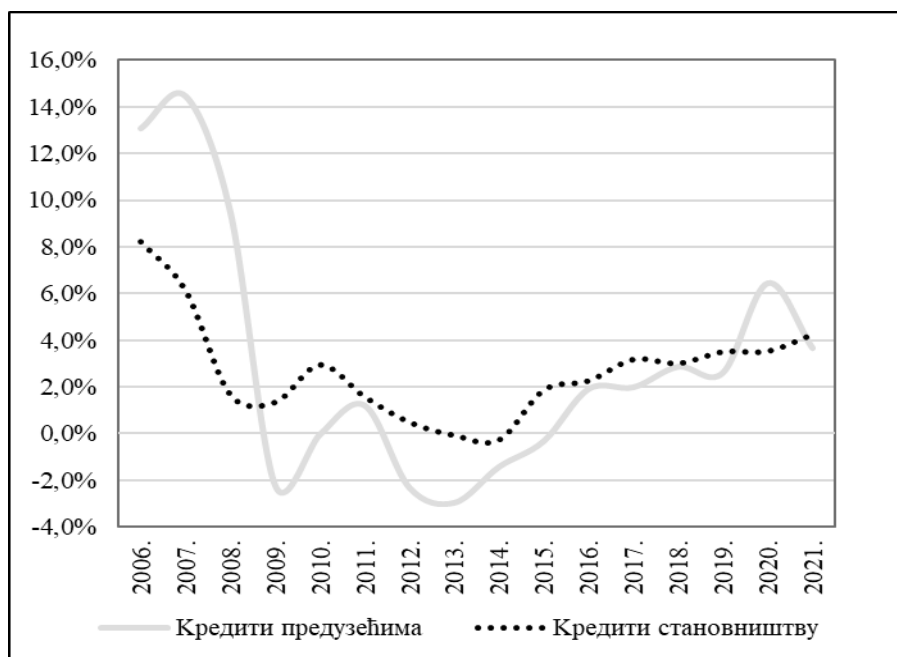
Уколико би се референтне каматне стопе подигле сувише рано, неке од могућих посљедица би биле следеће. Номиналне каматне стопе би порасле, потенцијално стварајући притисак на трошкове производње у еврозони. У тренутним околностима, додатни инфлаторни шок на страни понуде би додатно успорио економску активност. Приноси на финансијским тржиштима би порасли, вјероватно и будући трошак задуживања влада тржиштима еврообвезница. При томе, треба имати у виду неколико фактора: висина јавног дуга је значајно порасла у већини земаља чланица усљед фискалног одговора на пандемију; Европска комисија је, прије рата у Украјини, најавила снижавање нивоа јавне задужености према оквирима критеријума из Мастрихта већ од 2023. године; и изложеност банкарског сектора еврозоне и чланица евросистема централних банака, дужничким хартијама од вриједности земаља чланица ЕУ. Коначно, снажан раст номиналних каматних стопа би се негативно одразио и на расположиви доходак становништва, који је значајно различит међу земљама чланицама еврозоне.

Иако су задржале референтне каматне стопе на истим нивоима, водеће централне банке почеле су са најављивањем и / или смањивањем пандемијских програма куповине хартија од вриједности, а што је предочено као један од предуслова скорог подизања кључних каматних стопа. FED је међу првима најавио скору обуставу куповине хартија од вриједности већ до средине 2022. године, након чега се очекује постепено повећање референтних каматних стопа с тренутних 0,25%, на процијењених 1,05% до краја 2023. године. С обзиром да су инфлациони притисци европодручја у току 2021. године били нешто слабији него они у САД-у, ЕЦБ није сматрала да би знатније убрзавање нормализације монетране политике било прикладно. С тим у вези, донесене су одлуке о постепеном смањењу куповине хартија од вриједности пандемијског програма. И половном марта је још увијек непознаница да ли ће ове куповине бити потпуно обустављене до краја марта 2022. године, како је и најављено. Под оваквим условима, ЕЦБ не сигнализира скоро повећање кључних каматних стопа, према неким најавама не прије краја 2023. године, с тим да би оно и тада према тржишним очекивањима могло износити само 50 б.п. Међутим, с обзиром да је извјесно како би се инфлациони притисци могли показати знатно снажнијим и дуготрајнијим него што се очекивало, промјене у смислу брже нормализације монетране политике у цијелом свијету би могле бити знатно израженије. На посљедњем састанку ЕЦБ-а, у марту 2022. године, су упозорили да би инфлација могла бити знатно виша у блиској будућности због

економских и финансијских утицаја везаних за рат у Украјини, што значи да се међународно окружење тренутно налази у периоду изразито високе политичке и економске неизвјесности. У таквим околностима не треба искључити другачији развој догађаја у погледу измјене монетарне политике генерално, односно кретања референтних каматних стопа водећих централних банака.

Експанзивна монетарна политика ЕЦБ, која се огледа у сталном расту активности ЕЦБ на финансијском тржишту и мировању иначе рекордно ниских каматних стопа, је утицала на кредитни раст у оба кључна сектора економије земаља еврозоне (графикон 1.7), али и у остатку ЕУ. Кредитни раст у поређењу са претходном годином успорен је у сектору предузећа, јер су предузећа престала користити посебне кредитне линије за опоравак током пандемије, а убрзан је у сектору становништва. Ако се раст кредита (2021/2020) предузећима посматра по земљама, уочава се веза кредита са релативном вриједности јавног дуга у односу на БДП, мада се још увијек не може говорити о узрочно-посљедичној међузависности. Просјечна стопа кредитног раста у сектору предузећа у еврозони била је 3,6% и скоро је преполовљена у односу на претходну годину. Најнижи раст је остварен у Грчкој (-1,83%), с тим да италијански кредитни раст конвергира ка нули (0,28%), а шпански је врло низак (1,4%). Експанзивна монетарна политика ЕЦБ-а, мјерено стопом кредитног раста, била је најефикаснија у старим чланицама ЕУ, међу којима се по стопи кредитног раста издвајају Њемачка (5,8%) и Аустрија (8,8%). У просјеку кредитни раст у ЕУ на тржишту предузећа је у једногодишњем периоду мањи за 279 б.п., у Грчкој је то смањење још веће (1.150 б.п), док је у Естонији кредитни раст виши за 469 б.п.

Графикон 1.7: Стопа кредитног раста у зони евра

Извор: ЕУРОСТАТ

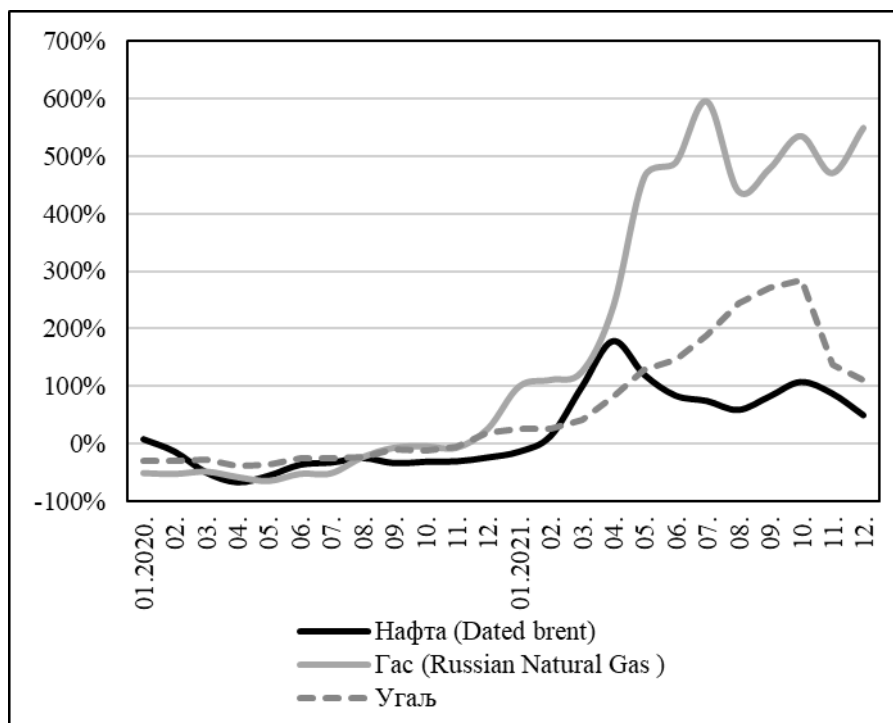
У 2021. години стамбени кредити у еврозони расли су брже од потрошачких кредита, а вјероватни узрок је, поред смањења расположивог реалног дохотка узрокованог бржим растом инфлације од раста номиналних зарада, и раст цијене станова. Стамбени кредити су на годишњем нивоу порасли за 5,4% (2021/2020), а раст потрошачких кредита био је скоро пет пута мањи, 1,15%, што је ипак, упркос ниском расту, промјена у односу на 2020, када су потрошачки кредити смањен за 1,7%. Кредити становништву у еврозони у 2021. години ушли су у седму узастопну годину раста и њихово стање је за 4,24% више у односу на исти период претходне године.

На крају 2021. године три земље имају изражене негативне стопе приноса на овом тржишту (Њемачка, Холандија и Луксембург) иако ЕЦБ није мијењала каматне стопе. Стопе приноса на десетогодишње обвезнице су биле негативне и у осталим земљама које такође имају висок кредитни рејтинг попут Аустрије, Данске и Финске. У Француској, Белгији и Ирској стопе приноса на десетогодишње обвезнице су само благо позитивне и незнатно су више од 0%.

Након умјереног раста у другој половини 2020. године, у 2021. години је дошло до снажног раста цијена енергената, тако да су цијене руског природног гаса и угља достигле историјске вриједности (графикон 1.8). На потенцијалне инфлаторне притиске почетком 2022. године указивала је и цијена јануарских фјучерса у извјештајној години

за испоруке гаса на холандском TTF чворишту, која је достигла ниво од преко 2.000 долара за хиљаду кубних метара гаса, док је цијена угља у децембру била на нивоу од 169,6 долара по тони, што представља годишњи раст од 110,7%. Иако су због пандемије постојала ограничења у транспорту роба, путовањима и економској активности на глобалном нивоу, тражња за нафтом је наставила да расте у 2021. години, тако да је остварен највиши номинални раст цијена још од 2009. године. Као одговор на овакав раст цијена, земље чланице ОПЕС-а и њихове савезнице су договорили мјесечно повећање производње нафте како би она у 2022. години достигла ниво из времена прије пандемије. Овакав раст цијена енергената резултат је више фактора, како на страни понуде тако и на страни тражње. Глобални раст економске активности усмјерио је значајне количине руског гаса ка земљама Далеког истока, док су земље Јужне Америке купиле велике количине америчког течног гаса. Раст тражње и понуда која је била испод очекиваног нивоа довели су до изузетно неизвјесне ситуације на тржишту гаса током цијеле 2021. године. Неизвјесност око пуштања у рад гасовода Сјеверни ток 2, рекордно низак ниво залиха у европским складиштима као и напетост у односима Русије и Запада донијели су додатну забринутост и раст цијена почетком гријне сезоне.

Графикон 1.8: Годишње промјене цијена енергената

Извор: www.indexmundi.com; www.tradingeconomics.com

1.2 Извјештај о стању бх. привреде

Снажан опоравак економске активности и ванредан инфлаторни шок су обиљежили 2021. годину. Раст реалног БДП-а је, дјелимично, био посљедица и базног ефекта. Због неуобичајено снажних инфлаторних притисака у другој половини године, који су додатно интензивирани почетком 2022. године, извјесно је да ће ЦББиХ пројекције економске активности у средњем року бити ревидиране наниже већ са прољетним кругом пројекција. Реални сектор економије карактерисао је снажан раст индустријске производње, који је у извјештајној години био битно изнад претпандемијског нивоа. У извјештајној години интензивирани су радови у грађевинарству, првенствено у високоградњи. На тржишту рада биљежи се раст броја запослених лица, номиналних плата и продуктивности. У 2021. години је забиљежена рекордна наплата прихода од индиректних пореза као посљедица снажног опоравка економске активности, али и дијелом посљедица раста општег нивоа цијена. Јавне инвестиције нису реализоване према планираним програмима, а укупан дуг сектора владе је повећан, што и даље упућује на постојање значајне фискалне неравнотеже у БиХ. Током 2021. године дошло је опоравка кредитне активности, али услед изузетно јаких кредитних ризика у појединим тржишним сегментима, кредитни раст још увијек није на нивоу претпандемијског, посебно у сектору нефинансијских предузећа. У скоро свим тржишним сегментима забиљежен је пад каматних стопа, како на тржишту кредита тако и на тржишту депозита на новоуговорене кредите и новоорочене депозите. Настављен је вишегодишњи значајан раст нето стране активе узрокован умјереним растом стране активе и поново, као и неколико година уназад, високим падом стране пасиве.

Према пројекцији ЦББиХ³ из новембра 2021. године, номинални БДП у 2021. години је био процијењен на 37,681 милијарду КМ. На годишњем нивоу, пројигирана стопа раста реалног БДП-а износила је 5,8%, што је нижа стопа поредећи са растом реалног БДП у прва три квартала према званичним подацима Агенције за статистику БиХ (БХАС), јер

³Службена јесења пројекција ЦББиХ кључних макроекономских индикатора, у складу са средњорочним макроекономским моделом.

смо претпоставили снажан цјеновни ефекат у посљедњем кварталу. Према званичним статистичким подацима, у прва три квартала 2021.године⁴, најзначајнији допринос економској активности био је кроз дјелатности Трговина на велико и мало (42,77% од укупног годишњег пораста реалне бруто додане вриједности) и Прерађивачке индустрије (18,31% од укупног годишњег пораста реалне бруто додане вриједности). Већина компоненти расходног обрачуна реалног БДП-а биљежила је позитиван допринос економској активности, осим увоза, чији је спорији раст од извоза умањивао трговински дефицит са иностранством. Рекордан раст извоза је био под утицајем повећања извоза роба (видјети потпоглавље спољни сектор), али и услуга слиједом повећања долазака туриста (91,7% на годишњем нивоу). Раст запослености (видјети потпоглавље тржиште рада) и повећан прилив дознака (видјети потпоглавље спољни сектор) највише су допринијели расту потрошње домаћинства, а самим тим расту укупне економске активности.

У новембарском кругу макроекономских пројекција⁵, према тада расположивим подацима⁶, очекивали смо умјерен раст економске активности у 2022. и 2023. години због ишчезавања базног ефекта и повећања инфлаторног притиска (табела 1.1 испод). Очекивали смо слабљење значаја индивидуалне потрошње⁷ за економски раст, а све јачи допринос инвестиција, како приватних тако и јавних. Међутим, информације о догађајима и трендовима од краја 2021. године, па све до половине марта 2022. године, указују да би пројекције за 2022. и 2023. годину могле бити значајно ревидиране у мајском кругу макроекономских пројекција.

⁴ Израчун реалног БДП-а према производном приступу.

⁵ Компоненте су према расходном методу рачунања БДП-а.

⁶ Квартални закључно са другим кварталом и мјесечни закључно са септембром.

⁷ Не њезин пад, само успоравање раста на годишњем нивоу у средњем року.

Табела 1.1: Средњорочне пројекције ЦББиХ из новембра 2021. године

	2019.	2020.	2021.*	2022.*	2023.*
	Промјене на годишњем нивоу				
Реални БДП	2,8%	-3,2%	5,8%	3,9%	2,1%
Инфлација (потрошачке цијене)	0,6%	-1,0%	2,0%	2,1%	1,4%
	Учешће у БДП (потрошни приступ)				
Индивидуална потрошња	71,4%	71,7%	70,7%	69,2%	68,3%
Државна потрошња	18,8%	19,6%	18,8%	18,3%	18,1%
Инвестиције	25,2%	23,3%	23,3%	25,7%	25,5%
Нето извоз	-15,4%	-14,6%	-12,8%	-13,1%	-11,9%

Извор: БХАС, званични подаци за 2019 и 2020. годину у моменту израде пројекција

Напомена:* пројекција ЦББиХ

Најзначајнија непознаница у моменту израде јесењег круга средњорочних пројекција је била рат у Украјини и санкције које су наметнуте Русији. У моменту израде извјештаја, рат у Украјини траје око двије седмице, а ефекат санкција и на Русију и на земље и блокове које су их наметнуле су још увијек непознати. У текстном оквиру 2. испод се наводе неке прве назнаке дијела могућих краткорочних ефеката на БиХ. Иако је у овом моменту немогуће квантификовати ефекте, сасвим је извјесно да ће инфлаторни притисци премашити и најпесимистичнија очекивања са краја 2021. године за 2022. годину, па чак и даље. За разлику од релативно скорих епизода инфлаторних шокова (укључујући и онај током пандемије), тренутни имају карактеристике шока на страни понуде (енг. demand pull shock). Инфлаторни шок на страни понуде, у правилу, узрокују супротна кретања економске активности (чак и номиналне) и инфлације⁸. Према томе, реалистично је, бар у кратком року, очекивати даљи раст домаћих произвођачких цијена (видјети потпоглавље о цијенама), што ће се одразити не само на конкурентност домаће привреде него и на расположиви доходак и индивидуалну потрошњу (видјети текстни оквир 3 испод). Такође, извјесно је успоравање економске активности у нашим главним трговинским партнерима, бар због раста цијена енергената и хране на међународним тржиштима, што ће се одразити негативно на спољну тражњу за нашим робама и услугама. То је додатни фактор који очекујемо да ће успоравати економску активност у односу на пројигирану из новембра 2021. године.

⁸ Механизам је следећи. Уколико произвођачи не могу апсорбовати ефекте шокова кроз одржив пад профитабилности, раст трошкова и пад продуктивности ће узроковати раст цијена.

Текстни оквир 2: Утицај рата у Украјини на бх. економију; Шта знамо до половине марта?

Спољнотрговинска размјена

Босна и Херцеговина нема значајну трговинску размјену са Украјином (0,2% укупне трговине БиХ у 2021. години). У трговинској размјени са Русијом, БиХ је нето увозник (удио од 2,1% у нашој спољнотрговинској размјени у 2021. години). Највећи дио увоза из Русије се односи на увоз нафте и гаса око (80,0%). Удио увоза из Русије, у укупном бх. увозу, се значајно смањивао током година од 10,5% у 2011. години до 2,9% у 2021. години. У 2021. години, Русија је била седми најважнији партнер из којег смо увозили. Значај Русије као нашег извозног тржишта је доста мали (0,7% укупног извоза БиХ у 2021. години), са фокусом на фармацеутске производе (око 70,0% извоза у Русију односи се на ову групу производа). Из наведеног се чини да директни непосредни ефекат рата у Украјини на трговински баланс не би требао бити драматичан.

Међутим, индиректни ефекти преко Хрватске, могли би бити значајнији, чак и у врло кратком року. У 2021. години, увоз из Хрватске, у групи производа Минерална горива и лубриканти је чинио око 27,9% бх. увоза ове групе производа. Поређења ради, удио Русије у бх. увозу исте групе производа је био 8,1%. Удио Србије је био 18,6%, нешто изнад удјела Италије. Тренутно је готово немогуће процијенити индиректни утицај рата у Украјини и санкција Русији везано за овај сектор, јер немамо информације о власничкој структури главних извозника ових производа у БиХ, а званичне тренутне политике у вези са санкцијама Русији се разликују. Власничка структура ИНА-е, главне нафтне компаније у Хрватској, је врло хетерогена и немогуће је рећи колико су снажне везе са институционалним инвеститорима из Русије (директно или преко Мађарске). Србија, с друге стране, није увела економске санкције Русији, али се из званичних статистичких података не види да ли су, евентуално, могуће дисрупције при увозу гаса или нафте и нафтних производа. Гас је имао удио од 8,5% у укупном увозу из групе Минерална горива и лубриканти у 2021. години, док је увоз нафте и нафтних деривата износио 64%.

Директне стране инвестиције

Стање директних страних инвестиција из Русије се годинама смањивало. На крају 2020. године је износило 600,2 милиона КМ (3,98% укупног стања инвестиција у БиХ). Токови страних директних инвестиција за прва три квартала 2021. године указују на

нето прилив директних инвестиција из Русије у висини од 132,5 милиона КМ (12,6% укупних прилива за период). Нето приливи директних инвестиција из Русије су, готово у потпуности, били везани за индустрију Производња кокса и рафинираних нафтних производа и Рафинерију Брод. Рафинерија Брод је једина компаније у БиХ за прераду и производњу нафтних производа и једна је од четири компаније у склопу бренда NESTRO у БиХ. Све четири компаније у склопу бренда су у власништву Zarubezhneft, компаније у већинском јавном власништву Русије. Нето приливи руских директних инвестиција за прва три квартала 2021. године су посљедица нешто вишег прилива инвестиција у акцијски капитал (1,29 милијарди КМ) него што су били одливи везани за остали капитал (1,13 милијарди КМ). У суштини, радило се о трансформацији дужничких потраживања директног инвеститора у власнички капитал. Сличне трансакције су забиљежене и у прошлости.

Дио руских директних инвестиција је био везан за банкарски сектор. У БиХ су у фебруару 2022. године биле двије банке са већинском руском власничком структуром, обје као засебна правна лица, а не филијале страних банака, и обје чланице Sberbank групације. Њихов заједнички удио у укупној активи банкарског сектора, на крају 2021. године, био је око 7,5%. Пословање обје банке је, са искључивањем руских банака из SWIFT-а било угрожено и депоненти банака су кренули у повлачење својих депозита. Како би се спречио негативан сценариј по читав финансијски сектор, ентитетске агенције за банкарство су преузеле управљање банкама. Према посљедњим информацијама, Sberbank Сарајево је продата АСА банци, а Sberbank Бањалука је продата Новој банци Бањалука. Из наведеног се може закључити како је иницијални удар санкција Русији, посебно финансијском сектору знатно ублажен. Вјерујемо како ће се брза реакција регулатора показати као правовремена и прикладна за очување стабилности банкарског система.

Коначно, битно је напоменути да ЦББиХ, у процесу инвестирања девизних резерви, није изложена приватним или јавним емитентима из Русије нити руском банкарском систему.

Други фактор, који у јесењем кругу пројекција није био познат, а који ће резултирати притисцима на очекивану економску активност у 2022. години, је наставак дјеловања у

механизму привременог финансирања за дио фискалног сектора⁹. Посљедично, нове јавне инвестиције ће бити ограничене само на пројекте за које је осигурано финансирање у ранијим годинама. Посљедично, јавне инвестиције би могле бити ниже од планираних, што ће резултирати ревизијом пројекција економске активности за 2022. годину наниже, и по овом основу. Коначно, због тренутне политичке ситуације у земљи, могуће је и да ће дио приватних инвеститора бар одложити активности у БиХ. У пројекцијама је већ предвиђено да ће дио директних инвестиција из ранијих година бити исплаћен нерезидентима у форми дивиденди са укидањем забране исплата дивиденди и бонуса у банкарском сектору током пандемије.

Текстни оквир 3: Утицај инфлације у контексту расположивог дохотка

До момента објаве званичних података о инфлацији, ефекат на расположиви доходак и евентуалне промјене у структури коначне потрошње домаћинстава се већ десио. Од инфлаторних очекивања ће додатно зависити и друге категорије бруто домаћег производа и будући интензитет економске активности. Према томе, инфлацију је неопходно посматрати, првенствено, у контексту тренутних карактеристика становништва и радне снаге.

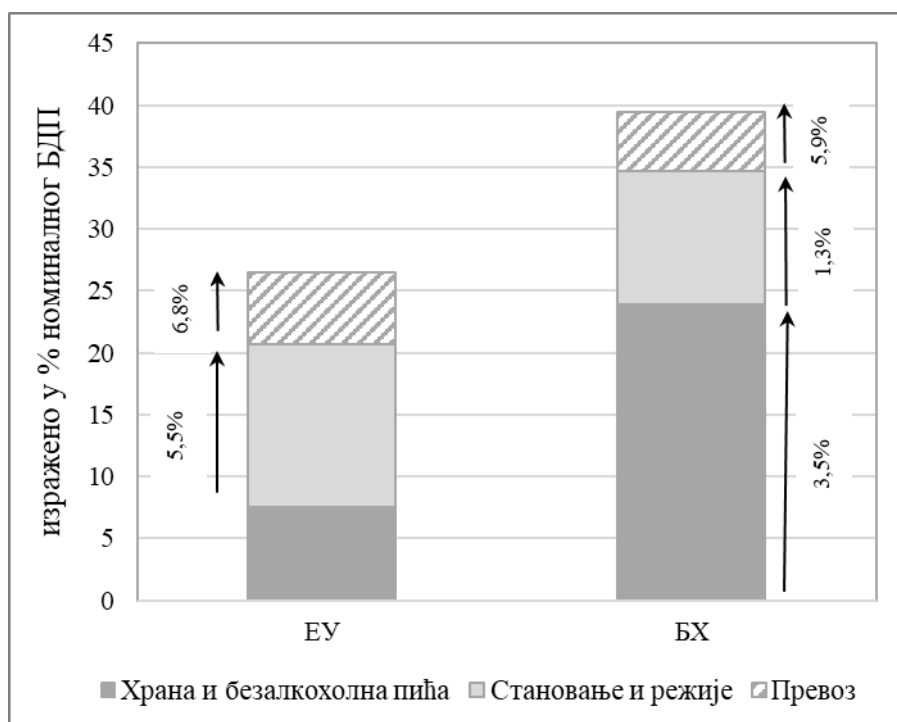
Према подацима Еуростата, *per capita* БДП, према паритету куповних снага, у БиХ је у 2020. години био тек на 33% оног Европске уније (ЕУ)¹⁰. Другим ријечима, када се узму у обзир и разлике у цјеновним нивоима, у БиХ се, у 2020. години, генерисало, по становнику, 33% вриједности која се у истом периоду генерисала у ЕУ. При томе, према истом извору, стварна индивидуална потрошња је, у случају БиХ, генерисала 84,2% номиналног БДП-а у 2020. години. У ЕУ је тај удио износио 65,7%. Графикон испод (графикон 1.9) приказује структуру стварне индивидуалне потрошње у БиХ и ЕУ у 2020. години, изражену у процентима номиналног БДП-а, према кључним компонентама. У 2020. години је становништво у БиХ конзумирало хране и безалкохолних пића у висини од 23,9% БДП-а. У ЕУ је тај проценат био далеко нижи

⁹ Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2022.-2024. година није усвојен. У моменту писања Извјештаја не постоји ни консолидовани буџет за све нивое власти у БиХ за 2022. годину.

¹⁰ Посљедњи доступни подаци, објављени од стране Еуростата у децембру 2021. године. Промјене у 2021. години не би требале бити драматичне, јер је конвергенција ка просјеку ЕУ спор и дуготрајан процес, посебно ако се структурне реформе не проводе завидном динамиком.

(7,5%). Чак и ако се занемаре више стопе инфлације у одјељку храна и безалкохолна пића у БиХ у 2021. години (3,5% у БиХ и 1,6% у ЕУ, период на период) и чињеница да индекси у ЕУ и БиХ нису директно упоредиви, јасно је како инфлаторни притисци у основним животним намирницама знатно јаче утичу на расположиви доходак у земљама на nižем нивоу економског развоја. Ако се у земљи на nižем нивоу развоја, гдје се на храну и безалкохолна пића потроши око четвртине БДП-а, цијене хљеба повећају за исти проценат као у развијенијој земљи, свакако да ефекат на тренутно благостање и дугорочну конвергенцију у нивоима благостања, не би био ни приближно једнак.

Графикон 1.9: Структура стварне индивидуалне потрошње у 2020. години

Извор: ЕУРОСТАТ

Напомена: Вриједности поред стрелица, које сугеришу смјер цјеновног притиска у односу на 2020. годину, представљају инфлацију у референтном цјеновном одјељку у 2021. години.

Краткорочни инфлаторни шокови не морају нужно резултирати трајним ефектом на потрошачке обрасце или снажним и трајним утицајем на економску активност. Посебан изазов у случају БиХ је то што не постоје јаки аргументи у корист тврдњи да су инфлаторни шокови транзиторни (видјети потпоглавље о цијенама). Међутим, висока зависност економске активности од домаће личне потражње, као што је случај у БиХ, у контексту знатно нижег расположивог дохотка по становнику од оног у ЕУ, свакако да је кључна рањивост домаће економије. Све док се не provedу структурне реформе које

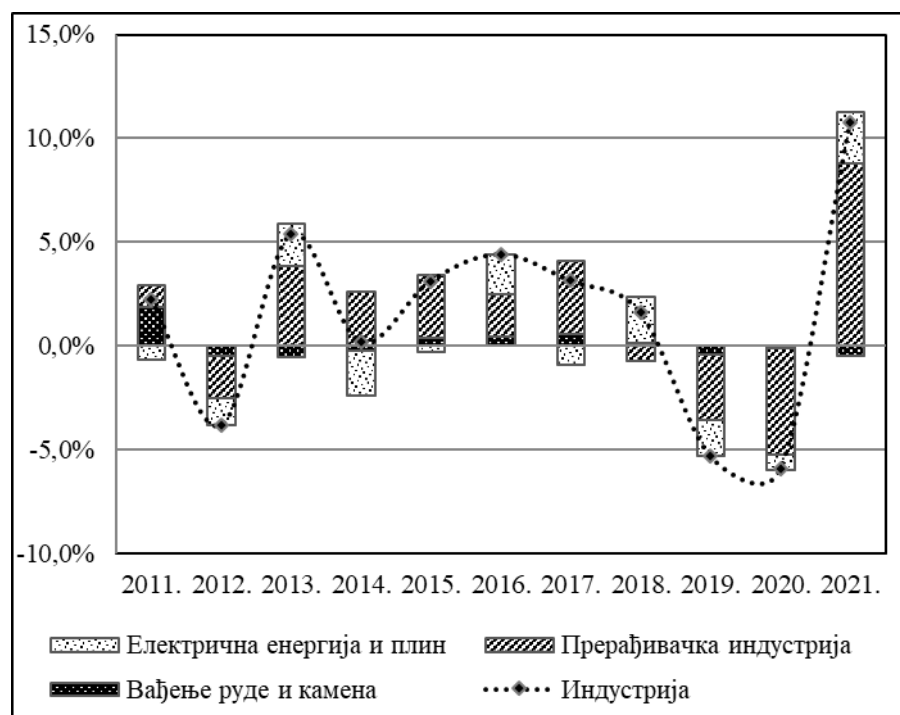
ће резултирати бржом конвергенцијом ка ЕУ, колико год да такав закључак звучао реторички, утицај инфлаторних шокова на стандард живота у БиХ ће бити знатно јачи него у развијеним земљама и изгледно је да ће бити устрајни. У таквом окружењу, било какве привремене мјере за олакшање инфлаторних притисака не могу бити дугог вијека нити снажног ефекта. Ако је могућност штедње, а самим тим и инвестирања становништва ниска, мјере попут привремене интервенције на цијенама роба и услуга, привремене пореске олакшице или једнократне финансијске помоћи посебно угроженим категоријама ће само тренутно олакшати притисак на буџет домаћинстава. У околностима устрајних инфлаторних шокова на ионако низак ниво расположивог дохотка, будућа економска активност ће успоравати, што ће додатно успоравати процес конвергенције ка ЕУ. Управо због ванредно снажних инфлаторних шокова и њиховог утицаја на приватну потрошњу, у ЦББиХ очекујемо како је извјесно да ће са прољетњим кругом макроекономских пројекција пројекције реалне економске активности бити ревидиране наниже. Други правац негативних ефеката на будућу економску активност је, преко раста цијена инпута производње (видјети потпоглавља о цијенама и тржишту рада), на конкурентност домаће привреде.

1.2.1 Реални сектор

I. Индустријска производња и грађевинарство

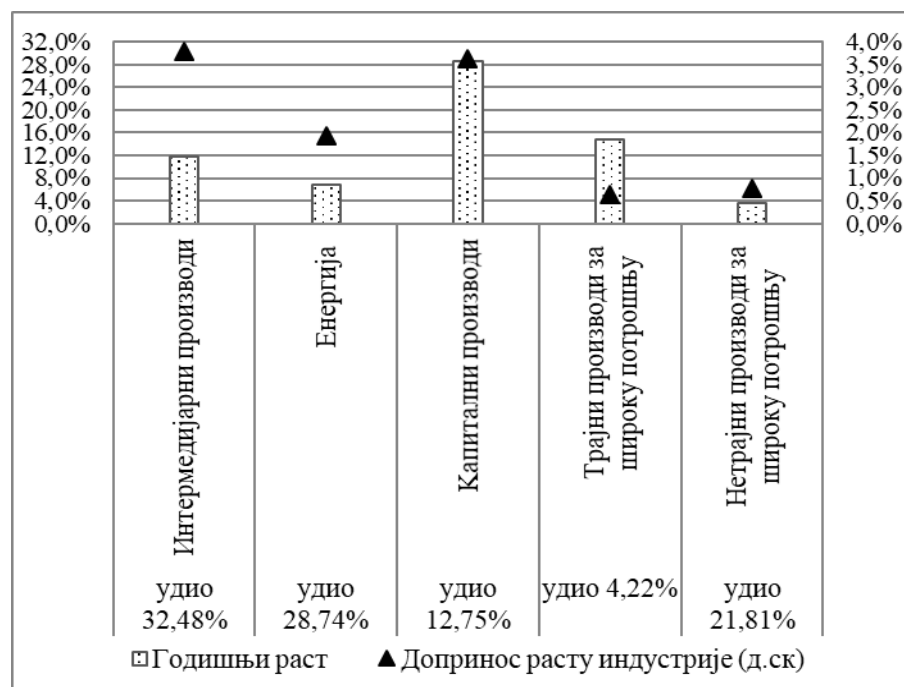
У извјештајној години забиљежен је рекордан раст обима индустријске производње, након што је у двије раније године забиљежен најизраженији пад индустријске производње у последњој деценији, слиједом престанка рада појединих стратешких предузећа и каснијег утицаја коронакризе. Посматрано према подручјима дјелатности, годишњи раст индустријске производње (графикон 1.10) је првенствено под утицајем снажног раста производње прерађивачке индустрије, те повећања производње и дистрибуције електричне енергије и гаса. Према главним индустријским групама, снажан раст биљежили су капитални производи, гдје се нарочито издваја производња готових металних производа (26,5%). Наведена група производа, упркос значајно нижем удјелу, биљежила је готово идентичан допринос расту индустријске производње као и група производа за међуфазну потрошњу (графикон 1.11).

Графикон 1.10: Допринос годишњим промјенама индустријске производње по дјелатностима

Извор: БХАС

Графикон 1.11: Годишња промјена и допринос индустријских група

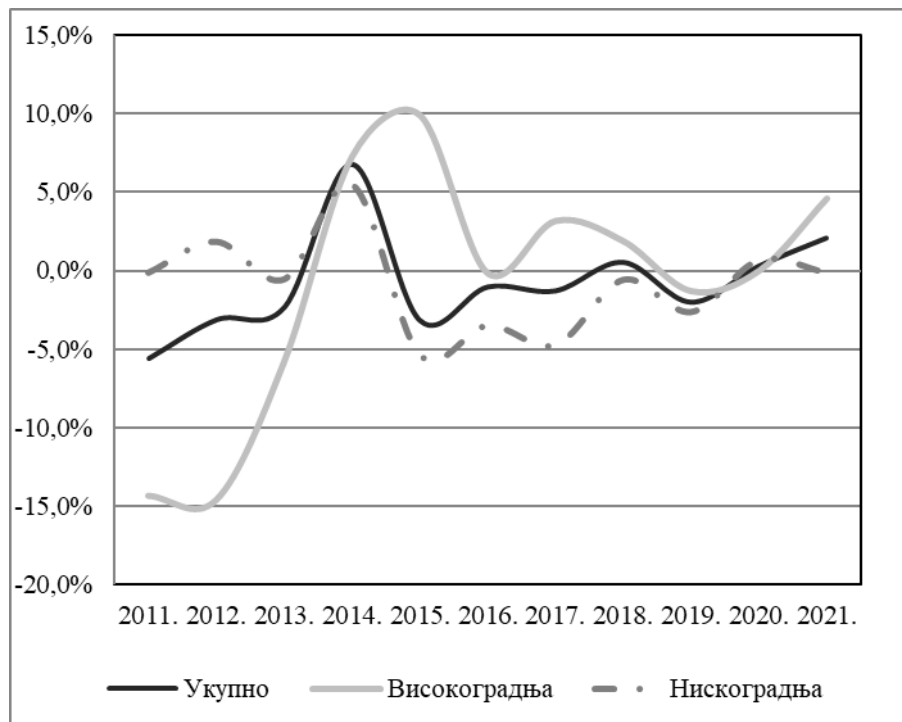

Извор: БХАС

Након што је у посљедњим годинама забиљежена стагнација укупних грађевинских радова, слиједом успорене имплементације капиталних пројеката, у извјештајној

години забиљежен је раст радова, првенствено у високоградњи (графикон 1.12). Имајући у виду снажан корона шок, брз опоравак грађевинарства и снажан раст индустрије у извјештајној години представљају позитиван сигнал за раст укупне економске активности у наредном периоду.

Графикон 1.12: Годишње промјене производње грађевинског сектора

Извор: БХАС

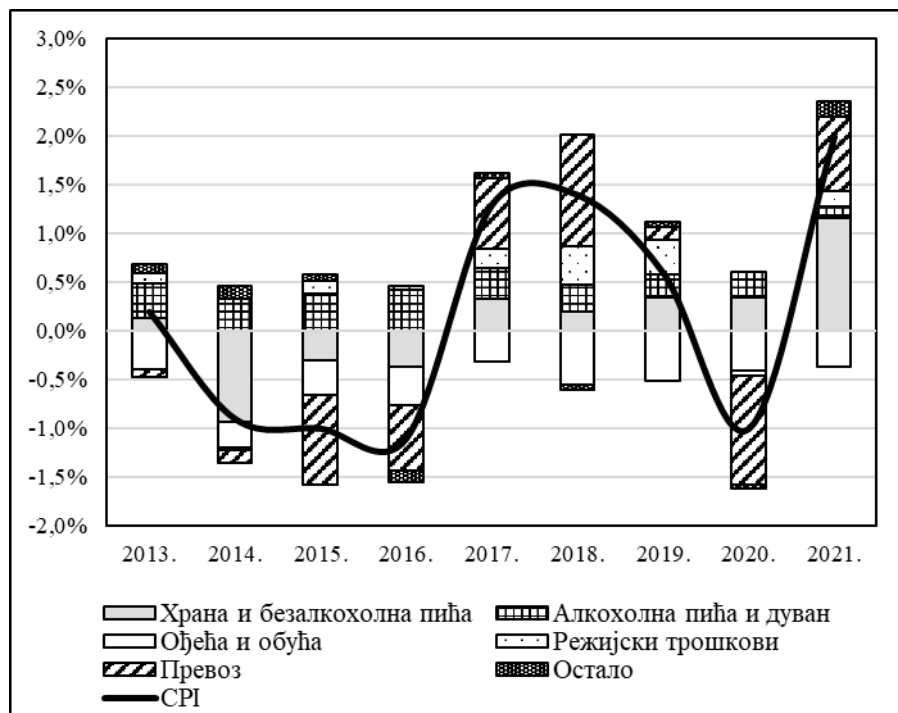
II. Цијене

Инфлаторни шок у другом полугодишту је био једно од главних обиљежја економских трендова у 2021. години. Инфлаторни притисци су у другом полугодишту 2021. године били толико снажни, да су, не само неутралисали дефлацију из првог полугодишта, него и резултирали значајним просјечним растом цијена у календарској години, који није забиљежен од 2012. године. Инфлаторни притисци су додатно интензивирани и почетком 2022. године, па је инфлација у БиХ досегла највише вриједности од краја 2008. године.

У 2021. години забиљежена је инфлација од 2,0% (просјек за дванаест мјесеци 2021. године, у односу на просјек за дванаест мјесеци 2020. године), као резултат позитивног доприноса готово свих одјелака потрошачке корпе, гдје се посебно издвајао раст цијена

хране и пића те превоза (графикон 1.13). На другој страни, наставио се негативан допринос одјелка одјеће и обуће, који је једини дефлаторно дјеловао на просјечне цијене у 2021. години.

Графикон 1.13: Допринос годишњој стопи инфлације/дефлације

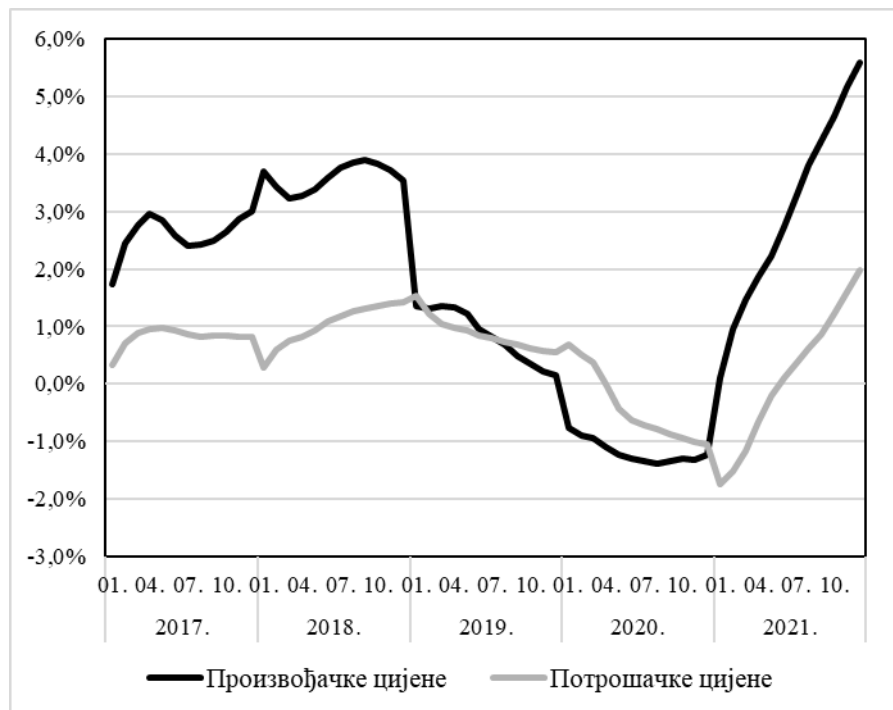
Извор: БХАС

У јесењем кругу средњорочних макроекономских пројекција, који су се заснивали на подацима расположивим до почетка октобра, и чије резултате смо објавили крајем новембра, у 2022. години смо очекивали инфлацију од 2,02%. Наши модели за брзе процјене тренутне економске активности и инфлаторних притисака указивали су на високу вјероватноћу снажног јачања инфлаторних притисака током првог полугодишта. Према прелиминарним и непотпуним процјенама из новембра 2021. године, очекивало се да би годишња инфлација у првом полугодишту 2022. године могла знатно премашити 4%, уз значајан ризик могуће ревизије навише услед раста цијена енергената у земљи.

Цијене енергената на међународним тржиштима у посљедња два мјесеца 2021. године, али и почетком 2022. године су наставиле расти знатно изнад вриједности фјучерса за испоруке у тим мјесецима са почетка четвртог квартала 2021. године. Посљедично,

спирала поскупљења на домаћем тржишту је оснажена, што се огледа и у ванредно снажном расту домаћих произвођачких цијена (графикон 1.14 испод).

Графикон 1.14: Промјене у произвођачким и потрошачким цијенама, период на период

Извор: БХАС

Могући даљи инфлаторни шокови услед раста цијена инпута производње, уколико се не могу апсорбовати кроз одржив пад профитабилности, резултираће даљим растом трошкова и падом продуктивности, који опет оснажује даљи раст цијена. Неколико је потенцијалних извора даљег раста цијена инпута производње. Први су даљи шокови на међународним тржиштима хране, гаса и нафте и нафтних деривата. Извјесно је да ће се турбуленције, и високи централни нивои цијена, на тржиштима задржати све док траје рат у Украјини и док су глобални ланци снабдијевања рањиви. Чак и када би постојали савршено ефикасни механизми робних резерви и контролни механизми за њихову имплементацију у земљи, тешко је замислити да би иједна земља могла имати толике складишне капацитете да интервенцијама одржи цијене на нивоу значајно испод тренутних нивоа дужи период, или бар неколико мјесеци. Како је трајање рата немогуће предвидјети, као ни ефекте промјена и у понуди и потражњи на глобалним тржиштима, тешко је претпоставити и колико ће трајни бити притисци на домаће потрошачке и произвођачке цијене.

Други могући извор инфлаторних притисака у кратком, али и средњем року, је евентуално даље усклађивање цијена електричне енергије на домаћем тржишту са трендовима на међународном тржишту. При томе треба имати у виду и да ће цијене на међународним тржиштима расти, дјелимично и због усклађивања са плановима енергетске ефикасности и преласка на обновљиве изворе енергије, који су врло скупи да се имплементују. Додатно, у земљи јача и ризик будуће снажније енергетске зависности, уколико не постану функционални нови погони за производњу електричне енергије из обновљивих извора, или се не обнове постојећи производни капацитети који застаријевају.

Коначно, постоје притисци кроз спиралу плата и инфлације. С једне стране, трошкови производње електричне енергије у земљи би могли знатно порасти због неопходних реформи у сектору рударства, укључујући и раст плата у производним погонима у рудницима и рјешавање социјалног статуса дијела радника у електроенергетском сектору, првенствено у рудницима. Раст плата је могућ и у другим дјелатностима усљед синдикалних притисака за усклађивањем са растом трошкова живота, али и одлива квалификоване радне снаге у иностранство.

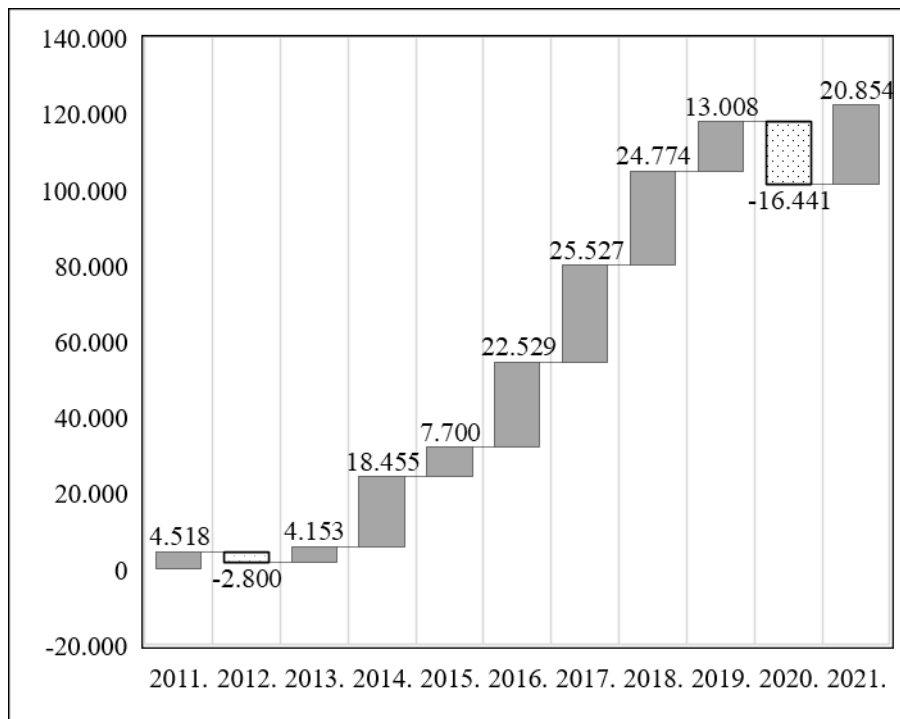
Из наведеног се може закључити како се инфлаторни притисци у БиХ и не могу сматрати транзиторним. У суштини, они су структуралне природе и рјешења морају бити везана за дугорочне економске политике, имплементирана кроз процес низа реформи. У противном, продуктивност домаћих индустрија ће се смањивати, усљед чега ће инфлаторни притисци бити све снажнији. Уз тренутни ниво расположивог дохотка (видјети текстни оквир 3) и демографске трендове, устрајни инфлаторни притисци ће доприносити даљем успоравању конвергенције ка чланицама ЕУ, у смислу квалитета живота.

III. Запосленост и плате

Снажан раст економске активности посљедично је позитивно дјеловао на тржиште рада у 2021. години. Посматрајући број новозапослених лица у извјештајној години, видљиво је повећање укупне запослености у односу на претпандемијски ниво (графикон 1.15). Према кретању запослених по дјелатностима (графикон 1.16), најизраженији раст запослених лица на годишњем нивоу биљежиле су индустријске

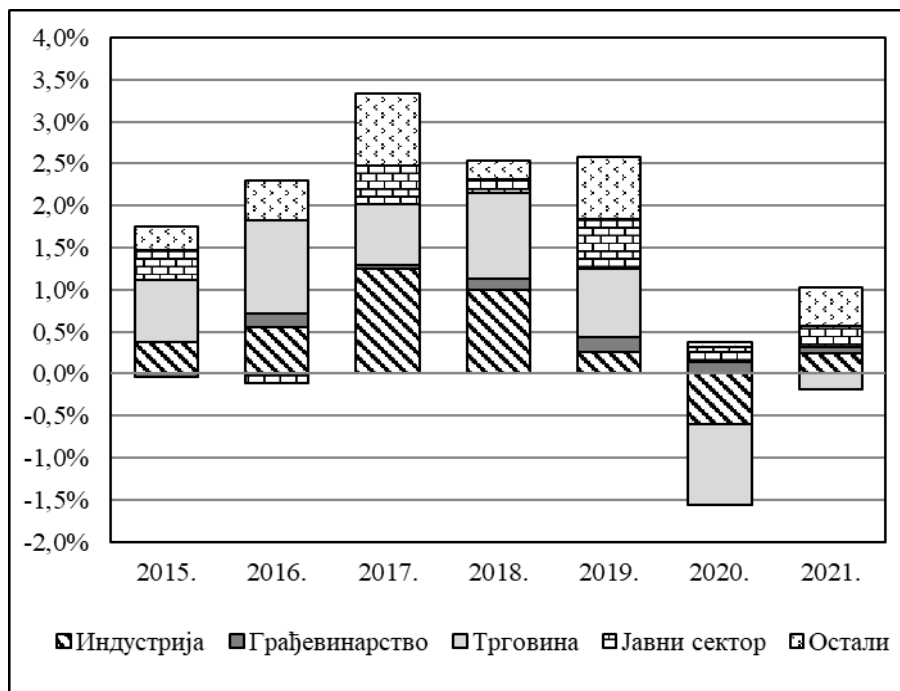
дјелатности те остале дјелатности. Благі раст запослености биљежиле су такође дјелатности јавног сектора, првенствено здравства и јавне управе те грађевинарства.

Графикон 1.15: Акумулирани броја запослених од почетка 2011. године

Извор: БХАС

Графикон 1.16: Доприноси годишњим промјенама броја запослених по дјелатностима

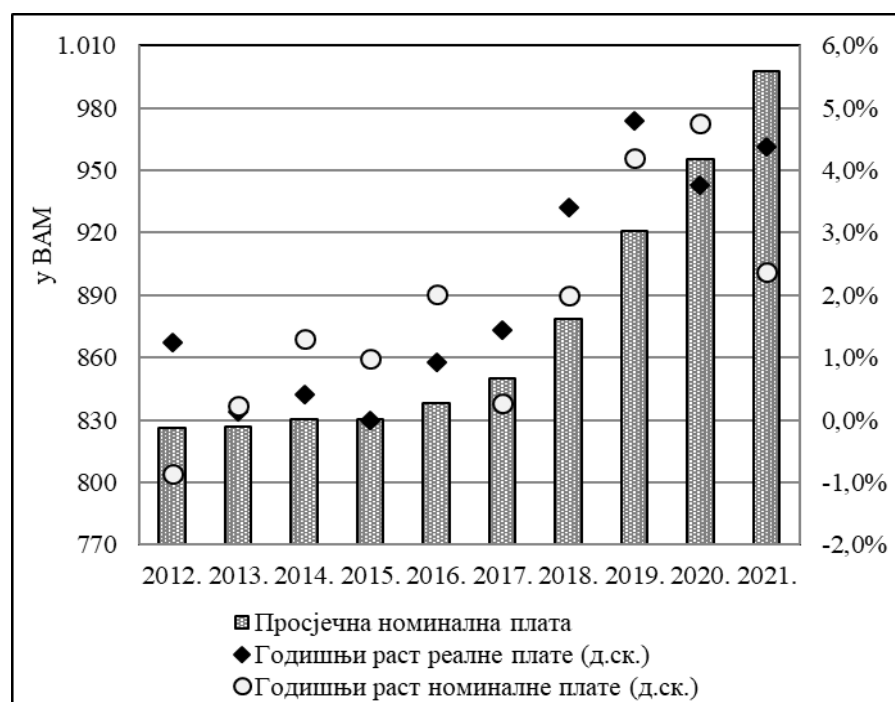

Извор: БХАС

Како је у извјештајној години број запослених лица значајно повећан, док је, с друге стране, број пензионера благо растао, омјер покривености пензионих фондова је благо побољшан те износи 1,19 запосленик на једног пензионера. Буџетски дефицит пензионих фондова на крају извјештајне године је износио 0,6% БДП-а и побољшан је у односу на ранију годину за 40 базних поена, слиједом бржег раста прихода од доприноса те општег раста процијењеног номиналног БДП-а. Пословање пензионих и социјалних фондова ће нарочито бити изазовно у дугом року слиједом негативних демографских промјена које се огледају у негативном природном прирасту и иселавању становништва, што узрокује смањење удјела радног активног становништва и повећавање удјела уздржаваног становништва.

У извјештајној години наставио се тренд раста просјечне номиналне нето плате (графикон 1.17), што је дјелимично под утицајем повећања минималне плате у РС на почетку извјештајне године, али и све већег синдикалног притиска који циља побољшање стандарда становништва. Тржиште рада карактеризовало је повећање номиналних плата готово свих дјелатности те блажи раст реалних плата слиједом истакнутог инфлаторног притиска, с тим да бројне дјелатности биљеже и пад реалних плата на годишњем нивоу (графикон 1.18).

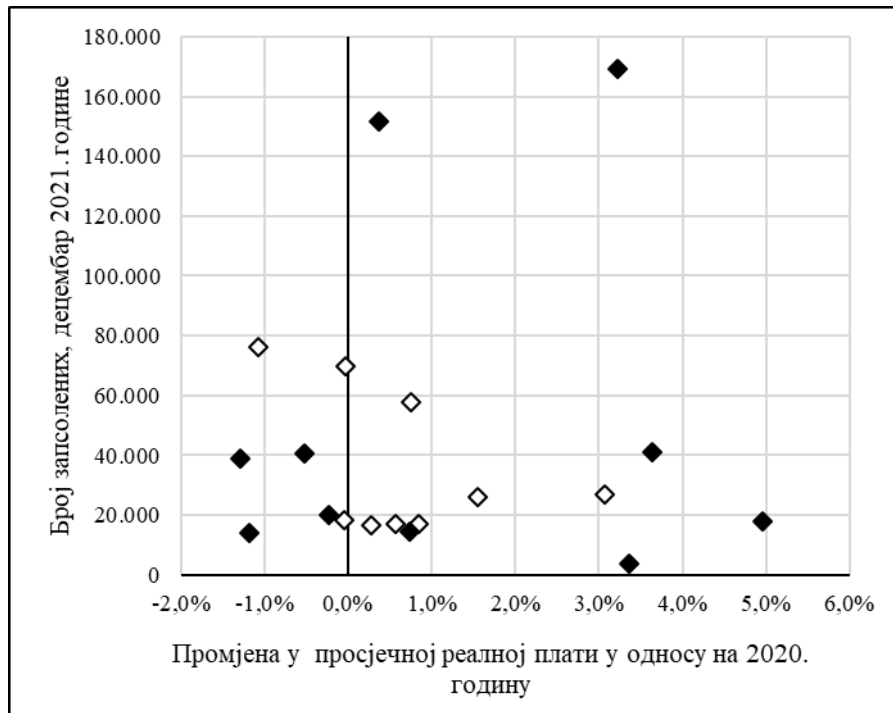
Графикон 1.17: Износ и постотак промјене просјечне годишње нето плате

Извор: БХАС

Напомена: Реална плаћа је израчуната са просјечним потрошачким цијенама. Просјечна годишња плаћа подразумијева аритметички просјек просјечних плаћа по мјесецима.

Графикон 1.18: Годишњи раст плата и продуктивности по активностима

Извор: БХАС, ЦББиХ

Напомена: Црна ознака се односи на индустрије у којима је просјечна плата у 2021. години била испод просјека за БиХ. У њима је било запослено 61% од укупног броја запослених у децембру 2021. године. У четири од њих, којима је просјечна реална нето плата смањена у односу на 2020. годину, у децембру 2021. године је било запослено 13,5% од укупног броја запослених.

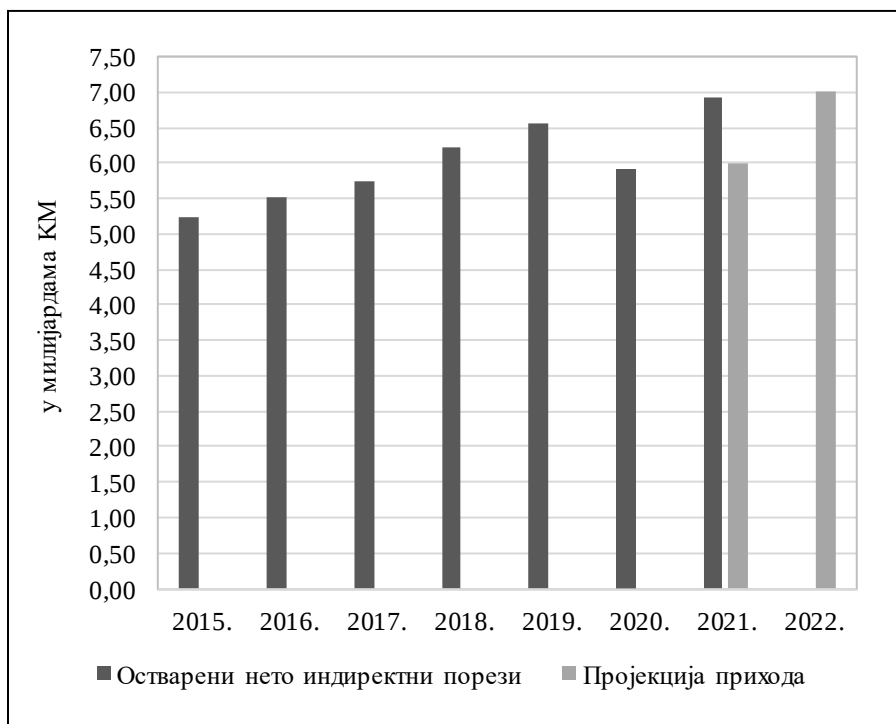
1.2.2 Фискални сектор

Фискални индикатори су побољшани у 2021. години услијед опоравка бх. економије, премда су фискалне неранотеже још увијек значајне. Опоравак након снажне економске контракције изазване пандемијом КОВИД-19 у претходној години, је довео до рекордног раста прихода сектора генералне владе, који су надмашили и претпандемијске износе. Раст прихода су дијелом посљедица и раста цијена, што је нарочито изражено у другом дијелу године.

Снажан опоравак приватне потрошње, повећање увоза, опоравак услужних дјелатности, као и раст цијена узроковали су значајан раст нето прихода од индиректних пореза (графикон 1.19). Износ наплаћених нето прихода (6,94 милијарде КМ) је највећи од успостављања система индиректног опорезивања у Босни и

Херцеговини. Укупни приходи од индиректних пореза су значајно повећани у 2021. години, у односу на пандемијску 2020. годину (1,02 милијарди КМ или 17,2%), али и у односу на претпандемијску 2019. годину (388 милиона КМ или 5,9%).

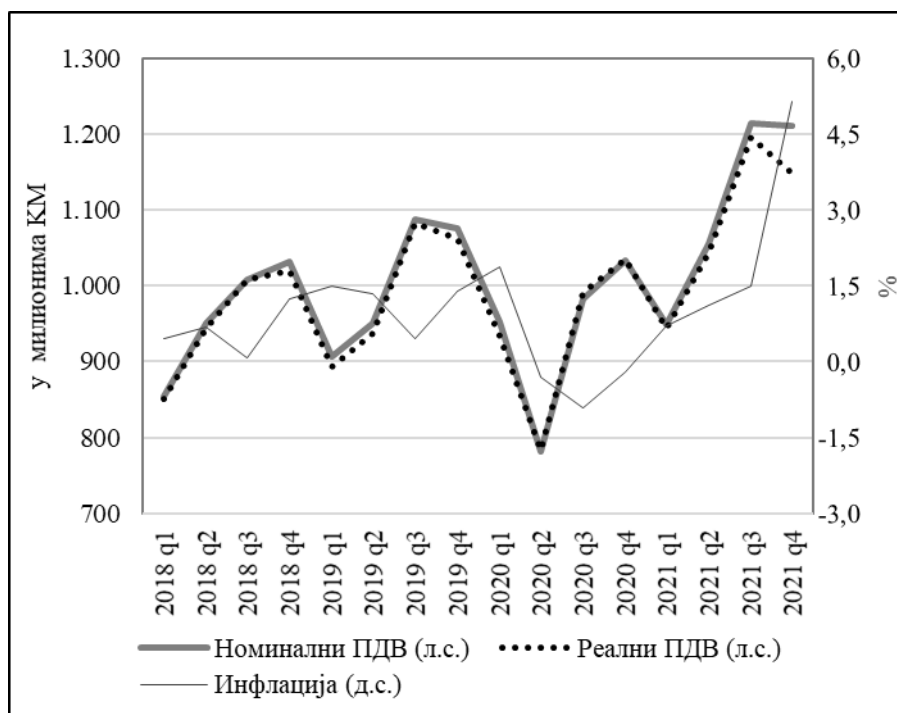
Графикон 1.19: Приходи од индиректних пореза

Извор: Управа за индиректно опорезивање, Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно-неизравно опорезивање (ОМА Билтен бр.197/198, новембар-децембар 2021.година).

Рекордан раст укупних прихода био је предвођен првенствено растом прихода од ПДВ-а, као највеће ставке у структури прихода. Нето приход од ПДВ-а износио је 681,8 милиона КМ у 2021. години, што је више за 18,2% у односу на претходну годину. Поред снажног опоравка приватне потрошње, повећаног увоза, као и опоравка услужног сектора, један од фактора који су утицали на раст прихода по овом основу је и значајан раст инфлације у другом дијелу 2021. године. Наиме, раст општег нивоа цијена довео је до раста цијена које представљају пореску основицу за обрачун ПДВ-а. Слиједом наведеног, наплаћено је 62,2 милиона КМ (9,1%) више у номиналном износу по основу ПДВ-а, као резултат раста општег нивоа цијена (графикон 1.20).

Графикон 1.20: Утицај инфлације на раст прихода од ПДВ-а

Извор: Агенција за статистику БиХ, Управа за индиректно опорезивање, ЦББиХ

Поред прихода од ПДВ-а, приходи од акциза имају значајан удио у укупним приходима од индиректних пореза и њихов допринос расту укупних прихода није био занемарив, око 17,5% у 2021. години. Међутим, укупна наплата прихода од акциза у 2021. години је била нижа (3,8%) у односу на рекордну наплату из 2019. године, што је превентивно узроковано падом прихода од акциза на дуванске прерађевине. Попуштање мјера ограниченог кретања и опоравак сектора туризма, су додатно допринијели повећању наплате прихода по основу путарина. Приходи од царина су уско повезани са увозом, тако да је снажан раст увоза утицао на раст прихода од царина у износу од 62 милиона КМ у односу на 2020. годину. Раст прихода по овом основу је везан са растом цијена енергената, сировина, хране и осталих увезених роба.

И поред рекордних прихода, планиран је био дефицит у ентитетским буџетима за 2021. годину, због раста расхода. Влада Републике Српске је извршила ребаланс буџета (у септембру 2021. године) са повећањем у износу од 221 милион КМ (5,8% више у односу на првобитно планирани буџет). Наведени ребаланс буџета је извршен на основу опоравка економских активности брже од очекиваних, а слиједом тога и прикупљених пореских прихода који су ребалансом увећани за 9,2% у односу на првобитни план. С друге стране, Влада Федерације БиХ није извршила ребаланс буџета за 2021. годину,

али је био ревидиран план и прихода и расхода навише у односу на првобитни план из 2020. године, базиран на снажном опоравку буџетских прихода¹¹. С аспекта расхода, двије највеће ставке у оквиру владине потрошње, издвајања за социјална давања и плате запослених, забиљежиле су значајан раст у 2021. години (245,5 милиона КМ за прва три квартала 2021. године). Извјесно је очекивати даљи раст владиних обавеза у 2022. години на основу усклађивања пензија те раста плата у јавном сектору слиједом изражених инфлаторних, а самим тиме и синдикалних притисака. Повећање минималне плате у оба ентитета ће дијелом компензовати наведени раст издатака.

У моменту израде Извјештаја, посљедње доступне пројекције прихода од индиректних пореза за 2022. годину Управе за индиректно опорезивање су биле из октобра 2021. године, којим је пројициран даљи опоравак прихода, раст од 2,8% на годишњем нивоу или 18,2% пројициране вриједности номиналног БДП-а. Ризици за остварење ових пројекција су значајни. Првенствено због нове глобалне економске кризе због рата у Украјини, чије су прве назнаке економских посљедица на бх. економију дате у потпоглављу 1.1. Измјене политике индиректног опорезивања би могле довести до значајног пада прихода, као што су диференциране стопе ПДВ-а и акциза.

Већи дио планираних јавних инвестиција у 2021. години није реализован. У прва три квартала 2021. године укупно је остварено 232,3 милиона КМ вриједности инвестиција, што је мање за 7,0 милиона КМ у односу на пандемијску 2020. годину. Изостанак значајнијих јавних инвестиција је обуставио веће ангажовање средстава одобрених за инфраструктурне пројекте и пројекте у електроенергетском сектору у складу са Програмом јавних инвестиција БиХ за период 2020-2022. година¹². У складу с наведеним, изостали су ефекти јавних инвестиција на цјелокупну економску активност. Глобални фискални оквир за 2022 – 2024. није усвојен до момента писања Годишњег извјештаја. Буџет Федерације БиХ за 2022. годину још увијек није усвојен и за прва три мјесеца 2022. године на снази је Одлука о привременом финансирању. Буџет институција БиХ такође још увијек није усвојен и финансирање се врши у складу са

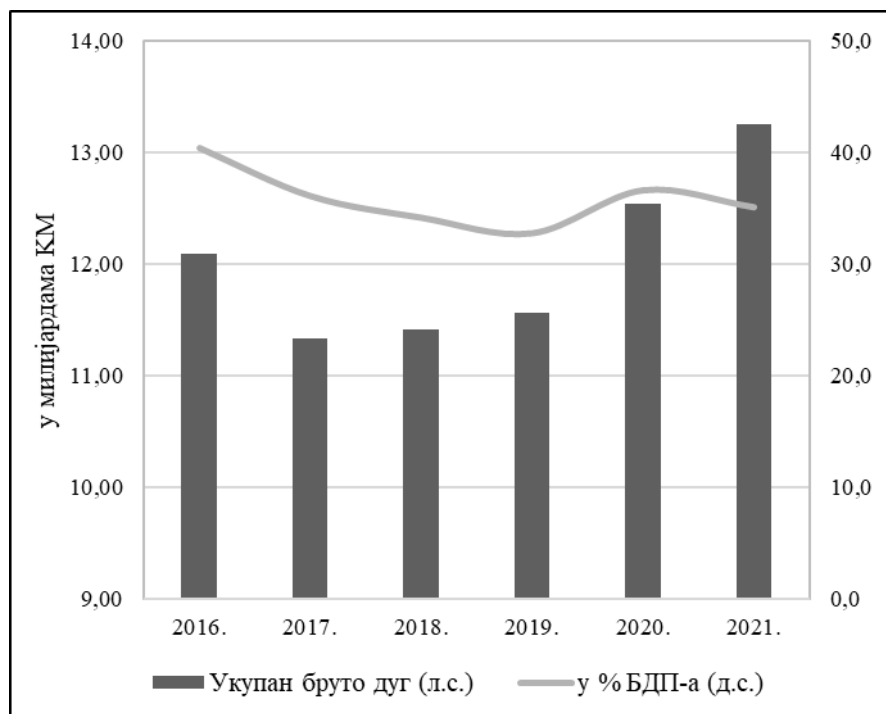
¹¹ Документ оквирног буџета Федерације БиХ за период 2022-2024. година, мај 2021. година.
Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2021- 2023. година, август 2020. година

¹² Програм јавних инвестиција Републике Српске за период 2020-2022. децембар 2020. године.
Програм јавних инвестиција Федерације БиХ за период 2020-2022. октобар 2020. године.

Одлуком о привременом финансирању институција БиХ и међународних обавеза БиХ за период јануар-март 2022. године.

Иако је дошло до смањења дефицита у ентитетским буџетима у 2021. години у односу на претходну годину, ниво јавног дуга је повећан, што указује на рањивост фискалног сектора у БиХ. Владе ентитета су се додатно задужиле код међународних финансијских институција, као и на домаћем тржишту капитала. Укупан дуг сектора владе у номиналном износу био је већи за 705,6 милиона КМ на крају 2021. године у односу на крај претходне године. Због снажног раста економске активности, укупни бруто дуг на крају 2021. године је износио 35,1% БДП-а у 2021. години¹³ (графикон 1.21).

Графикон 1.21: Укупан бруто дуг сектора владе

Извор: ЦББиХ

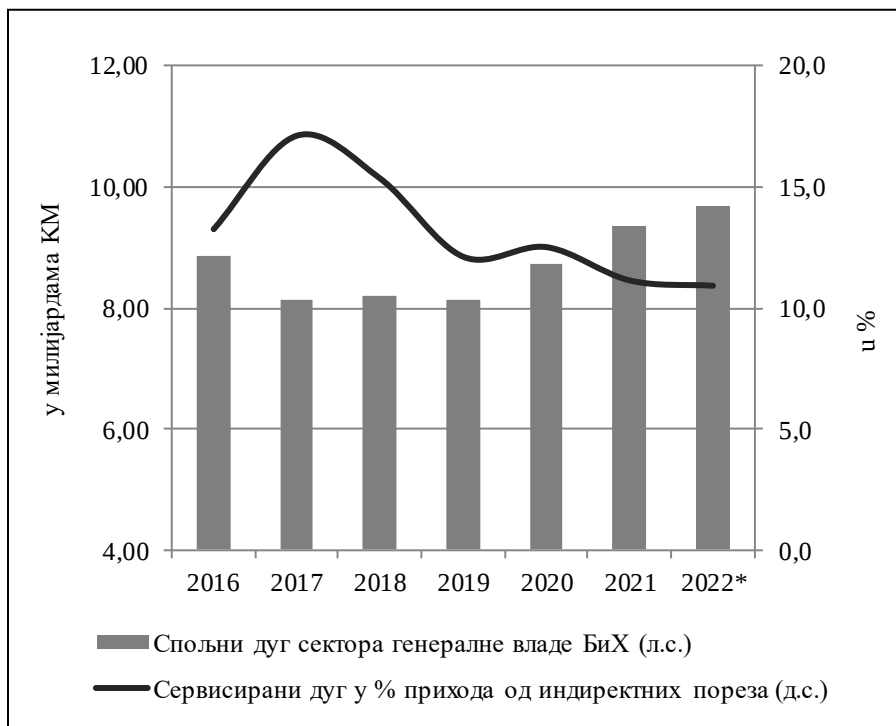
Напомена: Пројекција БДП за 2021. годину

Спољни дуг сектора владе је током 2021. године забиљежио значајан раст (622,5 милиона КМ или 7,1%) и на крају године је износио 9,35 милијарди КМ (графикон 1.22). Највећим дијелом задужење код иностраног кредитора се односи на концесиони дуг,

¹³ Укупан јавни дуг не обухвата дуг јавних предузећа. БДП- пројекција ЦББиХ

премда је у порасту и неконцесиони спољни дуг. Влада Републике Српске је у првој половини 2021. године и на међународном финансијском тржишту емитовала петогодишње обвезнице деноминоване у еврима (око 600 милиона КМ) по купонској стопи од 4,75%.

Графикон 1.22: Спољни дуг сектора владе

Извор: ЦББиХ, Управа за индиректно опорезивање и Министарство финансија и трезора БиХ

Напомена: * пројекција

У 2021. години укупан износ повучених средстава од међународних финансијских институција износио је 994,3 милиона КМ, премда је планирано повлачење средстава у износу од 1,15 милијарди КМ¹⁴. Значајан износ повучених средстава је забиљежен у четвртм кварталу (451,0 милиона КМ), од чега се дио односио на прву траншу макрофинансијске помоћи БиХ од стране Европске комисије (242,4 милиона КМ). Наведена средства представљају подршку економској стабилизацији земље, као и подршку у провођењу програма реформи. Уз наведено, у другој половини 2021. године су дозначена средства од стране ММФ-а по основу алокације специјалних права

¹⁴ Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2021- 2023. година, август 2020. године

вучења, у износу од 602,5 милиона КМ, што је имало позитиван учинак на девизне резерве. Наведена алокација средстава не представља класични кредитни аранжман, већ се обавеза по овом основу састоји од мјесечно обрачунатих трошкова на кумулативни износ расподјеле SDR који се на кварталној основи плата ММФ-у (погледати потпоглавље 2.6).

Отплата спољног дуга сектора владе је била мања од износа нових повучених средстава у 2021. години, те је нето ефекат новог задужења износио 221,6 милиона КМ. Од укупно сервисираних средстава према иностраним кредиторима (772,7 милиона КМ) према Европској банци за обнову и развој – EBRD и Свјетској банци – IDA су сервисирани појединачно највећи износи од 138,5 милиона КМ и 119,4 милиона КМ, респективно. За сервисирање спољног дуга сектора генералне владе у 2022. години планирана су средства у износу од 780,2 милиона КМ, што је 10,9% пројицираних прихода од индиректних пореза за 2022. годину¹⁵ (у 2021. години тај проценат је био нешто већи и износио 11,1%) (графикон 1.22).

Задуженост сектора владе код комерцијалних банака је забиљежила благи раст на годишњем нивоу, како по основу хартија од вриједности тако и по основу кредита (графикон 1.23). Изложеност банака ка сектору владе на крају 2021. године је била 8,5% укупне активе банкарског сектора. Током 2021. године владе ентитета су на домаћем тржишту хартија од вриједности емитовале укупно 932 милиона КМ, док је нето задужење по овом основу износило 159,8 милиона КМ. У 2022. години по основу отплате унутрашњег дуга ФБиХ и РС требају издвојити 909,5 милиона КМ (Федерација БиХ 576,8 милиона КМ и Република Српска 331,9 милиона КМ).

¹⁵ Извор: Министарство финансија и трезора БиХ (План сервисирања спољног дуга у 2022. години) и Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно опорезивање (ОМА Билтен бр.197/198, новембар-децембар 2021. година).

Графикон 1.23: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака

Извор: ЦББиХ

У односу на прошлу годину промет на бх. берзама је скоро преполовљен, пад промета се десио на обје домаће берзе, а смањење је веће на BLSE него на SASE. Два су основна разлога значајног пада промета на бх. берзама у односу на претходну годину (-45%). Први разлог се односи само на управљање јавним дугом Републике Српске и тиче се емисије обвезница на Лондонској берзи номиналне вриједности од 300 милиона евра, која је највећа емисија јавног дуга једног бх. ентитета и чиме је задовољен велики дио потреба буџета Републике Српске за 2021. годину. Други разлог подједнако је дјеловао на смањење примарног тржишта јавног дуга оба бх. ентитета на домаћим берзама и у вези је с растом јавних прихода проузрокованог инфлаторним повећањем пореске основице, привредном експанзијом и ванредном алокацијом специјалних права вучења. Таквом политиком задуживања бх. ентитета значајно је смањено примарно тржиште јавног дуга на домаћим берзама у 2021. године, али је ипак укупна вриједност емисија јавног дуга ентитета од 932 милиона КМ (табела 1.2) надмашила износ из претходне године за 3%, захваљујући величини лондонске емисије обвезница Републике Српске. Федерација Босне и Херцеговине је емитовала свега 5 емисија и то све у првој половини године, а рочност емисија је подређена екстензији рочне структуре јавног дуга овога бх. ентитета.

Табела 1.2: Емисије јавног дуга бх ентитета у 2021.години

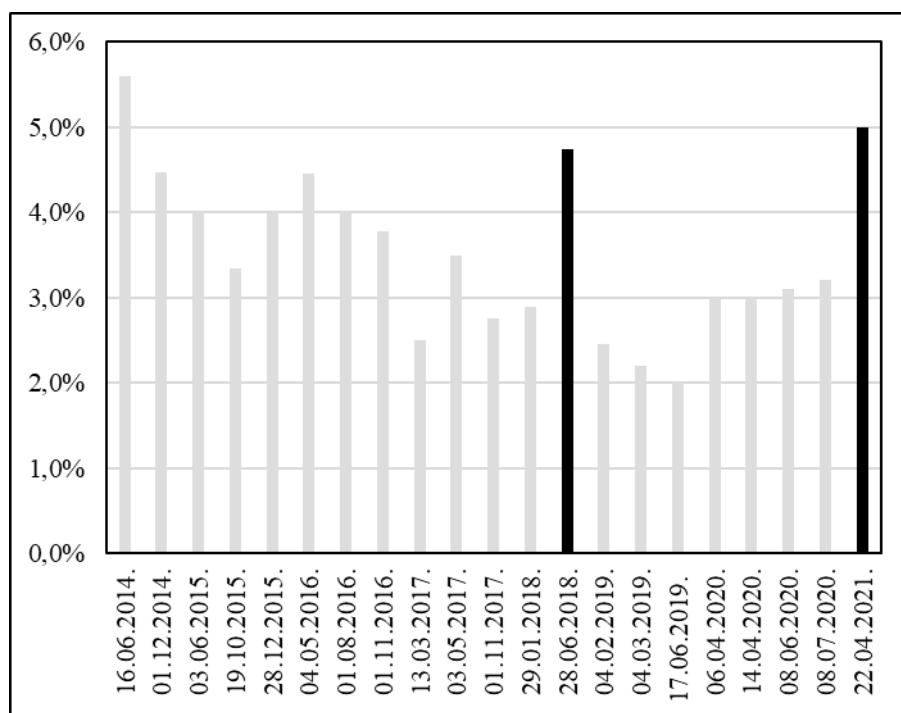
Рочност, у мјесецима	6	12	60	72	84	120	180	Укупно
Република Српска	4		1		1	1		7
Федерација Босне и Херцеговине	1	1		1	1	1		5
Укупно	5	1	1	1	2	2		12
Вриједност емисија (у милионима КМ)	165	50	580	30	51	56		932

Извор: БЛСЕ и САСЕ

Република Српска се у 2021. најчешће задуживала на тржишту шестомјесечних трезорских записа, али је на овом тржишту емитовано свега 15,5% износа укупне номиналне вриједности емисија, па је и овом случају, као и код Федерације Босне и Херцеговине, дошло до повећања рочности јавног дуга.

Емисија од стране владе РС ентитетских еврообвезница на Лондонској берзи извршена је по стопи приноса до доспијећа од 5% и купонској каматној стопи од 4,75% (графикон 1.24). Лондонска емисија петогодишњих обвезница је не само по висини, већ и по стопи приноса до доспијећа, надмашила бечку емисију из 2018. године. Такође, принос на иноберзама указује на стварни трошак који бх. ентитети морају платити да би се задужили на међународном тржишту.

Графикон 1.24: Стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту петогодишњих обвезница Републике Српске

Извор: БЛСЕ, Бечка берза и Лондонска берза

Напомена: Емисије од 28.6.2018. и 22.4.2021. године су емисије еурообвезница на страним берзама, Бечкој и Лондонској, и нису директно упоредиве са емисијама на домаћем тржишту.

Као и прошле године, и током ове године финансирање буџета Федерације Босне и Херцеговине је реализовано по нижој стопи приноса до доспијећа у поређењу са Републиком Српском (табела 1.3). Ова врста пословне политике инвеститора на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета присутна је у свим рочним сегментима, а посебно је изражена на тржишту трезорских записа на којем се Федерација Босне и Херцеговине као и током прошле године успјела задужити по негативној каматној стопи, што би се могло довести у везу са чињеницом да је јавни дуг Федерације БиХ по глави становника за око 50% мањи од јавног дуга Републике Српске по глави становника.

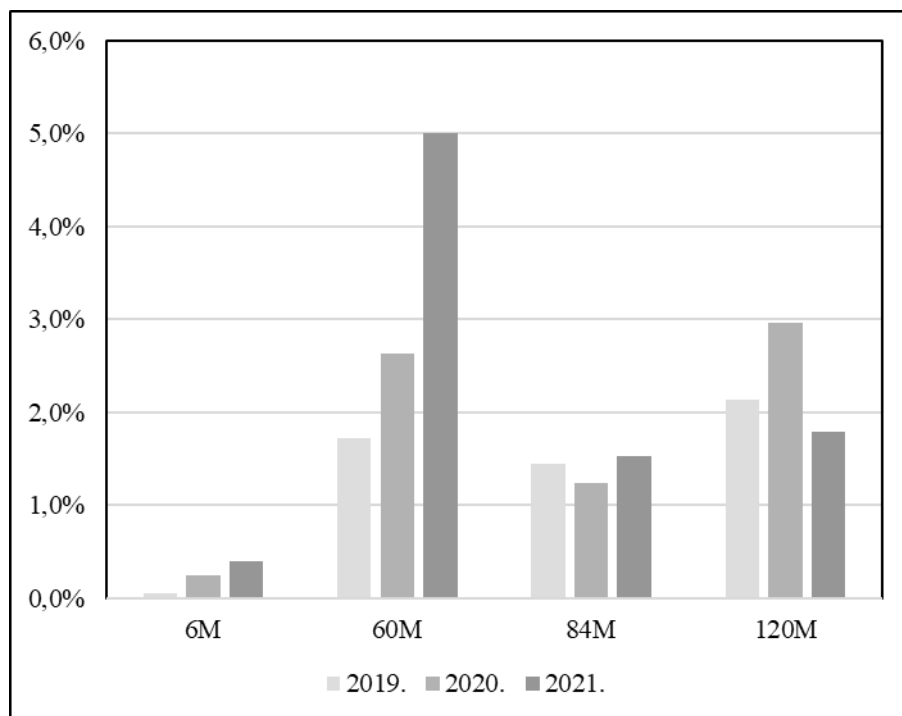
Табела 1.3: Просјечна стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2021. години

Рочност, у мјесецима	6	12	60	72	84	120	180
Република Српска	0,49%		5,00%		1,99%	2,50%	
Федерација Босне и Херцеговине	0,014%	-0,002%		0,794%	1,066%	1,077%	

Извор: САСЕ, БЛСЕ и ЛСЕ

Иако се Федерација Босне и Херцеговине задуживала уз повољније услове него током прошле године, раст стопе приноса до доспијећа на јавни дуг Републике Српске довео је до раста стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета (графикон 1.25). До раста приноса је дошло у свим рочним сегментима осим на тржишту десетогодишњих обвезница. Раст стопа приноса до доспијећа нарочито је изражен на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа и петогодишњих обвезница.

Графикон 1.25: Просјечна стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета по рочним сегментима

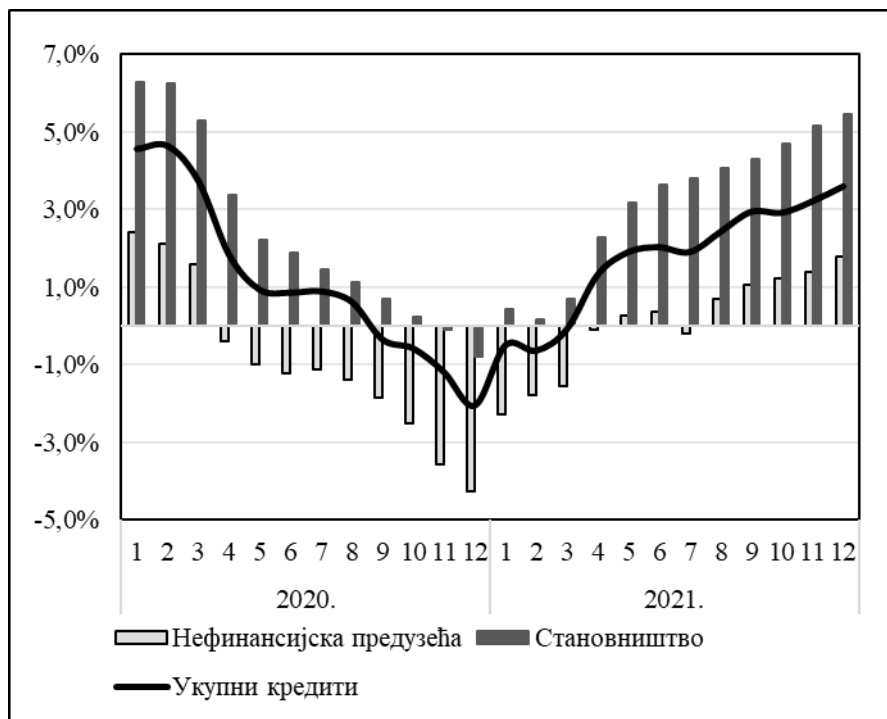
Извор: CACE и БЛСЕ

1.2.3 Банкарски сектор

Стабилност банкарског сектора је задржана, иако су банке и у другој години пандемије КОВИД-19 пословале у неизвјесним околностима. Након великог пада кредитне активности у претходној години проузрокованог друштвено-економским рестрикцијама услјед пандемије, али и новом методологијом обухвата лоших кредита која је убрзала њихово искњижавање из биланса, привредна динамика и раст потрошње током 2021. године су допринијели расту кредита банака. Кредитни раст у 2021. години је износио 3,6%, што је и даље испод интензитета прије избијања пандемије. Укупна потражња нефинансијских предузећа за кредитима почела је јачати од трећег квартала 2021. године, што је одраз изласка из рецесије и већег оптимизма у погледу задуживања. Мада се чинило да се ће се кредити банака нефинансијским предузећима брзо опоравити након значајног успоравања у претходној години, уз умањење епидемиолошких рестрикција и оживљавање привредне активности у нашим спољнотрговинским партнерима, као и ниске каматне стопе на новоуговорене кредите нефинансијским предузећима, снажнији раст кредитне активности у овом сектору је изостао. Остварени кредитни раст у 2021. години за нефинансијска предузећа износио

је 1,7%. До повећања потражње сектора становништва за кредитима је дошло већ од другог квартала 2021. године, са наглашеним порастом потражње за стамбеним кредитима. С тим у вези, након знатног успоравања у другој половини претходне године, годишњи раст кредита становништву (5,47%) наставио је јачати све до краја 2021. године (графикон 1.26).

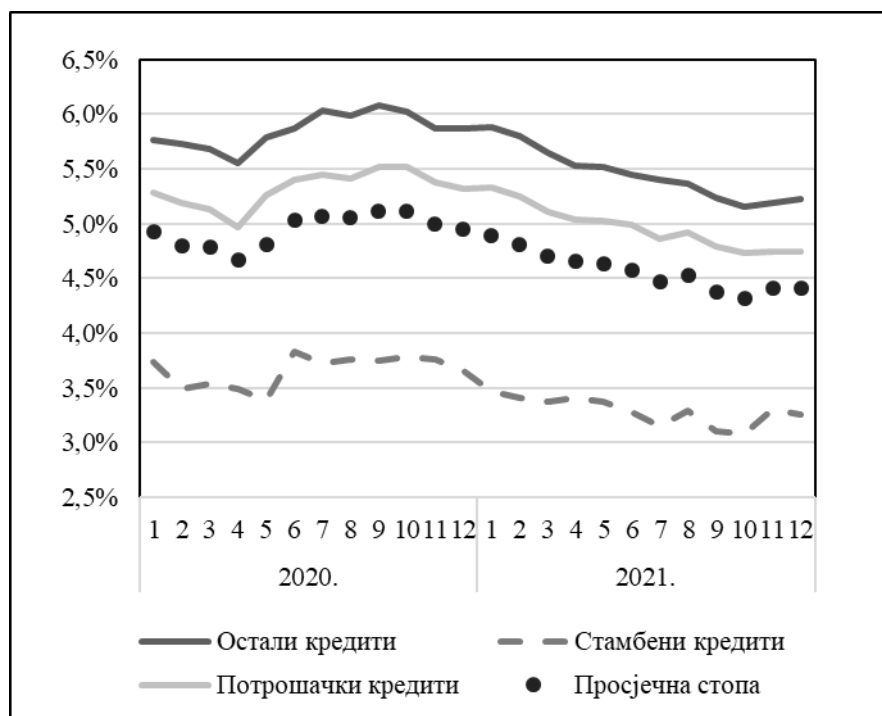
Графикон 1.26: Стопе раста кредита, одабрани сектори

Извор: ЦББиХ

Трошкови финансирања домаћих сектора углавном су се почели смањивати у другој половини 2021. године. Просјечна каматна стопа на укупне кредите становништву у децембру 2021. године је износила 4,41%. На годишњем нивоу просјечна каматна стопа на кредите становништву била је мања за 50 базних поена (графикон 1.27). Економска кретања изазвана епидемијом КОВИД-19 дјеловала су и на промјену структуре кредита по намјени. Тако су, у односу на исти период претходне године, стамбени кредити забиљежили раст од 134 милиона КМ или 10,50%, након чега слиједе потрошачки ненамјенски кредити са растом од 331 милион КМ или 4,5%.

Графикон 1.27: Каматне стопе на кредите становништву, по намјени

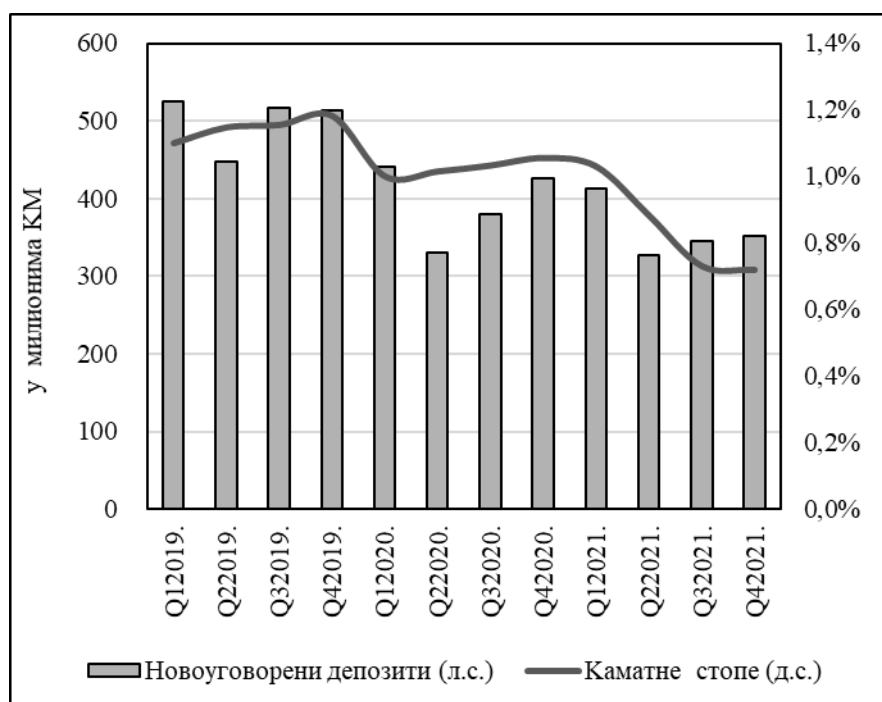
Извор: ЦББиХ

Каматне стопе на новоуговорене кредите нефинансијским предузећима су такође снижене током 2021. године, што је допринијело годишњем расту новоуговорених кредита, поготово у задњем кварталу 2021. године, али то, како је раније у тексту наведено, није значајније утицало на стање ових кредита на крају ове године. Просјечна пондерисана каматна стопа на кредите нефинансијским предузећима је смањена за 20 б.п, а посматрано према величини кредита, до пада каматне стопе је дошло у свим сегментима овог тржишта, осим за сегмент који обухвата кредите величине између 250 хиљада КМ и један милион КМ. Највише је смањена каматна стопа на кредите предузећима за кредите преко један милион КМ те је просјечна пондерисана каматна стопа за нефинансијска предузећа на крају 2021. године износила 3,2%.

На годишњем нивоу су смањене каматне стопе и на депозите становништва (графикон 1.28) и на депозите нефинансијских предузећа. Просјечне пондерисане каматне стопе на депозите становништва уговореног доспијећа до годину дана су задржане на истом нивоу као и у претходној години, 0,17%. У вишим рочним сегментима дошло је до значајног смањења каматних стопа, те је стога укупна просјечна пондерисана каматна стопа смањена са 1,05% у 2020. години на 0,72% у 2021. години. Пад каматних стопа на депозите нефинансијских предузећа био је још и већи. Просјечна пондерисана каматна

стопа на новоорочене депозите нефинансијских предузећа смањена је за 73 б.п. и на крају 2021. је износила 0,5%.

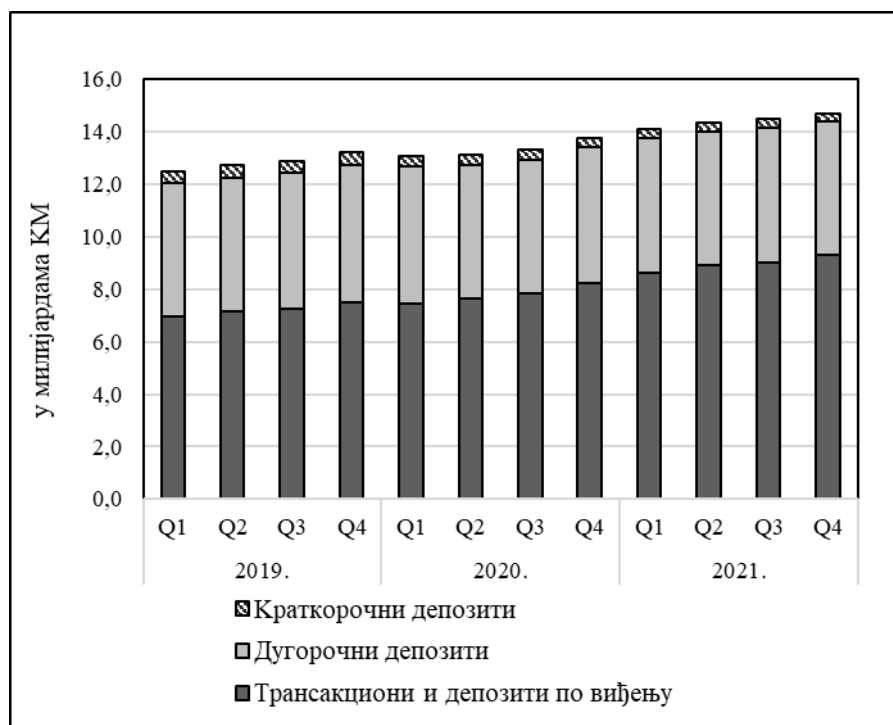
Графикон 1.28: Каматне стопе на новоуговорене депозите становништва

Извор: ЦББиХ

Иако је био уочљив тренд смањења пасивних каматних стопа код свих сектора, укупни депозити банака расли су током цијеле 2021. године (11,72%). Један дио раста укупних депозита је настао и као посљедица значајног задуживања Влада ентитета током 2021. године као и услјед ванредне алокације SDR од стране ММФ у августу 2021. године. Депозити сектора становништва и нефинансијских предузећа су расли по стопама 6,92% и 17,19% респективно. Уз смањење пасивних каматних стопа у свим рочним сегментима, дошло је до значајног повећања удјела трансакционих депозита у укупним депозитима (преко 60%). До првог квартала 2021. раст депозита становништва био је умјерен, да би касније упоредо са кредитним растом дошло и до убрзања раста депозита овог сектора, већим дијелом трансакционих и депозита по виђењу (графикон 1.29). Значајни раст депозита нефинансијских предузећа као и ниска стопа кредитног раста упућује на суздржаност при инвестирању овог сектора током цијеле године.

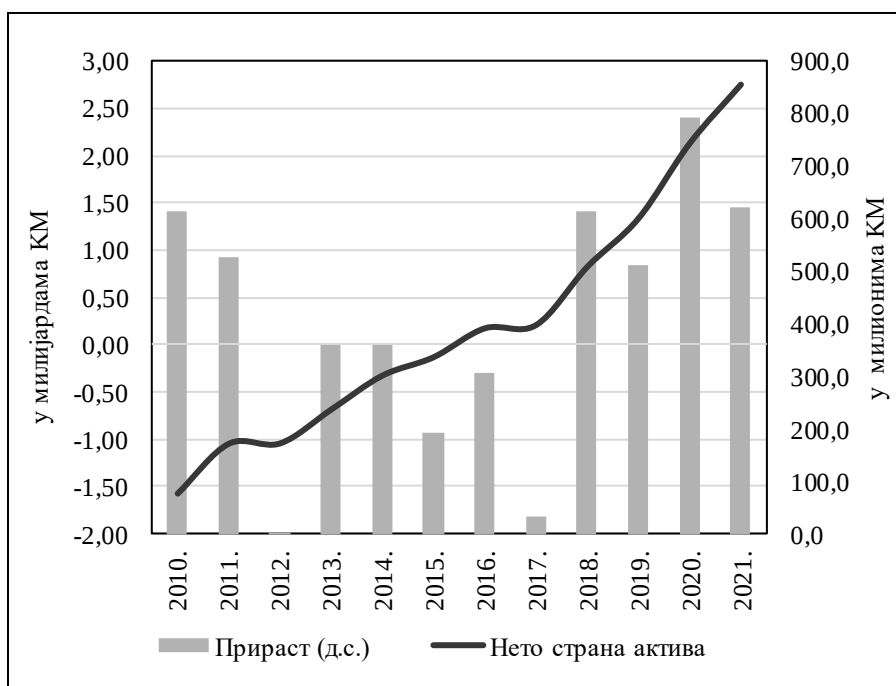
Графикон 1.29: Рочна структура депозита становништва

Извор: ЦББиХ

Током цијеле 2021. године настављен је снажан раст нето стране активе (графикон 1.30). На крају 2021. нето страна актива је износила 2,7 милијарди КМ и за 30% је већа у односу на претходну годину. У посматраном периоду дошло је до умјереног раста стране активе у односу на претходни период, а пад стране пасиве је био присутан током цијеле године. Као и у претходној години запажа се активност домаћих банака на страном кредитном и финансијском тржишту. Структура доприноса расту стране активе указује да банкарски сектор наставља са повећавањем изложености према страном тржишту, те се у складу са тим кључни доприноси раста стране активе налазе на позицији осталих кредита датих нерезидентима (17,2%) и на позицији хартија од вриједности осим акција (16,5%). Главна детерминанта смањење стране пасиве, као и у претходном периоду, су остали орочени депозити нерезидената који су укупном паду стране пасиве од 16,3% допринијели са 13,6 б.п. У односу на претходну годину, страна пасива је смањена за 377,93 милиона КМ и на крају децембра је износила 1,9 милијарди КМ. Овакав дугогодишњи тренд смањења стране пасиве указује да се банке првенствено ослањају на домаће изворе финансирања. Однос покривености стране пасиве са страном активом је износио 2,4 док у структури стране активе, без обзира на промјене, преовладавају трансакциони и остали депозити код нерезидената.

Графикон 1.30: Нето страна актива

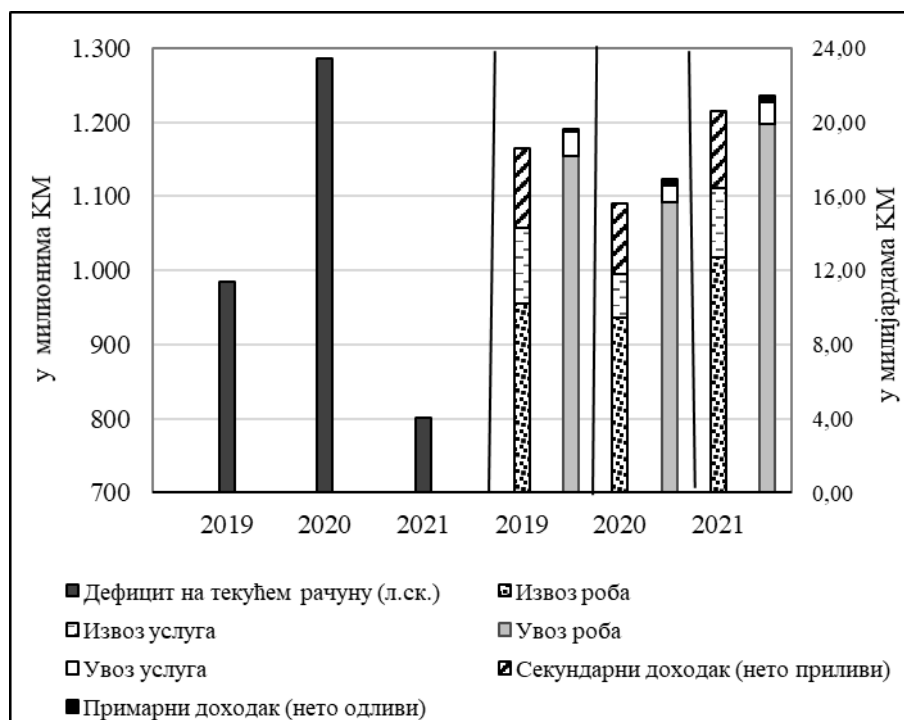
Извор: ЦББиХ

1.2.4 Спољни сектор

I. Платни биланс

Након снажних контракција у спољнотрговинској размјени у 2020. години и ограничења које је донијела пандемија КОВИД-19 на глобалном нивоу, у 2021. години долази до значајног раста међународне трговине. Посматрано у апсолутним износима, дефицит на текућем рачуну је у 2021. години забиљежио пад од 37,6% у односу на претходну годину (графикон 1.31). Такође, услед номиналног пада дефицита текућег рачуна и значајног раста економске активности у 2021. години и дефицит текућег рачуна изражен у процентима БДП-а је био знатно нижи. Према пројекцијама ЦББиХ о расту БДП-а у 2021. години, дефицит текућег рачуна изражен у процентима БДП-а смањио се за 1,63 процентних поена на ниво од 2,13%, у односу на 2020. годину.

Графикон 1.31: Дефицит текућег рачуна

Извор: ЦББиХ

У 2021. години су остварене изразито високе стопе раста спољнотрговинске размјене (графикон 1.31). Подстакнут растом економске активности у земљама главним трговинским партнерима БиХ и успостављањем ланаца дистрибуције, изразито високу стопу раста је остварио извоз робе из БиХ који је у 2021. години износио 12,71 милијарду КМ (према платнобилансним подацима), што представља годишњи раст од 34,9%. Преко 72% извоза пласирано је на тржиште ЕУ, које и даље представља најзначајнијег трговинског партнера БиХ. Високе стопе раста извоза у 2021. години у односу на претходну треба посматрати и у свијетлу ниских вриједности из базног периода, као и раста цијена сировина и енергената који су довели до раста цијена извозних производа. Такође, годишњи раст обима производње прерађивачке индустрије од 12,5% указује да су остварене и значајне количинске стопе раста извоза. Посматрано по привредним секторима, доминантно учешће у извозу имају производи металске индустрије, који су у 2021. години остварили раст извоза од 49%. У извозу металске индустрије предњаче извоз жељеза и челика и њихових производа, производи електро и ауто индустрије. Жељезо и челик су остварили раст извоза од 85%, а значајан дио овог раста везан је за раст цијена метала на свјетском тржишту. Просјечна цијена руде жељеза на свјетском тржишту је у 2021. години била чак 43,9% виша него у

претходној години. Електричне машине су забиљежиле годишњи раст извоза од преко 33%. Узимајући у обзир ниску годишњу стопу раста произвођачких цијена ове групе производа (0,5%), можемо закључити да је вриједност извоза ове групе производа била под мањим утицајем промјене цијена. Усљед раста индустријске производње у земљама главним трговинским партнерима као и раста цијена нафте, извоз производа минералног поријекла је забиљежио раст у 2021. години од 71,3%, а највећи дио се односи на извоз електричне енергије. Такође, и друге значајне индустрије, као што су текстилна (12%) и дрвна (30%) су оствариле значајне стопе раста извоза.

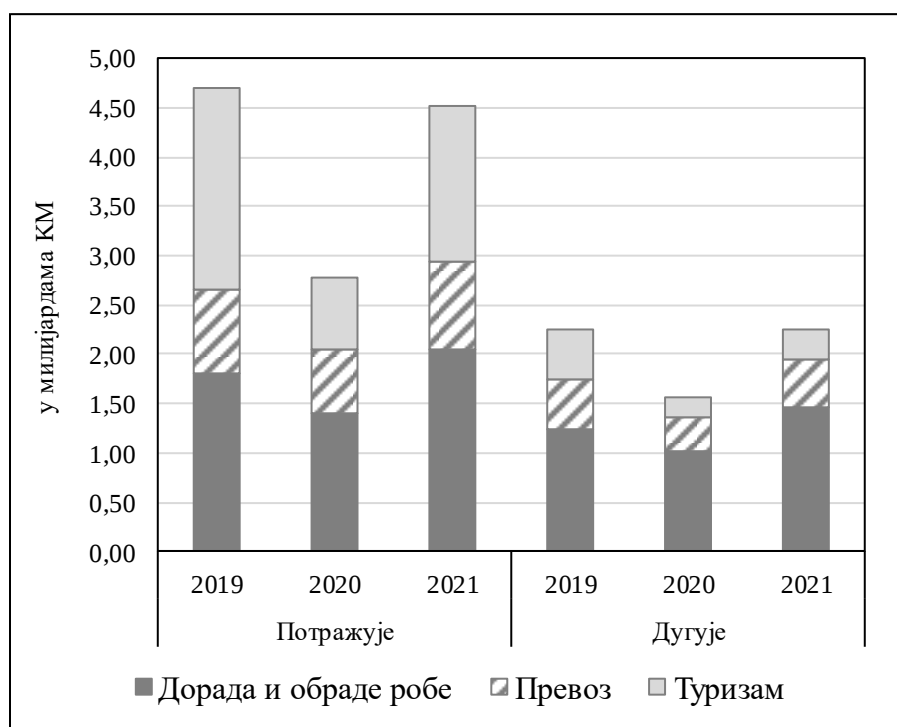
Највећи раст вриједности извоза у 2021. години су забиљежиле компаније које се баве производњом челика, жељеза, алуминијума и кокса, као и производњом арматурних мрежа и каблова. Међу десет највећих извозника налазе се још компаније које се баве производњом електричне енергије, дијелова за аутоиндустрију, хемијских производа, папира и целулозе. Учешће извоза десет највећих извозника у 2021. години је забиљежило раст удјела у укупном извозу БиХ у односу на 2020. годину, с тим што је тај раст у великој мјери последица реструктурисања предузећа Алуминиј д.д. Мостар у базној 2020. години, а које је било престало са радом у 2019. години. Узимајући у обзир наведено реструктурисање, не налазе се значајније промјене у учешћу десет највећих извозника у укупном извозу, нити у самој структури извозника у последње три године.

Повећање увоза робе у 2021. години (према платнобилансним подацима) је износило 4,20 милијарди КМ (26,7%), од чега се више од половине односи на увоз производа минералног поријекла и базних метала. Просјечне берзанске цијене нафте (видјети графикон 1.8, подпоглавље 1.1) и базних метала, а првенствено жељеза, челика и алуминијума, су биле знатно више у 2021. години у односу на претходну годину, тако да се значајан дио раста вриједности увоза ове групе производа може приписати цјеновном ефекту.

Суфицит на рачуну услуга забиљежио је раст од 71,4% у односу на 2020. годину, али је и даље испод претпандемијског нивоа. Најзначајније повећање прилива на рачуну услуга је забиљежено на категоријама путовања, превоза као и услугама обраде и дораде робе у земљи, што се дијелом може повезати са ниским вриједностима из 2020. године. Усљед интензивирања процеса имунизације, као и глобалног отварања граница, приливи од страних туриста у БиХ у 2021. години су забиљежили раст од 831,7 милиона КМ (графикон 1.32), али су они и даље за око 23,8% мањи од прилива из 2019. године.

Поновним успостављањем производних ланаца и растом економске активности, извоз робе након обраде и дораде је повећан за 636,5 милиона КМ (45,2%). Подстакнут високим стопама робне размјене, прилив по основу услуга транспорта је такође забиљежио раст од 40,5% и ова врста услуга је у 2021. години достигла претпандемијски ниво. Прве назнаке утицаја нове глобалне економске кризе због рата у Украјини на спољнотрговинску размјену БиХ су дате у потпоглављу 1.1. текстини оквир 2.

Графикон 1.32: Рачун услуга у платном билансу

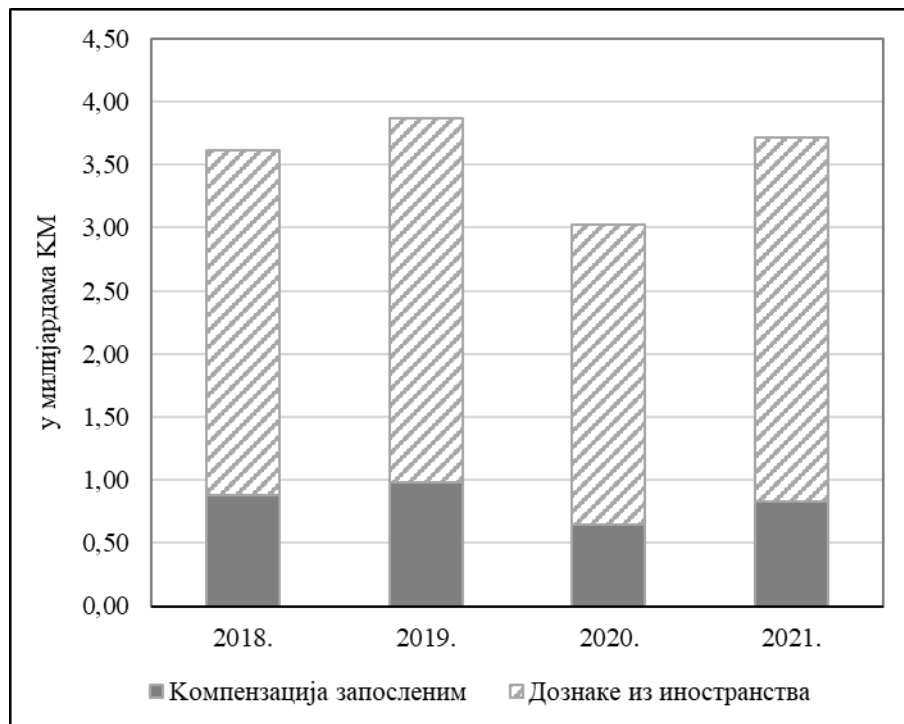

Извор: ЦББиХ

Најзначајнија ставка прилива из иностранства у оквиру текућег рачуна су дознаке (приватни трансфери) као ставка секундарног дохотка, које су, након значајног пада у 2020. години, у 2021. години забиљежиле раст од 21,5%. Приливи по овом основу, традиционално, покривају значајан дио трговинског дефицита, смањујући на тај начин и дефицит на текућем рачуну. Друга значајна ставка прилива из иностранства која има идентичан утицај на дефицит на текућем рачуну јесу плате резидената у иностранству. Иако је ова ставка примарног дохотка остварила раст од 27,7% у 2021. години, она се и даље налази значајно испод претпандемијског нивоа. Поред ове двије ставке, као значајан извор финансирања дефицита на текућем рачуну су и пензије из иностранства

(дио секундарног дохотка), које су, иако релативно сигуран прилив средстава, у 2021. години забиљежиле пад (5,2%), (графикон 1.33).

Графикон 1.33: Дознаке из иностранства и компензација запосленим у иностранству

Извор: ЦББиХ

Дефицит на текућем рачуну у 2021. години је био финансиран задужењем приватног и јавног сектора код иностраних кредитора, те приливима по основу директних страних инвестиција. Половина прилива у форми директних страних инвестиција у 2021. години односила се на задржану добит у области финансијског посредовања, што је везано за забрану исплате дивиденди у банкарском сектору која је била на снази од почетка пандемије до новембра 2021.године. Слиједом укидања ове мјере у четвртм кварталу одређени број банака извршио је исплату дивиденди. Опоравком економских активности, првенствено значајним растом робне размјене, приватни сектор се додатно задужио путем зајмова и трговинских кредита. Банке нису требале додатне изворе дугорочног финансирања, те су у 2021. години смањиле своје обавезе према нерезидентима (видјети потпоглавље 1.2.3).

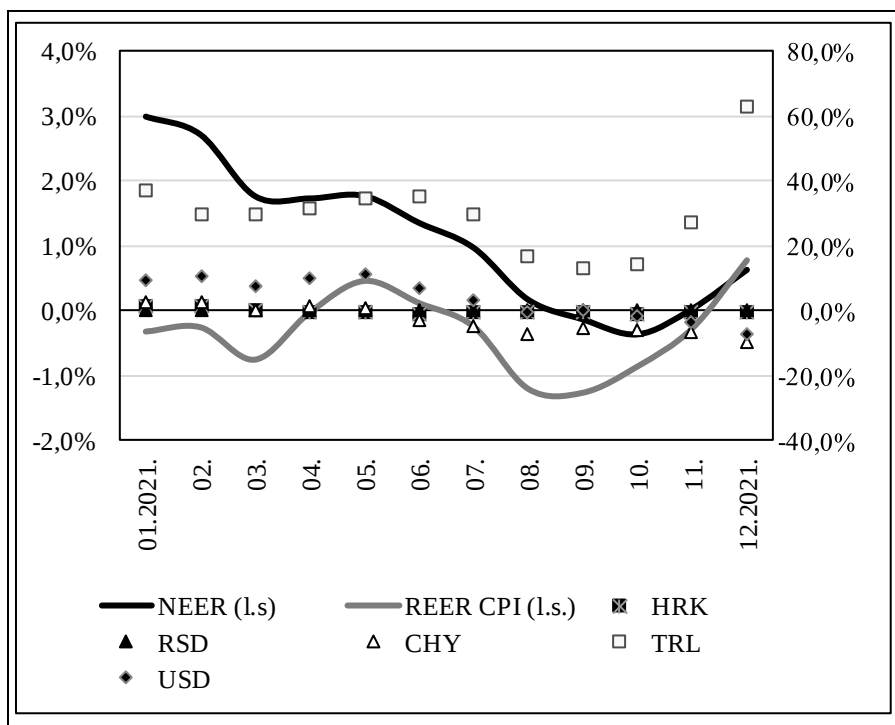
Сектор владе се додатно задужио код међународних финансијских институција, премда је задужење било мање у 2021. години у односу на 2020. годину. Влада РС је емитовала обвезнице на Лондонској берзи, од чега се дио у посједу нерезидената обрачунава као спољни дуг. Такође, реализовано је било и повлачење прве транше зајма од Европске

комисије по основу макрофинансијске помоћи (видјети поглавље 1.2.2). У оквиру осталих инвестиција на финансијском рачуну, важан прилив средстава из иностранства у 2021. години представљала је и алокација специјалних права вучење (SDR) од стране Међународног монетарног фонда у износу од 602,5 милиона КМ. Узимајући у обзир све наведене приливе, нето задуживање према иностранству у 2021. години је било знатно више од дефицита текућег рачуна што је резултирало растом девизних резерви (видјети поглавље 2).

II. Номинални и реални ефективни девизни курс

Номинални ефективни курс је у посљедње двије године, уз повремене осцилације, имао апрецијацијски тренд. И реални ефективни курс, гдје је индекс потрошачких цијена кориштен као дефлатор (REER-CPI) и NEER указују на умјерену апрецијацију КМ (0,8% и 0,6% респективно) у посљедњих годину дана (графикон 1.36). Кретања номиналног курса КМ према валутама наших главних трговинских партнера одраз су фиксног девизног курса према валути главног трговинског партнера и кретања EUR, наше сидрене валуте, према другим валутама. Апрецијација NEER је највећим дијелом узрокована значајном номиналном апрецијацијом EUR, а преко фиксног девизног курса и КМ према турској лири, која је посебно била изражена у четвртм кварталу 2021. године (63,1% у децембру 2021. године на годишњем нивоу). Како графикон приказује, због релативно ниског учешћа Турске у спољнотрговинској размјени (4,3% у периоду 2019.-2021. година), ни овако значајна номинална апрецијација домаће валуте према TRL, није резултирала посебним апрецијацијским притиском на NEER. С друге стране, КМ је забиљежила номиналну депрецијацију у 2021. години према осталим најзначајнијим свјетским валутама: кинеском јуану (9,5%), руској рубљи (7,5%), америчком долару (7,2%) и британској фунти (6,3%).

Графикон 1.34. Годишње промјене у девизном курсу КМ

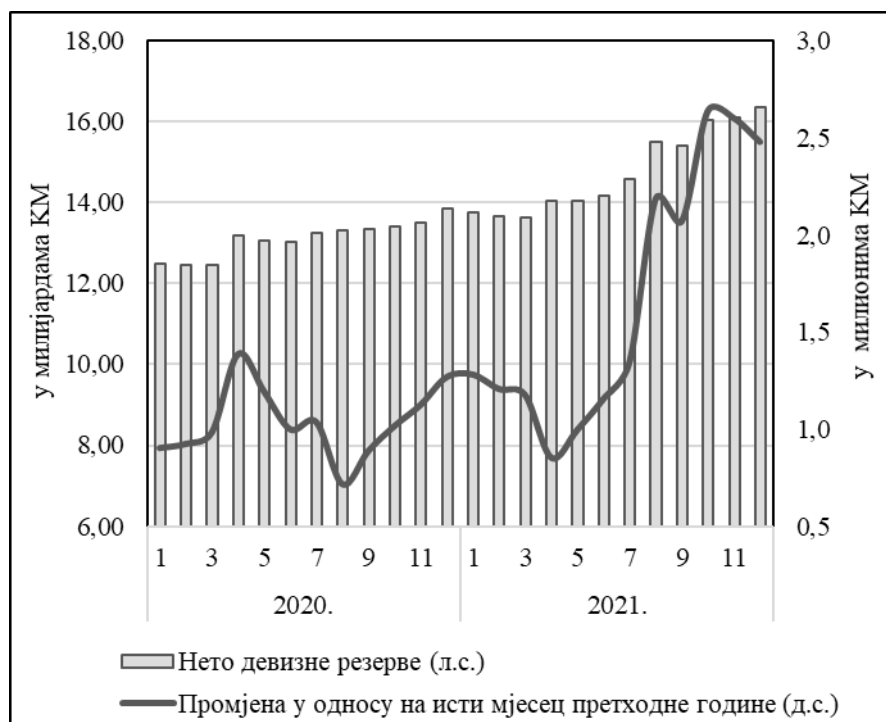
Извор: ЦББиХ

Напомена: Позитивне вриједности на десној скали представљају апresiasiју КМ према одабраној валути

2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2021. години

У децембру 2021. године, нето девизне резерве су износиле 16,34 милијарде КМ и повећане су за 2,48 милијарди КМ (17,8%) у односу на исти период претходне године (графикон 2.1). Тренд раста девизних резерви обиљежио је цијелу 2021. годину. На значајан раст девизних резерви у 2021. години утицала су инострана задуживања Влада ентитета, приливи од дознака те приливи директних страних инвестиција као посљедица задржане зараде у банкарском сектору. У августу 2021. године, значајно повећање девизних резерви је посљедица раста резервне aktive у платном билансу услед ванредне алокације специјалних права вучења од стране ММФ-а, у износу од 602,5 милиона КМ (графикон 2.1). Осим ових стваки, значајан утицај на ниво девизних резерви имало је задуживање државе код других међународних институција током цијеле године. Благо смањење девизних резерви забиљежено почетком године није неуобичајено, а најчешће је узроковано смањеним обнављањем доспјеле стране пасиве банака.

Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ

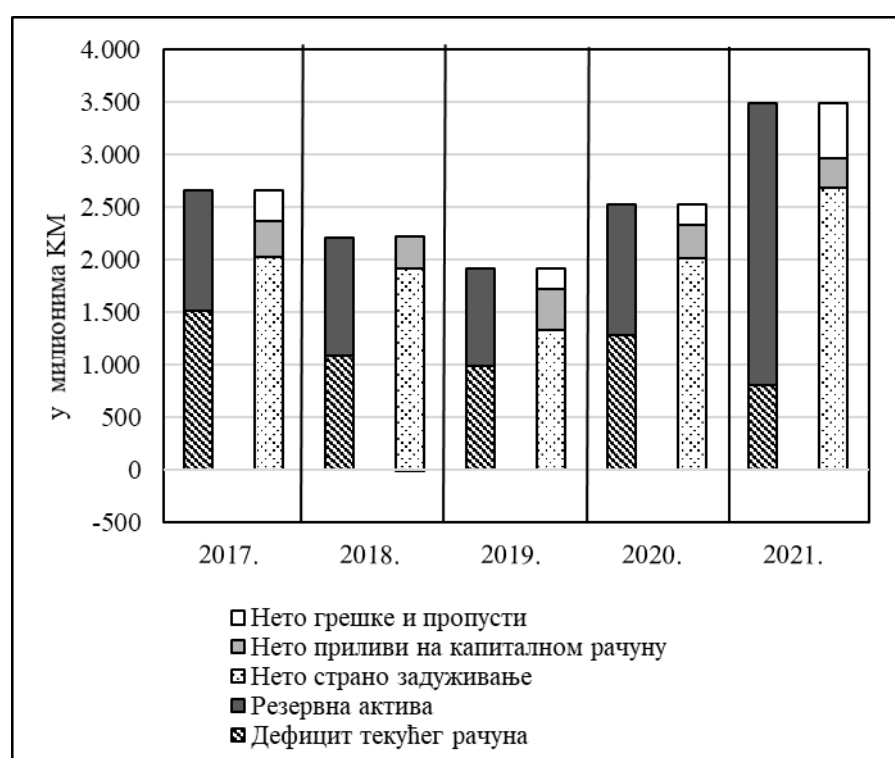
Извор: ЦББиХ

Све трансакције које утичу на ниво девизних резерви рефлектују се, на агрегатном нивоу, кроз кретање куповине и продаје КМ код ЦББиХ, што чини основу формирања истих. Допринос расту или паду девизних резерви највише је изражен кроз купопродају комерцијалних банака и депонената код ЦББиХ, док остале промјене, попут ефеката инвестирања девизних резерви, имају знатно мањи утицај. Током 2021. године, ЦББиХ је остварила позитиван салдо куповине и продаје КМ са комерцијалним банкама и интерним депонентима у висини од 2,47 милијарди КМ. Отплата спољног дуга, као један од фактора који утиче на смањење девизних резерви, у 2021. години износила је 772,7 милиона КМ. Промијене у вриједности портфеља ЦББиХ услед тржишних услова су у 2021. години имале негативан утицај на девизне резерве, о чему ће више информација бити у поглављу 2.3.

На графикону 2.2 су приказане промијене девизне резерве ЦББиХ. На лијевом ступцу, за сваку годину издвојени су резервна актива и дефицит текућег рачуна, који представљају новчане токове ка иностранству. На десном ступцу приказани су приливи из иностранства ка БиХ, нето страно задуживање, нето приливи на капиталном рачуну и нето грешке и пропусти.

Дио дефицита текућег рачуна се покрива мањим дијелом нето приливима на капиталном рачуну, а већи дио је финансиран нето повећањем страних обавеза код нерезидената, које може бити у облику директних страних улагања, што је преферирани облик са макроекономског аспекта јер не подлијеже обавези враћања (енгл. non-debt creating flows), или у облику спољног задуживања сектора владе, финансијског сектора или предузећа (енгл. debt creating flows). У 2021. години нето страно задуживање код нерезидената је знатно премашило дефицит текућег рачуна, што је утицало на снажан раст девизних резерви код ЦББиХ (видјети графикон 2.1).

Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви

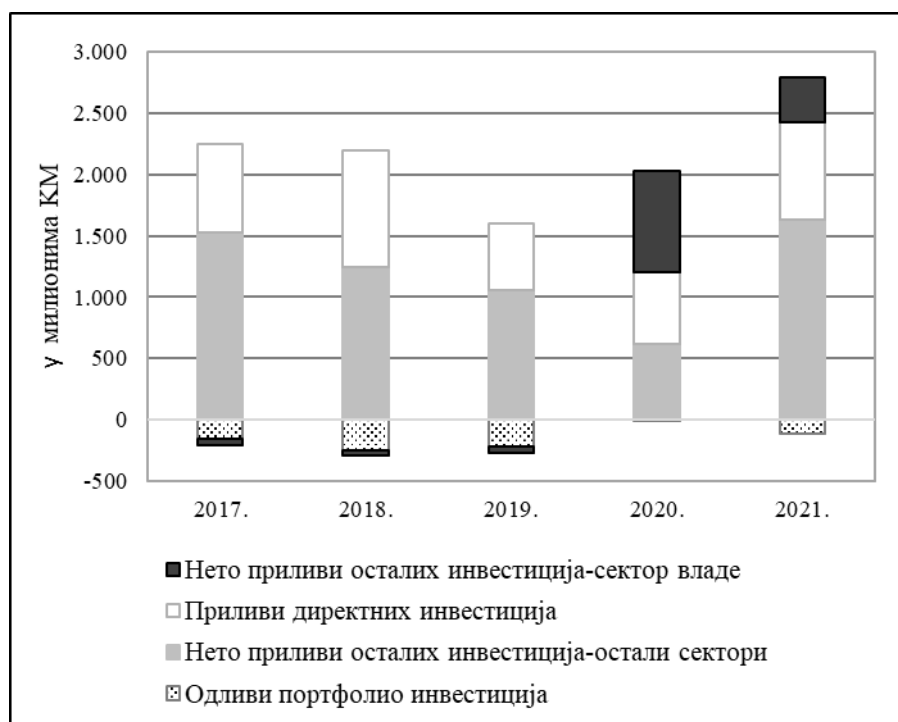

Извор: ЦББиХ

Нето страно задуживање у 2021. години је било више у односу на 2020. годину (33,1%), а и његова структура је била знатно другачија. Задуживање сектора владе код међународних кредитора је било значајно, премда знатно ниже у 2021. години него у претходној години. Прилив средстава који је директно утицао на раст резервне aktive остварен је и алокацијом специјалних права вучење од стране Међународног монетарног фонда у износу од 602,5 милиона КМ. Значајан дио нових задужења сектора владе односи се на повлачење средстава од Европске комисије, као и емисија еврообвезница владе РС на Лондонској берзи која је евидентирана у портфељним инвестицијама (видјети попоглавље 1.2.2). Приливи од директних страних улагања у

2021. години су били виши него у претходној години (215,5 милиона КМ), и даље великим дијелом посљедица забране исплате дивиденди банкарском сектору која је била на снази до новембра 2021. године. С укидањем мораторија је одређени број банака извршио исплату дивиденди. Нето приливи у оквиру осталих инвестиција који су највише утицали на раст резервне aktive у 2021. години су били приливи приватног сектора, у оквиру којих су најзначајнији били зајмови предузећа и трговински кредити, подстакнути повећаним обимом трговинске размјене са иностранством (графикон 2.3).

Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања

Извор: ЦББиХ

2.1 Монетарна политика

ЦББиХ је и у 2021. години испунила циљ дефинисан Законом, издавање домаће валуте према аранжману валутног одбора. У складу с чланом 31. Закона о ЦББиХ, Банка је обавезна да осигура да укупан износ њене новчане пасиве никада не пређе еквивалентан износ њених нето девизних резерви, што је у потпуности и испуњено.

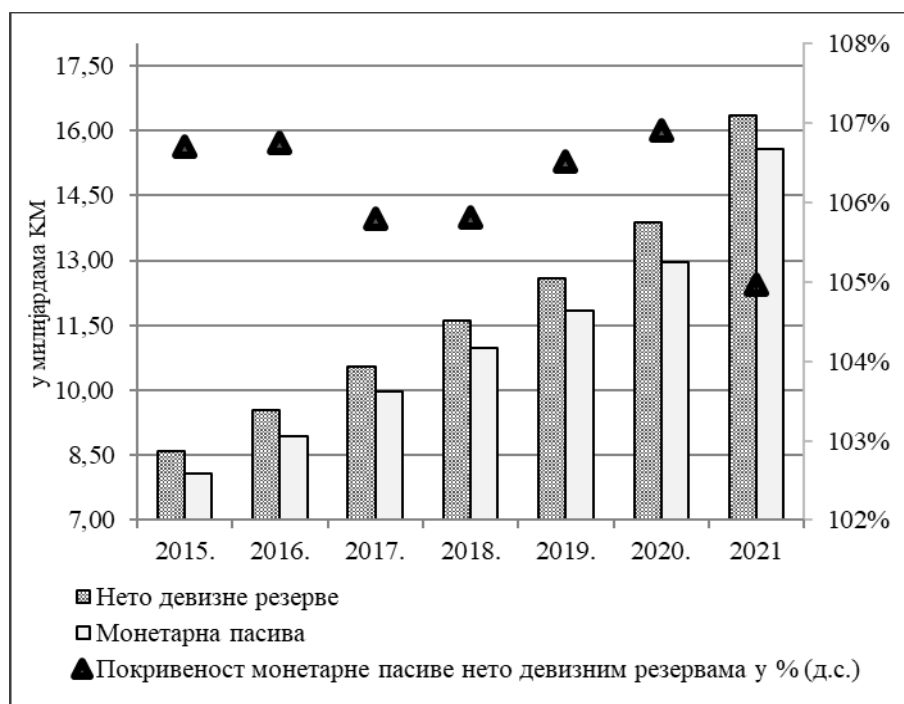
У складу са Законом, укупан износ новчане (монетарне) пасиве Централне банке Босне и Херцеговине је увијек збир:

(А) свих новчаница и кованог новца које су у оптицај ставиле централа, главне јединице и остале филијале Централне банке, и

(Б) потражних салда свих рачуна који се држе у књигама Централне банке и њених организационих јединица од стране резидентних власника рачуна.

Крајем 2021. године нето страна актива износила је 772,8 милиона КМ, што је за 122,9 милиона КМ мање у односу на стање на крају 2020. године. Нето девизне резерве на крају 2021. године су износиле 16,34 милијарде КМ и повећане су за чак 2,48 милијарди КМ (17,8%) у односу на крај 2020. године. Монетарна пасива је у истом периоду забиљежила раст од чак 20,06% односно 2,60 милијарди КМ, уследијед значајног ефекта ванредне алокације SDR средстава од стране ММФ-а. Нето страна актива представља заштиту од шокова који могу имати негативан утицај на тржишну вриједност финансијских инструмената у које су девизне резерве инвестиране. Стопа покрића валутног одбора на крају 2021. године је мања у односу на крај претходне године и износила је 104,96% (графикон 2.4). Поред утицаја тржишних кретања на вриједност портфеља девизних резерви, пад коефицијента покрића је последица и снажног пораста девизних резерви, значајним дијелом условљеним задуживањем државе код међународних институција током 2021. године. Само је ефекат ванредне алокације SDR од ММФ износио 25% од укупног пораста девизиних резерви током 2021. године.

Графикон 2.4: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама

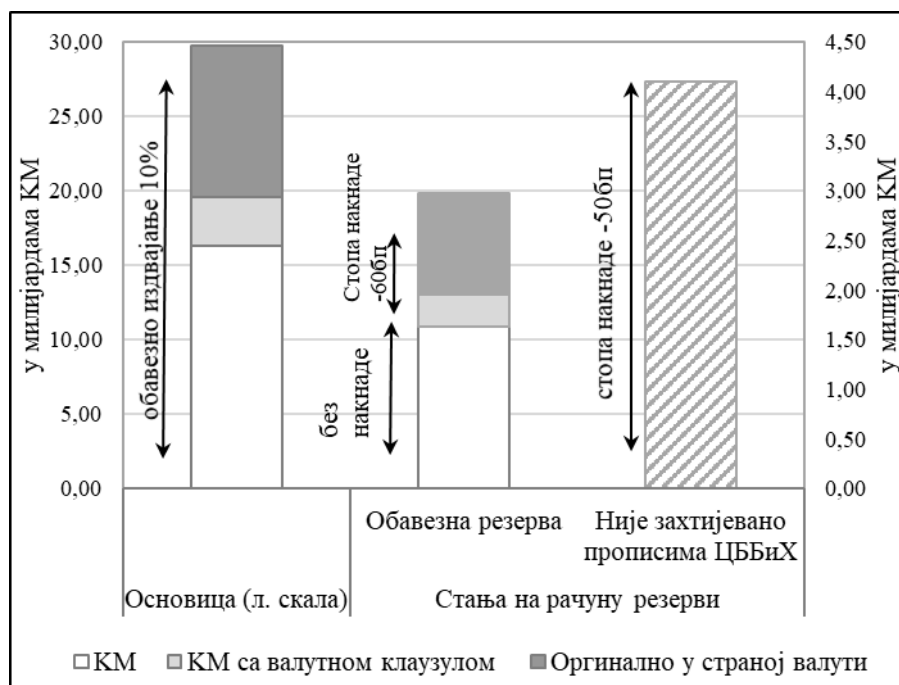

Извор: ЦББиХ

2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ

Једини инструмент монетарне политике ЦББиХ је обавезна резерва. У току 2021. године, ЦББиХ није мијењала стопу обавезне резерве нити обухваност основице за обрачун обавезне резерве. Стопа обавезне резерве је задржана на 10% и примјењује се на сву домаћу и страну пасиву банака. Стопа накнаде на вишак изнад обавезне резерве је током 2021. године била изједначена са депозитном стопом ЕЦБ-а и износила је -50 б.п. Управни одбор ЦББиХ је на сједници одржаној 27.10.2021. године донио одлуку да се од 01.01.2022. године стопа накнаде на средства изнад обавезне резерве на рачунима резерви банака код ЦББиХ измијени на -0,75%. (стопа на депозите комерцијалних банака ЕЦБ-а умањену за 25 базних поена). Стопа накнаде на обавезну резерву у КМ остала је непромијењена и износила је 0%. ЦББиХ од 01.06.2021. године, на средства обавезне резерве из основице у инострану валуту и са валутном клаузулом, обрачунава накнаду по стопи коју примјењује ЕЦБ на депозите комерцијалних банака умањену за 10 базних поена (-0,60%).

Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у посљедњем обрачунском периоду у 2021. години

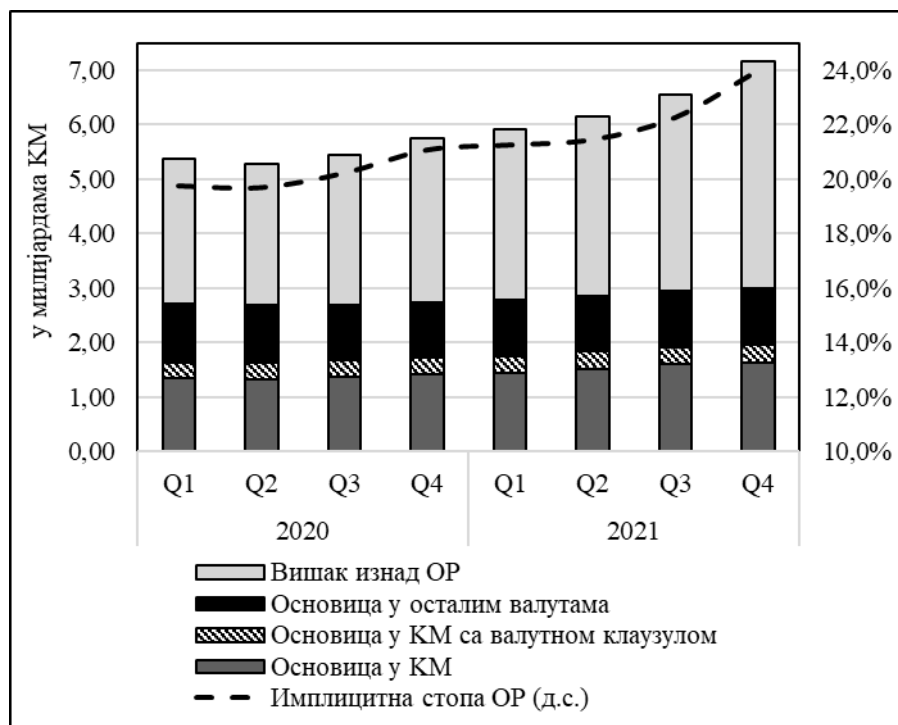

Извор: ЦББиХ

Системом обавезне резерве су до децембра 2021. године биле обухваћене 24 банке, а у децембру је дошло до статусне промјене банака услед спајања двије банке. Тиме је

број банака на крају 2022. године износио 23. Све банке су испуњавале обавезу издвајања на рачун обавезне резерве. Снажан раст депозита домаћих сектора и даље је доминантан фактор раста основице за обрачун обавезне резерве. Основица за обрачун ОР на крају извјештајног периода износила је 29,83 милијарде КМ, а у односу на исти период прошле године већа је за 2,5 милијарди КМ. Од почетка године основица за обрачун обавезне резерве расте и тај тренд је настављен до краја 2021. године. Из свега наведеног, имајући у виду тренд у страниј пасиви банака, може се закључити да су се банке првенствено ослањале на домаће изворе финансирања, те да пандемија КОВИД-19 током 2021. године није имала значајније трајне ефекте на укупну основицу за обрачун ОР, (графикон 2.6).

Графикон 2.6: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа ОР

Извор: ЦББиХ

Укупна држања на рачунима резерви код ЦББиХ на крају обрачунског периода износила су 7,16 милијарди КМ, а имплицитна стопа обавезне резерве достигла је вриједност од 24,2%. На крају децембра просјечна средства изнад обавезне резерве су износила рекордних 4,09 милијарди КМ. Услијед оваквог тренда раста, средства изнад ОР су у односу на исти период прошле године порасла за 1,07 милијарди КМ. Иако је тенденција држања знатно вишег стања на рачунима код ЦББиХ, у односу на прописану ОР од стране ЦББиХ, израженија код мањег броја банака, евидентно је да се

ипак, ради о системској појави, која није карактеристична за само одређену групу банака. Овако снажном расту средстава изнад обавезне резерве током 2021. године, између осталог, допринијело је и снажно инострано задуживање државе које је у ранијем тексту образложено. Средства изнад обавезне резерве представља само једну од компоненти високоликвидне активе банкарског система и управо је и у току 2021. године забиљежена висока ликвидност банкарског сектора.

Пандемија коронавируса је узроковала значајну измјену структуре резервног новца у посљедње двије године. У структури резервног новца, готовина изван монетраних власти, иако мањим интензитетом, је наставила тренд раста те износ готовине изван монетарних власти са крајем године износи 6,92 милијарде КМ. Депозити банака код монетраних власти, након смањења у првом кварталу 2021. године, са крајем године биљеже значајан раст од чак 1,3 милијарде КМ у односу на претходну годину. То је превенствено резултат раста обавезне резерве као и држања депозита банака преко износа обавезне резерве код монетарне власти током цијеле 2021. године, а њихов најснажнији утицај примјетан је на крају године. Тренд раста преносивих депозита других домаћих сектора примјетан је током цијеле 2021. године чији се удио у укупним депозитима значајно повећао (60%). Посљеднично, годишњем расту резервног новца од 2,14 милијарди КМ највише придоноси снажан раст преносивих депозита осталих домаћих сектора као и раст депозита код монетраних власти, а све као посљедица значајног задуживања државе. Резервни новац на крају 2020. године је износио 12,31 милијарду КМ (графикон 2.7).

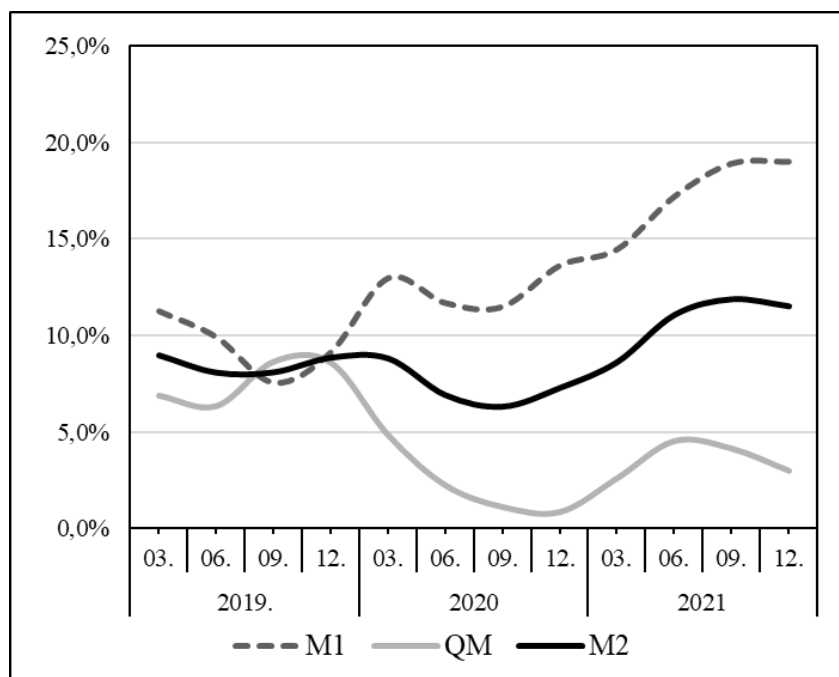
Графикон 2.7: Промјене у компонентама резервног новца у односу на крај претходног квартала

Извор: ЦББиХ

Током 2021. године повећање новчане масе (M2) скоро у потпуности је било узроковано растом агрегата M1, који укључује најликвидније компоненте новчане масе (преносиви депозити те готовина изван банака). Од укупног раста новчане масе у 2021. години чак 72% се односило на раст преносивих депозита у домаћој валути. Укупна новчана маса на крају године износи 31,50 милијарди КМ, што је повећање од 11,53% у односу на исти период прошле године. Дио овог континуираног снажног раста долази и од доспијећа орочења. Наиме, услед додатно снижених каматних стопа на орочене депозите, становништво и привреда се често не одлучују на наставак орочења, него радије задржавају средства као преносиве депозите којима могу располагати у сваком тренутку. С друге стране, недовољна кредитна активност, изазвана пандемијом коронавируса, али и смањеном тражњом за кредитима, није ни стварала потребе банака за додатним дугорочним изворима финансирања (видјети потпоглавље о банкарском сектору). Раст ширег монетарног агрегата, квази-новац (QM), био је занемарив током године, и у потпуности је резултат раста преносивих депозита у страној валути (графикон 2.8). Највећи пораст преносивих депозита у току 2021. године забиљежен је код сектора становништва и нефинансијских предузећа.

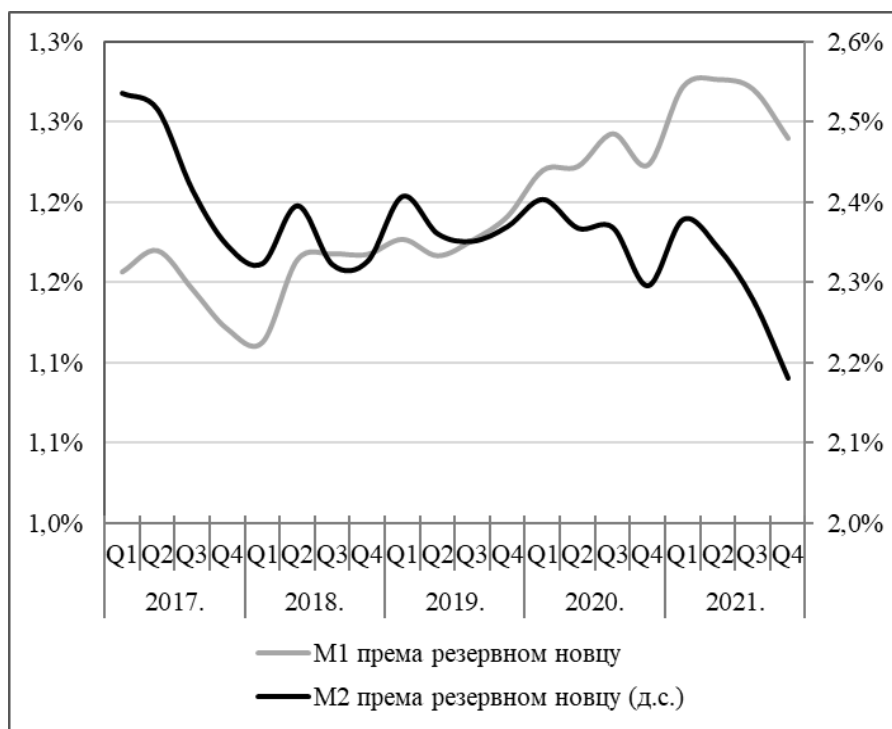
Графикон 2.8: Годишње промјене у монетраним агрегатима

Извор: ЦББиХ

Промијене у кретању компоненти новчане масе као и промијене у резервном новцу, одразиле су се и на монетарну мултипликацију. Уз значајан раст примарног новца, монетарни мултипликатор за M2 је забиљежио благо смањење у посљедњих годину дана. Усљед бржег раста монетарног агрегата M1 у односу на раст примарног новца, монетарни мултипликатор за M1 исказује раст у посљедњих годину дана (графикон 2.9).

Графикон 2.9: Монетарна мултипликација

Извор: ЦББиХ

И регулаторни подаци указују на стабилан раст домаћих извора средстава. Учешће краткорочних финансијских обавеза у укупним финансијским обавезама је и даље високо и биљежи раст у односу на претходну годину. Раст готовине и преносивих депозита поново је (као и претходне године) утицао на побољшање индикатора ликвидности. Веома висок проценат краткорочних према укупним финансијским обавезама банака указује на рочну структуру извора која тренутно не погодује снажнијем расту дугорочних кредитних пласмана. Снажнији раст депозита у односу на кредитну активност резултирао је тиме да укупан износ депозита знатно премашује укупан износ кредита током цијеле 2021. године.

Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ

		Ликвидна средства према укупним средствима	Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама	Депозити према кредитима	Краткорочне финансијске према укупним финансијским обавезама
2017.	Q1	23,50%	41,60%	101,20%	72,80%
	Q2	38,80%	42,10%	101,10%	72,80%
	Q3	20,60%	43,80%	103,50%	74,40%
	Q4	28,70%	44,30%	105,10%	75,20%
2018.	Q1	29,00%	44,00%	106,00%	75,80%
	Q2	32,70%	43,20%	107,00%	78,00%
	Q3	29,20%	44,40%	108,50%	78,00%
	Q4	29,70%	44,60%	109,50%	77,30%
2019.	Q1	28,80%	44,00%	109,70%	76,30%
	Q2	28,70%	43,80%	109,60%	76,10%
	Q3	30,00%	46,20%	112,50%	75,40%
	Q4	29,60%	45,50%	112,70%	75,30%
2020.	Q1	28,10%	43,00%	113,20%	75,40%
	Q2	27,30%	40,70%	114,90%	77,50%
	Q3	28,00%	41,30%	117,80%	78,40%
	Q4	29,10%	42,70%	120,70%	78,50%
2021.	Q1	29,00%	42,20%	122,30%	79,50%
	Q2	28,20%	40,50%	125,40%	80,50%
	Q3	29,00%	41,50%	127,70%	80,80%

Извор: ЦББиХ

2.3 Управљање девизним резервама

У складу са Законом о ЦББиХ и одговарајућим интерним актима, ЦББиХ управља девизним резервама полазећи првенствено од принципа сигурности и ликвидности инвестирања. С обзиром да према члану 34. Закона о ЦББиХ није могуће инвестирати више од еквивалента 50% укупног несмањеног капитала и резерви¹⁶ у друге валуте осим

¹⁶ Несмањени капитал и резерве су на дан 31.12.2021. године износили 861,4 милиона КМ. За више информација видјети Поглавље 3 Годишњег извјештаја: Финансијски извјештаји и Извјештај независног спољног ревизора.

EUR, ЦББиХ више од 95% девизних резерви инвестира у финансијске инструменте деноминоване у EUR. Посљедично, процес инвестирања у ЦББиХ у 2021. години је био детерминисан негативним и ниским тржишним приносима на државне дужничке хартије од вриједности земаља еврозоне и негативним каматним стопама на девизне депозите код страних банака.

Одлуке о управљању и инвестирању девизних резерви доносе се на три нивоа у оквиру организације ЦББиХ: стратешком – Управни одбор; тактичком – Инвестициони комитет и оперативном – надлежна одјељења Сектора за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином. Управни одбор утврђује инвестиционе смјернице којима се дефинишу: максимална толеранција на ризик, оптимална комбинација (енгл. trade-off) прихватљивог ризика и могућег поврата, стратешка алокација aktive, инвестициона ограничења, инвестициони период и референтна вриједност (енгл. benchmark) за оцјену успјешности инвестирања. Инвестициони комитет дјелује у оквиру обавезујућих законских ограничења, Инвестиционих смјерница усвојених од Управног одбора те Правила и параметара ризика везаних за улагање девизних резерви. Одлучивање и одговорност за свакодневно управљање девизним резервама, у складу са законом и поменутиим интерним актима ЦББиХ, је на оперативном нивоу.

У процесу управљања девизним резервама, посебно на тактичком и оперативном нивоу, континуирано се разматрају све доступне информације с релевантних тржишта новца и капитала у еврозони и свијету, као и доступне прогнозе које би могле утицати на инвестирање девизних резерви у текућој години, али и у наредном периоду. Ово је уобичајена пракса централних банака, које су посебна, врло конзервативна, врста инвеститора. Исти приступ је задржан у ЦББиХ и током 2021. године, што је омогућавало прилагођавање инвестиционе политике у складу са промјенама на међународним тржиштима дужничких хартија од вриједности и рејтинзима иностраних банака код којих ЦББиХ има орочене депозите и средства на текућем рачуну, а у оквиру постојећих законских и стратешких ограничења.

Портфељ девизних резерви ЦББиХ изложен је првенствено финансијским ризицима (каматном, кредитном и ризику ликвидности) те девизном ризику. Управљање каматним ризиком, односно, ризиком смањења тржишне вриједности портфеља девизних резерви због непожељних кретања каматних стопа, подразумејева: прописивање циљаног модификованог трајања портфеља девизних резерви и

дозвољеног одступања; праћење вриједност под ризиком (енгл. Value at Risk); и прописивање максималног износа стандардне девијације дозвољеног одступања поврата портфеља ЦББиХ од поврата референтног портфеља.

ЦББиХ ограничава изложеност кредитном ризику улагањем у обвезнице одабраних држава еврозоне те пласирањем депозита у: одабране централне банке у еврозони, Банку за међународна поравнања (енгл. Bank for International Settlements, BIS) те одабране комерцијалне иностране банке, уз услов да задовољавају стандарде подобности уговорне стране. Основни принцип у управљању кредитним ризиком представља одговарајући критеријум одабира уговорних страна и дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом и избјегавање превелике концентрације изложености кредитном ризику према појединој уговорној страни. Наведени стандарди и ограничења преиспитују се и по потреби ажурирају, при чему се води рачуна о званичним оцјенама водећих свјетских рејтинг агенција, као и индикаторима добијеним примјеном интерних метода за процјену кредитног ризика.

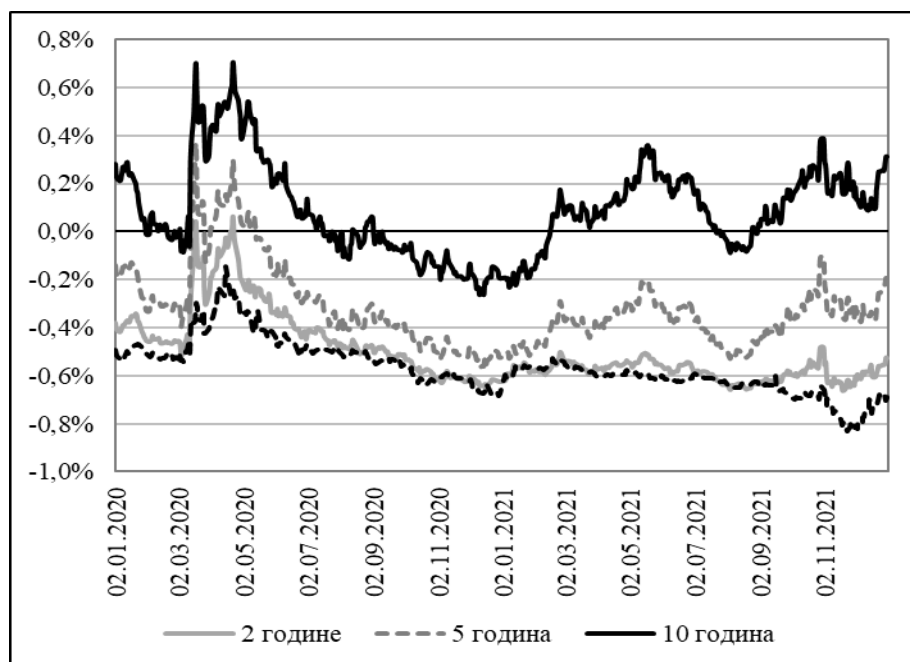
Управљање ризиком ликвидности се базира на процјени потенцијалних потреба за ликвидношћу и идентификацији ликвидних финансијских инструмената. Инструменти којима се осигурава дневна ликвидност су преконоћни депозити и средства на текућим рачунима код уговорних страна које задовољавају критеријуме кредитног ризика те доспијевајућа средства по свим инструментима на тај дан.

Девизни ризик представља ризик промјене вриједности девизне активе и пасиве због промјене валутних курсева у којима се држе девизне резерве у односу на домаћу валуту. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре активе и пасиве ЦББиХ. Девизни ризик је занемариво низак због инвестирања у евро инструменте.

И током 2021. године, процес и резултати управљања девизним резервама ЦББиХ су, у највећој мјери, били детерминисани кретањима на финансијским тржиштима на којим се, у складу са Законом о ЦББиХ и дефинисаном стратешком структуром резерви, инвестирају средства у страном конвертибилној валути. Краткорочне каматне стопе у 2021. години, као и тржишни приноси на краткорочне и средњорочне државне обвезнице земаља еврозоне (графикон 2.10) били су, у просјеку, ниже него у 2020. години. Епизоде раста тржишних приноса су забиљежене од новембра 2021. године, а настављене су, снажнијим интензитетом, и у прва два мјесеца 2022. године. Снажнији пораст тржишних приноса у посљедњем кварталу забиљежен је у случају државних

обвезница са дужом преосталом рочности до доспијећа. Међутим, како је раст приноса и за дужничке хартије у портфељу ЦББиХ врло дугог рока оснажен тек крајем 2021. године, просјечан тржишни принос на десетогодишње државне обвезнице земаља еврозоне у 2021. години је тек незнатно изнад оног у 2020. години (табела 2.2).

Графикон 2.10: Просјечни тржишни приноси на државне обвезнице у еврозони током 2020 и 2021. године

Извор: ЕЦБ

Табела 2.2: Просјечна пондерисана каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ и просјечне тржишне каматне стопе и приноси на државне обвезнице у еврозони

	ППнКС, %	ЕЦБ - Главне операције рефинансирања, %	Еурибор, %		EUR обвезнице, %					
			1м	3м	Мјесеци		Године			
					3	6	1	2	5	10
2016	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018	0,16	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019	0,11	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020	0,04	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021	-0,08	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10

Извор: ЦББиХ, ЕЦБ

Напомена: ППнКС означава просјечну пондерисану нето каматну стопу на девизне резерве ЦББиХ¹⁷

¹⁷ Просјечна пондерисана нето каматна стопа израчунава се тако што се укупни нето каматни приходи у старој валути у извјештајном години подијеле са просјечним стањем девизних резерви у извјештајном

Тржишни приноси на државне обвезнице деноминоване у EUR су и током 2021. године били изразито ниски. Инфлаторни шок и снажан економски опоравак су повећали очекивања о генералном расту камата, што је водило одређеном расту приноса током другог и четвртог квартала 2021. године. Макроекономски трендови у другој половини 2021. године сигнализирани су могуће промјене монетарних политика главних свјетских централних банака, које су до тада биле изузетно стимулативне. С друге стране, нови сојеви Ковид19 и могуће негативне импликације повећаног броја заражених на економске активности, узроковали су волатилност приноса свих обвезница. Такође, настојање ЕЦБ да осигура наставак провођења тренутне политике негативних каматних стопа, чак и након што је најављена могућа обустава куповина обвезница путем Пандемијског програма куповина (PEPP) у току 2022. године, је представљало важан фактор приликом позиционирања инвеститора.

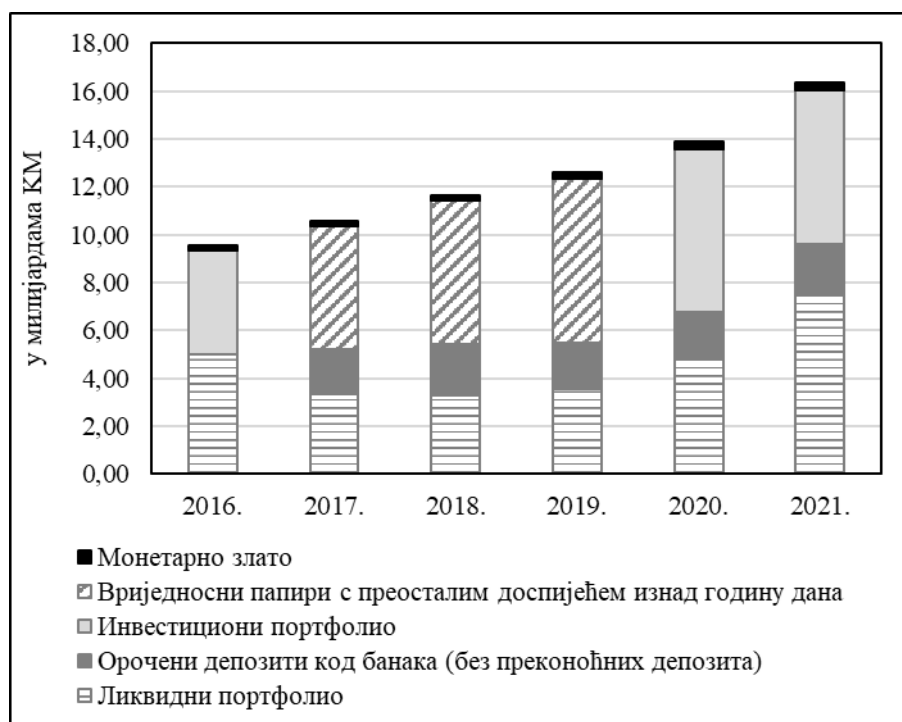
За разлику од ЕЦБ, FED је већ крајем 2021. године најавио повлачење стимулативних мјера током 2022. године. Тржишта прва повећања референтних каматних стопа у САД очекују већ у првој половини 2022. године. Посљедишно, приноси на обвезнице САД су порасли, а што се, у мањој мјери, пренијело и на приносе државних обвезница у еврозони. Ефекат прелијевања је био слаб те су приноси већине обвезница чланица еврозоне са највишим сувереним рејтингом са дужим роковима доспијећа и даље били негативни. У случају италијанских обвезница, у 2021. години је забиљежен тренд раста приноса те су, у сегменту 5 до 10 година рока до доспијећа, забиљежени позитивни приноси. За разлику од обвезница дужих доспијећа, приноси на обвезнице са роком доспијећа до 1 године и трезорске записе су имали изражен тренд пада, са нивоима далеко испод нивоа каматне стопе које ЕЦБ плаћа на депозите банака (енг. Deposit Facility rate).

години. Укупни нето каматни приходи у страном валути се израчунавају као разлика између укупних каматних прихода у страном валути и укупних каматних расхода у страном валути. Укупни каматни приходи у страном валути су збир каматних прихода на хартије од вриједности, каматних прихода на девизне депозите код иностраних банака и каматних прихода на држана средства у SDR код ММФ-а. Укупни каматни расходи у страном валути су збир каматних расхода на хартије од вриједности и каматних расхода на девизне депозите код иностраних банака.

Пад тржишних приноса је допринио даљем паду просјечне пондерисане нето каматне стопе (ППнКС), која је у 2021. години први пут негативна (табела 2.2).

Структуру девизних резерви на крају 2021. године (графикон 2.11) чинили су: орочени депозити код банака (без преконоћних депозита), с учешћем од 12,87%; ликвидни портфељ, с учешћем од 46,01%; инвестициони портфељ (хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало више од годину дана), с учешћем од 39,27%; и злато, с учешћем од 1,85%. На крају 2021. године ликвидни портфељ су чинили: текући рачуни код банака (8,28% укупних девизних резерви); преконоћни депозити (2,99% укупних девизних резерви); готовина у трезору ЦББиХ (2,87% укупних девизних резерви); специјална права вучења ММФ-а (0,01% укупних девизних резерви); и хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање (31,86% укупних девизних резерви). Хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање, као највећа ставка ликвидног портфеља, износили су 5,21 милијарду КМ на крају 2021. године. Текући рачуни код банака су на крају 2021. године износили 1,35 милијарди КМ.

Графикон 2.11: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ

Извор: ЦББиХ

Напомена: Инвестициони портфолио био је извјештајна категорија до краја 2016. године и садржавао је вриједносне папире на располагању за продају, с доспијећем дужим од једне године и цијели портфолио вриједносних папира који се држе до доспијећа. Инвестициони портфолио је од 2020. године поново

извјештајна категорија, и садржава вриједносне папире којима је до доспијећа преостало више од годину дана.

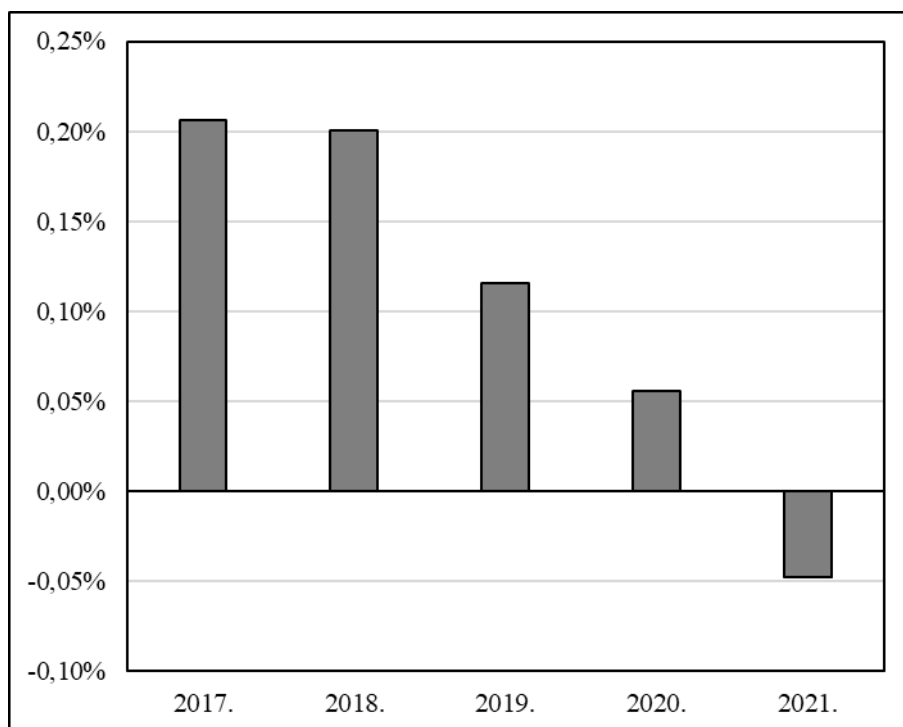
Хартије од вриједности с фиксним приходом, исказани по тржишној вриједности, на крају 2021. године чинили су 71,13% укупних девизних резерви, што је за око два процентна поена више у односу на њихово учешће у девизним резервама на крају 2020. године. С циљем заштите од кредитног ризика, инвестирање се врши у хартије од вриједности одабраних европских земаља, уз ограничења максималног учешћа дужничких инструмената за сваку поједину земљу.

Средства депонована код нерезидентних банака, на крају 2021. године, забиљежила су пораст на годишњем нивоу од 113,13 милиона КМ (2,95%), док су средства инвестирана у хартије од вриједности с фиксним приходом повећана за 2.028,28 милиона КМ (21,12%).

Нето ефекат улагања девизних средстава ЦББиХ за период 01.01.-31.12.2021. године је први пут негативан (у износу 7,12 милиона КМ). Изражен ефективном стопом приноса¹⁸, нето ефекат улагања је износио -0,05% (графикон 2.12). Све израженији пад стопа приноса на улагања у конвертибилну страну валуту последица је, искључиво, негативних каматних стопа на краткорочне депозите у еврима и инвестирања у хартије од вриједности уз негативне стопе приноса при куповини у посљедњих неколико година. Сем тога, паду прихода значајно доприносе и доспијећа хартија од вриједности купљених уз позитивне приносе у ранијим годинама те смањење изложености и осјетљивости на каматни ризик ради заштите покривености монетарних обавеза и стабилности валутног одбора.

¹⁸ Ефективна стопа приноса израчуната је тако што се нето ефекат инвестирања средстава девизних резерви подијели са просјечним стањем девизних резерви у посматраном периоду. При израчунавању укупних нето ефеката инвестирања средстава девизних резерви у обзир су узети сви нето приходи од камате на хартије од вриједности и депозите, као и реализовани нето капитални добици/губици услед продаје хартија од вриједности из портфеља девизних резерви ЦББиХ.

Графикон 2.12: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ

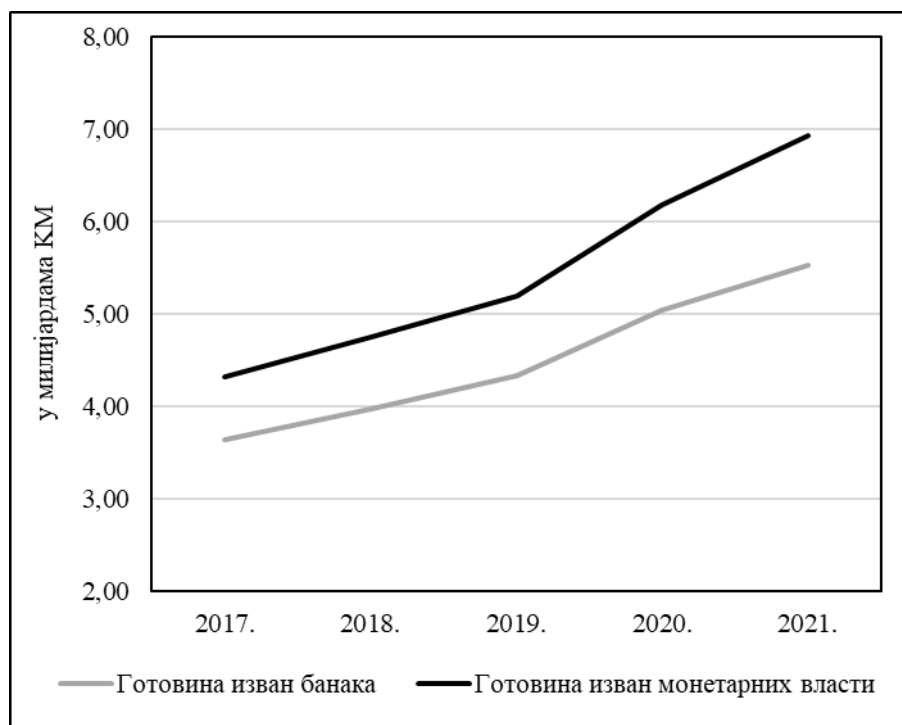

Извор: ЦББиХ

2.4 Управљање готовим новцем

Тренд снажног раста готовог новца у оптицају (изван банака) из претходних година је додатно интензивираан. На дан 31.12.2021. године, стање готовог новца у оптицају изван банака износило је 5,53 милијарде КМ (графикон 2.13), што је за чак 9,7% више у односу на 2020. годину. Раст потражње за готовином од стране банака и даље је посљедица увећаних захтјева клијената за готовим новцем.

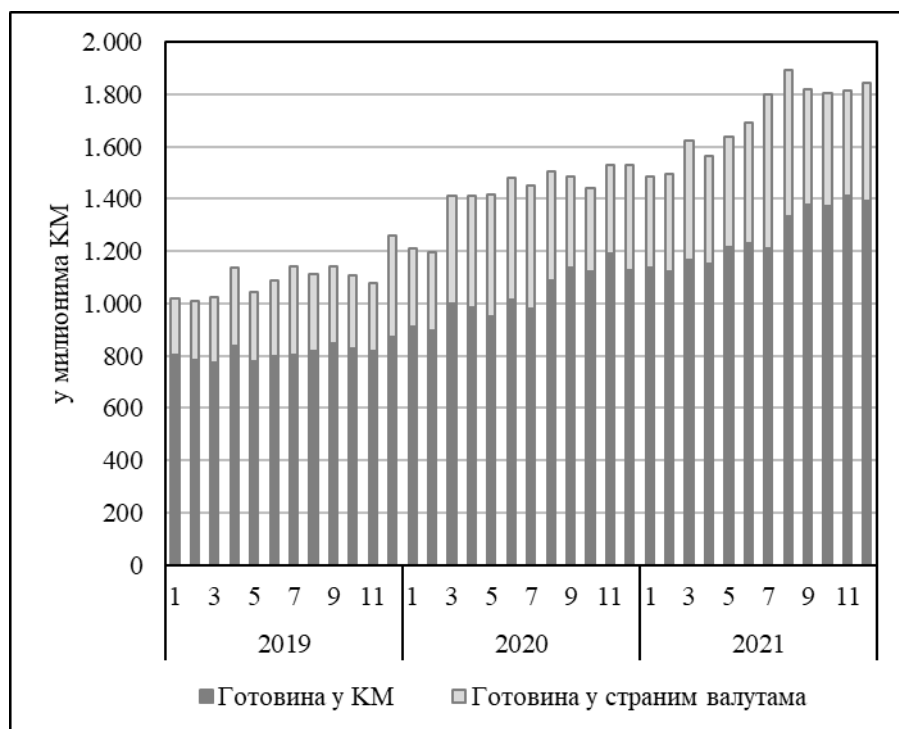
Графикон 2.13: Готовина изван монетарних власти и банака на крају године

Извор: ЦББиХ

Комерцијалне банке су наставиле знатно повећавати износ готовине у властитим трезорима (графикон 2.14). За разлику од 2020. године, када су са проглашењем ванредног и стања природне несреће у марту смањени рачуни резерви банака код ЦББиХ, а повећан износ готовине у трезорима, током 2021. године су и готовина у трезорима и стања на рачуну резерви код ЦББиХ биљежила значајан пораст. Значајно повећање основице за обрачун обавезне резерве (поглавље 2.2), уз релативно скроман раст кредитне активности (поглавље 1.2.3), резултирало је додатним растом ликвидности у банкарском сектору. ЦББиХ је од јуна увела накнаду и на обавезну резерву из основице за обрачун обавезне резерве у страној валути и домаћој валути са валутном клаузулом (поглавље 2.2), услед чега је банкама постало скупље држати средства на рачуну код ЦББиХ. Са становишта управљања ризиком ликвидности у банкама, нема разлике између готовине и стања на рачунима резерви. Посљедично, са циљем смањења трошкова, банке су додатно искористиле физичке капацитете властитих трезора. Повећање стања готовине у трезорима банака на крају децембра 2021. године, у односу на крај 2020. године, износило је 261,9 милиона КМ (23,2%).

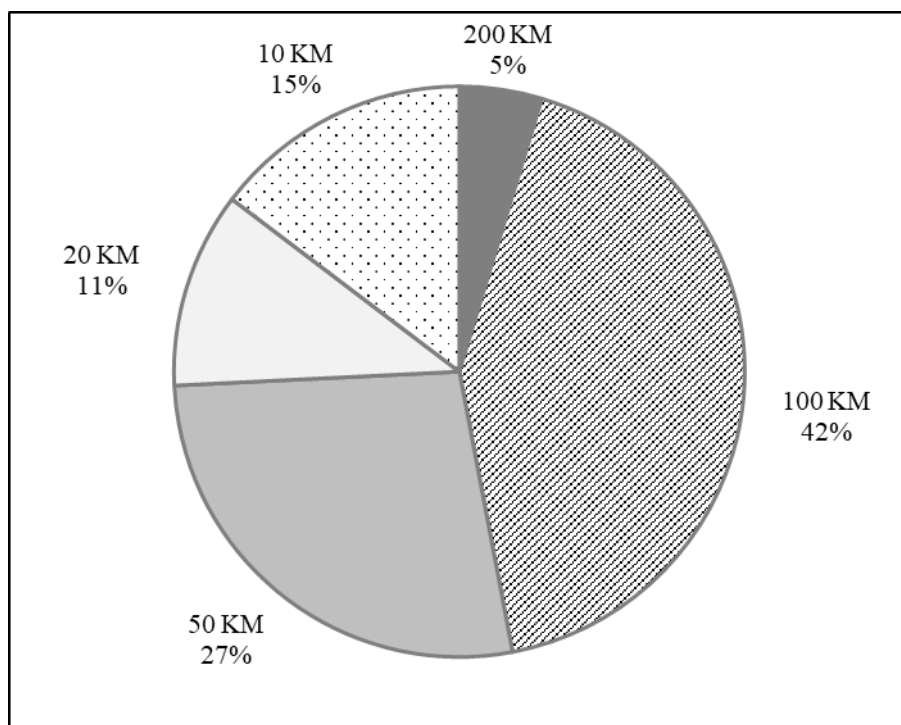
Графикон 2.14: Стања готовине у трезорима банака

Извор: ЦББиХ

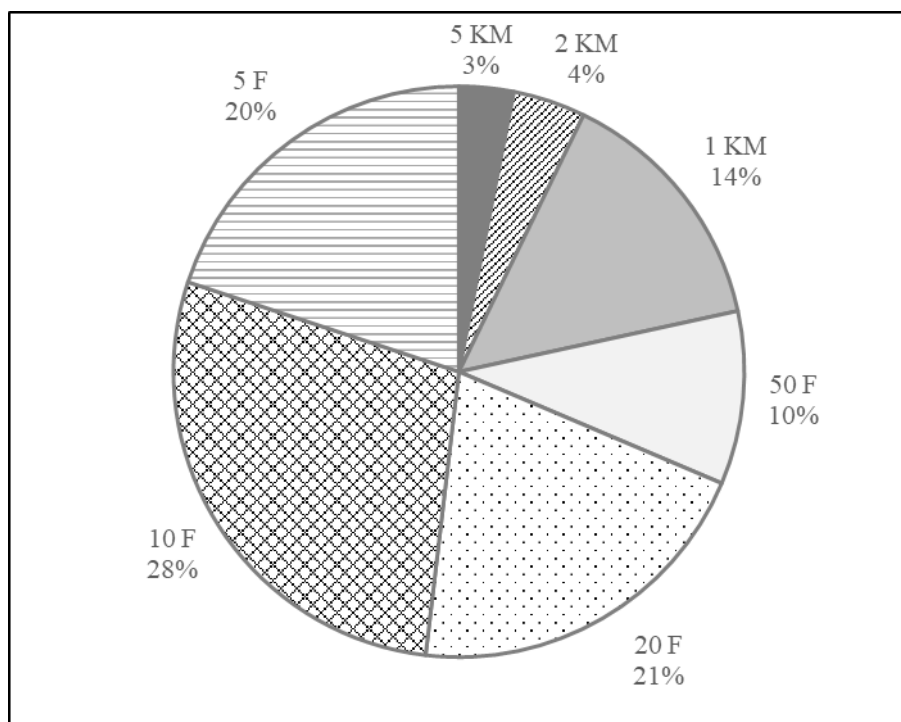
Изван ЦББиХ, на крају 2021. године, налазило се 97,1 милион новчаница КМ и 538,5 милиона кованица КМ, укупне вриједности 6,92 милијарде КМ, што је за чак 12,2% више у односу на 2020. годину. У погледу апоенске структуре новца изван ЦББиХ, најзаступљеније су биле новчанице од 100 КМ и 50 КМ, а код кованица апоен 10 Ф (графикони 2.15 и 2.16). Број новчаница у апоенима од 100 КМ, које су на крају 2021. године биле у оптицају, виши је за 6.2 милиона (17,7%) у односу на крај 2020. године, што додатно илуструје појачану потражњу за држањем готовог новца и од стране банака, али и њихових клијената.

Графикон 2.15: Апоенска структура новчаница

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.16: Апоенска структура кованица

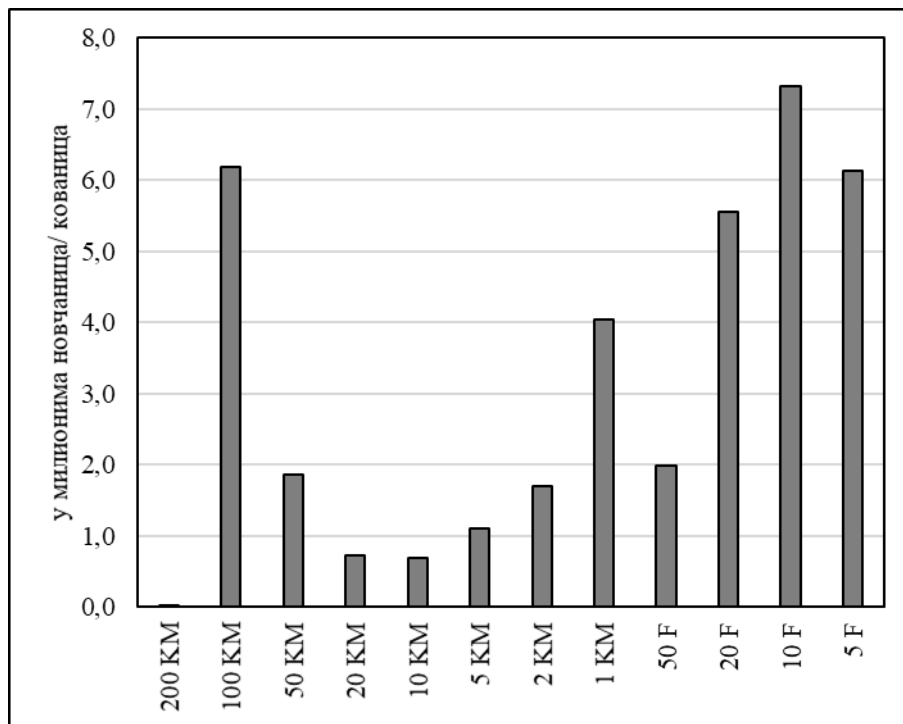

Извор: ЦББиХ

У односу на 2020. годину, број новчаница изван ЦББиХ је повећан за 9,5 милиона комада (10,8%), укупне вриједности 935,3 милиона KM (графикон 2.17). Количина

кованица изван ЦББиХ је у истом периоду повећана за 27,8 милиона комада (6,7%), укупне вриједности 16,1 милион КМ (графикон 2.17).

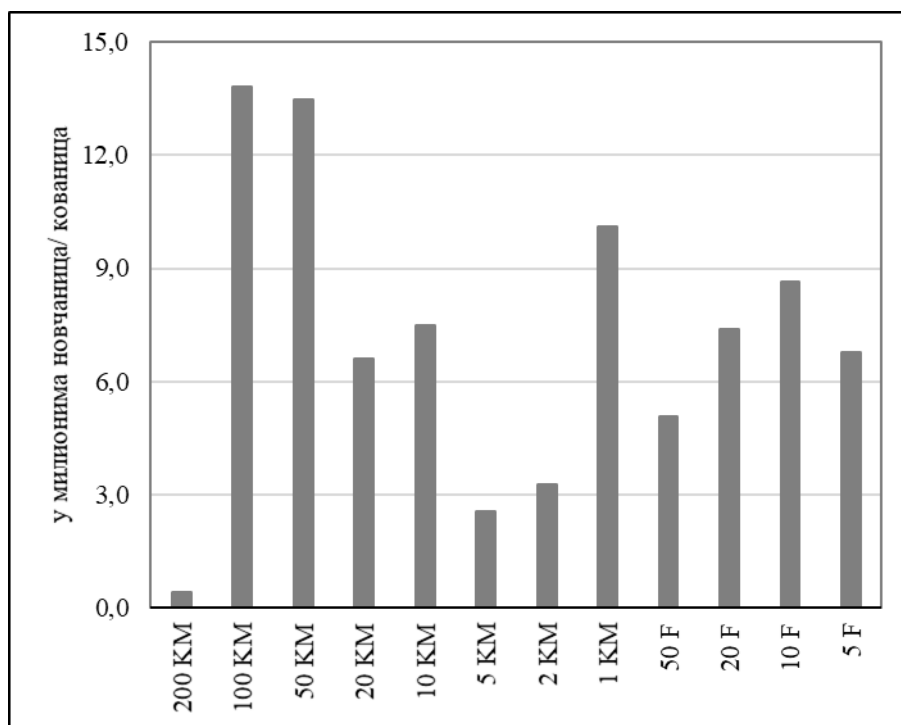
Графикон 2.17: Повећање броја новчаница и кованица, по апоенима, у односу на 2020. годину

Извор: ЦББиХ

Снабдијевање комерцијалних банака готовим новцем врши се путем трезора главних јединица и филијала ЦББиХ, лоцираних у Сарајеву, Бањој Луци, Мостару и Брчком, уз стриктно поштивање аранжмана валутног одбора. У току 2021. године комерцијалним банкама је издато 41,7 милиона комада новчаница и 43,8 милиона комада кованица, укупне вриједности 2,38 милијарди КМ (графикон 2.18).

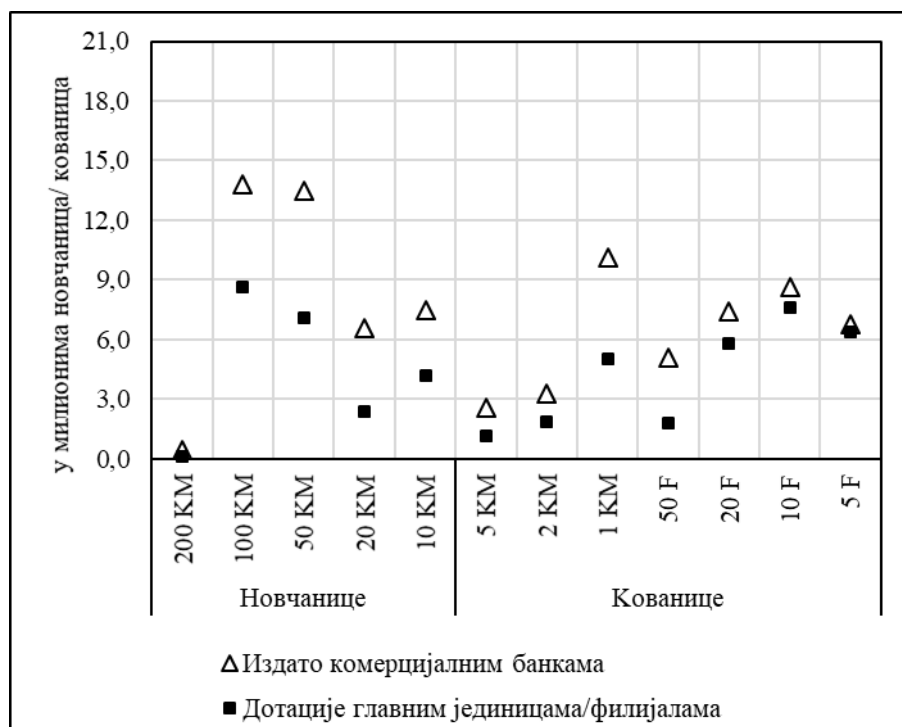
Графикон 2.18: Новчанице и кованице издате у 2021. години, према апоенима

Извор: ЦББиХ

У истом периоду је из Одјељења трезора ЦУ главним јединицама и Филијали Брчко издато (дотације) 22,4 милиона комада новчаница и 29,7 милиона комада кованица, укупне вриједности 1,35 милијарди KM. Графикон 2.19 испод импликује да је ЦББиХ водила рачуна о потраживањима комерцијалних банака за готовим новцем у одговарајућој апоенској структури. Пошто комерцијалне банке врше и значајан поврат готовог новца у трезоре ЦББиХ, дотације главним јединицама / филијалама ЦББиХ су, у правилу, знатно мање.

Графикон 2.19: Излази готовог новца (KM) у 2021. години

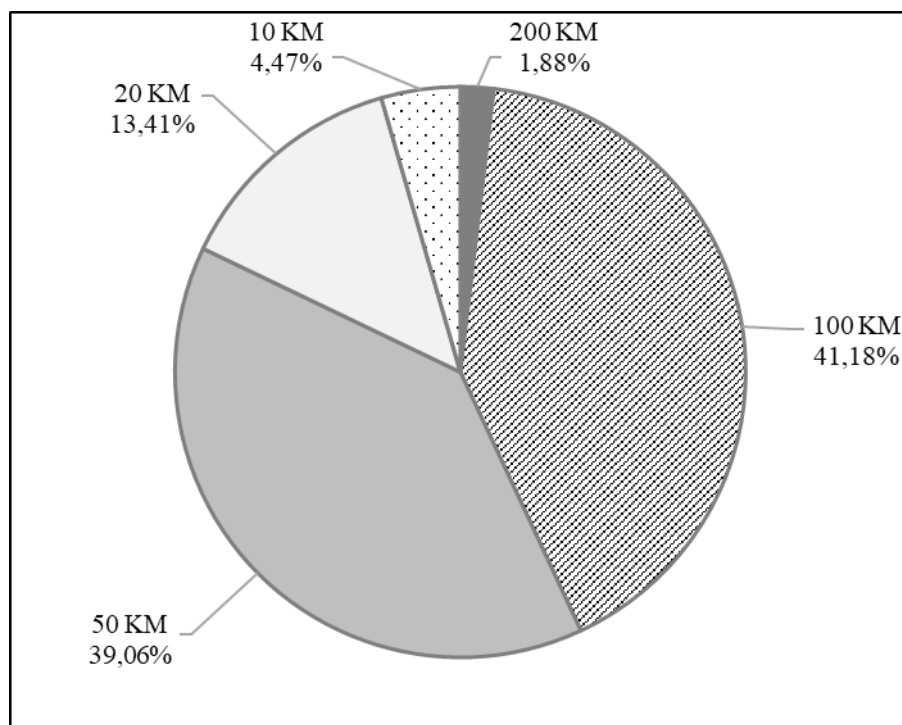

Извор: ЦББиХ

ЦББиХ врши континуирано повлачење новчаница неподобних за оптицај, које се уништавају у складу са важећим прописима. Повлачењем неподобних новчаница и пуштањем у оптицај новчаница нове серије, ЦББиХ одржава задовољавајући квалитет новца у оптицају. У 2021. години уништено је 8,7 милиона комада новчаница и 18.327 комада кованица неподобних за оптицај.

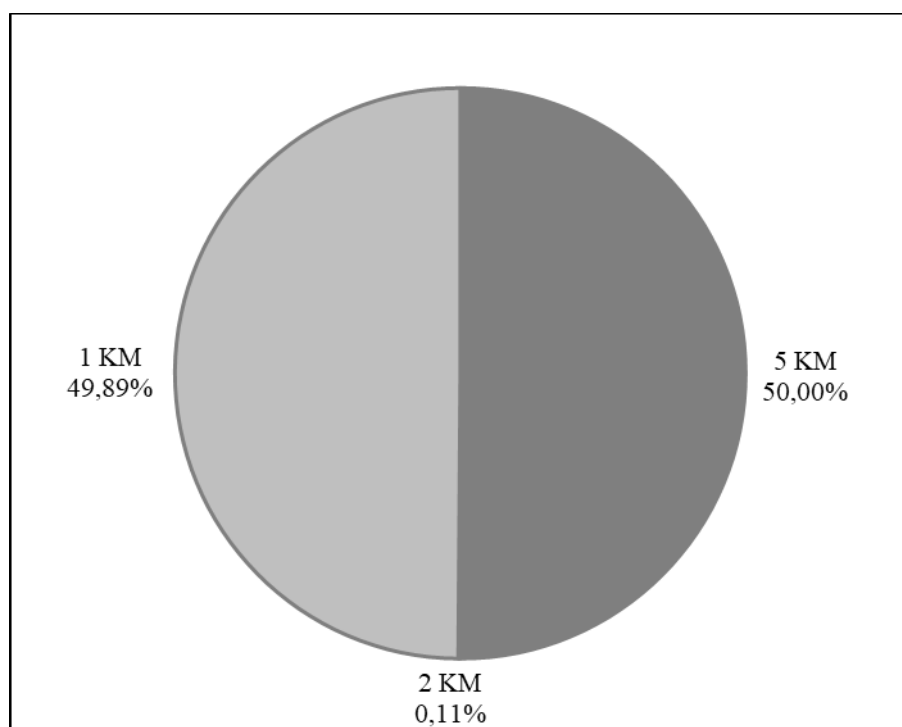
У 2021. години, у ЦББиХ је регистровано 425 фалсификованих новчаница конвертибилне марке, што је за 3,7% више у односу на 2020. годину. Фалсификованих кованица конвертибилне марке је регистровано 872 комада, што је за 19,6% више у односу на 2020. годину. Према апоенској структури, највише фалсификованих новчаница је било у апоену од 100 KM (графикон 2.20), а фалсификованих кованица у апоену од 5 KM (графикон 2.21).

Графикон 2.20: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2021. години

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.21: Апоенска структура кривотворених кованица у 2021. години

Извор: ЦББиХ

2.5 Одржавање платних система

Законску обавезу одржавања одговарајућих платних и обрачунских система ЦББиХ испунила је и у 2021. години: платни промет у земљи се одвијао несметано, кроз системе жироклиринга и бруто поравнања у реалном времену (БПРВ); одржавани су и унапређивани Централни регистар кредита (ЦРК) и Јединствени регистар рачуна пословних субјеката (ЈРРПС); а обављан је и међународни клиринг плаћања с иностранством. Препознајући макрокеномски и значај сигурних и ефикасних платних система за финансијску стабилност, ЦББиХ је у току 2021. године интензивно радила на јачању капацитета и операционализацији функције надгледања платних система.

У 2021. години је забиљежен раст и броја и вриједности *vrjednosti* међубанкарских трансакција у платном систему који се одвија преко ЦББиХ у односу на претходну годину (табела 2.3). У односу на 2020. годину, раст је нарочито наглашен код броја трансакција кроз систем жироклиринга (табела 21 у Статистичком додатку). Овако снажна промјена на годишњем нивоу је била очекивана, имајући у виду да је током 2020. године, на један дужи период, велики број правних лица био затворен, или је радио знатно смањеним капацитетом. Значајан је био и пораст и трансакција кроз системе БПРВ, што се одразило и на снажан пораст вриједности међубанкарских трансакција у односу на 2020. годину. Као и у ранијим периодима, већина трансакција у међубанкарском платном промету обавља се у мањем броју банака; преко пет банака обављено је 50,36% укупне вриједности и 52,40 % укупног броја трансакција у платном промету у 2020. години.

У 2021. години, далеко већи број и међубанкарских и унутарбанкарских трансакција обављали су клијенти правна лица (84% и 72% респективно). У погледу врсте иницијације трансакције, у 2021. години су у унутарбанкарском платном промету били заступљенији папирни налози (55% од укупног броја налога), док је 59% међубанкарских трансакција било иницирано електронским налозима.

Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака

	Међубанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Унутарбанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Укупно	Промијена у односу на претходну годину
Број, у милионима						
2017	41,1	2,80%	68,4	7,40%	109,5	5,60%
2018	42,3	3,00%	58,8	-14,00%	101,2	-7,60%
2019	43,6	3,00%	56,9	-3,30%	100,5	-0,70%
2020	43,8	0,40%	53,9	-5,20%	97,7	-2,80%
2021	48,0	9,60%	56,3	4,40%	104,3	6,80%
Вриједност, у милијардама КМ						
2017	96,24	8,90%	117,1	26,30%	213,34	17,80%
2018	102,67	6,70%	115,44	-1,40%	218,11	2,20%
2019	123,05	19,80%	113,37	-1,80%	236,42	8,40%
2020	105,13	-14,60%	100,43	-11,40%	205,56	-13,10%
2021	122,40	16,40%	110,47	10,00%	232,87	13,30%

Извор: ЦББиХ

И подаци о картичном пословању указују на устрајност потрошачких навика насталих са проглашењем пандемије. Тренд снажног раста промета на POS терминалима (мјесто продаје, енг. Point of sale, POS) је прекинут са пандемијом (табела 2.4), а пад вриједности на годишњем нивоу је забиљежен и у 2021. години. Интернет продаја је снажно порасла (46,7%) у односу на 2020. годину (табела 2.4), што је, у значајној мјери, неутралисало пад трансакција на POS терминалима. На интернет продају у иностранству се односило 65% од укупне интернет продаје у 2021. години, али су и промет картицама на интернету у земљи и иностранству забиљежили приближан пораст у апсолутним износима у односу на претходну годину. Промет на АТМ уређајима (апарати за подизање готовине; енг. Automated teller machine, АТМ) је наставио расти, што је било и очекивано по слабљењу ефеката пандемије на личну потрошњу.

Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ и POS уређајима

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
POS, у милијардама КМ	2,76	3,12	3,26	3,19	2,94
Промијена у односу на претходну годину	8,20%	13,20%	8,20%	-1,90%	-7,70%
АТМ, у милијардама КМ	6,75	7,16	7,75	8,17	8,75
Промијена у односу на претходну годину	8,20%	6,10%	4,30%	5,40%	7,20%
Интернет, у милионима КМ			157,4	180,6	265,0
Укупно, у милијардама КМ	9,51	10,29	11,17	11,54	11,96
Промијена у односу на претходну годину	8,20%	8,20%	8,60%	3,40%	3,70%

Извор: ЦББиХ

Опоравак туризма у 2021. години се најбоље одражава у снажном расту реализованих вриједности иностраних картица у БиХ (табела 2.5 испод). Иако се још увијек није достигао претпандемијски промет по иностраним картицама у БиХ, у односу на 2020.

годину, промет по картицама издатим у БиХ указује да резиденти имају приближно једнаке навике у погледу потрошње у иностранству као и прије пандемије.

Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности

Година	Подизање готовине		Куповина роба и услуга на POS терминалима	Укупно
	Банкомати	POS терминали		
Реализоване вриједности иностраних картица у БиХ, у милионима КМ				
2017.	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
2018.	1.346,7	43,7	650,2	2.040,6
2019.	1.648,8	59,6	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
Реализоване вриједности у иностранству картица издатих у БиХ, у милионима КМ				
2017.	147,4	1,7	380,3	529,5
2018.	146,7	2,0	474,0	622,7
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8

Извор: ЦББиХ

Mastercard је и даље далеко најзаступљенији бренд картица у БиХ (табела 2.6). Разлог је што банке у БиХ, углавном, прихватају Mastercard и Visa брендове картица на АТМ и POS терминалима. Остали брендови су били заступљени у врло малом броју банака. Број контактних и бесконтактних картичних трансакција у БиХ на АТМ и POS терминалима у 2021. години је био приближан (57,6 и 56,5 милиона), али је вриједност трансакција реализованих преко контактних картица била знатно виша (9,15 милијарди КМ, односно 78,5% укупне вриједности).

Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima

Година	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Укупно
2017.	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213
2018.	870.018	1.252.486	7.123	10.369	13.350	2.153.346
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929

Извор: ЦББиХ

ЦББиХ је доприносила финансијској стабилности и одржавајући и унапређујући Централни регистар кредита, који је током 2021. године, на дневној основи, подацима

ажурирало 25 банака¹⁹, 33 микрокредитне организације те 19 лизинг компанија и осталих институција. У односу на 2020. годину, број приступних тачака смањен је за 257, на број од 1.296. Промјена у броју приступних тачака највише је узрокована смањењем броја у пословним банкама, које су са 1.115 приступних мјеста (208 мање него у 2020. години) и даље далеко најзначајнији корисници информација похрањених у ЦРК. И број приступа ЦРК је у 2021. години био знатно мањи у односу на претходну годину (173,7 хиљада приступа мање, или -6,19%). Највећи број смањења приступа односи се на микрокредитне организације (225,8 хиљада у односу на претходну годину). Банке су повећале број приступа у односу на 2020. годину за 52 хиљаде, те су и даље најчешћи корисници информација из ЦРК.

ЈРРПС је, на крају 2021 године, садржавао информације о 238.183 активних и 100.271 блокираних рачуна. ЈРРПС се приступало са 1.250 приступних тачака (169 мање у односу на 2020. годину), од којих 1.119 припада банкама, 31 МКО, 17 лизинг компанијама и осигуравајућим кућама те 83 другим институцијама. Организационе јединице ЦББиХ у протеклој години издале су укупно 9.271 извода из ЈРРПС.

ЦББиХ је и у 2021. години вршила међународни клиринг плаћања између БиХ и србијанских банака. Кроз систем клириншког начина обрачуна међународних плаћања са Србијом пласирано је укупно 12.236 налога (+15,2% у односу на 2020. годину), чија је вриједност била 352,78 милиона евра (+50,03% у односу на 2020. годину).

2.6 Улога фискалног агента

Законом о ЦББиХ (члан 52.) и Законом о дугу, задуживању и гаранцијама БиХ дефинисано је да ЦББиХ пружа банкарске услуге, односно извршава трансакције по налогу Министарства финансија и трезора БиХ (МФТ БиХ) у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ и дјелује као фискални агент за чланство БиХ у међународним финансијским институцијама. У складу са Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и МФТ БиХ, ЦББиХ је и током 2021. године

¹⁹ На крају године је број банака био 24, ЦББиХ и 23 комерцијалне банке. Број комерцијалних банака је од почетка године смањен за једну, због статусне промјене припајања.

извршавала послове банкара, депозитара, заступника при плаћању и фискалног агента. Ова услуга је у 2021. години обухватала послове платног промета у земљи и иностранству, управљања депозитним рачунима и конверзије средстава везане за кредите и донације по уговорима које је закључио Савјет министара БиХ са међународним финансијским институцијама, послове који су произашли из аранжмана и чланства БиХ у међународним финансијским институцијама те послове сервисирања иностраног дуга. Због изузетно неповољних услова на међународним финансијским тржиштима током 2021. године МФТ БиХ није достављало налоге за инвестирање девизних средстава.

ЦББиХ пружа банкарске услуге и извршава трансакције по налогу МФТ БиХ у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ. МФТ БиХ је надлежно за провођење процедура за задуживање и управљање државним дугом, обезбјеђује покриће обавеза у домаћој валути и води базу података о спољном дугу БиХ. Поред Закона о ЦББиХ, улога ЦББиХ и МФТ БиХ по пословима сервисирања спољног дуга БиХ дефинисана је Законом о задуживању, дугу и гаранцијама БиХ, Законом о финансирању институција БиХ, Законом о систему индиректног опорезивања у БиХ и Законом о уплатама на Јединствени рачун и расподјели прихода.

Послови, задаци, надлежности и међусобни односи између МФТ БиХ и ЦББиХ дефинисани су билатералним Уговором о сервисирању спољног дуга БиХ, који су двије институције закључиле први пут 1998. године (задња верзија закључена је 2013. године). ЦББиХ је према одредбама наведеног Уговора надлежна за:

- благовремено обезбјеђење потребних износа у страним валутама за плаћање доспјелих обавеза;
- благовремено и тачно извршење плаћања на основу налога / инструкција МФТ БиХ;
- кореспонденцију са страним банкама и кредиторима у вези с плаћањем обавеза;
- извјештавање МФТ БиХ о свим извршеним трансакцијама.

Средства потребна за сервисирање спољног дуга у домаћој валути обезбјеђује МФТ БиХ од Управе за индиректно опорезивање (УИО) и / или директним уплатама крајњих корисника кредита. Годишњи план средстава потребних за сервисирање спољног дуга саставни је дио документа „Буџет институција БиХ и међународних обавеза“ који

доноси Парламентарна скупштина БиХ. У складу са закљученим Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и УИО, а на основу Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода, током 2021. године настављено је вођење јединственог рачуна УИО за прикупљање прихода од индиректних пореза. По овом аранжману комерцијалне банке на дневној основи трансферишу на рачун за евидентирање, држање и расподјелу прихода УИО код ЦББиХ све прикупљене приходе, а потом се ти приходи по налогу УИО свакодневно алоцирају на више рачуна по различитим намјенама у складу са законском регалативом и налогом УИО. На основу Закона о акцизама, у 2021. години је настављен процес прикупљања средстава уплаћених по основу цестарина на рачун УИО код ЦББиХ те распоред ових средстава по налогу УИО према ентитетима и Брчко дистрикту.

Све обавезе по спољном дугу БиХ током протекле године сервисирани су уредно и благовремено. Извршене су обавезе према: Међународном монетарном фонду (ММФ), Свјетској банци (IBRD, IDA), Париском клубу, Европској банци за обнову и развој (EBRD), Лондонском клубу повјерилаца, Развојној банци Савјета Европе (СЕВ), Саудијском фонду за обнову и развој, Европској инвестиционој банци (ЕИБ), Европској комисији (ЕС), Њемачкој развојној банци (KfW), Извозно-увозној банци Кореје, OFID Фонду, Међународном фонду за развој пољопривреде (IFAD), Банци за рад и привреду и Аустријској поштанској штедионици (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-и, Кувајтском фонду за арапски економски развој, Влади Јапана, Влади Белгије, Влади Шпаније те осталим јавним и приватним кредиторима.

ЦББиХ је фискални агент и извршава трансакције у вези са чланством и аранжманима БиХ у ММФ-у од 2002. године, на основу одлуке Савјета министара БиХ која је званично објављена у службеним гласилима БиХ. Међусобни односи, надлежности и поступање пет институција у БиХ (ЦББиХ, МФТ БиХ, Федерално министарство финансија, Министарство финансија Републике Српске и УИО) везано за питање финансијских аранжмана са ММФ-ом, дефинисани су Меморандумом о разумијевању. Први је закључен 2002. године, на снази су они из 2016. и 2020. године. ЦББиХ је депозитар за рачуне (готовинске и хартије од вриједности) које ММФ држи код фискалног агента (обично су то централне банке) свих чланица у складу са Статутом (енгл. Article of Agreement) ММФ-а. Да би се извршиле трансакције одобрења средстава од ММФ-а и плаћања обавеза према ММФ-у, ЦББиХ води намјенски Депозитни рачун

за трансакције са ММФ-ом, са подрачунима Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко дистрикта. ЦББиХ извршава трансакције са ММФ-ом након што надлежне институције у БиХ обезбиједи пуно покриће у домаћој валути на поменутом рачуну / подрачунима. Квота БиХ, која представља уплаћени и уписани „капитал“ сваке земље чланице у општи / генерални извор средстава ММФ-а, износи 265,2 милиона SDR.

ММФ има овлаштење да ствара безусловну ликвидност кроз општу распоdjелу (алокацију) специjалних права вучења (SDR) земљама чланицама, у пропорцији са њиховим учешћем у капиталу ММФ-а. Претходна алокација SDR је извршена 2009. године, а проистекла је као мjера за ублажавање посљедица глобалне финансијске и економске кризе. Као одговор на кризу узроковану пандемијом КОВИД-19, Одбор гувернера ММФ-а је 02.08.2021. године донио Одлуку о новој алокацији SDR за све земље чланице ММФ-а, у вриједности од око 456 милијарди SDR (еквивалент 650 милијарди USD), на основу процента квоте у укупном износу капитала ММФ-а. Алокација SDR не представља класични финансијски аранжман једне земље са ММФ-ом. Обавеза земље чланице по основу алокације састоји се од мјесечно обрачунатих трошкова на кумулативни износ алокације SDR, који земља чланица плаћа квартално ММФ-у.

ММФ је 23.08.2021. године дозначио БиХ износ од 254.182.273 SDR²⁰ по основу алокације специjалних права вучења. Средства су уплаћена на Рачун држања SDR код ЦББиХ. ЦББиХ је, као фискални агент БиХ, одобрила противвриједност у износу од 602.540.349,06 КМ на Депозитни рачун по ММФ трансакцијама - главни рачун Министарства БиХ и по пријему инструкција од ентитетских министарстава финансија је извршила распоред средстава на подрачуне ентитета.

У складу са Статутом Свјетске банке, ЦББиХ је депозитар за чланице групе Свјетске банке: IBRD, IDA и MIGA. По налогу наведених чланица, ЦББиХ извршава трансакције купопродаје стране валуте за домаћу и извршава плаћања / трансфере крајњим корисницима у домаћем платном промету.

²⁰ У складу са 0,06 % квоте БиХ у укупном износу капитала ММФ-а.

ЦББиХ је и у 2021. години, у складу са Уговором закљученим са Агенцијом за осигурање депозита БиХ, обављала послове евиденције портфеља хартија од вриједности ове институције којим, према споразуму Агенције за осигурање депозита са иностраним портфељним менаџером, управља екстерни портфељни менаџер.

Такође, ЦББиХ је у складу са закљученим уговорима наставила дјеловати као банкарски и фискални агент Федералног министарства финансија те као банкарски агент Агенције за банкарство ФБиХ, Агенције за банкарство РС, Брчко дистрикта те за ентитетске регистре хартије од вриједности. Услуга кориштења електронског банкарства пружана је депонентима и током 2021. године.

2.7 Прикупљање и креирање статистичких података

ЦББиХ прикупља податке од извјештајних јединица предметних статистичких истраживања и власника административних података те их обрађује како би се произвели и објавили индикатори службене статистике БиХ из надлежности ЦББиХ. Како би статистички показатељи били што садржајнији, разумљивији и лакше доступни корисницима, потребно је унапређивати методе прикупљања, обраде, анализе и објаве података. Током 2021. године унапријеђени су и развијени нови статистички алати који су потребни за даље усклађивање са међународним статистичким стандардима, а нарочито са методологијама које се примјењују у ЕУ на које се БиХ обавезала кроз Споразум о стабилизацији и проширивању.

Током 2021. године су се околности за статистичку продукцију прилично стабилизовале, у односу на почетак пандемије у 2020. години, па је статистичко извјештавање било редовније и са мањим временским одступањима. Сва планирана статистичка истраживања су завршена и комплетирана у областима статистике монетарног и финансијског сектора, статистике платног биланса и статистике владиних финансија и финансијских рачуна те су објављена и достављена свим међународним институцијама, у складу са обавезама које има ЦББиХ.

ЦББиХ се, у оквиру својих статистичких активности, наставила наглашено ангажовати на проширивању и усклађивању са ЕУ захтјевима. Цијели статистички систем у БиХ у том погледу мора направити велике помаке да би се подигао обим статистике и квалитет продукције на ниво осталих земаља чланица.

Поред редовног рада, направљена су унапређења у сљедећим сегментима.

Успостављена је редовна квартална Анкета о кредитним активностима банака, а резултати анкете се објављују на веб страници и исти су добили примјерену пажњу. Методологија за ово анкетно истраживање је диктирана сличним истраживањем које се проводи у еврозони, а такође су кориштена искуства од других земаља из нашег региона.

На основу препорука из регионалног пројекта за спољну статистику (Прекогранична статистика о стањима), коју финансира ЕУ а имплементује ММФ, направљене су припреме за статистику спољног дуга према форматима које захтијева Свјетска банка. Након дужих припрема, усаглашен је и потписан Меморандум о разумјевању са Агенцијом за статистику БиХ везано за компилацију статистике владиних финансија. Кроз Меморандум су дефинисане обавезе сваке од институција и начини сарадње, а према упутама од стране Еуростата.

Технички IPA пројекти се користе за проширивање статистике и подизање квалитета у правцу усклађивања са ЕУ стандарима. Имплементација вишекорисничког IPA 2017 програма техничке помоћи је успјешно завршена за све три компоненте на којима је радила ЦББиХ (статистика владиних финансија - даља доградња и прилагодба ESA 2010 и EDP; међународна трговина услугама; и МIP индикатори макроекономских неравнотежа) те су на завршним радионицама добијене позитивне оцјене од Еуростата о постигнутим резултатима и квалитету података. У току 2021. започет је нови IPA 2019 Twinning пројекат са партнерским институцијама у Данској и Финској, који ће трајати двије године. ЦББиХ у оквиру овог пројекта ће радити на успостављању мјесечне статистике платног биланса те у оквиру тога сарађује са експертима из Статистике Финске на припреми методологије и процјени квалитета извора података за ову статистику.

Стручна сарадња и рад на планским документима са Агенцијом за статистику БиХ се континуирано одвија, проширена је међусобна размјена података и рад на програмирању будуће ЕУ помоћи. У оквиру Радне групе за статистику у процесу ЕУ интеграција се у више наврата анализирао и дефинисала листа приоритета за статистички систем у БиХ.

На међународном плану се континуирано улажу напори у циљу побољшања квантитета и квалитета статистике кроз учешће у форумима (попут Пододбор ЕЦ-БиХ, радне групе Еуростата, ЕЦБ-а, BIS Irving Fischer комитет за статистику) и сарадњом са земљама из региона кроз различите пројекте и конференције. ЦББиХ редовно међународним и

регионалним институцијама доставља обимне сетове статистичких података, а преко којих је БиХ представљена у међународним базама статистичких података (Еуростат, ММФ, Свјетска банка, ЕЦБ, ЕБРД, UNCTAD, BIS банка, УН Статистички одјел). Нарочито наглашена размјена информација се реализује са Еуростатом, а која укључује методолошке провјере и анализе, као и редовно извјештавање у оквиру Мониторинга усклађености (SIMS) са статистичким захтјевима ЕУ те годишњег (двокружна) прикупљања података за земље у процесу проширивања.

ЦББиХ се додатно ангажовала и припрема додатне статистичке извјештаје за потребе Фискалног савјета БиХ, Секретаријата СЕФТА, Дирекције за економско планирање, Агенције за промоцију страних инвестиција, Министарства финансија и трезора БиХ, Министарства привреде и предузетништва РС, Министарства трговине ФБиХ, а све са циљем квалитетнијег праћења економских кретања и подузимања одговарајућих мјера.

2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему

ЦББиХ врши функцију праћења финансијске стабилности која подразумијева правовремено идентификовање рањивости у финансијском систему земље. Циљ дјеловања ЦББиХ у овом подручју је да се побољша разумијевање узрочно-последичних веза између финансијског система и макроекономског окружења, упозоре финансијске институције и други учесници на тржишту на постојеће ризике, покрене дијалог о ризицима и подуму корективне мјере којима ће се умањити посљедице материјализације ризика. Активности ЦББиХ на пољу праћења стабилности финансијског система обухватају и специјализовану комуникацију са релевантним домаћим и међународним институцијама којом се осигурава континуитет процеса праћења системских ризика, као и комуницирање о ризицима по финансијску стабилност са широм јавношћу. Допринос очувању финансијске стабилности ЦББиХ даје у оквиру чланства у Сталном одбору за финансијску стабилност (СОФС) БиХ, којег, поред гувернера ЦББиХ и директора агенција за банкарство чине и чланови Фискалног савјета БиХ и директор Агенције за осигурање депозита БиХ.

ЦББиХ извјештава ширу јавност о ризицима по финансијску стабилност кроз редовну годишњу публикацију Извјештај о финансијској стабилности, који се од 2007. године објављује на веб страници ЦББиХ. Објављивањем Извјештаја о финансијској стабилности, ЦББиХ јавности жели указати на посљедице досадашњих

макроекономских трендова и трендова у финансијском, првенствено банкарском сектору на ризике и искушења са којима ће се финансијски систем суочити у наредним периодима. У извјештајима се редовно презентују резултати анализа за праћење системских ризика, које се развијају и проводе у Одјелјењу за финансијску стабилност.

Компилација и објављивање сета основних индикатора финансијског здравља према методологији ММФ-а такође је важан канал комуникације ЦББиХ са широм јавношћу. Индикатори финансијског здравља се објављују квартално на веб страници ЦББиХ од половине 2009. године, а од септембра 2011. године и на веб страници ММФ-а. У току 2021. године приступило се усклађивању методологије за израчун индикатора финансијског здравља са ММФ-овим Водичем за компилацију индикатора финансијског здравља из 2019. године. Уз наведена методолошка усклађивања појединих постојећих индикатора, ЦББиХ је проширила сет индикатора финансијског здравља. Нови индикатори и релевантна методолошка тумачења биће објављена на веб страници ЦББиХ након што буду доступни подаци с крајем четвртог квартала 2021. године.

У 2021. години ЦББиХ је наставила активности на провођењу макроекономских тестова на стрес. Тестови на стрес се у ЦББиХ раде квартално и основни су алат за квантификацију ефеката системских ризика на банкарски систем. Детаљни резултати тестова на стрес се дијеле са агенцијама за банкарство, којима се доставља и Извјештај о резултатима тестова на стрес у којем се на дескриптиван начин презентују системски ризици и будући трендови. О резултатима тестова на стрес се кроз одговарајућу форму Извјештаја о резултатима тестова на стрес упознаје и СОФС. Агрегирани резултати тестова на стрес са подацима са краја године се објављују у Извјештају о финансијској стабилности. Крајем 2021. године извршено је унапређење процеса креирања макроекономских сценарија за тестове на стрес, који ће се у наредним периодима заснивати на ЦББиХ моделу за макроекономске пројекције. Поред тестова на стрес солвентности који се проводе у ЦББиХ, у првој половини 2021. године, ЦББиХ је учествовала у креирању макроекономских сценарија за надзорно тестирање отпорности на стрес које су у току године провеле агенције за банкарство.

У току 2021. године настављена је сарадња са ЕЦБ-ом која се односи на ажурирање информација везано за „Извјештај о финансијској стабилности за земље кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у ЕУ“, а која се огледа у достављању обухватног

сета података, информација и појашњења актуелног стања и трендова у домаћем финансијском сектору. Циљ ове публикације је да се кроз анализе трендова у финансијским системима ових земаља и оцјену актуелних изазова по финансијску стабилност допринесе бољем разумијевању системских ризика у региону. Извјештај се израђује сваке двије године, а ажурирање информација за потребе ЕЦБ-а се врши на годишњем нивоу.

Континуирана сарадња са другим релевантним домаћим и међународним институцијама и надоградња постојећих аналитичких капацитета ЦББиХ на пољу финансијске стабилности, настављена је и у 2021. години, највећим дијелом кроз онлајн канале комуницирања, у складу са ситуацијом изазваном пандемијом КОВИД-19. Кроз едукацију и програме техничке помоћи осигурава се усклађеност приступа анализирања и идентификације системског ризика са најбољим праксама и трендовима у свијету, као и правовремена идентификација системских ризика.

Задаци који произилазе из координације дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака, наставили су се проводити и у 2021. години. Сарадња и размјена података и информација ЦББиХ с ентитетским агенцијама за банкарство одвијала се континуирано у различитим областима редовне сарадње. Гувернер ЦББиХ и директори агенција за банкарство одржавали су састанке на којима су разматрана битна питања о стању у банкарском сектору те сектору лизинга и микрокредитном сектору, а посебно у контексту актуелне ситуације са пандемијом КОВИД-19, изазова са којима се ови сектори суочавају и мјера које су у току 2021. године подузимане на ублажавању посљедица пандемије. Разматране су и остале релевантне теме из монетарне области, супервизорска питања која, између осталог, обухватају и регулативу за пословање банака, унапређење сарадње у области финансијске стабилности и др. Састанцима је на позив гувернера присуствовао и директор Агенције за осигурање депозита у БиХ, што је допринијело редовном информисању учесника у координацији о стању осигураних депозита у БиХ и активностима ове агенције која, поред ЦББиХ и агенција за банкарство, представља важног учесника у мрежи финансијске сигурности.

2.9 Сарадња са међународним институцијама и рејтинг агенцијама

Током 2021. године, ЦББиХ је наставила интензивну и квалитетну комуникацију и сарадњу с институцијама Европске уније, чланицама Европског система централних банака (ЕЦБ) и другим партнерима у процесу ЕУ интеграције. Према је, због политичког застоја (посебно у другој половини 2021. године), дошло и до застоја у процесу придружења БиХ ЕУ, ЦББиХ је испунила све обавезе у ЕУ интеграцијском процесу те резултатима и унапређењем пословних процеса и аналитичких алата потврдила јаку одређеност европској перспективи унапређујући пословање у складу са препорукама ЕУ.

ЦББиХ је учествовала у изради Прилога за годишњи Извјештај Европске комисије за БиХ, као и у редовним годишњим активностима у склопу израде Програма економских реформи (ERP), укључујући учешће у консултацијама и састанцима са Европском централном банком, током редовног дијалога о економској политици у оквиру Савјета за економска и финансијска питања ЕУ (ECOFIN). У Извјештају о напретку за 2021. годину и Закључцима ECOFIN-а, Европска комисија (ЕС) и Европска централна банка (ЕЦБ) су позитивно оцијениле активности ЦББиХ. ЕС је истакла да је, слиједом ЕЦБ препорука, ЦББиХ значајно побољшала своје аналитичке капацитете и направила кључни напредак у подручју примјењених економских истраживања. Успостављена су редовна статистичка анкетирања везана за инфлациона очекивања и кредитне активности банака, а редовно се објављују и средњорочне макроекономске пројекције (два пута годишње) и брзе процјене тренутне економске активности и инфлације (четири пута годишње). Овим активностима се ЦББиХ додатно хармонизовала са активностима централних банака, укључујући и чланице евросистема. У сложенем институционалном амбијенту, ЕС је нагласила и како монетарна политика заснована на аранжману валутног одбора има велико повјерење код шире јавности. Аранжман валутног одбора је остао стабилан и током пандемије и сматра се важним стубом макроекономске стабилности. Коначно, посебно је истакнут значај независне и стабилне ЦББиХ, уз препоруку и потребу осигурања пуне независности ЦББиХ.

Током 2021. године, ЦББиХ је дала допринос раду тијела основаних у циљу праћења реализације уговорних обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању и припреми материјала за годишње састанке Пододбора за унутрашње тржиште и конкуренцију и Пододбора за економска и финансијска питања и статистику. У јануару

2021. године, ЦББиХ је путем онлајн платформе, као дио БиХ делегације, учествовала на 5. састанку Пододбора за унутрашње тржиште и конкуренцију. Шести састанак Пододбора за економска и финансијска питања и статистику, због неусвајања докумената на Савјету министара, није одржан током 2021. године.

ЦББиХ је и током 2021. године, кроз различите видове техничке сарадње, радила на јачању институционалних капацитета, унапређењу ефикасности пословања, увођењу нових политика, даљег развоја и обуке особља у циљу унапређења припрема за интеграцију у ЕСЦБ. Постепено и континуирано увођење најбољих ЕУ и међународних стандарда у пословање ЦББиХ се остварује властитим капацитетима, али и кроз приступ IPA²¹ фондовима те кроз билатералну и мултилатералну сарадњу са другим централним банкама.

Посебно значајну подршку на ЕУ путу смо добили у оквиру Програма „Јачање институционалних капацитета централних банака Западног Балкана у циљу интеграције у ЕСЦБ“, уз финансијску подршку IPA инструмента ЕС. Циљ Програма је јачање монетарне и финансијске стабилности у региону кроз јачање институционалних капацитета централних банака Западног Балкана и двије агенције за надзор банака у Босни и Херцеговини. Програм је реализиран у периоду март 2019 - децембар 2021. године, у сарадњи са Њемачком савезном банком (Deutsche Bundesbank), и 19 централних банака чланица ЕСЦБ, ЕЦБ и ЕС. Током имплементације програма, у периоду пандемије, дигитални алати и технологије су замијенили традиционалне састанке и онсајт стручне мисије. Током 33 мјесеца трајања пројекта, Deutsche Bundesbank, 19 националних централних банака и ЕЦБ су организовали интензивни регионални програм обуке о кључним питањима централног банкарства и супервизије, што је укључивало 20 тренинг сесија с фокусом на теме банкарске супервизије, финансијске стабилности, заштите корисника финансијских услуга те финансијске инклузије, опоравка и реструктурисања, монетарне политике, платног промета, статистике, усклађености и ЕУ интеграција, политике управљања, рачуноводства и интерне ревизије. Одржане су и двије радионице, намијењене доносиоцима одлука, о теми политике реструктурисања проблематичних кредита и управљања. Поред тога, реализовани су билатерални програми и програми стажирања.

²¹ IPA – Instrument for Pre-accession assistance / Инструмент претприступне помоћи

У оквиру Програма билатералне помоћи и изградње капацитета централних банака који финансира Швајцарски секретаријат за економске послове (SECO) наставили смо интензивну сарадњу са Институтом за међународне и развојне студије из Женеви. Током пројекта адресирана су сљедећа подручја централног банкарства: анализа и имплементација монетарне политике (управљање девизним резервама и јачање истраживачких капацитета); статистика; управљање људским ресурсима, област оперативног ризика, укључујући унапређење континуитета пословања. Током године осигуран је континуитет програмских активности у виртуелном окружењу уз постизање планираних резултата, као и адресирање нових потреба, примарно у програмској компоненти оперативни ризици, укључујући развој функције усклађености (енг. compliance) и израду Етичког кодекса ЦББиХ. У циљу успоставе и изградње система интегрисаног управљања ризицима, урађена су побољшања методологије управљања оперативним ризиком. Додатно, настављен је развој у области примијењених економских истраживања. Постојећи модел за средњорочне макроекономске пројекције је додатно унапријеђен, а ЦББиХ је формализовала процес публикације средњорочних макроекономских пројекција и брзих процјена тренутне (енг. nowcasting) економске активности и инфлације.

Током 2021. године је комплетиран значајан дио посла на развоју модела за оцјену макроекономских неравнотежа, који се заснива на новом и унапријеђеном моделу Финансијског програма и политика ММФ-а. Програм техничке сарадње у ЦББиХ имплементује Joint Vienna Institute, а финализација модела се очекује до краја првог полугодишта 2022. године. С овим моделом ће се аналитички капацитети ЦББиХ додатно унаприједити, а ЦББиХ ће комплетирати стандардни сет прогностичких модела које користе модерне централне банке.

Због лакше доступности и знатно нижих трошкова виртуелне техничке сарадње, током прошле године је забиљежен огроман раст понуде техничке помоћи. ЦББиХ је била врло активна у размјени знања и искустава кроз радионице, презентације и конференције централних банака и другим међународним форумима. Имајући у виду да је БиХ у ММФ-у заступљена преко холандијско-белгијске конститутивне групе, настављена је и сарадња с Банком Холандије, примарно кроз укључење у форуме и радионице у подручју истраживања и монетарне политике.

У организацији Централне банке БиХ током 2021. године одржане су три онлајн мисије међународних рејтинг агенција Standard & Poor's и Moody's Investors Service са

релевантим међународним и домаћим институцијама у БиХ у циљу оцјене сувереног кредитног рејтинга БиХ. У току 2021. године рејтинг агенција Standard & Poor's потврдила је Босни и Херцеговини суверени кредитни рејтинг „Б“ са стабилним изгледима.

2.10 Управљање ризицима

Управљање ризицима у ЦББиХ се спроводи на систематски и структуриран начин у складу са општим оквиром управљања ризицима дефинисаним Политиком интегрисаног управљања ризицима у ЦББиХ. Општи оквир дефинише циљеве и принципе управљања ризицима, организацију управљања ризицима, основне врсте ризика са којима се ЦББиХ суочава у свом пословању, као и процес управљања ризицима.

Управљање ризицима у ЦББиХ се заснива на моделу три линије одбране од ризика. Прву линију одбране чине организационе јединице/облици који су директно укључени у пословне процесе и управљају с тим повезаним ризицима. Другу линију одбране чине комитети надлежни за управљање ризицима (Комитет за ризике и Инвестициони комитет), специјализовани стручњаци који обављају методолошке и контролне функције управљања ризицима и организациони облик надлежан за управљање ризицима. Сврха комитета је подршка гувернеру и Управном одбору у редовном праћењу, координацији и пружању информација о управљању ризицима. Трећу линију одбране чине Канцеларија главног интерног ревизора и Ревизорски комитет.

Комитет за ризике је у току 2021. године разматрао питања претежно из области управљања оперативним ризицима, усклађености пословања и информационе сигурности, док је Инвестициони комитет разматрао питања везана за управљање девизним резервама ЦББиХ. У циљу унапређења процеса управљања оперативним ризицима, у току 2021. године, усвојен је нови оквир управљања оперативним ризицима, који чине: Политика управљања оперативним ризицима у ЦББиХ, Методологија управљања оперативним ризицима у ЦББиХ и Методологија прикупљања података о инцидентима и калкулације оперативне вриједности под ризиком. Сврха управљања оперативним ризицима је да пружи разумно увјеравање да ће ЦББиХ остварити своју мисију и циљеве, заштитити репутацију и финансијска

средства у складу са политиком толеранције ризика. Такође, управљање оперативним ризицима има за циљ интегрисање информација о ризицима у процесе доношења одлука у ЦББиХ.

У складу с програмом усклађености и планом развоја ове функције у ЦББиХ, у току 2021. године, окончано је неколико кључних активности које имају значајан утицај на изградњу интегритета, етичног пословања, адекватно управљање сукобом интереса и борбу против корупције. Усвојен је нови Етички кодекс ЦББиХ, који третира питања попут сукоба интереса, поклона и гостопримстава. Усвојен је нови Правилник о интерном пријављивању корупције и других потенцијалних неправилности у ЦББиХ, попут: сукоба интереса; неправилности у набавкама и располагању имовином ЦББиХ; неправилности у запошљавању или остваривању права из радног односа и; кршење прописа ЦББиХ и дискриминације по било ком основу. Као један од значајних елемената успјешности програма усклађености, успостављен је систем Етичка линија. Овако прихваћен и имплементиран систем представља увођење канала за пријаве и комуникације с пријавитељем који је у складу с највишим међународним стандардима, захтјевима и Директивом Европске уније о заштити лица која пријављују повреду права Уније (Директива (ЕУ) 2019/1937 Европског парламента и Савјета од 23. октобра 2019. године).

У току 2021. године донесен је низ прописа усмјерених на јачање информационе сигурности ЦББиХ. Такође, извршено је усклађивање SWIFT окружења са SWIFT CSP програмом, те је од стране независног процјениоца/ревизора добијена потврда о усклађености истог за 2021. годину.

2.11 Процес интерне ревизије

Регулаторни оквир за обављање функције интерне ревизије представљају Закон о Централној банци Босне и Херцеговине, Правилник о интерној ревизији у Централној банци Босне и Херцеговине, Приручник о раду интерне ревизије у Централној банци Босне и Херцеговине и обавезујуће смјернице Међународног оквира професионалне праксе интерне ревизије. Циљ интерне ревизије је помоћи ЦББиХ у остварењу њених стратешких циљева и ефикасном извршавању задатака, провјеравајући да ли је провођење управљачких и контролних механизма одговарајуће, економично и

доследно у односу на законске прописе, интерне акте и друге прописе. Интерна ревизија даје мишљење, препоруке и савјете у вези с активностима који су предмет ревидирања.

Током 2021. године је проведена трећа екстерна процјена квалитета рада интерне ревизије у ЦББиХ, од стране експерата Народне банке Холандије. Екстерна процјена се, према Међународном оквиру професионалне праксе интерне ревизије, врши најмање једном у пет година. Наведена процјена се састојала од прегледа документације која се односи на рад интерне ревизије, прописа ЦББиХ те интеракције интерне ревизије са менаџментом, Ревизорским комитетом и организационим облицима. У циљу добијања информације о раду КГИР-а на терену и сарадњи са пословном страном, екстерни процјенитељи су обавили више разговора са носиоцима функција у ЦББиХ и ревидираним организационим облицима. У достављеном Извјештају наведено је како је функција интерне ревизије генерално усклађена са стандардима Института интерних ревизора, али је и указано на подручја која треба побољшати. Одмах по окончању екстерне процјене, приступило се реализацији препорука у складу са припремљеним Акционим планом активности.

2.12 Остало

2.12.1 Управљање људским ресурсима

С обзиром на пандемију КОВИД-19 у току 2021. године, водећи се препорукама надлежних институција и органа, а у складу са Планом поступања и управљања ризиком у кризним ситуацијама узрокованим пандемијом КОВИД-19, предузете су одговарајуће мјере и активности у циљу смањења ризика утицаја КОВИД-19 на пословање Централне банке и обезбјеђења континуитета пословања и извршавања свих циљева и задатака.

Највиши орган ЦББиХ је Управни одбор, који је надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију ЦББиХ у складу с овлаштењима утврђеним Законом. Управни одбор чине гувернер, који предједава Одбором и четири члана (табела 2.7). Управу Централне банке чине гувернер и три вицегувернера које је именовао гувернер, уз одобрење Управног одбора. Задатак Управе је оперативно руковођење пословањем Централне банке. Сваки је вицегувернер

непосредно одговоран за рад једног сектора Централне банке (видјети организациону схему ЦББиХ).

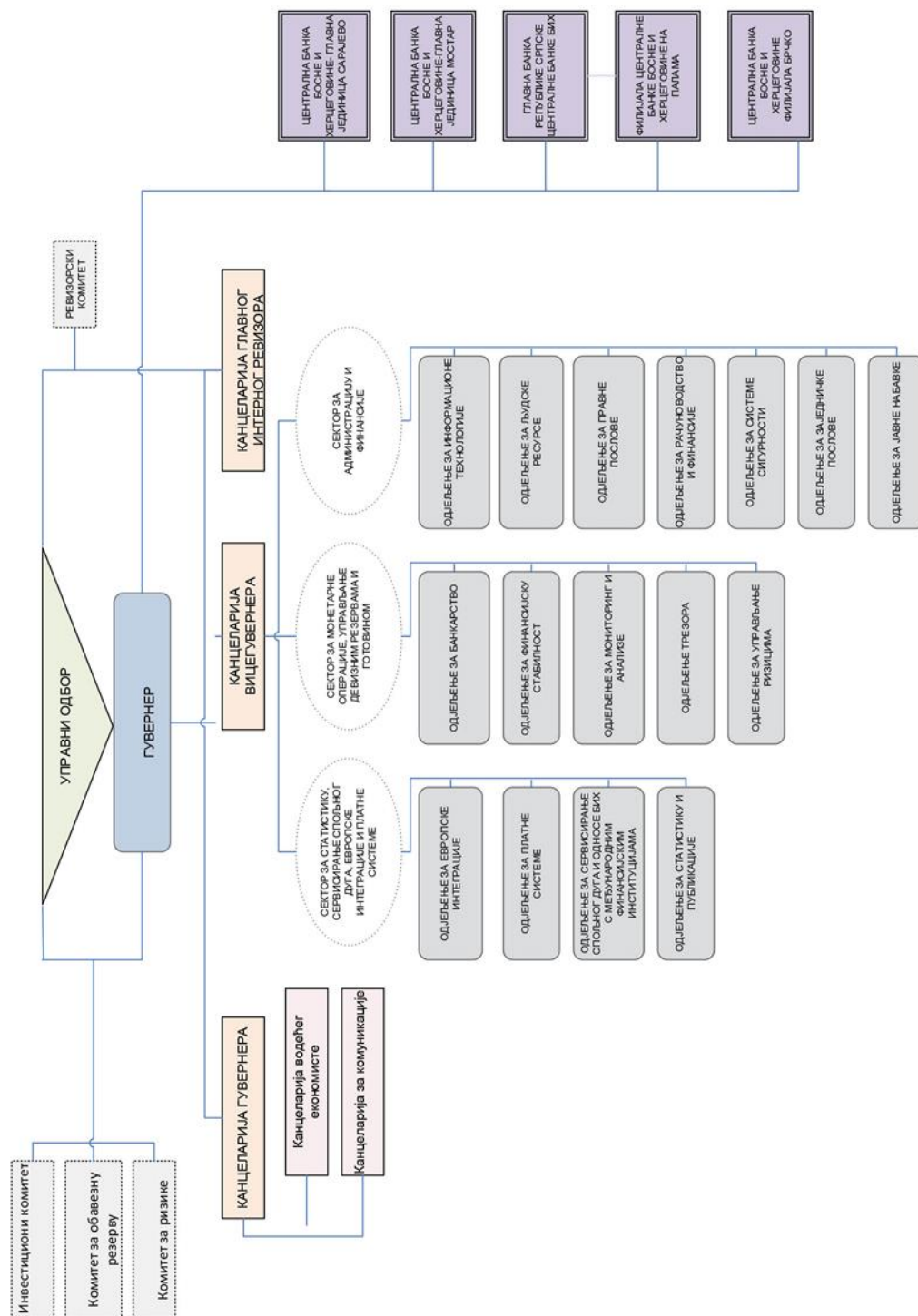
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2021. године

Управни одбор ЦББиХ	др Сенад Софтић, председавајући
	др Радомир Божић, члан
	мр Шериф Исовић, члан
	др Драган Кулина, члан
	др Данијела Мартиновић, члан
Управа ЦББиХ	др Сенад Софтић, гувернер
	мр Ернадина Бајровић, вицегувернерка надлежна за Сектор за
	др Жељко Марић, вицегувернер надлежан за Сектор за статистику,
	сервисирање спољног дуга, европске интеграције и платне системе
	Вицегувернер надлежан послове Сектора за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином није именован од 11.08.2021. године, по истеку мандата у трајању од четири године вицегувернерки др Милици Лакић.

Извор: ЦББиХ

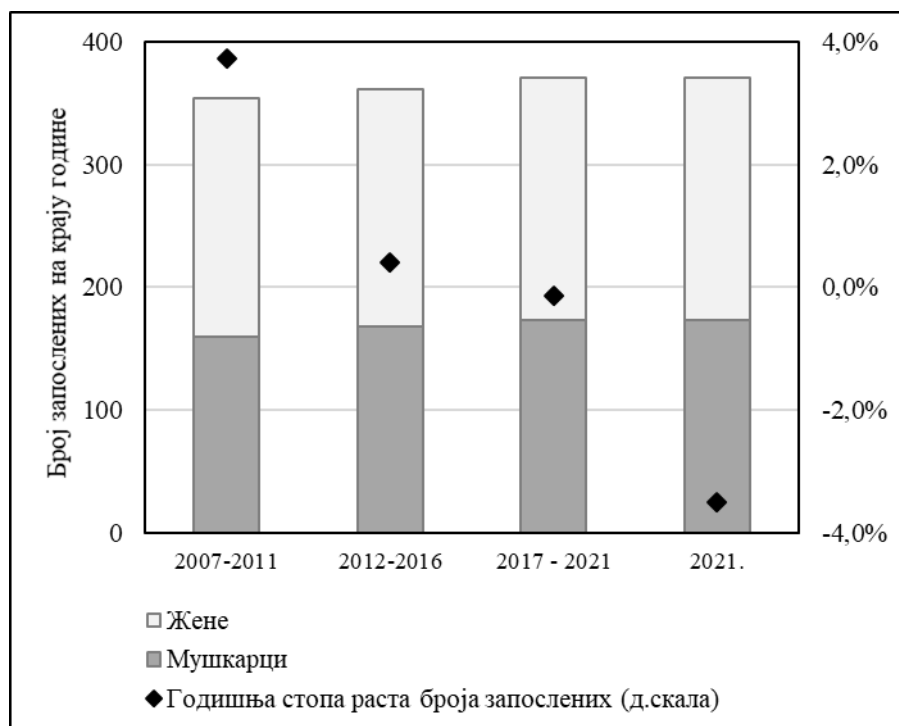
Организациона шема ЦББиХ

Организациона шема Централне банке Босне и Херцеговин

У току 2021. године настављена је рационализација броја запослених, уз одржавање оптималног одвијања процеса и функционалне организације рада. Природном флукуацијом службеника, услед одласка службеника у пензију или споразумног раскида радног односа, а да се није вршио пријем нових службеника у радни однос, значајно је смањен укупан број запослених. Пријем нових службеника није прелазио планирани укупан број службеника. У Централној банци је са 31.12.2021. године било укупно 358 службеника (графикон 2.22). Од укупног броја службеника, 78,77% били су са високом стручном спремом, а од тога једанаест доктора наука и 71 магистар. Просјечна старост службеника била је 46 година, а од укупног броја службеника на крају 2021. године, 49,16% биле су жене.

Графикон 2.22: Укупан број запослених у ЦББиХ

Извор: ЦББиХ

Напомена: Број запослених је стање на крају периода. Стопа раста броја запослених за периоде 2007 - 2011, 2012 - 2016 и 2017 - 2021 година је просјек за период.

Једна од мисија ЦББиХ је и помоћ високошколским установама у БиХ, која се огледа кроз потписане уговоре о сарадњи са неколико економских факултета у БиХ те давању могућности студентима, постдипломцима и академским истраживачима да кроз праксу у ЦББиХ стекну пријеко неопходно искуство. Студентска пракса је нешто што ЦББиХ организује више од 10 година, током којих је кроз нашу институцију прошло више

стотина студената. Пријаве за феријалну праксу се примају у периоду март-септембар, а за студијску праксу током цијеле године. Трајање феријалне праксе је 20 дана, а студијске од пет до 15 дана. Током обављања студентске праксе, ЦББиХ финансијски помаже студенте - учеснике, дајући симболичну суму која служи за покривање трошкова превоза и исхране током обављања праксе.

2.12.2 Комуницирање са јавношћу

Комуникација са јавношћу интензивно се одвијала и током 2021. године. Наставак пандемије је захтијевао веће присуство ЦББиХ у медијима, нарочито у погледу презентирања макроекономских проојекција и показатеља и података које продуцира ЦББиХ. О томе свједочи изузетно велики број медијских објава чији је извор ЦББиХ. У јануару је обиљежено 20 година од успостављања и успјешног дјеловања платних система ЦББиХ. Била је то прилика да се присјетимо једне од најуспјешније проведених реформи у земљи, али и да укажемо на значај ове реформе за становништво и привреду, која је омогућила убрзани развој банкарског тржишта те банкарског и финансијског сектора у цјелини. Продуциран је и филм, а основна порука која је одаслана у јавност била је „Ефикасан платни систем гарант је финансијске стабилности“. У 2021. години је обиљежено и 15 година континуираног и ефикасног дјеловања Централног регистра кредита, 20 година успјешног обављања послова фискалног и банкарског агента и сервисирања спољног дуга за државу те 20 година везаности конвертибилне марке за евро фиксним курсом, што је основ функционисања валутног одбора и гарант стабилности домаће валуте.

Стабилност домаће валуте је посебно потенцирана у 2021. години имајући у виду све изазове са којима се земља суочила током пандемије, али и унутрашње прилике које су захтијевале потребу истицања значаја стабилности домаће валуте и очувања валутног одбора као важног сидра босанскохерцеговачке економије. Током године ЦББиХ је настојала информисати јавност о свим релевантним питањима из свог дјелокруга, па су тако редовно објављиване макроекономске пројекције и процјене, резултати анкета о кредитној активности банака, информације о финансијској стабилности, кредитном рејтингу државе, трезорским активностима, активностима о дјеловању платних система, дигитализацији и трендовима који се могу тицати финансијског сектора у цјелини, статистички подаци и низ других информација. Пројектом „Доручак с медијима“, ЦББиХ је настојала приступом другачијим од уобичајеног, кроз дружења,

новинарима као преносницима информација у јавност, омогућити цјеловитији приступ одређеним темама, уз отворену и неформалну дискусију. На овај начин медији ће, вјерујемо, додатно допринијети бољој информисаности, али и финансијској едукацији, што је једно од подручја дјеловања ЦББиХ.

ЦББиХ је у посљедњих неколико година покренула, самостално и у сарадњи с партнерским организацијама, низ активности на подизању нивоа финансијске едукације и инклузије становништва у БиХ. Једна од посљедица пандемије јесте и промјена околности и начина на који грађани БиХ обављају своје финансијске трансакције. Због тога смо у 2021. години радили на развоју материјала прилагођеним потребама у новонасталој ситуацији. Примјери су едукативни материјали везани за све аспекте кориштења електронских начина обављања финансијских трансакција те материјали посвећени посебним групама, попут корисника дознака. Поред тога, урађен је и велики број активности на прилагођавању материјала и начина њихове дистрибуције садашњој ситуацији те се сада већина активности обавља онлајн – путем веба или друштвених мрежа на којима ЦББиХ има активне корисничке налоге.

У оквиру активности на пољу међународне сарадње, а с циљем подстицања академске дискусије, ЦББиХ је у 2021. години организовала четврту међународну истраживачку конференцију под називом „Како се централне банке носе с макроекономским посљедицама пандемије Ковид-19?“. ЦББиХ је била институција партнер у организовању конференције „The Economist: Свијет у 2022.“ која је окупила представнике политичког, економског и друштвеног живота те представнике дипломатске заједнице у БиХ с циљем да се, кроз конструктиван дијалог, дају анализе и погледи на привредни и политички амбијент, инвестициону климу, као и на развој друштва у цјелини. Обје конференције су пружила изузетно успјешну и позитивну промоцију ЦББиХ у стручној јавности.

ЦББиХ је крајем године добила нови визуелни идентитет – лого, који је изабран на основуведеног јавног конкурса, а биће кориштен у свим видовима службене комуникације. Процес израде рјешења новог лога ЦББиХ подстакнут је потребом за унапређењем и модернизацијом визуелног идентитета институције.

Настављене су и активности на пољу финансијске едукације те је уз подршку Европског фонда за југоисточну Европу – Развојни инструмент (European Fund For Southeast Europe – Development Facility), покренут пилот пројекат сарадње са три одабране средње школе, чији је циљ да се, размјеном искустава и обуком, наставницима средњих

школа омогући извођење финансијске едукације као факултативне наставне активности.

ЦББиХ је посебно била активна на друштвеним мрежама као једном од канала комуницирања и дисеминације информација јавности, па је у протеклој години забиљежен изузетно велики број објава на друштвеним мрежама о свим актуелним питањима.

2.12.3 Пројекти енергетске ефикасности и очување националних споменика

У оквиру пројекта Зелени економски развој, у ЦББиХ се врши редован унос података и праћење потрошње електричне енергије, гаса и воде на нивоу свих објеката у власништву ЦББиХ, као и објекта у ул. Маршала Тита 25 у Сарајеву у којем је смјештен Централни уред ЦББиХ. У објекту Централног уреда, унос података је аутоматизован, подаци се путем интернет конекције шаљу са бројила на сервер информационог система енергетске ефикасности (EMIS). Једна од могућих мјера за побољшање енергетске ефикасности објекта Централног уреда ЦББиХ у Маршала Тита 25 је замјена постојећих гасних котлова са високоефикасним кондензацијским котловима који би омогућили бољу искориштеност енергије горива. У току је покретање иницијативе за израду пројектне документације за замјену постојећих котлова.

ЦББиХ редовно, у складу са законском регулативом, врши мјерења емисије загађујућих материја у зрак и чишћење димовода и извјештаје доставља надлежним институцијама. Мјерења се врше на годишњем нивоу, а резултати мјерења континуирано показују да је емисија загађујућих материја унутар дозвољених граница. Грађевина Централног уреда је проглашена за национални споменик Одлуком објављеном у Службеном гласнику БиХ број 40/10, те је зграда сврстана у категорију „национални споменик од изузетног значаја за БиХ“. У циљу трајне заштите националног споменика утврђене су мјере заштите које се односе на радове, начин одржавања и третман националног споменика. Радови на очувању објекта и текуће одржавање врше се континуирано. Током 2020. године извршена је санација степеништа на јужној страни објекта (главно и два споредна степеништа), извршена је санација кипова на главном улазу, као и санација капиларне влаге и оштећења насталих влагом у сутеренској етажи. У склопу санације капиларне влаге извршена је монтажа уређаја који раде на принципу електро-осмотске секвенцијалне пулсне технологије. Током 2021. године квартално су се вршила мјерења процента капиларне влаге у

зидовима сутерена која се достављају Заводу за заштиту споменика и која су доказала ефикасност постављених електроничких уређаја, а у знатној мјери побољшани су услови рада и боравка у подрумским просторијама. У склопу текућег одржавања извршено је фарбање спољне оgrade на крову као и бројни радови у ентеријеру објекта. Урађен је пројекат за фарбање спољне дрвене столарије на објекту, урађен предмјер радова оштећења фасаде у Далматинској улици и у току је израда предмјера радова дијела фасаде у улици Алије Исаковића. Пројекат реконструкције зидова и подова у сутерену (простор архиве) и уградњу вентилације у архивским просторијама добио је сагласност Завода за заштиту споменика, а у току је поступак јавне набавке за одабир најповољнијег извођача.

Током планирања и извођења свих радова на објекту, остварује се сарадња са Заводом за заштиту споменика: прибавља се одобрење за сваки појединачни пројекат и интервенцију, ЦББиХ шаље обавјештење о времену почетка радова и остварује се сарадња са надзором. За досадашњи рад и активности на очувању и одржавању националног споменика добијене су усмене похвале Комисије за очување националних споменика приликом њихове посјете објекту Централног уреда, у марту 2021. године.

3. Финансијски извјештаји и Извјештај независног
вањског ревизора (доставља се одвојено)

4. Публикације и веб сервиси

Мјесечни економски преглед	Кратка информација о посљедњим трендовима у макроекономском окружењу, која се од маја 2013. године о бјављује на веб-страници ЦББиХ. Публикација је до тада била интерна.
Билтен	Квартална публикација, обухвата податке монетарне и финансијске статистике, податке о платним трансакцијама, податке реалног сектора и податке платног биланса Босне и Херцеговине.
Годишњи извјештај	Публикација садржи извјештај о пословању ЦББиХ у току године и финансијски извјештај, које ЦББиХ доставља Предсједништву БиХ и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Извјештај о финансијској стабилности	Годишња публикација садржи оцјену ризика који произилазе из макроекономског окружења и трендова у финансијском систему, те процјену отпорности система на идентификоване ризике.
Специјалне теме истраживања	Повремена публикација која се објављује на веб-страници ЦББиХ
Монографија ЦББиХ	Јубиларна публикација поводом обиљежавања двадесете годишњице ЦББиХ
ВЕБ-СТРАНИЦА www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@ЦББИХ	Отвореност и транспарентност дјеловања ЦББиХ сматра изузетно важним за вјеродостојност, јавну одговорност и повјерење које ужива међу становништвом и другим институцијама у БиХ и у међународним институцијама. На основу Правилника о раду ЦББиХ, ЦББиХ има обавезу да обавјештава јавност о свом раду давањем благовремених информација, објављивањем извјештаја, издавањем службених публикација те одржавањем конференција за штампу. Веб-страница ЦББиХ постоји од 1998. године. Садржи основне податке о ЦББиХ, Закон о ЦББиХ, презентује новчанице и кованице Босне и Херцеговине, те нумизматичка издања ЦББиХ; на страници се, такође, може наћи велики број публикација и статистичких података (годишњи извјештаји, мјесечни биланси стања, квартални билтени, извјештај о финансијској стабилности, платни биланс БиХ, платни промет...) те списак свих комерцијалних банака у БиХ. Публикације и статистички подаци објављују се у општеприхваћеним форматима DOC, HLS и PDF. На страници се, такође, објављује курсна листа која се мијења једном дневно, те остале релевантне новости и саопштења за јавност. Материјал се објављује на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. ЦББиХ је ради повећања отворености и транспарентности те досезања до што ширих друштвених слојева, покренула службени профил на друштвеној мрежи Twitter. Путем тог профила објављују се подаци који се иначе објављују на веб-страници банке www.cbbh.ba, као и додатне информације и подаци за које постоји процјена да су релевантни. Начин комуникације прилагођен је циљаној јавности.

СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ

T01: Главни економски индикатори

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.*
Номинални БДП БиХ (у милионима КМ)¹⁾, текуће цијене	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	33.444	35.296	34.255	37.681
Годишњи раст реалног БДП-а (у %)¹)	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	5,8
Стопа раста индекса потрошачких цијена (CPI) у БиХ²)	у процентима									
Просјечна годишња стопа раста CPI	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0
Годишња стопа раста CPI за децембар	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4
Буџет опште владе³)	у процентима БДП-а									
Приходи	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	43,1	43,1	42,5	42,1	
Расходи⁴)	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	40,5	40,9	40,6	47,4	
Салдо	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,6	2,2	1,9	-5,3	
Новац и кредит	у процентима БДП-а									
Новац у ширем смислу (M2)	56,9	60,1	63,1	65,2	67,5	70,5	72,3	74,6	82,5	83,6
Кредити невладиним секторима	56,1	56,5	56,2	55,0	54,3	55,6	55,1	55,7	56,0	52,8
Платни биланс										
Бруто девизне резерве										
У милионима КМ	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348
У милионима USD	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885
У мјесецима увоза робе и услуга	5,3	5,8	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3
Салдо текућег рачуна										
У милионима КМ	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-985	-1.286	-802
У милионима USD	-1.488	-967	-1.345	-827	-805	-876	-660	-564	-749	-485
У процентима БДП-а	-8,6	-5,3	-7,2	-5,1	-4,8	-4,8	-3,3	-2,8	-3,8	-2,1
Салдо робне размјене										
У милионима КМ	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.965	-6.291	-7.196
У милионима USD	-5.108	-4.817	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.559	-3.665	-4.351
У процентима БДП-а	-29,7	-26,5	-28,8	-25,1	-23,7	-23,6	-22,5	-22,6	-18,4	-19,1
Спољни дуг сектора владе**										
У милионима КМ	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.147	8.198	8.140	8.726	9.348
У милионима USD	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790	4.657	5.479	5.417
У процентима БДП-а	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,5	23,1	25,5	24,8
Сервисирање спољног дуга сектора владе⁵)										
У милионима КМ	413	685	761	581	723	983	955	794	741	773
У милионима USD	271	465	516	330	409	567	576	454	432	467
У процентима извоза робе и услуга	4,9	7,6	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,3	4,7

Напомена:

1) Извор: Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, расходном и доходном 2020., фебруар 2022. године. Податак о просјечном годишњем течају БАМ/УСД извор је ЦББиХ.

2) Извор: Агенција за статистику БиХ

3) Извор: Централна банка БиХ

4) Расходи укључују и нето набавку сталних средстава.

5) Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

* БДП за 2021. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

** Подаци ревидирани од 2009. године у складу с примљеним извјештајем од Министарства финансија и трезора БиХ од 26.02.2020. године и укључују кредит ЈП Путеви РС и директан дуг Брчко дистрикта.

T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.*
Номинални БДП (у милионима КМ)	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	33.444	35.296	34.255	37.681
Номинални БДП (у милионима USD)	17.221	18.173	18.561	16.220	16.914	18.079	20.177	20.201	19.950	22.784
БДП по становнику БиХ (у КМ)	7.420	7.584	7.759	8.127	8.517	8.954	9.566	10.111	9.858	10.897
БДП по становнику БиХ (у USD)	4.873	5.147	5.264	4.610	4.817	5.160	5.772	5.787	5.741	6.589
Годишњи раст реалног БДП (у %)	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	5,8
Број становника (у хиљадама) ¹⁾	3.534	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.458
Просјечни годишњи курс BAM/USD	1,523	1,474	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, расходном и доходном 2020. године, фебруар 2022. године.
Податак о просјечном годишњем курсу BAM/USD извор је ЦББиХ.

Напомена:

* БДП за 2021. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

1) Процјена броја становника за 2021. годину укључује доступне податке о природном прирасту са крајем септембра 2021. године.

Т03: Индекс индустријске производње

Година	Мјесец	Мјесец / исти мјесец претходне године			Период / исти период претходне године		
		ФБиХ	РС	БиХ	ФБиХ	РС	БиХ
2010.	12.	110,8	114,1	108,7	103,8	105,0	104,4
2011.	12.	90,8	93,9	100,4	100,9	104,7	102,4
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	96,3	95,8	96,1
2013.	12.	107,8	104,7	107,0	105,3	104,1	105,2
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,7	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,5	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	108,3	107,0	107,9	110,2	112,1	110,7
2021.	01.	98,7	101,5	99,3	98,7	101,5	99,3
	02.	102,3	118,2	106,8	100,5	109,7	103,1
	03.	117,4	111,4	115,4	106,0	110,4	107,2
	04.	126,3	127,2	125,6	110,4	114,3	111,4
	05.	114,1	119,9	115,6	111,1	115,4	112,2
	06.	114,7	124,6	118,0	111,8	117,0	113,2
	07.	108,0	109,7	109,7	111,4	115,8	112,7
	08.	108,5	107,5	109,3	111,2	114,7	112,3
	09.	110,2	108,1	109,3	111,1	113,9	111,9
	10.	109,2	104,7	107,6	110,9	112,9	111,4
	11.	105,9	110,7	107,4	110,4	112,7	111,0
	12.	108,3	107,0	107,9	110,2	112,1	110,7

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС

Напомена:

Индекс индустријске производње за период / исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)

Година	Мјесец	Мјесец/претходни мјесец текуће године	Мјесец/исти мјесец претходне године	Период/исти период претходне године
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2021.	01.	100,4	98,3	98,3
	02.	100,5	98,7	98,5
	03.	100,8	99,5	98,8
	04.	99,7	100,9	99,3
	05.	100,0	101,7	99,8
	06.	100,1	101,7	100,1
	07.	99,9	101,9	100,4
	08.	100,2	102,3	100,6
	09.	100,8	103,0	100,9
	10.	102,0	104,3	101,2
	11.	101,2	105,5	101,6
	12.	100,7	106,4	102,0

Извор:

Агенција за статистику БиХ

Напомена:

Индекс цијена за период/исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

Т05: Просјечне бруто и нето плате и пензије

- у КМ -

Година	Мјесец	Бруто плате				Нето плате				Пензије		
		ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.338	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2021.	01.	1.511	1.492	1.461	1.504	974	962	942	969	428	406	375
	02.	1.473	1.528	1.464	1.490	951	984	944	961	428	406	374
	03.	1.548	1.518	1.477	1.537	996	978	950	989	431	406	374
	04.	1.534	1.518	1.461	1.527	990	978	942	985	429	406	375
	05.	1.518	1.524	1.464	1.519	982	981	944	981	429	406	374
	06.	1.546	1.544	1.477	1.544	999	994	950	997	429	406	374
	07.	1.541	1.559	1508	1.546	995	1019	970	1002	429	406	373
	08.	1.548	1.567	1490	1.552	1000	1025	965	1.007	429	406	372
	09.	1.543	1.568	1502	1.550	998	1026	972	1.006	428	414	377
	10.	1.546	1.568	1503	1.552	999	1027	973	1.007	428	414	377
	11.	1.583	1.574	1510	1.579	1022	1030	972	1.023	428	414	378
	12.	1.616	1.587	1519	1.605	1046	1038	983	1042	428	414	376

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ, Републички завод за статистику РС и Статистички биро Брчко дистрикта.

Напомена:

Од 1. 1. 2006. у бруто и нето плате на нивоу БиХ укључене су и плате Брчко дистрикта.

Т06: Монетарни агрегати

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Готовина ван монетарних власти	Депозити банака код монетарних власти	Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти	Готовина ван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у иностраној валути	Остали депозити у иностраној валути	Резервни новац	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14= 12+13
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2021.	01.	6.166,4	5.855,2	243,0	5.027,9	10.162,3	3.016,7	2.940,5	7.266,6	12.264,6	15.190,2	13.223,8	28.414,0
	02.	6.188,9	5.797,1	242,3	5.065,2	10.283,6	3.029,3	2.999,6	7.273,9	12.228,2	15.348,7	13.302,8	28.651,6
	03.	6.222,3	5.654,8	244,7	5.053,8	10.367,4	3.035,0	3.033,2	7.336,5	12.121,7	15.421,2	13.404,7	28.825,9
	04.	6.304,6	5.977,1	258,6	5.152,0	10.466,2	3.029,3	3.050,1	7.377,0	12.540,2	15.618,1	13.456,4	29.074,5
	05.	6.406,0	5.859,1	258,8	5.191,6	10.732,5	3.011,7	3.064,8	7.340,6	12.523,9	15.924,1	13.417,1	29.341,2
	06.	6.441,3	5.941,7	261,3	5.211,3	10.931,2	3.111,9	3.043,9	7.326,3	12.644,3	16.142,5	13.482,1	29.624,6
	07.	6.645,1	6.081,7	275,0	5.432,9	11.149,8	3.072,3	3.103,5	7.323,8	13.001,7	16.582,8	13.499,6	30.082,4
	08.	6.796,3	6.416,7	291,5	5.460,7	11.639,1	3.086,0	3.168,3	7.288,9	13.504,5	17.099,8	13.543,2	30.643,0
	09.	6.814,9	6.346,9	292,5	5.436,2	11.658,5	3.107,5	3.119,6	7.326,9	13.454,2	17.094,7	13.554,0	30.648,7
	10.	6.843,3	6.733,8	302,7	5.469,8	11.886,1	3.084,4	3.196,3	7.368,5	13.879,9	17.356,0	13.649,3	31.005,3
	11.	6.816,9	6.965,9	304,4	5.404,2	12.009,3	3.032,5	3.299,5	7.318,7	14.087,2	17.413,5	13.650,6	31.064,2
	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6

Напомена:

Готовина изван монетарних власти је преузета из Биланса стања ЦББиХ и представља готов новац изван Централне банке (монетарних власти). Депозити комерцијалних банака представљају средства комерцијалних банака на рачунима код ЦББиХ. Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти представљају депозите других домаћих сектора (осим депозита централне владе). Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Фондови социјалне сигурности/заштите на ентитетском нивоу (из Федерације БиХ: Фонд ПИО, Фонд здравства Федерације БиХ, Фонд за запошљавање Федерације БиХ, а из Републике Српске: Фонд пензијско-инвалидског осигурања РС, Фонд здравства РС, Фонд за запошљавање РС и Фонд за дјечију заштиту РС) класификовани су на ниво централне владе. Готовина изван банака је преузета из Биланса стања ЦББиХ (табела 8) и представља готов новац у оптицају изван Централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Преносиви или трансферабилни депозити у домаћој валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора). Остали депозити у домаћој валути, преносиви и остали депозити у иностраној валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора). Резервни новац (примарни новац или монетарна база) је у цијелости преузет из Биланса стања ЦББиХ (табела 8), а чине га готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Према националној дефиницији, новчану масу чине сви преносиви и остали депозити домаћих небанкарских и невладиних сектора, као и сектора локалне владе у домаћој и иностраној валути. Депозити ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите прикључени су централној влади на ентитетском нивоу и тиме искључени из Новчане масе или Монетарних агрегата. Монетарни агрегат M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Монетарни агрегат QM је дефинисан као истоимена позиција у Монетарном прегледу (табела 7) и обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

АКТИВА													
Нето страна актива					Потраживања од домаћих сектора								
Година	Мјесец	Страна актива	Страна пасива	5 = 3+4	Потраживања од централне владе (нето)	Потраживања од кантона и општина	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	12 = 6+...+11	13 = 5+12	Укупно
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1	
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2	
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2	
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8.655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9.070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8.618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8.812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2021.	01.	18.315,1	-2.210,9	16.104,2	9,9	533,1	532,2	8.540,1	146,2	9.915,1	19.676,7	35.780,9	
	02.	18.367,4	-2.171,9	16.195,5	6,2	529,4	532,7	8.618,9	139,7	9.937,6	19.764,5	35.959,9	
	03.	18.432,5	-2.095,2	16.337,3	-23,1	520,4	518,9	8.684,9	144,7	10.009,3	19.855,0	36.192,3	
	04.	18.915,7	-2.076,5	16.839,2	-352,0	515,9	516,9	8.739,0	133,9	10.069,5	19.623,1	36.462,3	
	05.	19.101,3	-2.066,3	17.035,0	-294,9	512,1	509,9	8.750,7	130,7	10.146,3	19.755,0	36.790,0	
	06.	19.149,5	-1.980,9	17.168,6	-261,7	509,0	510,3	8.837,3	133,7	10.245,0	19.973,6	37.142,2	
	07.	19.665,2	-1.932,9	17.732,2	-276,7	519,2	499,9	8.782,4	161,7	10.305,5	19.992,0	37.724,2	
	08.	20.603,3	-1.889,9	18.713,4	-748,6	509,4	520,2	8.760,4	156,8	10.346,2	19.544,4	38.257,8	
	09.	20.441,8	-1.889,3	18.552,5	-745,2	562,2	527,6	8.791,2	153,3	10.394,3	19.683,4	38.235,9	
	10.	20.870,0	-1.877,9	18.992,2	-813,3	557,0	514,6	8.793,5	154,9	10.449,4	19.656,1	38.648,2	
	11.	20.999,2	-1.821,8	19.177,4	-866,2	563,0	534,8	8.793,3	152,9	10.483,7	19.661,4	38.838,8	
	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8.812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	

Напомена:

Монетарни преглед приказује консолидоване податке Биланса стања ЦББиХ - монетарних власти (табела 8) и Консолидованог биланса комерцијалних банака БиХ (табела 9). Нето страна актива представља разлику између збира страних актива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ и збира страних пасива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ. Домаћи кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих сектора уз напомену да су потраживања од централне владе исказана у нето износу, тј. умањена за депозите централне владе код ЦББиХ и код комерцијалних банака БиХ. Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске Фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Према новој методологији, фондови социјалне сигурности/заштите се класификују на ниво централне владе као ентитетски ванбуџетски фондови, што се директно одражава на податке о нето потраживањима од централне владе у Монетарном прегледу.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

ПАСИВА														
Година	Мјесец	Новчана маса (M2)												
		Новац (M1)		Квази-новац (QM)						Хартије од вриједности	Кредити	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
		Готовина изван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути					
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2021.	01.	5.027,9	10.162,3	15.190,2	2.940,5	3.016,7	7.266,6	13.223,8	28.414,0	0,0	612,9	5.306,6	1.447,4	35.780,9
	02.	5.065,2	10.283,6	15.348,7	2.999,6	3.029,3	7.273,9	13.302,8	28.651,6	0,0	621,3	5.260,2	1.426,9	35.959,9
	03.	5.053,8	10.367,4	15.421,2	3.033,2	3.035,0	7.336,5	13.404,7	28.825,9	0,0	617,0	5.323,3	1.426,1	36.192,3
	04.	5.152,0	10.466,2	15.618,1	3.050,1	3.029,3	7.377,0	13.456,4	29.074,5	0,0	618,4	5.341,1	1.428,3	36.462,3
	05.	5.191,6	10.732,5	15.924,1	3.064,8	3.011,7	7.340,6	13.417,1	29.341,2	0,0	613,9	5.398,1	1.436,7	36.790,0
	06.	5.211,3	10.931,2	16.142,5	3.043,9	3.111,9	7.326,3	13.482,1	29.624,6	0,0	615,0	5.421,4	1.481,3	37.142,2
	07.	5.432,9	11.149,8	16.582,8	3.103,5	3.072,3	7.323,8	13.499,6	30.082,4	0,0	626,0	5.527,9	1.487,9	37.724,2
	08.	5.460,7	11.639,1	17.099,8	3.168,3	3.086,0	7.288,9	13.543,2	30.643,0	0,0	619,9	5.547,9	1.447,0	38.257,8
	09.	5.436,2	11.658,5	17.094,7	3.119,6	3.107,5	7.326,9	13.554,0	30.648,7	0,0	618,5	5.558,6	1.410,1	38.235,9
	10.	5.469,8	11.886,1	17.356,0	3.196,3	3.084,4	7.368,5	13.649,3	31.005,3	0,0	632,0	5.576,9	1.434,0	38.648,2
	11.	5.404,2	12.009,3	17.413,5	3.299,5	3.032,5	7.318,7	13.650,6	31.064,2	0,0	624,8	5.700,4	1.449,4	38.838,8
	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7

Напомена:

Новац M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Квази-новац QM обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у страниј валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM. Осталу пасиву чине вриједносни папири, кредити, дионице и други капитал и остале ставке (нето). Према новој методологији, као посебни финансијски инструменти на страни пасиве се исказују кредити (уз које се додаје обрачуната камата), као и дионице и други капитал. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. У остале ставке (нето) су такође укључени и ограничени депозити, противставке фондова и владини фондови за кредитирање.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т08: Биланс стања ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА			ПАСИВА									
		Страна актива	Потраживања од приватног сектора	Укупно	Резервни новац				Укупно	Страна пасива	Депозити централне владе	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
					Готовина ван монетарних власти	Депозити комерцијалних банака код монетарних власти	Депозити других домаћих сектора код монетарних власти							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	3.393,5	8,7	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3	
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	3.192,8	11,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0	
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	3.040,6	13,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0	
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	3.475,3	15,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2021.	01.	13.790,1	1,4	13.791,5	6.166,4	5.855,2	243,0	12.264,6	1,7	621,4	961,1	-57,4	13.791,5	
	02.	13.700,8	1,9	13.702,6	6.188,9	5.797,1	242,3	12.228,2	1,7	647,1	882,4	-56,7	13.702,6	
	03.	13.666,8	2,4	13.669,2	6.222,3	5.654,8	244,7	12.121,7	2,2	703,6	898,1	-56,4	13.669,2	
	04.	14.061,4	1,6	14.063,1	6.304,6	5.977,1	258,6	12.540,2	1,9	702,4	875,8	-57,4	14.063,1	
	05.	14.086,8	2,0	14.088,7	6.406,0	5.859,1	258,8	12.523,9	1,8	736,2	887,0	-60,1	14.088,7	
	06.	14.208,4	2,4	14.210,8	6.441,3	5.941,7	261,3	12.644,3	1,9	746,1	880,2	-61,8	14.210,8	
	07.	14.615,4	1,8	14.617,2	6.645,1	6.081,7	275,0	13.001,7	2,0	737,5	937,6	-61,7	14.617,2	
	08.	15.526,6	2,1	15.528,7	6.796,3	6.416,7	291,5	13.504,5	1,8	1.168,1	914,8	-60,5	15.528,7	
	09.	15.442,9	2,4	15.445,3	6.814,9	6.346,9	292,5	13.454,2	2,2	1.173,7	875,1	-59,9	15.445,3	
	10.	16.075,3	1,7	16.077,0	6.843,3	6.733,8	302,7	13.879,9	1,8	1.422,3	832,9	-59,9	16.077,0	
	11.	16.148,8	2,0	16.150,8	6.816,9	6.965,9	304,4	14.087,2	1,9	1.225,9	895,3	-59,5	16.150,8	
	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	

Напомена:

Страна актива ЦББиХ - монетарних власти обухвата злато, девизе у трезору ЦББиХ, девизне депозите код иностраних банака, располагање SDR, стране вриједносне папире и остало. Резервни новац (примарни новац или монетарна база) чине готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Готовина изван банака представља готов новац у оптицају изван централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Страна пасива ЦББиХ обухвата краткорочне обавезе према нерезидентима, депозите нерезидената и остале краткорочне обавезе према нерезидентима и обавезе према ММФ-у (рачуни 1 и 2). Депозити централне владе код ЦББиХ представљају преносиве и остале депозите институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта у домаћој валути. Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака у БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

АКТИВА									
Година	Мјесец	Резерве	Страна актива	Потраживања од генералне владе	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2021.	01.	7.007,4	4.525,0	3.050,1	532,2	8.540,1	146,2	9.914,9	33.716,0
	02.	6.934,3	4.666,6	3.070,5	532,7	8.618,9	139,7	9.937,4	33.900,0
	03.	6.831,8	4.765,6	3.106,1	518,9	8.684,9	144,7	10.008,9	34.060,9
	04.	7.138,7	4.854,3	3.303,2	516,9	8.739,0	133,9	10.069,4	34.755,3
	05.	7.085,7	5.014,6	3.234,1	509,9	8.750,7	130,7	10.146,1	34.871,8
	06.	7.181,1	4.942,4	3.295,2	510,3	8.837,3	133,7	10.244,7	35.144,7
	07.	7.297,2	5.049,7	3.287,8	499,9	8.782,4	161,7	10.305,4	35.384,1
	08.	7.756,9	5.076,7	3.209,3	520,2	8.760,4	156,8	10.345,9	35.826,3
	09.	7.729,2	4.998,8	3.252,0	527,6	8.791,2	153,3	10.393,9	35.846,2
	10.	8.110,8	4.794,7	3.211,2	514,6	8.793,5	154,9	10.449,2	36.029,0
	11.	8.382,2	4.850,4	3.162,8	534,8	8.793,3	152,9	10.483,5	36.359,8
	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8

Напомена:

Консолидовани биланс комерцијалних банака обухвата Консолидоване билансе комерцијалних банака Главне јединице Сарајево, Главне јединице Мостар, Главне банке Републике Српске, Брчко дистрикта (од јула 2001. до новембра 2002. године), НБРС (до децембра 1998. године) и НББиХ (до новембра 2002. године). Консолидована су међусобна потраживања и обавезе између комерцијалних банака. Резерве банака састоје се од готовине у трезорима банака и депозита банака код ЦББиХ. Страна актива комерцијалних банака обухвата: девизе у трезорима, преносиве и остале депозите у инострану валуту код нерезидената, кредите нерезидентима, вриједносне папире нерезидената у инострану валуту и остала потраживања од нерезидената. Потраживања од генералне владе обухватају потраживања од свих нивоа влада: централне владе (институције БиХ, владе ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта) и нецентралне владе (влада кантона и опћинских влада). Потраживања од осталих домаћих сектора обухватају: потраживања од нефинансијских јавних предузећа, нефинансијских приватних предузећа, осталих финансијских институција и осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неклассификованих сектора). Биланс стања комерцијалних банака Федерације БиХ садржи поред активног подбиланса и податке пасивног подбиланса. Пасивни подбиланс садржи обавезе по страним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. године. Ове обавезе ће преузети Министарство финансија Федерације БиХ у процесу приватизације у складу с ентитетским Законом о почетном билансу предузећа и банака и Законом о приватизацији.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака у БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА										Укупно
		Депозити централне владе	Преносиви депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Преносиви депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Остали депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Остали депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Хартије од вриједности	Кредити	Страна пасива	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2021.	01.	1.885,7	9.919,3	2.940,5	3.016,7	7.266,6	0,0	612,9	2.209,2	4.345,6	1.519,6	33.716,0
	02.	1.887,9	10.041,3	2.999,6	3.029,3	7.273,9	0,0	621,3	2.170,2	4.377,8	1.498,8	33.900,0
	03.	1.905,3	10.122,7	3.033,2	3.035,0	7.336,5	0,0	617,0	2.093,1	4.425,2	1.492,9	34.060,9
	04.	2.437,0	10.207,6	3.050,1	3.029,3	7.377,0	0,0	618,4	2.074,6	4.465,3	1.496,1	34.755,3
	05.	2.280,7	10.473,7	3.064,8	3.011,7	7.340,6	0,0	613,9	2.064,5	4.511,2	1.510,6	34.871,8
	06.	2.301,8	10.669,9	3.043,9	3.111,9	7.326,3	0,0	615,0	1.979,0	4.541,2	1.555,8	35.144,7
	07.	2.307,8	10.874,8	3.103,5	3.072,3	7.323,8	0,0	626,0	1.930,9	4.590,3	1.554,6	35.384,1
	08.	2.280,6	11.347,6	3.168,3	3.086,0	7.288,9	0,0	619,9	1.888,0	4.633,2	1.513,9	35.826,3
	09.	2.261,6	11.366,1	3.119,6	3.107,5	7.326,9	0,0	618,5	1.887,1	4.683,5	1.475,5	35.846,2
	10.	2.045,4	11.583,4	3.196,3	3.084,4	7.368,5	0,0	632,0	1.876,0	4.744,0	1.498,8	36.029,0
	11.	2.240,4	11.704,9	3.299,5	3.032,5	7.318,7	0,0	624,8	1.819,9	4.805,1	1.514,0	36.359,8
	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7

Напомена:

Депозити централне владе укључују преносиве и остале депозите у домаћој и иностраној валути институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Преносиви и остали депозити других домаћих сектора у домаћој и иностраној валути представљају обавезе банака према нецентралној влади (кантона и опћина), нефинансијским јавним предузећима, нефинансијским приватним предузећима, осталим финансијским институцијама и осталим домаћим секторима (становништву, непрофитним институцијама и осталим неklasификованим секторима). Страна пасива комерцијалних банака обухвата обавезе банака према нерезидентима по основу преносивих и осталих депозита, кредита, вриједносних папира, трговинских кредита и аванса и осталих рачуна дуговања. Према новој методологији, кредити на страни пасиве су приказани као посебан финансијски инструмент, уз које се додаје обрачуната камата.

Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, задржани приход, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. Остале ставке (нето) такође обухватају и ограничене депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т10: Каматне стопе на кредите становништву

- у процентима, на годишњем нивоу -

Година	Период	Становништво															
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом								Револвинг кредити, прекорачења и кредитне картице (кредитна погодност и продужени кредит)*			
		Стамбени кредити		Остали кредити		Стамбени кредити		Остали кредити		Стамбени кредити		Остали кредити		Каматне стопе на кредите у КМ		Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом	
		Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Пондерисани мјесечни просјечи																	
2016.	12.	4,921	5,708	4,456	5,397	6,986	6,214	5,156	5,981	5,330	5,277	7,584	6,714	6,450	12,346	14,688	11,680
2017.	12.	3,844	3,319	...	...	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2021.	01.	3,329	...	3,514	3,686	5,793	5,919	3,605	...	3,929	3,644	5,906	5,926	6,393	12,069	13,588	9,744
	02.	3,523	3,260	3,375	3,326	5,750	5,853	3,625	...	3,968	3,636	6,092	5,753	6,337	11,950	13,598	9,715
	03.	3,528	3,124	3,395	3,282	5,612	5,461	3,541	4,260	3,986	3,540	6,001	5,602	5,759	11,946	13,616	9,651
	04.	3,491	...	3,112	3,535	5,486	5,413	3,559	4,294	3,965	3,770	5,693	5,397	5,688	11,912	13,607	9,547
	05.	3,448	3,668	3,005	3,279	5,432	5,492	3,641	...	4,622	3,735	5,703	5,470	5,485	11,881	13,634	9,453
	06.	3,357	3,630	2,950	3,130	5,354	5,462	3,618	...	4,649	3,644	5,534	5,480	5,412	11,875	13,721	9,343
	07.	3,043	2,974	2,996	3,858	5,349	5,217	3,527	...	4,749	3,584	5,404	5,132	5,325	11,839	13,695	9,268
	08.	3,083	...	3,045	3,950	5,244	5,469	3,323	4,072	4,413	3,904	5,684	5,252	5,583	11,767	13,659	9,147
	09.	2,826	...	2,862	3,913	5,068	5,329	3,349	...	4,239	3,760	5,639	5,238	5,462	11,908	13,747	8,982
	10.	3,069	3,341	2,849	3,103	5,001	5,217	3,372	...	4,208	3,851	5,592	5,075	5,387	11,858	13,776	8,931
	11.	3,043	3,000	3,227	4,185	5,164	5,180	3,455	...	3,972	3,933	5,489	4,817	5,316	11,878	13,783	8,881
	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
Износи кредита (нови послови)																- у хиљадама КМ -	
2016.	12.	2,046	424	1,118	1,825	55,519	23,435	10,141	961	1,275	5,159	70,540	23,133	18,529	521,185	93,033	59,127
2017.	12.	1,416	445	...	...	49,832	14,785	17,187	395	3,826	8,180	74,945	23,401	36,446	522,643	89,901	56,786
2018.	12.	2,597	...	...	...	66,009	27,336	17,610	155	3,340	9,211	47,731	10,078	27,896	526,750	85,550	55,624
2019.	12.	1,242	386	1,042	463	53,829	26,426	21,834	288	4,641	13,531	66,117	8,097	27,474	521,600	79,533	55,217
2020.	12.	3,468	...	...	532	39,970	19,333	16,057	265	3,729	5,229	38,688	7,916	19,056	547,793	112,952	48,920
2021.	12.	9,615	380	5,576	2,194	47,483	36,773	17,697	412	2,471	4,695	53,132	1,717	9,332	547,070	67,171	102,693
2021.	01.	2,119	...	393	914	34,821	18,096	14,847	...	2,172	7,111	32,988	5,317	18,404	555,169	59,391	111,852
	02.	2,281	207	861	543	62,302	29,043	17,914	...	3,273	5,618	44,713	8,963	21,338	546,544	57,332	109,804
	03.	2,426	454	982	969	75,720	35,693	21,019	680	3,309	4,947	56,821	12,845	11,175	551,786	57,377	109,453
	04.	4,228	...	1,301	1,066	76,131	33,855	20,011	650	2,682	8,061	55,065	11,568	8,940	540,494	57,599	108,305
	05.	4,461	364	3,411	631	70,717	30,789	23,647	...	3,622	10,583	49,395	11,334	10,430	548,612	60,163	108,297
	06.	6,388	402	3,945	1,051	81,831	37,807	25,436	...	4,616	8,669	56,262	11,665	10,718	553,429	61,366	108,244
	07.	8,569	1,200	3,861	1,535	88,314	38,097	21,382	...	4,761	7,296	50,869	9,968	11,223	556,597	62,640	107,946
	08.	6,307	...	4,407	1,306	33,015	29,865	19,823	486	2,063	8,078	58,690	8,243	7,696	559,981	62,238	113,930
	09.	8,296	...	5,273	1,647	35,938	33,693	18,740	...	2,083	6,080	62,591	9,594	10,539	560,716	63,422	112,129
	10.	9,445	336	3,776	1,217	45,750	35,173	19,253	...	1,967	5,893	56,376	8,680	7,841	562,394	64,935	111,628
	11.	9,390	690	8,079	4,075	44,788	37,003	21,032	...	2,611	8,541	46,066	2,668	7,548	564,767	65,192	111,939
	12.	9,615	380	5,576	2,194	47,483	36,773	17,697	412	2,471	4,695	53,132	1,717	9,332	547,070	67,171	102,693

Напомена:

*Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумевају бескаматну одгору плаћања. (0% кс), исте се и не публикују. Нема података за каматне стопе на кредите у инострану валути по кредитним картицама и прекорачењима становништву.

Т11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима

- у процентима, на годишњем нивоу -

		Нефинансијска предузећа												
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом								
		До износа од 0,25 мил EUR	Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR	Преко износа 1 мил EUR	До износа од 0,25 мил EUR				Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR		Преко износа 1 мил EUR	Револвинг кредити и прекорачења*		
Година	Период	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Каматне стопе на кредите у КМ	Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Пондерисани мјесечни просјечи														
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2021.	01.	3,773	4,140	2,755	2,951	4,507	4,308	3,947	3,949	3,664	4,216	...	2,939	2,936
	02.	3,777	4,237	2,997	3,227	4,298	4,404	3,991	3,582	...	3,193	3,362	2,896	2,953
	03.	3,603	3,977	2,866	2,928	4,563	4,694	4,149	3,708	3,821	...	3,931	2,883	2,951
	04.	3,852	4,385	2,962	2,516	4,390	4,031	4,106	4,200	2,407	4,241	4,333	2,872	2,975
	05.	3,712	3,927	3,011	3,054	4,360	4,309	4,034	3,853	...	...	3,955	2,874	3,016
	06.	3,718	4,026	2,679	2,671	4,472	4,266	3,759	3,737	3,472	3,910	3,450	2,876	3,061
	07.	3,776	3,833	3,122	2,866	4,076	4,361	4,171	3,942	3,044	...	3,686	2,903	3,043
	08.	3,754	3,980	3,034	3,533	4,192	4,032	3,604	3,778	3,145	...	3,382	2,852	3,001
	09.	3,673	4,055	3,251	2,881	4,119	3,598	3,583	3,777	3,010	4,304	3,091	2,885	2,978
	10.	3,763	3,950	3,375	2,961	4,389	3,451	...	3,878	...	3,444	...	2,866	3,158
	11.	3,587	4,049	3,113	2,441	4,191	3,752	4,255	3,257	2,679	...	3,787	2,855	3,180
	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
Износи кредита (нови послови)													- у хиљадама КМ -	
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2021.	01.	31.868	7.709	33.571	22.137	6.333	4.046	5.484	11.978	1.791	4.774	...	2.612.980	331.976
	02.	38.147	9.549	39.663	18.941	8.323	4.584	1.660	11.369	...	2.473	14.100	2.713.017	322.645
	03.	58.722	20.342	66.238	54.273	10.499	9.366	2.863	12.579	6.276	...	28.782	2.737.680	316.460
	04.	53.675	13.997	65.107	52.708	7.771	10.053	3.323	12.971	6.303	3.503	49.201	2.784.420	299.044
	05.	54.634	11.563	43.638	19.644	11.280	8.552	2.371	20.622	...	...	12.777	2.799.720	281.865
	06.	49.857	17.157	53.481	45.930	9.979	8.408	2.890	16.220	3.431	7.234	39.551	2.838.704	263.381
	07.	36.568	11.076	37.683	38.725	14.807	4.373	1.850	20.499	5.128	...	28.149	2.812.486	254.552
	08.	37.704	14.304	46.110	32.461	10.998	4.718	1.696	15.680	4.552	...	17.861	2.790.088	252.194
	09.	41.715	18.846	48.727	56.474	10.393	6.194	1.575	7.252	6.300	3.820	9.989	2.793.433	252.458
	10.	48.969	19.564	48.750	65.318	6.143	7.212	...	10.485	...	4.395	...	2.810.294	217.023
	11.	51.810	20.850	65.950	50.035	8.371	10.121	1.373	25.212	10.111	...	18.278	2.813.908	208.498
	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275

Напомена:

Ревидирана серија података о каматним стопама на кредите предузећима у КМ с валутном клаузулом, до износа 0,25 мил. ЕУР, промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС, за период јануар 2015. – новембар 2017. године, због искључења података једне банке с каматним стопама које не одражавају кретање на тржишту.

* Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности.

С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумевају бескаматну одгуду плаћања (0% кс), исте се и не публикују.

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима нефинансијским предузећима.

Т12: Каматне стопе на депозите становништва

- у процентима, на годишњем нивоу -

Становништво											
Година	Период	Депозити у КМ и депозити с валутном клаузулом				Депозити у EUR				Депозити у иностраној валути	
		С договорним доспијећем				С договорним доспијећем				С договорним доспијећем	Депозити по виђењу (преконоћни)*
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Пондерисани мјесечни просјеци											
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2021.	01.	0,125	1,037	1,038	0,068	0,152	0,966	1,074	0,049	0,437	0,034
	02.	0,158	0,763	1,186	0,068	0,179	0,967	1,153	0,048	0,628	0,033
	03.	0,256	0,548	1,020	0,067	0,174	1,133	1,316	0,045	0,355	0,033
	04.	0,446	0,597	0,990	0,043	0,461	1,286	1,158	0,045	0,427	0,033
	05.	0,313	0,591	0,853	0,043	0,378	1,052	1,274	0,045	0,616	0,032
	06.	0,249	0,763	0,833	0,042	0,198	0,948	1,112	0,043	0,397	0,032
	07.	0,264	0,846	0,872	0,042	0,284	1,049	1,179	0,043	0,313	0,032
	08.	0,231	0,608	0,864	0,042	0,229	1,082	1,008	0,042	0,250	0,031
	09.	0,204	0,527	0,735	0,041	0,237	0,920	0,929	0,042	0,231	0,031
	10.	0,155	0,543	0,673	0,041	0,203	0,803	1,049	0,042	0,216	0,030
	11.	0,133	0,560	0,585	0,041	0,159	0,733	0,794	0,054	0,140	0,030
	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
Износ депозита (нови послови)											
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2021.	01.	5.685	14.219	18.292	5.272.476	10.333	58.629	49.260	1.858.054	5.207	384.668
	02.	6.367	11.814	24.646	5.372.175	7.849	34.372	31.459	1.903.763	5.661	386.872
	03.	3.976	21.909	19.283	5.427.656	7.043	30.361	57.918	1.990.236	3.687	399.524
	04.	6.754	7.960	19.140	5.574.952	7.693	60.843	29.395	2.010.522	693	397.203
	05.	4.754	10.040	16.571	5.616.284	7.547	24.682	20.480	2.031.245	1.871	406.280
	06.	4.738	19.444	19.693	5.711.950	5.674	24.118	37.184	2.047.960	1.687	417.312
	07.	9.428	11.038	13.216	5.787.252	6.171	33.168	19.936	2.069.591	882	423.455
	08.	6.461	10.362	15.842	5.833.268	9.594	42.023	31.551	2.087.059	2.555	427.605
	09.	16.718	13.071	17.198	5.905.359	8.996	38.013	42.756	2.106.492	3.995	432.682
	10.	5.251	12.415	15.869	5.942.168	12.290	32.056	28.543	2.136.501	3.016	440.811
	11.	7.974	8.343	12.012	5.979.774	7.826	43.279	42.730	2.129.522	1.260	449.822
	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055

Напомена:

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања). Каматне стопе на депозите с договорним доспијећем и износи тих депозита се односе на нове послове. Депозити у иностраној валути обухваћају све стране валуте осим EUR.

Т13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа

- у процентима, на годишњем нивоу -

Нефинансијска предузећа										
Година	Период	Депозити у КМ и с валутном клаузулом				Депозити у EUR				Депозити у страној валути
		С договореним доспијећем					С договореним доспијећем			
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	Депозити по виђењу (преконоћни)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Пондерисани мјесечни просјеци										
2016.	12.	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2021.	01.	0,362	0,568	1,075	0,024	...	0,879	1,348	0,009	0,030
	02.	0,424	0,820	0,952	0,025	0,038	1,067	1,256	0,009	0,026
	03.	0,653	0,268	1,102	0,021	...	1,064	1,227	0,020	0,030
	04.	0,647	0,762	0,978	0,018	0,301	1,080	1,586	0,006	0,054
	05.	0,534	0,860	1,065	0,022	...	...	1,155	0,006	0,040
	06.	0,372	0,997	1,599	0,030	0,607	1,194	1,520	0,007	0,050
	07.	0,470	0,813	1,244	0,021	0,610	1,055	...	0,006	0,044
	08.	0,323	0,622	1,227	0,021	0,286	0,569	1,442	0,006	0,039
	09.	0,474	0,401	0,811	0,022	...	0,229	1,009	0,006	0,045
	10.	0,361	0,337	...	0,040	0,112	0,818	...	0,005	0,039
	11.	0,337	0,397	0,691	0,023	0,243	0,533	1,362	0,005	0,039
	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
Износ депозита (нови послови)										- у хиљадама КМ -
2016.	12.	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2021.	01.	6.976	8.247	593	3.842.840	...	9.972	13.326	955.103	122.049
	02.	15.135	1.824	663	3.876.629	1.127	3.486	11.157	973.968	115.534
	03.	4.163	1.121	13.844	3.906.287	...	42.164	7.610	1.000.320	109.391
	04.	3.236	14.106	2.756	3.869.922	5.662	45.098	3.240	1.006.791	109.793
	05.	5.484	7.758	5.820	4.074.861	...	...	3.716	1.037.026	127.918
	06.	13.662	46.488	2.040	4.310.795	1.093	2.088	4.376	1.023.592	101.901
	07.	9.325	26.517	17.246	4.393.847	9.088	630	...	1.103.570	113.950
	08.	4.792	10.123	7.086	4.692.935	2.394	9.155	2.103	1.125.053	119.855
	09.	13.068	1.742	2.387	4.510.782	...	16.798	10.524	1.095.031	102.869
	10.	3.037	16.401	...	4.509.561	5.876	9.403	...	1.108.115	121.685
	11.	21.742	5.667	798	4.687.605	12.403	4.398	7.161	1.190.419	114.724
	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918

Напомена:

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).

Каматне стопе на депозите с договореним доспијећем и износи тих депозита се односе на нове послове.

Депозити у иностраној валути обухваћају све стране валуте осим EUR.

Т14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Депозити			Кредити		
		Преносиви депозити	Остали депозити	Укупни депозити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити	Укупни кредити
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2021.	01.	13.893,3	11.095,5	24.988,8	4.245,5	15.981,2	20.226,7
	02.	14.178,1	11.013,8	25.192,0	4.329,4	15.977,7	20.307,1
	03.	14.349,3	11.043,4	25.392,7	4.392,7	16.079,9	20.472,6
	04.	14.987,6	11.073,4	26.061,0	4.441,1	16.130,4	20.571,5
	05.	15.135,9	10.995,6	26.131,5	4.445,6	16.198,6	20.644,2
	06.	15.313,3	11.100,5	26.413,8	4.492,4	16.316,1	20.808,5
	07.	15.550,4	11.091,9	26.642,3	4.453,5	16.365,7	20.819,2
	08.	16.074,9	11.056,5	27.131,4	4.430,0	16.403,4	20.833,4
	09.	16.034,9	11.091,7	27.126,6	4.469,2	16.498,1	20.967,2
	10.	16.138,5	11.109,7	27.248,1	4.468,8	16.532,6	21.001,4
	11.	16.544,6	11.021,3	27.565,9	4.465,1	16.590,1	21.055,1
	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3

Напомена:

Укупни депозити представљају обавезе комерцијалних банака БиХ према свим домаћим институционалним секторима у домаћој и страној валути. Укупни кредити представљају потраживања комерцијалних банака БиХ од свих институционалних сектора, у домаћој и страној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2021.	01.	132,6	768,1	780,8	417,7	132,9	332,8	818,4	4.072,6	416,3	5.980,8	40,4	13.893,3
	02.	179,8	827,3	789,9	428,3	130,1	306,9	899,1	4.047,8	408,4	6.121,0	39,4	14.178,1
	03.	149,1	879,7	796,2	430,6	164,6	314,1	932,4	4.030,7	410,9	6.200,9	40,1	14.349,3
	04.	161,4	1.406,9	814,5	436,6	161,7	264,6	1.017,0	3.936,6	407,5	6.338,1	42,8	14.987,6
	05.	124,9	1.288,6	804,0	445,2	183,9	277,3	996,2	4.181,3	429,7	6.361,9	42,9	15.135,9
	06.	142,1	1.290,7	829,0	475,4	166,7	298,4	944,8	4.298,3	426,9	6.413,9	27,1	15.313,3
	07.	125,8	1.288,1	850,6	494,5	158,2	287,8	939,5	4.450,9	442,2	6.481,0	31,8	15.550,4
	08.	104,5	1.296,6	891,4	509,0	157,8	336,0	1.025,5	4.738,9	443,6	6.537,1	34,6	16.074,9
	09.	97,3	1.292,0	1.012,8	535,7	160,0	346,5	931,0	4.584,2	449,8	6.591,8	33,8	16.034,9
	10.	112,0	1.101,4	1.191,4	575,1	145,4	351,8	925,0	4.590,3	459,4	6.656,8	30,0	16.138,5
	11.	124,7	1.257,9	1.209,6	587,9	157,6	335,0	973,7	4.707,6	444,1	6.715,7	30,9	16.544,6
	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9

Напомена:

Преносиви депозити су расположиви на захтјев без накнада и ограничења, могу се директно употребити за плаћања трећим лицима, посебни штедни рачуни с којих је дозвољен пренос средстава на преносиве депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ СВИХ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2021.	01.	64,5	712,7	33,0	10,5	35,0	785,6	773,8	683,6	91,7	7.882,0	23,1	11.095,5
	02.	20,2	658,9	33,4	7,9	31,6	795,8	770,4	704,2	88,4	7.879,8	23,4	11.013,8
	03.	17,9	626,3	55,8	16,8	27,6	781,2	787,3	701,7	87,8	7.917,7	23,2	11.043,4
	04.	17,5	623,6	56,0	18,5	26,0	789,5	782,2	708,4	87,8	7.936,7	27,2	11.073,4
	05.	14,1	607,2	56,4	17,9	21,9	779,7	755,2	704,8	90,0	7.920,7	27,7	10.995,6
	06.	21,4	619,4	61,8	19,5	21,5	773,0	788,8	721,2	90,3	7.938,7	45,0	11.100,5
	07.	44,9	618,4	40,0	20,4	32,4	761,6	789,2	724,5	90,1	7.928,6	41,7	11.091,9
	08.	32,4	618,8	40,6	20,4	30,4	758,0	779,3	738,4	90,3	7.905,7	42,2	11.056,5
	09.	24,2	601,0	63,0	20,5	32,1	774,0	794,8	755,0	93,8	7.898,5	34,8	11.091,7
	10.	13,4	614,2	61,8	20,5	29,0	772,4	794,3	798,2	92,1	7.883,7	29,9	11.109,7
	11.	12,8	623,8	62,1	20,5	33,5	768,9	789,2	752,8	96,2	7.824,7	36,7	11.021,3
	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7

Напомена:

Остали депозити дозвољавају аутоматско повлачење средстава али не и плаћање трећим лицима, штедне и орочене депозите, остале депозите - остало.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама Бих	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2021.	01.	0,0	23,2	0,1	14,3	5,8	29,7	106,6	3.236,2	9,1	819,4	1,2	4.245,5
	02.	0,0	20,0	0,9	13,5	5,7	27,1	103,7	3.335,0	9,2	812,9	1,3	4.329,4
	03.	0,0	36,9	0,8	13,7	5,5	25,6	104,1	3.380,2	8,1	816,9	1,0	4.392,7
	04.	0,0	38,4	1,1	14,0	6,6	27,4	104,5	3.434,5	8,3	805,3	1,1	4.441,1
	05.	0,0	48,6	0,1	14,1	6,1	28,6	102,6	3.411,1	7,8	825,4	1,2	4.445,6
	06.	0,0	55,8	0,5	14,1	6,0	31,4	100,2	3.451,8	10,3	821,3	1,1	4.492,4
	07.	2,2	52,1	1,2	14,6	6,2	46,0	101,2	3.392,8	10,3	825,7	1,1	4.453,5
	08.	0,0	51,6	1,2	18,0	6,1	40,9	99,4	3.377,8	9,8	824,2	1,1	4.430,0
	09.	1,2	51,9	1,2	21,9	6,2	42,7	104,5	3.406,1	10,7	822,0	0,8	4.469,2
	10.	1,9	54,6	1,3	19,1	6,1	43,1	101,7	3.400,8	10,1	829,0	1,1	4.468,8
	11.	1,9	53,9	1,7	18,9	4,2	41,0	106,1	3.401,1	10,1	825,5	0,6	4.465,1
	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9

Напомена:

До 2006. године укупна потраживања од свих нивоа влада и фондова (краткорочно и дугорочно) су приказана у табели краткорочних кредита (колоне 3, 4, 5, 6, 7) у укупном износу, јер изворни подаци не дају рочну структуру потраживања за владе и фондове. Краткорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора до једне године, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама БиХ	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2021.	01.	11,6	400,4	138,5	360,3	202,7	105,7	420,5	5.274,7	9,8	9.056,5	0,7	15.981,2
	02.	11,6	396,5	137,9	357,2	198,5	101,5	423,9	5.255,6	9,4	9.085,2	0,6	15.977,7
	03.	13,6	391,7	132,7	353,3	230,0	108,1	409,7	5.276,9	9,3	9.154,1	0,6	16.079,9
	04.	13,6	394,0	131,4	350,1	227,1	94,8	407,3	5.276,5	9,5	9.225,5	0,7	16.130,4
	05.	13,6	385,6	130,4	348,4	225,1	90,4	402,3	5.312,4	9,4	9.280,5	0,5	16.198,6
	06.	13,6	368,2	124,8	350,4	218,7	90,3	405,1	5.353,3	9,4	9.381,9	0,5	16.316,1
	07.	13,6	365,0	121,2	347,0	217,9	102,7	393,7	5.357,8	9,1	9.437,3	0,5	16.365,7
	08.	13,6	365,5	129,3	341,6	211,2	102,1	399,4	5.350,6	10,2	9.479,3	0,5	16.403,4
	09.	13,6	361,5	174,4	345,5	207,7	101,4	401,6	5.351,6	11,3	9.529,1	0,5	16.498,1
	10.	13,6	357,2	171,2	346,6	199,9	102,7	391,8	5.361,0	11,1	9.577,1	0,5	16.532,6
	11.	14,9	360,7	180,0	343,5	196,2	101,0	406,0	5.360,7	10,9	9.615,6	0,5	16.590,1
	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4

Напомена:

До 2006. године укупна потраживања од свих нивоа влада и фондова (краткорочно и дугорочно) су приказана у табели краткорочних кредита (колоне 3, 4, 5, 6, 7) у укупном износу јер изворни подаци не дају рочну структуру потраживања за владе и фондове. Дугорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора преко једне године, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т19: Куповина и продаја КМ					- у хиљадама КМ -
Година	Мјесец	Продаја	Куповина	Салдо	Кумулатив салда
1	2	3	4	5(3-4)	6
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2021.	01.	738.539	824.696	-86.157	12.456.519
	02.	798.017	812.156	-14.140	12.442.379
	03.	1.179.942	1.221.038	-41.096	12.401.283
	04.	1.981.660	1.565.602	416.058	12.817.341
	05.	512.503	491.079	21.423	12.838.765
	06.	650.006	520.484	129.523	12.968.287
	07.	527.398	179.125	348.272	13.316.560
	08.	807.920	274.613	533.308	13.849.867
	09.	556.607	595.809	-39.202	13.810.665
	10.	880.230	203.631	676.599	14.487.264
	11.	624.500	378.318	246.182	14.733.446
	12.	615.569	333.121	282.447	15.015.893

T20: Просјечне обавезне резерве

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Основица за обрачун обавезне резерве*	Просјечне обавезне резерве	Просјечан салдо рачуна обавезних резерви код ЦББиХ	Разлика
1	2	3	4	5	6=5-4
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2021.	01.	27.546.321	2.754.632	5.888.091	3.133.459
	02.	27.603.787	2.760.379	5.832.372	3.071.994
	03.	27.787.510	2.778.751	5.905.814	3.127.063
	04.	27.906.738	2.790.674	6.056.985	3.266.311
	05.	28.446.483	2.844.648	6.079.976	3.235.328
	06.	28.643.403	2.864.340	6.144.922	3.280.582
	07.	28.818.942	2.881.894	6.082.809	3.200.914
	08.	29.075.074	2.907.507	6.205.038	3.297.531
	09.	29.396.044	2.939.604	6.547.961	3.608.357
	10.	29.435.893	2.943.589	6.679.032	3.735.443
	11.	29.631.656	2.963.166	7.040.915	4.077.749
	12.	29.834.458	2.983.446	7.165.866	4.182.420

Напомена:

Од 1. јула 2016. године стопа обавезне резерве коју примјењује ЦББиХ на основицу за обрачун обавезне резерве износи 10%.

Од 1. јула 2016. године ЦББиХ примјењује нове стопе за обрачун накнаде на средства на рачуну резерви банака: Централна банка БиХ на рачуну резерви комерцијалне банке у обрачунском периоду не обрачунава накнаду на износ средстава обавезне резерве, а на износ средстава изнад обавезне резерве обрачунава накнаду по стопи која је једнака 50% стопе коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate).

Од 1. маја 2015. године Централна банка обрачунава накнаду банци на износ средстава те банке на рачуну резерви код Централне банке у обрачунском периоду, како слиједи:

- на износ обавезне резерве – просјек EONIA-е који је у истом периоду забиљежен на тржишту умањен за 10 базних поена, или минимум нула,
- на износ средстава изнад обавезне резерве – нулта стопа накнаде.

Нулта стопа накнаде на обавезну резерву примјењује се у случају да је просјечна EONIA умањена за 10 базних поена имала негативну вриједност.

Од 1. септембра 2014. године стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70% или минимум нула, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе или минимум нула.

Од 1. августа 2011. године стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70%, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе.

Од 1. фебруара 2011. године стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа до једне године је смањена са 14% на 10%, док је стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године остала непромјењена.

Од 1. јула 2010. године стопа накнаде на износ обавезне резерве је промјењена и обрачунава се на основу просјека каматне стопе коју је у истом периоду остварила Централна банка на "overnight" депозите, док је стопа накнаде на износ средстава изнад обавезне резерве остала непромјењена.

Од 1. маја 2009. године стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године износи 7%.

Од 1. априла 2009. године стопа накнаде се утврђује: - на износ средстава који је банка дужна да држи као обавезне резерве по стопи 0.50%, - на износ средстава изнад обавезне резерве по стопи која се утврђује на основу просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана.

Од 1. јануара 2009. године стопа обавезне резерве је 14% на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа до једне године, а 10% на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године.

Од 11. октобра 2008. године стопа обавезне резерве је смањена са 18% на 14%.

Од 1. јануара 2008. године стопа обавезне резерве је повећана са 15% на 18%.

*Основицу за обрачун обавезне резерве чине депозити и позајмљена средства у домаћој и другим валутама изражени у КМ.

T21: Трансакције у платном промету

- у милионима КМ -

Година	Мјесец	RTGS		ЖИРОКЛИРИНГ		УКУПНО	
		Бр. трансакције	Износ	Бр. трансакције	Износ	Бр. трансакције	Износ
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2020.	01.	83.811	6.454	3.237.809	1.327	3.321.620	7.781
	02.	87.647	6.937	3.607.335	1.461	3.694.982	8.398
	03.	101.020	7.931	3.986.021	1.648	4.087.041	9.579
	04.	100.285	7.884	3.835.414	1.658	3.935.699	9.542
	05.	97.437	7.839	3.729.580	1.563	3.827.017	9.401
	06.	105.546	9.444	4.079.409	1.735	4.184.955	11.179
	07.	106.473	8.826	4.092.078	1.745	4.198.551	10.571
	08.	103.545	8.952	3.922.282	1.719	4.025.827	10.671
	09.	106.499	9.073	3.985.322	1.742	4.091.821	10.815
	10.	106.782	8.795	3.945.543	1.723	4.052.325	10.518
	11.	109.697	9.348	3.967.098	1.767	4.076.795	11.115
	12.	127.573	10.803	4.347.520	2.029	4.475.093	12.833

Т22: Платни биланс Босне и Херцеговине

- у милионима КМ -

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
ТЕКУЋИ РАЧУН	-1.531	-2.483	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-985	-1.286	-802
Роба - салдо	-7.186	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.965	-6.291	-7.196
Извоз робе	5.015	6.029	6.067	6.645	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.713
Увоз робе	12.201	13.856	13.846	13.743	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.145	15.714	19.909
Услуге - салдо	1.713	1.593	1.631	1.624	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.793	1.510	2.587
Извоз услуга	2.518	2.374	2.416	2.391	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.140	2.403	3.735
Увоз услуга	804	781	785	768	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.347	893	1.149
Примарни доходак - салдо	413	211	205	357	224	195	41	-263	-195	-115	-296	-350
Потражује	881	935	874	864	955	929	929	969	1.026	1.132	784	971
Дугује	468	725	669	507	731	734	889	1.233	1.221	1.248	1.079	1.321
Секундарни доходак - салдо	3.529	3.540	3.676	3.694	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.303	3.791	4.157
Потражује	3.787	3.818	3.954	3.973	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.715	4.224	4.613
Дугује	257	278	277	279	298	336	345	362	394	412	433	456
КАПИТАЛНИ РАЧУН	389	357	334	337	442	364	300	342	305	387	318	284
Потражује	389	357	334	337	442	364	300	342	311	390	326	284
Дугује	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2	8	0
ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН	-957	-2.039	-1.806	-909	-1.428	-885	-817	-898	-801	-396	-773	9
Директне инвестиције	-532	-674	-506	-342	-784	-509	-550	-717	-960	-543	-581	-796
Нето финансијска актива	115	-8	91	126	15	167	5	173	32	216	132	74
Нето финансијска пасива	647	666	597	468	799	675	555	890	992	760	713	870
Портфолио инвестиције	173	46	19	144	107	110	167	157	256	218	11	111
Нето финансијска актива	121	-12	-43	80	36	51	99	92	254	183	-19	324
Нето финансијска пасива	-52	-57	-62	-64	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	214
Финансијски деривативи	0	0	0	0	0	-0	1	1	-5	-1	-0	1
Нето финансијска актива	0	0	0	0	0	-0	-0	-4	-7	-12	-7	-3
Нето финансијска пасива	0	0	0	0	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4
Остале инвестиције	-857	-1.378	-1.391	-1.420	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-1.004	-1.449	-2.002
Нето финансијска актива	-766	-555	-387	-238	-584	-417	-294	-690	286	-12	-177	-59
Валута и депозити	-748	-609	-483	-339	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-228	-121
Зајмови	23	-99	-18	5	-23	-80	-74	-289	223	-90	-13	-45
Осигурање и пензије	18	16	18	15	9	-75	20	20	30	22	27	36
Трговински кредити и аванси	-65	146	89	89	86	92	81	100	98	73	60	81
Остала финансијска актива	6	-10	8	-8	-59	12	-4	26	-6	10	-24	-10
Нето финансијска пасива	91	823	1.004	1.182	878	950	1.070	783	1.491	992	1.272	1.942
Валута и депозити	-608	-484	-83	-119	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286
Зајмови	135	793	546	768	645	522	698	127	463	323	1.489	889
Осигурање и пензије	4	2	7	12	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-2
Трговински кредити и аванси	475	501	514	510	526	523	487	582	618	619	582	750
Остала финансијска актива (укључујући и алокацију SDR)	84	11	21	10	-29	-28	-3	10	27	-15	16	591
Резервна актива	258	-33	73	709	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695
Монетарно злато	-18	65	1	77	0	0	0	0	0	0	0	0
Валута и депозити	-297	1.382	-2.051	-117	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441
Вриједносни папири	584	-1.473	2.079	792	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254
Остала резервна актива	-11	-8	43	-43	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0
НЕТО ГРЕШКЕ И ПРОПУСТИ	184	88	127	179	113	209	306	281	-12	202	196	526

Напомена:

Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – BPM6).

Детаљнија методолошка објашњења се налазе на веб страници, www.cbbh.ba под статистика.

T22: Платни биланс Босне и Херцеговине

- у милионима КМ -

	2019. Q1	2019. Q2	2019. Q3	2019. Q4	2020. Q1	2020. Q2	2020. Q3	2020. Q4	2021. Q1	2021. Q2	2021. Q3	2021. Q4
ТЕКУЋИ РАЧУН	-401	-254	-3	-327	-250	-332	-398	-306	-99	-338	-123	-242
Роба - салдо	-1.872	-2.082	-1.987	-2.025	-1.602	-1.423	-1.660	-1.606	-1.339	-1.756	-2.014	-2.087
Извоз робе	2.368	2.694	2.585	2.532	2.389	2.048	2.354	2.633	2.745	3.047	3.254	3.667
Увоз робе	4.241	4.775	4.572	4.557	3.991	3.471	4.013	4.239	4.084	4.803	5.268	5.754
Услуге - салдо	514	827	878	574	433	341	358	378	370	547	877	792
Извоз услуга	765	1.145	1.368	861	678	498	623	604	574	796	1.274	1.092
Увоз услуга	251	319	490	287	245	157	265	227	204	248	397	300
Примарни доходак - салдо	14	-133	-26	29	3	-156	-82	-61	-37	-191	-89	-34
Потражује	283	259	269	321	242	171	172	198	229	241	260	241
Дугује	269	392	295	292	239	327	254	259	266	432	349	275
Секундарни доходак - салдо	943	1.133	1.132	1.094	916	906	986	984	906	1.061	1.103	1.087
Потражује	1.035	1.232	1.239	1.210	1.016	1.002	1.104	1.102	1.016	1.175	1.206	1.217
Дугује	91	99	106	116	100	96	118	119	110	113	103	130
КАПИТАЛНИ РАЧУН	95	98	98	96	67	65	87	98	57	64	85	79
Потражује	95	99	99	97	69	67	89	100	57	64	85	79
Дугује	1	1	1	1	2	2	2	2	0	0	0	0
ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН	-417	-239	148	112	-310	-326	-120	-18	-168	-71	196	52
Директне инвестиције	-270	-406	-89	222	-233	-215	-168	35	-326	-402	-266	198
Нето финансијска актива	-1	24	-24	218	17	6	6	103	27	22	37	-12
Нето финансијска пасива	269	429	65	-4	250	221	175	67	353	424	303	-210
Портфолио инвестиције	64	111	14	29	-55	30	-3	39	67	-232	223	53
Нето финансијска актива	65	94	15	9	-48	14	-1	17	67	42	183	32
Нето финансијска пасива	1	-17	1	-20	7	-16	2	-22	-0	274	-40	-20
Финансијски деривативи	-0	0	-1	-0	-0	0	-1	1	0	1	-0	0
Нето финансијска актива	-1	-1	-10	-1	-4	-1	-2	-0	-1	-1	-0	-1
Нето финансијска пасива	-0	-1	-9	-0	-4	-1	-1	-1	-1	-1	-0	-1
Остале инвестиције	15	-437	-158	-424	123	-657	-272	-643	215	-26	-1.020	-1.171
Нето финансијска актива	92	-125	49	-28	146	-63	-78	-182	344	176	-157	-422
Валута и депозити	76	-113	110	-101	137	-83	-83	-199	343	151	-162	-454
Займови	-6	-42	-93	51	16	4	-22	-11	-7	-11	-25	-1
Осигурање и пензије	1	10	7	3	4	11	10	2	7	10	10	9
Трговински кредити и аванси	20	18	16	19	16	14	14	16	19	19	20	23
Остала финансијска актива	0	1	10	-1	-26	-9	2	9	-17	7	-1	1
Нето финансијска пасива	77	312	208	395	24	594	194	460	130	201	863	748
Валута и депозити	-238	182	-46	177	-243	-365	-209	6	-207	-104	-74	99
Займови	166	-111	167	102	112	827	272	278	183	128	141	438
Осигурање и пензије	-4	-2	-1	-2	-2	-2	-1	-1	-0	-1	-2	1
Трговински кредити и аванси	146	163	156	154	145	130	147	160	153	181	197	219
Остала финансијска актива (укључујући и алокацију SDR)	8	80	-68	-35	11	4	-16	17	2	-2	600	-9
Резервна актива	-225	492	382	286	-145	516	325	550	-123	588	1.258	972
Монетарно злато	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Валута и депозити	-229	283	44	140	75	-95	256	312	-668	54	701	354
Вриједносни папири	6	209	338	145	-223	611	71	237	545	530	557	621
Остала резервна актива	-2	0	-0	0	3	0	-3	0	-0	3	0	-3
НЕТО ГРЕШКЕ И ПРОПУСТИ	-110	-83	52	343	-127	-59	192	190	-125	202	234	215

Напомена:

Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – ВРМ6).

Детаљнија методолошка објашњења се налазе на веб страници, www.cbbh.ba под статистика.

T23: Међународна инвестијска позиција (MIP)												- у милионима КМ -
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
НЕТО ПОЗИЦИЈА	-13.629	-14.738	-15.178	-15.101	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-12.932	-11.842	-11.717
АКТИВА	12.245	11.964	12.321	13.466	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.159	22.469	25.122
Директне инвестиције	452	441	560	695	708	878	933	1.157	1.268	1.381	1.513	1.394
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	257	275	297	291	299	362	370	427	468	602	714	785
Задужење (разни дужнички инструменти)	195	167	263	404	410	516	562	730	799	779	799	608
Портфолио инвестиције	450	439	466	532	569	582	674	764	1.018	1.204	1.185	1.508
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	16	20	23	23	31	33	39	44	41	39	38	88
Задужење (разни дужнички инструменти)	434	419	444	509	538	550	635	720	977	1.165	1.147	1.421
Финансијски деривативи	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0
Остале инвестиције	4.886	4.660	4.786	5.171	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.902	5.870
Остали власнички капитал	31	32	29	47	48	52	48	52	54	64	72	66
Валута и Депозити	3.360	3.151	2.985	3.288	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.259
Зајмови	174	71	329	334	311	232	158	176	249	209	196	374
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	39	48	61	58	110	88	87	92	89	94	105	99
Трговински кредити и аванси	1.077	1.156	1.177	1.181	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.036
Остала потраживање/обавезе	205	201	205	263	228	262	267	55	49	60	36	36
Резервна актива	6.458	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349
Валута и депозити	3.003	4.386	2.335	2.218	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416
Хартије од вриједности	3.285	1.792	3.877	4.592	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630
Остала резервна актива	169	246	297	258	260	186	208	205	212	254	292	304
ПАСИВА	25.874	26.702	27.499	28.567	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.091	34.311	36.839
Директне инвестиције	9.963	10.884	11.324	12.231	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.417	15.494	16.569
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	7.473	7.886	8.006	8.872	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.659	12.117	14.227
Задужење (разни дужнички инструменти)	2.490	2.998	3.318	3.360	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.758	3.377	2.342
Портфолио инвестиције	787	727	703	544	474	349	299	240	246	206	180	364
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	87	85	123	127	118	56	79	93	98	99	111	108
Задужење (разни дужнички инструменти)	700	642	580	417	355	293	220	147	148	107	69	255
Финансијски деривативи	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	2	0
Остале инвестиције	15.123	15.091	15.472	15.792	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.467	18.635	19.906
Остали власнички капитал	57	49	66	42	50	47	26	29	36	47	52	70
Валута и Депозити	2.619	2.136	2.053	1.934	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730
Зајмови	10.044	10.372	10.758	11.113	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.547	13.384	14.303
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	2	15	17	16	17	18	19	22	23	24	27	29
Трговински кредити и аванси	1.969	2.093	2.179	2.231	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.684	2.682
Остале обавезе	68	53	32	105	76	68	65	73	102	84	100	87
Специјална права вучење (Нето створене финансијске обавезе)	365	373	367	352	375	401	401	374	382	389	373	1.005

Napomena:

Међународна инвестициона позиција (MIP) за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса (BOP) и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (BPM6). Компилација међународне инвестиционе позиције укључује и редовну годишњу ревизију претходно објављених података за три године уназад, у складу са најновијим доступним изворним подацима. Скраћена верзија примјенјене методологије за компилацију ИП за БиХ доступна је на веб страници ЦББиХ.

T23: Међународна инвестијска позиција (MIP)

- у милионима КМ -

	2019. Q1	2019. Q2	2019. Q3	2019. Q4	2020. Q1	2020. Q2	2020. Q3	2020. Q4	2021. Q1	2021. Q2	2021. Q3	2021. Q4
НЕТО ПОЗИЦИЈА	-14.081	-14.151	-13.372	-12.932	-12.869	-13.174	-12.513	-11.842	-12.049	-12.161	-11.859	-11.717
АКТИВА	19.511	19.921	20.786	21.159	20.921	21.239	21.645	22.469	22.659	23.270	24.471	25.122
Директне инвестиције	1.266	1.290	1.266	1.381	1.398	1.404	1.410	1.513	1.368	1.390	1.428	1.394
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	480	527	544	602	607	610	627	714	730	756	773	785
Задужење (разни дужнички инструменти)	786	763	721	779	791	794	783	799	638	634	655	608
Портфолио инвестиције	1.083	1.178	1.193	1.204	1.156	1.170	1.169	1.185	1.246	1.288	1.472	1.508
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	40	41	44	39	34	36	34	38	41	34	74	88
Задужење (разни дужнички инструменти)	1.043	1.137	1.149	1.165	1.122	1.134	1.135	1.147	1.205	1.255	1.398	1.421
Финансијски деривативи	1	1	1	1	1	0	0	0	2	0	1	0
Остале инвестиције	5.687	5.430	5.873	5.975	5.905	5.642	5.721	5.902	6.402	6.411	6.155	5.870
Остали власнички капитал	54	54	54	64	62	64	65	72	73	65	65	66
Валута и Депозити	4.185	3.937	4.404	4.350	4.283	4.026	4.123	4.297	4.642	4.720	4.539	4.259
Зајмови	235	186	114	209	224	228	207	196	390	379	354	374
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	93	89	89	94	102	99	102	105	112	100	99	99
Трговински кредити и аванси	1.070	1.113	1.150	1.199	1.199	1.199	1.197	1.195	1.157	1.112	1.061	1.036
Остала потраживање/обавезе	50	51	62	60	34	25	27	36	28	34	37	36
Резервна актива	11.474	12.022	12.453	12.598	12.461	13.023	13.345	13.869	13.640	14.180	15.416	16.349
Валута и депозити	2.959	3.242	3.286	3.426	3.501	3.407	3.663	3.975	3.307	3.361	4.061	4.416
Хартије од вриједности	8.298	8.547	8.914	8.917	8.689	9.316	9.380	9.601	10.059	10.534	11.065	11.630
Остала резервна актива	216	233	254	254	270	301	303	292	274	284	289	304
ПАСИВА	33.593	34.072	34.159	34.091	33.789	34.413	34.157	34.311	34.708	35.431	36.330	36.839
Директне инвестиције	15.198	15.526	15.565	15.417	15.236	15.579	15.492	15.494	15.936	16.355	16.642	16.569
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	11.449	11.749	11.767	11.659	11.714	11.873	11.980	12.117	12.918	14.018	14.285	14.227
Задужење (разни дужнички инструменти)	3.749	3.777	3.797	3.758	3.522	3.706	3.512	3.377	3.018	2.338	2.357	2.342
Портфолио инвестиције	242	239	226	206	220	199	197	180	177	451	407	364
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	102	98	98	99	107	110	113	111	111	111	111	108
Задужење (разни дужнички инструменти)	140	141	128	107	113	89	84	69	66	340	296	255
Финансијски деривативи	0	1	0	1	1	1	1	2	0	0	0	0
Остале инвестиције	18.152	18.306	18.367	18.467	18.332	18.634	18.467	18.635	18.595	18.625	19.281	19.906
Остали власнички капитал	42	40	36	47	49	49	50	52	59	59	59	70
Валута и Депозити	2.513	2.695	2.650	2.825	2.583	2.218	2.008	2.015	1.808	1.699	1.631	1.730
Зајмови	12.611	12.482	12.622	12.547	12.604	13.242	13.275	13.384	13.574	13.742	13.842	14.303
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	23	23	23	24	26	25	26	27	28	29	29	29
Трговински кредити и аванси	2.465	2.493	2.523	2.550	2.585	2.614	2.647	2.684	2.652	2.625	2.644	2.682
Остале обавезе	108	188	120	84	95	100	84	100	95	93	92	87
Специјална права вучење (Нето створене финансијске обавезе)	389	384	394	389	392	387	378	373	379	377	984	1.005

Напомена:

Међународна инвестициона позиција (MIP) за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса (BOP) и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (BPM6). Компилација међународне инвестиционе позиције укључује и редовну годишњу ревизију претходно објављених података за три године unazad, у складу са најновијим доступним изворним подацима. Скраћена верзија примijenjene методологије за компилацију IIP за БиХ доступна је на веб страници CBBiH.

Т24: Сервисирање спољног дуга сектора владе						- у хиљадама КМ -		
Кредитор	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.		
						Главница	Камата	Укупно
Јавни кредитори	648.016	909.078	918.240	756.735	704.376	630.617	105.629	736.246
Међународне и регионалне организације	549.724	785.931	773.242	596.376	519.313	460.572	83.068	543.640
Европска инвестициона банка	79.346	88.995	98.079	100.344	118.727	97.608	20.451	118.059
BRD - Европска банка за обнову и развој	112.893	89.765	117.528	118.638	119.313	123.673	14.790	138.464
Свјетска банка - IDA	104.563	142.855	130.584	144.276	162.458	106.310	13.046	119.356
Свјетска банка - IBRD ¹⁾	52.836	52.520	52.785	64.732	70.914	73.214	18.941	92.155
Развојна банка Савјета Европе ¹⁾	4.740	5.306	5.390	5.817	8.166	6.676	1.375	8.050
Међународни фонд за развој пољопривреде	4.113	4.241	4.033	4.157	4.149	4.824	720	5.544
ММФ	179.498	390.523	353.116	127.129	8.601	24.797	10.619	35.416
ЕВРОФИМА	0	0	0	0	0	0	0	0
Европска комисија	11.735	11.726	11.726	31.284	26.986	23.470	3.125	26.595
Влада и владине агенције	98.293	123.147	144.997	160.359	185.063	170.045	22.561	192.606
Париски клуб ¹⁾	40.906	43.055	46.256	50.203	53.425	52.227	5.076	57.303
Саудијски фонд за развој	7.818	9.680	9.895	10.380	10.408	8.314	1.911	10.225
Остала билатерала ²⁾	49.568	70.411	88.846	99.776	121.230	109.505	15.574	125.078
Приватни кредитор	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.377	91	36.468
Лондонски клуб ¹⁾	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.377	91	36.468
Укупно	723.106	983.233	955.319	793.632	741.067	666.994	105.720	772.714

Извор:

Министарство за финансије и трезор БиХ

1) Дуг настао прије 1992. године

2) Остала билатерала садржи следеће кредиторе: Fortis банка, Влада Јапана, ОПЕС, KFW, Влада Шпаније, Извоз-Увоз Банка Кореје (EximBank), Аустријска банка, Белгија, Банка за рад и привреду (BAWAG), Raiffaisen банка

Т25: Укупан дуг опште владе (Мастришки дуг)

- на крају периода, у милионима КМ -

УКУПАН ДУГ ОПШТЕ ВЛАДЕ БиХ (Мастришки дуг)						
Година	Дужнички вриједносни папир	Кредити	Укупно	од тога: спољни дуг		
				Јавни кредитори (међународне финансијске институције и стране владе)	Приватни кредитор	Укупно спољни дуг
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2010.	1.520,7	6.137,0	7.657,6	5.601,2	689,9	6.291,0
2011.	1.857,0	6.748,0	8.605,0	6.014,6	648,5	6.663,1
2012.	2.017,8	7.558,9	9.576,6	6.598,6	613,2	7.211,8
2013.	2.020,9	8.048,6	10.069,5	6.995,1	567,9	7.563,0
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.358,8	8.967,0	11.325,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.332,5	9.092,1	11.424,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.430,3	9.130,8	11.561,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.722,6	9.818,4	12.541,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.**	2.973,1	10.273,6	13.246,6	9.348,4	322,1	9.348,4

Извор:

Извјештај о стању спољног дуга Министарства финансија и трезора БиХ, База података о ХОВ и кредитима ЦББиХ – Статистика владиних финансија и финансијских рачуна и Монетарна и финансијска статистика

Напомена:

Статистичка дефиниција дуга је као што је дефинисано по Мастришком споразуму. Подаци се објављују на неконсолидованој основи у складу са захтјевима Еуростата.

*Подаци за 2019. годину су ревидирани

**Подаци за 2020. годину привремени

Т26: Девизне резерве ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Бруто девизне резерве							Нето девизне резерве	Монетарна пасива	Нето страна актива ЦББиХ
		Злато	Држање SDR	Страна валута у трезору ЦББиХ	Депозити код нерезидентних банака	Остало	Инвестиције у хартије од вриједности	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2021.	01.	285,6	3,4	143,7	3.534,3	0,0	9.795,2	13.762,3	13.760,6	12.886,0	874,5
	02.	269,6	0,8	143,5	3.104,1	0,0	10.154,9	13.673,0	13.671,2	12.875,3	795,9
	03.	273,3	0,9	143,1	3.162,9	0,0	10.058,9	13.639,0	13.636,9	12.825,4	811,5
	04.	276,3	3,6	143,1	3.087,2	0,0	10.523,4	14.033,6	14.031,7	13.242,6	789,1
	05.	292,8	1,2	436,4	2.752,6	0,0	10.575,9	14.059,0	14.057,2	13.260,1	797,1
	06.	280,3	4,2	436,4	2.925,2	0,0	10.534,5	14.180,6	14.178,7	13.390,5	788,2
	07.	286,9	6,8	437,7	3.611,3	0,0	10.245,0	14.587,6	14.585,6	13.739,3	846,3
	08.	288,4	4,3	442,5	3.768,3	0,0	10.995,3	15.498,7	15.496,9	14.672,6	824,3
	09.	284,8	4,4	443,6	3.617,1	0,0	11.065,2	15.415,1	15.412,9	14.627,9	785,0
	10.	289,5	4,4	443,5	4.016,9	0,0	11.293,1	16.047,5	16.045,7	15.302,2	743,5
	11.	293,8	1,9	443,5	4.006,7	0,0	11.375,0	16.121,0	16.119,1	15.313,1	806,0
	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8

Напомена:

Бруто девизне резерве чине стања билансних позиција краткорочне стране aktive ЦББиХ (злато, располагање ЦББиХ SDR-ом, девизе у трезору ЦББиХ, преносиви депозити у инострану валуту код нерезидентних банака и остало) и инвестирања у хартије од вриједности од јула 2006. године по одлуци Инвестиционог комитета ЦББиХ. Нето девизне резерве представљају разлику између бруто девизних резерви и обавеза према нерезидентима. Монетарну пасиву ЦББиХ чине новац изван монетарних власти и депозити резидената код монетарних власти. Нето страна актива ЦББиХ представља разлику између нето девизних резерви и монетарне пасиве ЦББиХ.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т27: БиХ извоз по земљама дестинације											- у хиљадама КМ -
Година	Мјесец	Њемачка	Хрватска	Италија	Србија	Словенија	Аустрија	Турска	Црна Гора	Остале земље	Укупно
2010.		1.085.936	1.070.626	862.022	894.775	611.744	470.584	81.662	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	963.546	1.001.879	706.818	619.042	150.054	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	939.241	710.002	653.304	654.764	182.874	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	1.003.294	766.745	686.503	687.565	174.625	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2021.	01.	140.917	121.190	85.774	88.353	80.900	82.549	25.916	22.593	236.551	884.744
	02.	152.949	154.272	94.448	105.780	94.088	89.389	27.910	36.378	272.900	1.028.113
	03.	165.770	167.940	114.340	121.688	106.254	106.299	42.903	42.175	288.217	1.155.586
	04.	173.329	151.605	118.824	132.828	101.227	106.741	22.748	31.588	275.080	1.113.969
	05.	156.116	149.688	117.632	108.287	99.057	103.419	19.023	27.660	274.080	1.054.963
	06.	179.630	164.172	149.028	138.910	105.851	115.617	22.585	30.191	351.145	1.257.129
	07.	178.431	155.257	153.938	134.807	103.758	103.739	22.612	31.966	292.467	1.176.977
	08.	174.848	141.638	104.545	142.054	85.884	109.272	26.094	30.821	267.852	1.083.008
	09.	200.287	159.917	157.651	156.017	104.978	121.471	30.195	31.779	371.999	1.334.295
	10.	205.442	151.776	168.390	187.445	106.620	121.207	40.100	34.205	337.752	1.352.938
	11.	227.414	174.715	183.476	195.138	116.168	129.598	36.838	35.220	355.566	1.454.134
	12.	182.442	172.136	160.244	211.170	114.398	95.634	41.141	39.872	360.638	1.377.675

Извор:

Агенција за статистику БиХ

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешћ извоза те земље у укупном извозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018. године). У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију Остале земље.

Т28: БиХ увоз по земљама поријекла												- у хиљадама КМ -
Година	Мјесец	Њемачка	Италија	Србија	Хрватска	Кина	Словенија	Руска федерација	Турска	Аустрија	Остале земље	Укупно
2010.		1.424.980	1.210.391	1.429.477	2.058.946	655.539	808.852	1.189.105	379.083	489.083	3.447.593	13.616.238
2011.		1.648.403	1.381.687	1.465.645	2.226.507	774.881	828.564	1.635.091	450.110	491.679	4.067.045	15.525.428
2012.		1.725.796	1.429.362	1.431.534	2.202.545	816.377	803.360	1.493.885	449.381	504.094	4.044.863	15.252.942
2013.		1.734.842	1.482.256	1.485.608	1.956.353	914.082	754.344	1.505.995	493.202	519.291	3.990.634	15.169.793
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2021.	01.	150.332	139.673	118.508	102.800	99.431	64.988	30.646	61.485	47.970	350.766	1.166.600
	02.	189.155	175.037	162.352	119.059	112.694	70.575	32.087	80.535	62.130	457.979	1.461.602
	03.	225.180	209.920	190.812	145.716	142.709	83.159	42.474	102.445	70.417	561.958	1.774.790
	04.	209.043	211.936	201.781	149.537	115.053	85.675	34.570	100.033	73.160	517.794	1.698.582
	05.	215.641	213.004	182.238	143.520	123.025	79.048	60.874	94.347	62.059	512.489	1.686.245
	06.	216.281	227.663	206.961	161.543	125.836	85.860	87.286	109.622	71.480	533.340	1.825.872
	07.	225.415	258.248	217.601	190.704	178.666	86.318	67.097	101.607	68.520	526.824	1.920.999
	08.	207.720	172.275	220.158	177.976	147.861	70.094	62.929	121.037	58.263	518.794	1.757.107
	09.	223.252	240.767	242.672	201.914	152.088	97.450	71.710	119.392	75.616	594.633	2.019.493
	10.	240.091	254.969	228.883	182.866	157.355	86.327	30.493	120.546	74.281	650.020	2.025.831
	11.	228.090	254.037	218.177	169.112	164.277	85.584	45.677	124.861	81.211	734.148	2.105.174
	12.	236.443	243.009	237.201	177.789	183.433	88.938	63.652	133.805	78.668	711.666	2.154.605

Извор:

Агенција за статистику БиХ

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешћ извоза те земље у укупном извозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018. године). У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију Остале земље.

Т29: Структура извоза и увоза робе по производима

- у милионима КМ -

Група производа	Извоз робе					Увоз робе				
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Укупно	11.055,4	11.900,3	11.492,6	10.521,2	14.273,5	18.185,6	19.274,0	19.498,6	16.886,3	21.596,9
Животиње и производи животињског поријекла	173,0	170,7	149,6	166,0	158,1	509,7	544,5	587,1	528,8	627,0
Производи биљног поријекла	302,4	224,4	218,9	254,6	281,5	816,0	757,8	762,2	768,1	829,6
Маси и уља животињског поријекла и биљног поријекла	170,2	113,9	124,0	108,3	89,2	262,5	207,3	185,9	148,5	165,3
Прехрамбене прерађевине	363,5	319,3	307,0	328,0	385,2	1.536,8	1.576,2	1.658,4	1.603,9	1.788,3
Производи минералног поријекла	1.051,1	1.299,6	1.070,1	876,1	1.412,2	2.749,0	2.979,4	2.882,3	1.747,2	2.716,0
Производи хемијске индустрије или сродних индустрија	958,3	991,9	936,5	783,0	981,8	1.680,9	1.786,5	1.752,5	1.681,8	1.916,4
Пластичне масе, гума и каучук	359,1	415,2	499,9	521,3	661,5	1.179,0	1.254,9	1.311,9	1.237,9	1.622,5
Кожа и крзно	197,8	191,7	143,9	91,6	109,3	488,9	448,9	377,4	285,9	307,4
Дрво и производи од дрвета	783,8	801,7	756,3	718,3	976,0	258,1	291,3	315,8	285,4	382,9
Целулоза, папир и картон и њихови производи	279,1	324,7	281,4	291,5	392,1	409,6	454,3	452,0	411,4	480,8
Текстил и текстилни производи	565,8	627,2	636,5	600,3	663,9	1.192,6	1.232,5	1.236,2	1.124,7	1.359,6
Обућа, шешири, капе и слични производи	707,6	757,0	765,9	650,8	735,4	336,7	343,0	370,7	301,9	334,6
Производи од камена, гипса, цемента и сличних материјала, керамички производи, стакло и стаклени производи	81,4	89,8	144,2	118,4	162,3	352,5	383,4	397,7	355,6	432,2
Бисери, племенити метали и њихови производи, драго и полудраго камење	11,4	12,2	21,5	35,4	50,9	17,2	18,4	30,9	35,3	51,5
Базни метали и производи од базних метала	1.975,8	2.289,4	2.100,1	1.740,0	3.095,8	1.955,0	2.203,2	2.152,7	1.997,8	3.314,5
Машине, апарати, механички и електрични уређаји	1.290,1	1.437,1	1.590,2	1.582,7	2.042,6	2.526,1	2.664,2	2.758,6	2.516,6	2.975,0
Транспортна средства и њихови дијелови и прибор	334,6	370,8	381,3	332,5	393,2	1.258,6	1.354,6	1.468,1	1.088,8	1.419,4
Сатови, мјерни, музички и медицински инструменти	29,9	31,7	34,8	32,7	54,1	222,9	290,6	285,9	317,5	315,6
Оружје и муниција; њихови дијелови и прибор	193,9	205,1	212,8	162,2	235,1	14,1	12,4	14,6	11,0	14,1
Разни производи	1.226,7	1.227,1	1.114,8	1.127,4	1.392,7	419,1	469,8	495,0	436,1	537,4
Умјетничка дјела, колекционарски предмети и антиквитети	0,0	0,0	0,2	0,1	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4	0,6
Неразврстано	0,0	0,0	3,0	0,1	0,3	0,0	0,0	2,1	1,7	6,3

Извор:

Агенција за статистику БиХ

Напомена:

Подаци су класификовани према Хармонизованом систему кодова Свјетске трговинске организације.

Т30: Преглед просјечних средњих курсава КМ

Година	Мјесец	ЕМУ	Хрватска	Чешка Р.	Мађарска	Јапан	Швајцарска	Турска	В. Британија	САД	Кина	Србија
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2021.	01.	1,955830	25,860293	0,074783	0,543679	1,547698	1,811942	0,216896	2,189223	1,605321	0,247836	1,663381
	02.	1,955830	25,828452	0,075585	0,545964	1,534443	1,802131	0,227968	2,240480	1,617026	0,250376	1,663453
	03.	1,955830	25,807145	0,074718	0,534903	1,511516	1,767484	0,215645	2,276209	1,642472	0,252371	1,663448
	04.	1,955830	25,837868	0,075368	0,541921	1,500761	1,771536	0,200424	2,265246	1,638732	0,251045	1,663521
	05.	1,955830	25,991241	0,076443	0,552314	1,476770	1,783366	0,192415	2,266545	1,611833	0,250499	1,663401
	06.	1,955830	26,083169	0,076847	0,559142	1,474470	1,788098	0,188464	2,278064	1,623108	0,252756	1,663543
	07.	1,955830	26,069053	0,076299	0,548068	1,499408	1,800314	0,192412	2,284118	1,654497	0,255549	1,663646
	08.	1,955830	26,090051	0,076781	0,555186	1,512495	1,817375	0,195738	2,293624	1,661455	0,256506	1,663582
	09.	1,955830	26,099791	0,077054	0,555832	1,507593	1,801041	0,194573	2,283824	1,659285	0,257009	1,663582
	10.	1,955830	26,032323	0,076731	0,542308	1,491938	1,825402	0,183565	2,307456	1,685804	0,262408	1,663592
	11.	1,955830	26,011782	0,077009	0,536519	1,503071	1,858347	0,162759	2,306693	1,713630	0,268153	1,663390
	12.	1,955830	26,005238	0,077396	0,532589	1,520377	1,878689	0,127688	2,302557	1,730111	0,271599	1,663393

ТЗ1: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		Институције БиХ	Федерација Босне и Херцеговине	Република Српска	Брчко	Консолидовани приходи БиХ	Институције БиХ	Федерација Босне и Херцеговине	Република Српска	Брчко	Консолидовани расходи БиХ	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/ дефицит
2010.		1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.		968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.		1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.		1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.273,1	74,1	3.728,3	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	445,4

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за квартали због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗ2: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода

- у милионима КМ -

	Порез	Доприноси за социјално	Грантови и остали приходи	Консолидовани приходи	Компензација запослених	Коришћење робе и услуга	Камате	Субвенције	Социјална давања	Грантови и остали расходи	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.	5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.	7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.	8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.	7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2016. Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017. Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018. Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019. Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020. Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021. Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
Q3	1.854,4	1.441,1	432,8	3.728,3	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗЗ: Владине финансије ФБиХ - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		Буџет Федерације БиХ	Фондови социјалног осигурања	Кантони	Консолидовани приходи	Буџет Федерације БиХ	Фондови социјалног осигурања	Кантони	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/ дефицит
2010.		1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.		1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.		1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.		1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5
2014.		1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8
2015.		1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6
2016.		1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7
2017.		1.876,9	3.538,4	2.108,4	8.150,9	1.394,8	3.423,3	1.970,4	7.164,3	353,6	633,1
2018.		2.008,2	3.815,7	2.292,5	8.833,6	1.552,7	3.660,1	2.075,7	7.660,0	426,4	747,2
2019.		1.878,3	4.069,5	2.473,2	9.217,5	1.493,6	3.953,0	2.274,3	8.120,3	564,8	532,5
2020.		3.718,6	1.733,5	2.417,9	8.614,0	4.008,2	1.757,6	2.331,0	8.583,1	821,3	-790,4
2016.	Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
	Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
	Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
	Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017.	Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
	Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
	Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9
	Q4	699,1	933,5	475,1	1.851,2	434,1	885,8	632,2	1.863,6	57,3	-69,7
2018.	Q1	414,4	884,7	531,6	1.762,1	273,2	866,2	428,7	1.499,4	6,4	256,2
	Q2	465,1	947,8	589,1	1.914,6	366,7	910,3	493,8	1.683,3	15,8	215,4
	Q3	478,4	933,5	629,2	1.951,8	341,4	902,7	496,9	1.651,7	32,1	268,0
	Q4	650,3	1.029,9	542,6	2.138,2	571,3	961,8	656,3	2.104,9	82,4	-49,1
2019.	Q1	412,7	947,2	612,9	1.899,1	267,8	937,0	469,4	1.600,5	-4,7	303,3
	Q2	459,2	1.017,7	605,2	1.990,1	351,5	986,1	525,1	1.770,8	35,9	183,5
	Q3	491,1	1.010,4	678,4	2.079,8	379,3	987,6	533,9	1.800,7	21,0	258,1
	Q4	515,3	1.072,8	576,8	2.080,5	495,1	1.020,8	745,9	2.177,5	79,4	-176,4
2020.	Q1	895,0	408,3	614,8	1.906,0	809,3	427,7	470,4	1.695,3	7,3	203,4
	Q2	823,9	388,3	482,2	1.674,2	882,4	426,8	545,2	1.834,2	28,6	-188,6
	Q3	971,5	444,0	757,0	1.963,7	1.233,7	431,2	568,7	2.024,8	29,7	-90,8
	Q4	1.028,2	470,7	563,9	2.027,8	1.082,8	454,6	746,6	2.249,0	53,4	-274,6
2021.	Q1	903,2	407,4	604,0	1.906,5	810,6	432,3	493,1	1.727,9	9,9	168,7
	Q2	997,0	458,8	666,8	2.094,2	930,2	436,6	581,0	1.919,4	17,8	157,1
	Q3	1.068,4	442,7	748,8	2.146,5	1.063,0	440,8	563,2	1.953,5	21,2	171,8

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарстава финансија, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти у ФБиХ, ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ и ЈП Аутоцесте ФБиХ. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ и ЈП Аутоцесте ФБиХ, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗ4: Владине финансије РС - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		Буџет Републике Српске	Фондови социјалног осигурања	Консолидовани приходи	Буџет Републике Српске	Фондови социјалног осигурања	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/ дефицит
2010.		1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.		1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.		1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.		1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.		1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.		1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.		2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2017.		2.713,7	780,7	4.141,8	2.422,3	746,2	3.696,0	268,7	177,1
2018.		2.839,4	774,2	4.364,6	2.700,8	720,0	3.983,4	337,4	43,9
2019.		2.963,6	834,5	4.584,0	2.775,6	728,5	4.097,6	376,0	110,3
2020.		3.041,5	907,2	4.652,1	3.395,7	784,0	4.749,6	821,8	-919,2
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
	Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
	Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017.	Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
	Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
	Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4
	Q4	704,9	216,0	887,8	734,3	204,9	906,1	64,1	-82,4
2018.	Q1	665,5	170,8	816,9	585,9	161,9	728,4	8,8	79,7
	Q2	719,3	185,4	884,1	637,6	167,4	784,4	33,4	66,3
	Q3	699,7	182,4	861,7	682,5	172,8	835,0	37,2	-10,5
	Q4	754,9	230,4	960,8	794,8	213,1	983,4	80,0	-102,7
2019.	Q1	677,6	192,4	845,3	666,6	164,9	806,8	26,1	12,4
	Q2	724,1	204,3	902,3	643,5	172,7	789,9	30,6	81,7
	Q3	743,8	210,1	924,2	677,1	176,2	823,5	46,3	54,4
	Q4	818,1	222,2	1.015,2	788,5	209,1	972,4	95,4	-52,6
2020.	Q1	687,2	201,3	862,8	722,0	181,0	877,3	29,2	-43,7
	Q2	716,2	198,0	887,0	957,7	160,0	1.090,5	56,3	-259,8
	Q3	780,2	249,8	970,8	801,3	191,6	933,7	46,4	-9,3
	Q4	857,9	252,4	1.067,1	914,7	246,2	1.117,7	99,3	-149,9
2021.	Q1	792,8	214,2	976,0	771,8	189,0	929,8	35,6	10,6
	Q2	771,2	255,8	976,5	853,6	219,4	1.022,4	52,1	-98,0
	Q3	1.071,1	251,8	1.273,1	788,2	225,1	963,4	44,6	265,2

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија, фондова социјалног осигурања у РС, ЈП Путеви РС и ЈП Аутопутеви РС. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Путеви РС и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне стране, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

Т35: Токови директних страних улагања у БиХ класификовани према земљи страног улагача

- у милионима КМ -

Година	Аустрија	Холандија	Хрватска	Италија	Њемачка	Русија	Словенија	Србија	Швајцарска	Турска	Остале земље	Укупно
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	69,4	6,9	-38,1	17,5	50,9	213,0	21,2	41,6	-20,2	-0,7	235,2	596,7
2020.	71,4	-2,7	149,4	37,2	77,5	-12,4	71,3	135,3	-23,1	54,9	119,6	678,2
Јан - Сеп 2021.	168,0	-17,7	278,7	35,6	73,6	132,5	132,1	66,7	33,1	6,9	139,3	1.048,7

Напомена:

Директна страна улагања (токови и стања) компилирана су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда (ММФ) и Организације за економску сарадњу и развој (OECD). Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање.

Т36: Токови директних страних улагања у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности

- у милионима КМ -

Година	Производња прехранбених производа	Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала	Производња кокса и рафинираних нафтних производа	Производња хемикалија и хемијских производа	Производња осталих неметалних минералних производа	Производња базних метала	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	Трговина на велико осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Телекомуникације	Финансијско услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	Пословање некретнинама	Остале дјелатности	Укупно
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2.015	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-14,1	15,0	200,3	26,5	4,4	-2,5	5,9	119,9	17,6	-20,6	153,3	17,2	73,9	596,7
2020.	27,7	-0,9	1,6	37,7	16,1	-23,4	30,7	93,9	42,8	4,6	157,0	41,8	248,7	678,2
Јан - Сеп 2021.	49,8	1,4	132,4	n/a	10,9	-79,0	38,5	101,7	166,7	10,1	310,9	-2,4	307,8	1.048,7

Напомена:

Токове директних страних инвестиција у БиХ према NACE 1. Rev1. класификације дјелатности за период 2004-2012. године можете наћи на веб страници. Директне стране инвестиције (токови и стања) компилиране су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда и Организације за економску сарадњу и развој. Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање.

Т37: Стања директних улагања у бих класификована по земљи страног улагача

- у милионима КМ -

Земља	31.12.2018.			31.12.2019.			31.12.2020.		
	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно
Аустрија	2.457,9	246,5	2.704,4	2.492,5	248,7	2.741,2	2.546,4	234,3	2.780,6
Белгија	6,1	0,5	6,6	6,5	0,6	7,0	7,8	0,8	8,6
Црна Гора	15,9	3,1	19,0	20,5	2,6	23,1	24,8	2,8	27,6
Чешка	25,6	0,3	25,9	24,1	1,3	25,3	25,7	1,3	27,0
Данска	15,6	5,8	21,4	20,9	6,3	27,3	27,4	5,7	33,1
Француска	8,9	12,8	21,7	8,7	12,8	21,5	20,8	12,8	33,6
Холандија	552,1	323,7	875,8	493,3	338,0	831,3	562,9	227,8	790,7
Хрватска	2.236,7	164,1	2.400,8	2.372,2	-15,4	2.356,8	2.463,0	-45,7	2.417,3
Ирска	-2,5	13,9	11,4	-2,8	14,3	11,5	-3,3	14,4	11,2
Италија	558,2	101,8	660,0	594,0	89,8	683,8	621,1	95,3	716,5
Канада	-0,3	2,9	2,5	0,2	2,9	3,1	0,1	2,9	3,0
Кипар	123,4	5,9	129,3	139,4	3,5	142,9	147,0	0,8	147,9
Кувајт	157,7	77,8	235,5	161,7	78,5	240,3	155,7	79,5	235,2
Лихтенштајн	-2,2	1,0	-1,2	-7,0	1,0	-6,0	7,5	1,0	8,5
Литванија	2,2	0,0	2,2	2,5	0,0	2,5	1,9	0,0	1,9
Луксембург	169,4	187,9	357,3	168,8	218,0	386,8	108,5	250,7	359,3
Мађарска	28,1	1,7	29,8	32,8	1,5	34,2	35,2	1,7	36,9
Малезија	8,1	24,6	32,6	9,6	26,1	35,7	9,0	29,1	38,1
Норвешка	8,3	3,9	12,2	6,3	3,6	9,9	6,7	3,6	10,3
Њемачка	582,8	158,0	740,8	626,3	176,2	802,5	648,7	202,9	851,5
Пољска	25,0	5,9	30,9	31,2	11,0	42,1	33,9	10,0	43,9
Русија	-569,3	1.273,4	704,1	-550,7	1.364,9	814,2	-454,6	1.054,9	600,2
Саудијска Арабија	200,5	71,7	272,2	215,0	74,7	289,7	202,3	76,3	278,7
Словачка	1,2	21,0	22,2	1,4	20,9	22,3	5,5	21,1	26,7
Словенија	987,9	150,7	1.138,6	974,1	152,8	1.127,0	1.061,0	117,2	1.178,2
Србија	1.849,0	221,0	2.070,0	1.868,2	219,0	2.087,2	1.941,8	248,6	2.190,4
Шпанија	32,6	0,0	32,6	30,9	0,0	31,0	36,0	0,0	36,0
Швајцарска	441,6	53,5	495,1	395,4	78,0	473,4	363,8	69,7	433,5
Шведска	47,4	36,2	83,7	49,0	33,0	82,0	48,5	32,0	80,5
Турска	437,3	-14,0	423,3	450,8	-26,3	424,5	402,5	-27,5	375,0
Уједињени Арапски Емирати	182,6	40,7	223,3	184,3	42,3	226,6	163,0	44,2	207,2
Сједињене Америчке Државе	49,5	15,5	65,0	30,9	11,1	42,0	34,8	17,1	51,9
Велика Британија	465,2	66,0	531,2	514,0	84,8	598,7	572,2	91,1	663,2
Остале земље	261,7	103,3	364,9	293,9	104,7	398,6	289,1	89,1	378,2
Укупно	11.364,4	3.381,0	14.745,4	11.658,7	3.381,2	15.039,9	12.116,9	2.965,4	15.082,3

T38: Номинални и реални ефективни курс КМ

Година	Мјесец	NEER	REER
2010.		97,65	105,56
2011.		98,34	106,27
2012.		98,51	105,14
2013.		99,82	103,96
2014.		101,10	103,09
2015.		99,98	99,99
2016.		101,19	98,86
2017.		101,90	98,27
2018.		103,59	98,94
2019.		103,67	97,58
2020.		105,41	96,95
2021.		106,59	96,64
2021.	01.	106,63	97,30
	02.	106,24	97,07
	03.	106,47	97,32
	04.	106,76	96,72
	05.	106,81	96,44
	06.	106,64	96,04
	07.	106,50	95,62
	08.	106,29	95,33
	09.	106,32	95,63
	10.	106,36	96,70
	11.	106,66	97,46
	12.	107,44	98,11

Напомена:

Детаљна методолошка објашњења за компилацију и израчун NEER и REER индекса су доступна на веб страници ЦББиХ <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=sr>

Т39: Готовина изван монетарних власти и банака

	Готовина изван банака	Повећање оптицаја у односу на претходну годину	Готовина изван монетарних власти	Новац у комерцијалним банкама
2010.	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011.	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012.	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013.	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014.	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015.	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016.	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017.	3.647.731.766	7,2%	4.319.359.766	671.628.000
2018.	3.977.239.343	9,0%	4.750.614.343	773.375.000
2019.	4.330.110.823	8,9%	5.199.915.823	869.805.000
2020.	5.043.393.749	16,5%	6.172.456.750	1.129.063.000
2021.	5.533.068.924	9,7%	6.923.817.924	1.390.749.000

СПИСАК ТАБЕЛА:

T01: Главни економски индикатори
T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)
T03: Индекс индустријске производње
T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)
T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије
T06: Монетарни агрегати
T07: Монетарни преглед
T08: Биланс стања ЦББиХ
T09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ
T10: Каматне стопе на кредите становништву
T11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима
T12: Каматне стопе на депозите становништва
T13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа
T14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака
T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака
T16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака
T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака
T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака
T19: Куповина и продаја КМ
T20: Просјечне обавезне резерве
T21: Трансакције у платном промету
T22: Платни биланс Босне и Херцеговине
T23: Међународна инвестициона позиција (МИП)
T24: Сервисирање спољног дуга сектора владе
T25: Укупан дуг опште владе (Мастришки дуг)
T26: Девизне резерве ЦББиХ
T27: БиХ извоз по земљама дестинације
T28: БиХ увоз по земљама поријекла
T29: Структура извоза и увоза робе по производима
T30: Преглед просјечних средњих курсева КМ
T31: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе
T32: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода
T33: Владине финансије ФБиХ - јединице сектора владе
T34: Владине финансије РС - јединице сектора владе
T35: Токови директних страних улагања у БиХ класификовани према земљи страног улагача
T36: Токови директних страних улагања у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности
T37: Стања директних улагања у БиХ класификована по земљи страног улагача
T38: Готовина изван монетарних власти и банака
T39: Готовина изван монетарних власти и банака

ПУБЛИКАЦИЈЕ И ВЕБ - СЕРВИСИ

Мјесечни економски преглед	Кратка информација о посљедњим трендовима у макроекономском окружењу, која се од маја 2013. године објављује на веб-страници ЦББиХ. Публикација је до тада била интерна.
Билтен	Квартална публикација, обухвата податке монетарне и финансијске статистике, податке о платним трансакцијама, податке реалног сектора и податке платног биланса Босне и Херцеговине.
Годишњи извјештај	Публикација садржи извјештај о пословању ЦББиХ у току године и финансијски извјештај, које ЦББиХ доставља Предсједништву БиХ и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Извјештај о финансијској стабилности	Годишња публикација садржи оцјену ризика који произилазе из макроекономског окружења и трендова у финансијском систему, те процјену отпорности система на идентификоване ризике.
Специјалне теме истраживања	Повремена публикација која се објављује на веб-страници ЦББиХ
Монографија ЦББиХ	Јубиларна публикација поводом обиљежавања двадесете годишњице ЦББиХ
ВЕБ-СТРАНИЦА www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@ЦББИХ	Отвореност и транспарентност дјеловања ЦББиХ сматра изузетно важним за вјеродостојност, јавну одговорност и повјерење које ужива међу становништвом и другим институцијама у БиХ и у међународним институцијама. На основу Правилника о раду ЦББиХ, ЦББиХ има обавезу да обавјештава јавност о свом раду давањем благовремених информација, објављивањем извјештаја, издавањем службених публикација те одржавањем конференција за штампу. Веб-страница ЦББиХ постоји од 1998. године. Садржи основне податке о ЦББиХ, Закон о ЦББиХ, презентује новчанице и кованице Босне и Херцеговине, те нумизматичка издања ЦББиХ; на страници се, такође, може наћи велики број публикација и статистичких података (годишњи извјештаји, мјесечни биланси стања, квартални билтени, извјештај о финансијској стабилности, платни биланс БиХ, платни промет...) те списак свих комерцијалних банака у БиХ. Публикације и статистички подаци објављују се у општеприхваћеним форматима DOC, HLS и PDF. На страници се, такође, објављује курсна листа која се мијења једном дневно, те остале релевантне новости и саопштења за јавност. Материјал се објављује на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. ЦББиХ је ради повећања отворености и транспарентности те досезања до што ширих друштвених слојева, покренула службени профил на друштвеној мрежи Twitter. Путем тог профила објављују се подаци који се иначе објављују на веб-страници банке www.cbbh.ba, као и додатне информације и подаци за које постоји процјена да су релевантни. Начин комуникације прилагођен је циљаној јавности.

НАПОМЕНА

Ревидирани подаци за период јануар 2006. – новембар 2015. године су базирани на активном подбилансу банака свећинским државним капиталом из Федерације БиХ, при чему је искључен пасивни подбиланс. Кроз ову допуну статистике корисницима се пружа већа аналитичка корисност података и објективни показатељи о тренутном пословању банака у БиХ. Пасивни подбиланс садржи обавезе по иностраним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. године, и не одсликава актуелно пословање банке, те ће овај подбиланс у процесу приватизације преузети Министарство финансија ФБиХ у складу са Законом о почетном билансу банака и Законом о приватизацији, као што је урађено за претходно приватизирани банке. Извршена ревизија је у највећој мјери утицала на смањење кредита јавним предузећима у иностраној валути, смањење стране пасиве, на смањење осталих ставки активе и пасиве по основу старе девизне штедње, а у знатно мањим износима на ставке кредита влади ентитета, фиксну активу, депозите нерезидената, дионице и капитал.

Подаци о „пуном“ билансу, с укљученим пасивним подбилансом, корисницима су још увијек доступни на: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

У новембру 2014. године, двије банке су извршиле продају и пренос дијела кредитног портфолија што је за ефекат имало повећање резерви код монетарних власти у укупном износу од 64 милиона КМ и смањења слиједећих ставки: потраживања од приватних предузећа за 260 милиона КМ, стране пасиве за 101 милион КМ и осталих ставки (нето) за 95 милиона КМ.

Због примјене Међународних рачуноводствених стандарда (МРС) и Међународних стандарда у финансијским извјештајима банака Федерације БиХ и преноса новчаних токова у децембарским подацима за 2011. годину дошло је до слиједећих промјена, на страни активе: смањења кредита за 155 милиона КМ, повећања остале активе за 10 милиона КМ, на страни пасиве: смањења обавеза према нерезидентима у износу од 624 милиона КМ, повећања резервисања за кредитне губитке за 472 милиона КМ и повећања остале пасиве за седам милиона КМ.

По налогу Агенције за банкарство ФБиХ у јуну 2010. једна банка је извршила прекњижавање око 300 милиона КМ потраживања по основу вриједносних папира од домаћих институционалних сектора на потраживања од нерезидената. У децембру 2010. иста банка је извршила ретроактивно ову исправку у одговарајућим износима за период од августа 2009, када је грешка настала, до маја 2010. Наведена исправка се одразила на пораст стране активе и пад осталих ставки нето.

Једна банка из Федерације БиХ извршила је рекласификацију финансијских инструмената у оквиру стране активе за период јануар - август 2010. у износу од око 40 милиона КМ. Потраживања од нерезидената по основу кредита рекласификована су у потраживања од нерезидената по основу вриједносних папира, што се одразило на промјене унутар краткорочне и дугорочне стране активе.

По налогу Агенције за банкарство Републике Српске, једна банка је извршила рекласификацију финансијских инструмената на страни пасиве за период септембар 2008. - новембар 2010. тј. смањење орочених и штедних депозита небанкарских финансијских институција и сектора владе, а повећање кредита од наведених сектора, респективно у одговарајућим износима, по мјесецима, у распону 50 - 150 милиона КМ.

У складу с новом регулативом Агенције за банкарство РС-а, објављеној у Сл. гласнику РС бр. 136/10, којом је прописан нови начин књиговодственог евидентирања потраживања класификованих у категорију Е, обрачуна и књиговодственог евидентирања камате по некавалитетној активи, те обрачуна општих и посебних резервисања, банке из РС-а су у подацима за децембар 2010. извршиле примјену наведене регулативе преносом наведених позиција из ванбилансне евиденције у биланс. Исправка се одразила на страни активе, на пораст кредита у износу од 144 милиона КМ, пораст доспјелих камата у износу од 36 милиона КМ, а на страни пасиве на пораст резервисања за кредитне губитке у износу од 180 милиона КМ у оквиру рачуна капитала.

СКРАЋЕНИЦЕ:

AAA	Финансијски инструменти с кредитним рејтингом AAA (енг. triple A)
ABSP	Програм куповине хартија од вриједности покривених имовином (енг. Asset-backed securities purchase programme)
ATM	Банкомат
ВAM	Конвертибилна марка
BCC	Програм билатералне помоћи и изградње капацитета (енг. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
БДП	Бруто домаћи производ
БДВ	Бруто додана вриједност
БХАС	Агенција за статистику Босне и Херцеговине
бх.	Босанскохерцеговачки
BiH	Босна и Херцеговина
BIS	Банка за међународна поравнања (енг. Bank for International Settlements)
BLSE	Бањалучка берза а.д. Бањалука (eng. Banja Luka Stock Exchange)
б.п.	Базни поен
ЦББиХ	Централна банка Босне и Херцеговине
CBPP3	Трећи програм куповине покривених обвезница (енг. Covered Bond Purchase Programme)
сса	Приближно, око
CEFTA	Централноевропски споразум о слободној трговини
CIF	Трговачка клаузула која захтијева од продавца да плати трошкове превоза и осигурања робе
CPI	Индекс потрошачких цијена (енг. Consumer Price Index)
ЦУ	Централни уред
ЦРК	Централни регистар кредита
ДБ	Брчко дистрикт Босне и Херцеговине
ЕБРД	Европска банка за обнову и развој
ЕЦ	Европска комисија
ЕЦБ	Европска централна банка
EDP	Процедура прекомјерног дефицита (енг. excessive deficit procedure)
EFSE DF	Европски фонд за југоисточну Европу – Development Facility
EIB	Европска инвестицијска банка
EONIA	Једнодневна међубанкарска каматна стопа у еврозони
ЕРП	Програм економских реформи за 2018.-2020.
ESA 2010	Европски стандардни рачуни (енг. European Standard Accounts, ESA 2010)
ЕСЦБ	Европски систем централних банака
ЕУ	Европска унија
EUR	Валута ЕВРО зоне
EURIBOR	Међубанкарска каматна стопа на европском тржишту новца
Eurostat	Европска статистичка канцеларија
ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
FED	Централна банка Сједињених Америчких Држава (енг. Federal Reserves)
FFR	Референтна каматна стопа Централне банке Сједињених Америчких Држава (енг. Fed Fund Rate)
FINRA	Пројекат реформе финансијског сектора (енг. Financial Sector Reform Activity)
FOB	Франко, продавац сноси трошкове транспорта до луке, као и тршкове утовара
FOMC	Федерални одбор за операције на отвореном тржишту (енг. Federal Open Market Committee)
Фонд ПИО	Фонд пензијско-инвалидског осигурања Републике Српске

ФЗ ПИО	Федерални завод пензионо-инвалидског осигурања
GEO6	Шести ниво географског раздвајања (енг. 6th level of geographical breakdown)
GFS	Статистика владиних финансија
GIIS	Постдипломски институт за међународне студије у Женеви (енг. Graduate Institute of International Studies)
GIZ	Њемачко друштво за међународну сарадњу (њем. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
ГЈ	Главна јединица Централне банке Босне и Херцеговине
HICP	Хармонизовани индекс потрошачких цијена (енг. Harmonised Index of Consumer Prices)
HRMIS	Информациони систем за управљање људским ресурсима (енг. Human Resources Management Information System)
IPA	Програм инструмената за претприступну помоћ (енг. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
ISMS	Управљање сигурности информација (енг. Information Security Management)
ИТ	Информационе технологије
JPPPC	Јединствени регистар рачуна пословних субјеката
КМ	Валутни симбол конвертибилне марке
КОВИД - 19	Коронавирусна болест 2019. године (енг. Coronavirusdisease 2019)
LTRO	Операције дугорочног рефинансирања (енг. Longer-term Refinancing Operations)
МФТ БиХ	Министарство финансија и трезора
MIP	Макроекономски индикатори неравнотежа
МКО	Микрокредитне организације
ММФ	Међународни монетарни фонд
NEER	Номинални ефективни девизни курс
Ø	Просјек
ОР	Обавезна резерва
п.п.	Процентни поен
PEPP	Програм хитне куповине због пандемије
PELTRO	Пандемијске хитне операције дуготрајног рефинансирања (енг. Pandemic Emergency Longer Term Refinancing Operations)
ПДВ	Порез на додату вриједност
POS	Терминали на мјесту продаје (енг. point of sale)
ППнКС	Просјечна пондерисана нето каматна стопа
PSPP	Програм куповине јавног сектора (енг. Public Sector Purchase Programme)
QE	Програм квантитативних олакшица (енг. Quantitative Easing Program)
QMS	Систем управљања квалитетом (енг. Quality Management System)
REER	Реални ефективни девизни курс
PP	Рачун резерви код Централне банке
РС	Република Српска
RTGS/БПРВ	Платни систем бруто поравнања у реалном времену
САД	Сједињене Америчке Државе
SASE	Сарајевска берза д.д. Сарајево (eng. Sarajevo Stock Exchange)
СБА/Stand by arrangement	Stand by аранжман
SDR	Специјална права вучења (енг. Special Drawing Rights)
SECO	Државни секретаријат за економске послове (State Secretariat for Economic Affairs)
SIMS	Систем праћења сигурносних информација (енг. Safety Information Monitoring System)
ССП	Споразум о стабилизацији и придруживању

TLTRO	Циљане операције дугорочног рефинансирања (енг. Targeted longer-term refinancing operations)
КГИР	Канцеларија главног интерног ревизора
УИО	Управа за индиректно опорезивање
УН	Уједињене нације
USAID	Америчка агенција за међународну сарадњу
UNCTAD	Конференција Уједињених нација за трговину и развој
USD	Валута Сједињених Америчких Држава
УО	Управни одбор
ХоВ	Хартије од вриједности
WEO	Публикација ММФ-а, Свјетски економски изгледи (енг. World Economic Outlook)
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

ДВОСЛОВНЕ ОЗНАКЕ ЗА ЗЕМЉЕ:

AL	Албанија
BA	Босна и Херцеговина
BG	Бугарска
DE	Њемачка
EU	Европска унија
IT	Италија
HR	Хрватска
ME	Црна Гора
MK	Сјеверна Македонија
PL	Пољска
RO	Румунија
RS	Србија
SL	Словенија
UK	Уједињено Краљевство
US	Сједињене Америчке Државе

